z09IiwibWFjIjoiOTUzZmFmNjBlY2ViOTkwOTUyMTRlNDczMWRiNTc1MDAxM2FmNGU3ZThiODY1ZWFiODBjYTRmN2ZmMzMxY2RiMSIsInRhZyI6IiJ9)

Go to previous page (https://assessmentonline.naac.gov.in/public/index.php/hei/ssrhome)

SELF STUDY REPORT

FOR

1st CYCLE OF ACCREDITATION

MAHARSHI PANINI SANSKRIT EVAM VEDIC VISHWAVIDYALAYA

MAHARSHI PANINI SANSKRIT EVAM VEDIC VISHWAVIDYALAYA, DEWAS ROAD, UJJAIN, MADHYA PRADESH, PIN - 456010
456010

www.mpsvv.ac.in

Submitted To

NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL

BANGALORE

May 2024

Executive Summary

Introduction:

Ujjain is an ancient City situated besides the bank of Shipra river in the central Indian state of Madhya Pradesh. It has a rich cultural heritage along with religious importance . Ujjain was the capital of ancient Avanti Kingdom ,one of the 16 Mahajanpada. The ancient city is believed to bear the glory of great king Vikramaditya. It is believed that during *Samudra Manthan* precious Amrit fell in Ujjain.Since then the famous *Simhastha* fair is organised in the city every twelve years.

Ujjain holds immense religious significance and is renowned for being one of the holiest cities in the country. Ujjain's fame stems from its association with Lord Shiva and its mention in ancient Hindu scriptures .It is famous for the iconic Mahakaleshwar temple which is one amongst the twelve *jyotirlingas* in India .It is known for the development of Vedas, Astrology and Astronomy .It is believed to be the place where the renowned mathematician and astronomer Varaha mihir lived.

Lord Krishna received his education in Sandipani Ashram situated in Ujjain. With such glorious past, the Government of Madhya Pradesh decided to establish a University which will be exclusively dedicated to the teaching and learning of Sanskrit language .Since its inception the University has been working hard to spread the knowledge of Sanskrit and Indian knowledge system in the society.

Maharshi Panini Sanskrit Evam Vedic Vishwavidyalaya is the pioneering university in central India focusing on Sanskrit studies. The university has been formed exclusively for the development of the Sanskrit language. It was established in 15 August 2008 by the government of Madhya Pradesha. It takes appropriate measures for promoting Sanskrit, interdisciplinary studies and research in the university.

The objective of the MPSVV, Ujjain is to help students in pursuing the study of various branches of Sanskrit language, literature while at the same time provide opportunities for interdisciplinary research in Sanskrit and modern sciences. It caters to traditional learning in Sanskrit like Veda, Vyakarana etc. In addition to preserving traditional sanskrit, it emphasizes on the study of science and technology in ancient India, which is exclusively described in old Sanskrit texts.

Vision:

भारतीयज्ञानपरम्परायाःनिरन्तरप्रवाहस्यनवाचाराः

To integrate the timeless wisdom of ancient Indian knowledge system with modern innovation and progress across diverse disciplines

Mission:

प्राच्यसंस्कृतज्ञानविज्ञानपरम्परां प्रसारयितुं नवाचारैः सह परम्परागतशिक्षणपद्धतिम् अनुसृत्य शिक्षणं शोधकार्यं च कर्तुं दीपशिखारूपेण स्वस्य प्रतिष्ठापनम् ।

To serve as a beacon of Sanskrit heritage, thereby fostering a dynamic learning environment where tradition meets innovation.

Through rigorous scholarship, research excellence and community engagement,we aim to be a catalyst for personal growth ,cultural enrichment and societal information ,hence ensuring the enduring relevance of Sanskrit wisdom in the contemporary world

SWOC

Institutional Strength :

1. The University is the pioneering University in India focusing on Sanskrit studies. It has the responsibility to strengthen Indian knowledge system.

2. The University has a vast green campus with excellent infrastructure for academic and administrative activities.

3. The University has a dedicated faculty, highly efficient support staff, and a team of scholarly members who are available on the campus to take care of all aspects of the campus, the academic and the personal.

4.The University is dedicated towards all-round research activities. It has established research collaboration with several Institutes of national repute.

5.The University offers a wide variety of academic programs (Ph.D, PG, UG, PG Diploma, Diploma and Certificate) .

6.The University has Wi-Fi enabled campus.

7.Large collection of books, manuscripts and other repositories in the Library .

8.The University has an active alumni association.

9. The number of publications by the faculty members in the last five years has been commendable.

10. The performance of the students of The University in the national level competitive and entrance examinations has been excellent.

11. The students of The University try consistently to live up to the vow of a Vidyarthi and dedicate themselves fully to the acquisition of knowledge and character building exercise. This explains the existence of a healthy campus life with no incidence of ragging or any activity that is detrimental to their academic pursuits.

12.Active and alert management committees

13. Representation of students and teachers in Governing Bodies and Committees

14..Excellent opportunities and facilities for co-curricular and sports engagements.

15. The NSS and NCC units of the university are very dynamic and dedicated.

16. The functional MoUs and the collaborative activities are the powerful strengths of this university.

Institutional Weakness :

1. Inadequate number of permanent faculty members.
2. Though it is a Government University, the budget provided by the Government is insufficient.

Institutional Opportunity :

1. Ujjain is one of the best places for Sanskrit education. It is the only Sanskrit University in Madhya Pradesh with a multi-cultural perspective.

2. Immense potential for forming an academic network focusing on the interdisciplinary possibilities of Sanskrit Studies.

3. Prospects of becoming a completely automated university.

4. Potential to secure research funding from different agencies .

5.Prospects of becoming a Centre of Excellence for Fine Arts and Humanities .

6. Potential for research oriented Interdisciplinary programs.

7. It is in the process of strengthening its research and consultancy sector and mobilize more funds for research.

Institutional Challenge :

1.Financial management for infrastructure.

2.Development of regional campuses.

3.Noncreation of new teaching and non-teaching posts by government makes it difficult for The University to introduce new programs .

4.All monitoring and funding agencies have became more industry oriented thus marginalizing Indigenous Knowledge, Arts and Humanities.

Criteria wise Summary

Curricular Aspects :

The mission and vision of Maharshi Panini Sanskrit Evam Vedic Vishwavidyalaya is the essence in designing of the curricula of the University. The Committees, constituted for the purpose, take all important measures in this regard. The Board of Studies constituting the faculty, schools and departments have significant role in planning and developing curricular aspects. The progrms are regularly upgraded to fulfill the Local/National/ Regional and Global developmental needs with learning objectives. Employability, innovation and research needs are important factors continuously assessed to re-orienting the existing curricula and designing the future ones. Special attention is given to quality sustenance and scope of future.

Choice Based Credit System has been introduced in the University. Feedback from all the concerned stakeholders is regularly obtained and their observations and inputs play a vital role in designing the future curricula. All the traditional courses along with texts and the examinations are conducted in Sanskrit medium. Content of all the courses is in line with Simple Standard Sanskrit. Indian knowledge systems are blended with modern knowledge systems to suit with Simple Standard Sanskrit. The University has innovative courses in combination with Yoga, Veda ,B.Ed,Darshan,Literature, etc,. Skill oriented courses are given importance. Gender equality is followed in the strictest manner. Human values are promoted along with professional ethics. Feedback obtained from all the students is analysed, assessed and adapted through the apex bodies like- Academic Council and Executive Council. The University maintains high standards in teaching and research in all the programmes, which is evident from the publication of the theses and books.

Formal and informal feedback system introduced in the University. The feedback is collected from the Students, Teachers, Alumni and Parents in a structured format evry year. Feedbacks collected are put forth the committe formed by the concerned Teaching Departments.

Teaching-learning and Evaluation :

A substantial number of students come from socially and economically disadvantaged backgrounds . This impels to envision a serious transformative role while preparing the blueprints of teaching and learning in the University. It has a centralized admission process, and all applications for admission. Reservation for seats for the SC/ST/OBC/EWS/Physically disabled etc. is carried out as per the state government guidelines. Provisions are in place for preparing students for various competitive examinations such as NET/SLET etc.The University has a zero-tolerance policy with regard to ragging and sexual harassment at the campuses and offices of the University. Students' representation in various academic, administrative bodies of the University is ensured in order to make them effective stakeholders

Effective student centric methods have been adopted . Interactive methods of learning and evaluation like *Vakyarthavichara*, *Shalakapareeksha* participative learning as in dialogue mode for teaching are encouraged. The University has an Advanced and Slow Learners' Policy in place .The teachers focus on soft skills and offer support to slow learners. Continuous evaluation and formative assessment are the core of the assessment process and with the help of the automated examination wing the results of each semester are declared earliest after the examination. It is notable that 95 percent teachers have obtained their doctoral degrees . Eminent scholars trained under renowned Gurus and are teaching in prestigious Universities are regularly invited as Visiting Professors to enable a continuity of Shastra learning from pathsalas to the modern University. Numerous Seminars, Conferences and Workshops in each Department enriches the teaching/learning process significantly.

The University has aefficient Examination Section which conducts all the examinations and declares results within a timeframe. Perfect confidentiality is ensured in preparation of question papers and conduct of central evaluation process. All the results are displayed on the website.

A befitting provision for review and redressal of candidates' grievances is in place. Examinations and evaluation for traditional subjects are conducted in Sanskrit medium. Even during the COVID-19 period the University conducted online teaching-learning, examinations and evaluation in successful and innovative way. The*GURU-SHISHYA PARAMPARA* of Gurukul tradition is implemented by The University in its mentor mentee system.

Research, Innovations and Extension :

The University envisages a convergence of research, innovations and extension of traditional knowledge in contemporary contexts with an innovative and contemporary policy for research and provides state of the art research facilities. Study materials as ebooks, YouTube links, etc. are available on official website for ancient and modern texts in the syllabi. For Sanskrit Departments, writing thesis and dissertation in Sanskrit is encouraged .There is a code of ethics on plagiarism to ensure quality of research. Teachers win national and state awards . They also publish many books and articles in reputed journals. As a part of collaborative initiatives, joint publication programs are also promoted. Teachers prepare study materials for classes and also participate in live lectures ,discussions in print and electronic media.

University has a sufficient body of research work registered on its name. A number of research papers have been published in national and international referred journals. University publishes journal like *Paniniya* and a newsletter *Paninidhara*. It has signed more than 16 MoUs with different universities. It has also signed one International MoU. It follows policy guidelines approved by the statutory bodies of the University. In addition to this Research Ethics Committee has been constituted to ensure quality and originality of the research. The committee organizes meetings to ensure quality and originality of the research work as per UGCguidelines

Many seminars/workshops and training programs are organized by renowned National and international speakers by various departments of The University. *"Sanskrit Sambhashan"* camp is also carried out by the University. The University has produced a bulk of 30 PhD Degrees during the last five years. including 19 PhD Degrees from The University Departments.

Students are active members of cultural and sports committee and are encouraged to participate in intra and inter-university sports competitions and cultural/youth festivals in very large numbers and have won many accolades for The University. University regularly engages its alumni through meets, IQAC meetings and interactions at various forums.

Infrastructure and Learning Resources :

A good ambience always inspires teaching-learning process. The campus has very rich biodiversity of plants and floral species.The University has adequate teaching learning facilities and sufficient IT infrastructure including spacious class-rooms, smart classes, auditorium, playground, volleyball court etc. It has sufficient number of computers, for the use of the teachers, students, and office. It has Computer labs, Psychology lab, Language lab, Meditation Centre, Sports, Yoga Training– facilities, sports equipments, girls common room ,auditorium, staff room and smart classrooms, to impart education to students.

The University has well-established systems and procedures for maintaining and utilizing physical, academic and support facilities. Adequate in-house staff is employed to maintain meticulous on-campus hygiene, cleanliness and infrastructure to provide a comfortable learning environment.The University campus also have seminar /assembly/conference halls with adequate seating arrangements for organizing academic, social and cultural events.

The University recognises that quality education requires an enabling infrastructure and learning resources. One classroom of every Department is designed as a smart classroom with LCD projectors and sound system.It has a Psychology Laboratory, Indoor and Outdoor courts, Yoga Centre, and Manuscript Conservation Centre. The campus of the University has an uninterrupted internet connectivity.It provides free Wi-Fi and LAN connectivity. The Library, has a vast collection of books and journals .

Student Support and Progression :

Maharshi University is a state university situated in the western part of the state of Madhya Pradesh. The majority of students admitted belong to rural areas of the region. Various scholarships from state/central government are available for the students belonging to SC, ST, OBC and EWS categories.

The University has many effective enhancement and development schemes for the students such as guidance for competitive exams, career counselling, soft skill development, remedial coaching, language lab, yoga, meditation and mentorship. It has a good placement record. Students’ performance has gone up during the last five years in qualifying competitive and professional examinations.

Students’ participation in sports and cultural activities at state and national levels is remarkable. Inter-university sports and cultural activities (*YuvaMahotsav)* are organized at The University premises. The competitions for indoor and outdoor sports are arranged annually. Cultural activities like singing competition, dancing, Rangoli, poster painting, quiz, debate, provide a platform to the students to show their talents.

Students participate actively in Inter-University, Intra-University youth festivals, Sanskrit youth festivals and cultural events. Many competetions for sports and cultural activities were organised in the last five years. Many students have also won national acclaim in cultural events.The students from Sanskrit departments won prizes at National Level in cultural and academic Sanskrit competetions. Competitions in Sanskrit Elocution, Sanskrit poetry recitation, *Upanyasarchana* and *Prasnottari* are organized for students at National level .*Vakyarthasadas* are also conducted during Sanskrit Week celebrations .

Governance, Leadership and Management :

The University frames its future plan keeping its vision and mission as the basis of the perspective plan. While deciding its future initiatives, The University ensures that it addresses all facets of development including teaching/learning, research and development, community engagement, extension programmes, resource planning, infrastructure, etc..

The University has evolved a decentralized process of participative management in which the Executive council headed by the Vice-chancellor is the governing body of the University .The decision taken in the Executive Council are executed by the University system. The working of the University bodies is efficient as reflected in the regular meetings and the actions taken are monitored rigorously. The University is gradually strengthening its ICT facilities to shift on e-governance. The University makes use of the available funds efficiently and puts in great efforts to mobilize funds towards promising areas of research and innovation. The University carries out financial audits regularly.

The University has IQAC cell which has significantly contributed in ensuring the qualitative improvement in the teaching learning and research activities of the University. It has a Central Research Committee and Printing and Publication Committee which brings out high-class publication in Sanskrit and allied fields. IQAC has given a great boost to the quality enhancement in The University functioning. Online admission process, online enrolment, online exam and testing etc. have become the norm during Corona period and now. The University finances are managed primarily through the Finance Department, headed by the Finance Officer.

Annual appraisal system for teachers and performance appraisal for administrative staff ensures quality performance. Financial management and resource mobilization are characterized by budget planning.The teachers and students of the University have a significant role in the decision making process of The University by virtue of their membership in the governing bodies.

The University has various Authorities/ Bodies/ Committees at multiple levels for the effective functioning of The University which have been meeting regularly for a long time. The Annual reports and Audited accounts are maintained well . Furthermore, proceedings of General Council, Executive Council, Academic Council, and Finance Committee are also available in the university.

Institutional Values and Best Practices :

The University lays special emphasis on environmental awareness, and therefore strictly adheres to the Green Campus policy. Trees, herbs and shrubs which are considered to be of special environmental significance are planted. Gender equity is reflected in the harmonious atmosphere which provides the perfect ambience for both boys and girls to pursue their studies. It organizes all important events, festivals, days, regional, cultural and social activities with a lot of zeal and enthusiasm. The University are reflected in the social service activities undertaken by The University, such as, campus cleanliness drives, green campus drives, NSS activities, voter Awareness Campaigns etc. The University conducts Green, Energy and Environment audits to maintain the ecological balance. The university follows a 'No Vehicle Zone policy' on Wednesday as a part of green initiative . The university has been organizing free Yoga camps in the morning since the year 2022 for maintaining the health of the society.The requisite facilities like ramp, lifts, wheelchair for Divyangjan are available. Implementation of rainwater harvesting system and awareness drives for clean and green campus are mandatory. Visiting guests and dignitaries are often invited to plant trees in the campus premises.

To rejuvenate, cherish and inculcate the universal values, knowledge, and wisdom present in Sanskrit language and literature, the university adopts transparency in its working and development.

Profile

BASIC INFORMATION

Name and Address of the University	
Name	MAHARSHI PANINI SANSKRIT EVAM VEDIC VISHWAVIDYALAYA
Address	Maharshi Panini Sanskrit Evam Vedic Vishwavidyalaya, Dewas Road, Ujjain, Madhya Pradesh, Pin - 456010
City	Ujjain
State	Madhya Pradesh
Pin	456010
Website	www.mpsvv.ac.in (http://www.mpsvv.ac.in)

Contacts for Communication

Designation	Name	Telephone with STD Code	Mobile	Fax	Email
Vice Chancellor	Vijayakumar Cg.	0734-2991006	8827087772	-	paniniuniversity@gmail.com
IQAC / CIQA coordinator	Tulasidas Parauha	0734-222356	9479479986	-	directoriqacmpsvv12@gmail.com

Nature of University	
Nature of University	State University
Type of University	
Type of University	Affiliating

Establishment Details	
Establishment Date of the University	15-08-2008
Status Prior to Establishment,If applicable	

Recognition Details		
Date of Recognition as a University by UGC or Any Other National Agency :		
Under Section	**Date**	**View Document**
2f of UGC	30-01-2010	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/public/index.php/admin/get_file?file_path=eyJpdiI6IjNheGhZZkVpWnFjM2kzNDlOQUw3T3c9PSIsInZhbHVlIjoieDFVU1dyNXE3OWFCejNJMEMx
12B of UGC		

University with Potential for Excellence	
Is the University Recognised as a 'University with Potential for Excellence (UPE)' by the UGC?	No

Location, Area and Activity of Campus

Campus Type	Address	Location *	Campus Area in Acres	Built up Area in sq.mts.	Programmes Offered	Date of Establishment	Date of Recognition by UGC/MHRD
Main campus	Maharshi Panini Sanskrit Evam Vedic Vishwavid yalaya, Dewas Road, Ujjain, Madhya Pradesh, Pin - 456010	Urban	25	1387.44	Twenty seven		
Regional Centres	Shri Ramanuj Sanskrit Parisar, Lakshmanbag, Rewa.	Urban	1	700	Five	05-11-2023	05-12-2023

ACADEMIC INFORMATION

Affiliated Institutions to the University

Type of Colleges	Permanent	Temporary	Total
Arts/Humanities/Social Sciences	0	20	20

Furnish the Details of Colleges of University

	Number
Constituent Colleges	0
Affiliated Colleges	20
Colleges Under 2(f)	4
Colleges Under 2(f) and 12B	3
NAAC Accredited Colleges	0
Colleges with Potential for Excellence(UGC)	0
Autonomous Colleges	0
Colleges with Postgraduate Departments	16
Colleges with Research Departments	0
University Recognized Research Institutes/Centers	0

Is the University Offering any Programmes Recognised by any Statutory Regulatory Authority (SRA)

SRA program	Document
NCTE	112726_12674_4_1706099884.pdf (https://assessmentonline.naac.gov.in/public/index.php/admin/get_file?file_path=eyJpdiI6IjNXWXlzNWVkclRYOE12YTBraFVrOUE9PSIsInZhbHVlIjoidDlXODJlRHZXU3NUT29IRmlXVG1ZU

Details Of Teaching & Non-Teaching Staff Of University

Teaching Faculty												
	Professor				Associate Professor				Assistant Professor			
	Male	Female	Others	Total	Male	Female	Others	Total	Male	Female	Others	Total
Sanctioned	5				10				15			
Recruited	0	0	0	0	1	0	0	1	6	1	0	7
Yet to Recruit	5				9				8			
On Contract	0	0	0	0	0	0	0	0	25	6	0	31

Non-Teaching Staff				
	Male	Female	Others	Total
Sanctioned				17
Recruited	6	0	0	6
Yet to Recruit				11
On Contract	16	4	0	20

Technical Staff				
	Male	Female	Others	Total
Sanctioned				2
Recruited	0	0	0	0
Yet to Recruit				2
On Contract	2	0	0	2

Qualification Details of the Teaching Staff

Permanent Teachers										
Highest Qualification	Professor			Associate Professor			Assistant Professor			
	Male	Female	Others	Male	Female	Others	Male	Female	Others	Total
D.sc/D.Litt/LLD/DM/MCH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ph.D.	0	0	0	1	0	0	6	1	0	8
M.Phil.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PG	0	0	0	1	0	0	6	1	0	8
UG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Temporary Teachers										
Highest Qualification	Professor			Associate Professor			Assistant Professor			
	Male	Female	Others	Male	Female	Others	Male	Female	Others	Total
D.sc/D.Litt/LLD/DM/MCH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ph.D.	0	0	0	0	0	0	19	3	0	22
M.Phil.	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

PG	0	0	0	0	0	0	25	6	0	31
UG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Part Time Teachers										
Highest Qualification	Professor			Associate Professor			Assistant Professor			
	Male	Female	Others	Male	Female	Others	Male	Female	Others	Total
D.sc/D.Litt/LLD/DM/MCH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ph.D.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M.Phil.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Distinguished Academicians Appointed As

	Male	Female	Others	Total
Emeritus Professor	0	0	0	0
Adjunct Professor	0	0	0	0
Visiting Professor	0	0	0	0

Chairs Instituted by the University

Sl.No	Name of the Department	Name of the Chair	Name of the Sponsor Organisation/Agency
1	Vyakarana	Pradhyapak Pith	Maharshi Patanjali Sanskrit Samsthan

Provide the Following Details of Students Enrolled in the University During the Current Academic Year

Program		From the State Where College is Located	From Other States of India	NRI Students	Foreign Students	Total
UG	Male	228	26	0	0	254
	Female	25	2	0	0	27
	Others	0	0	0	0	0
PG	Male	181	17	0	0	198
	Female	91	4	0	0	95
	Others	0	0	0	0	0
PG Diploma recognised by statutory authority including university	Male	14	6	0	0	20
	Female	6	0	0	0	6
	Others	0	0	0	0	0
Doctoral (Ph.D)	Male	42	8	0	0	50
	Female	15	0	0	0	15
	Others	0	0	0	0	0
Diploma	Male	153	114	0	0	267
	Female	27	4	0	0	31
	Others	0	0	0	0	0

Does the University offer any Integrated Programs?	Yes

Total Number of Integrated Program	1

Integrated Program	From the State where university is located	From other States of India	NRI students	Foreign Students	Total
Male	56	2	0	0	58
Female	17	1	0	0	18
Others	0	0	0	0	0

Details of UGC Human Resource Development Centre, If applicable

Year of Establishment	Nill
Number of UGC Orientation Programs	0
Number of UGC Refresher Course	0
Number of University's own Programs	0
Total Number of Programs Conducted (last five years)	0

Details of Programmes conducted on Indian Knowledge Systems

Sl.No	Programmes	No of Programmes
1	Number of Shastra Adhyapana Prashikshana Programmes conducted in last five years	2
2	Number of Shastra Vakyartha Prashikshana Programmes conducted in last five years	0
3	Number of Sanskrit Drama Training Programmes conducted in last five years	0
4	Number of Manuscriptology Training Programmes conducted in last five years	1
5	Number of Sanskrit Drama Festivals held in last five years	0
6	Number of Sanskrit Poetry Writing Training Programmes held in last five years	0
7	Number of Sanskrit Sambhashana Shibirams held in last five years	30
8	Number of Teachers Training Programs	5
9	Number of Translations Training Programs	0

Institutional preparedness for NEP	
1. Multidisciplinary/interdisciplinary:	• The university has a potential for forming an academic network focusing on the interdisciplinary possibilities of Sanskrit studies. • All the traditional courses along with texts and the examination are conducted in Sanskrit medium. • Content of all the courses is in line with simple standard Sanskrit. Indian knowledge systems are blended with modern knowledge systems to suit with simple standard Sanskrit. • The syllabi support the idea of multidisciplinary/interdisciplinary study as its students learn traditional subjects like Vyakarana, Nyaya and Jyotisha etc., in addition to modern subjects like English, Hindi, History & Computer Science etc., in UG porgrammes. • New learning skills permit a person to work properly. This makes a student more confident and individualistic. • Learning new subjects develops a sense of achievement, knowledge, feeling of growth, creativity and confidence in sanskrit students. • Interdisciplinary approach learning enriches the students with ancient knowledge and present scenarios.

2. Academic bank of credits (ABC):	• Academic Bank of Credits is a novel idea of the UGC in which the credits earned by the students during their learning period are maintained in this virtual/digital storehouse. • Helps them in the execution of the process of multiple exits and multiple entries. • Enter into MoUs with reputed institutions to facilitate credit transfer. • Curriculum design based on the innovative and pedagogical approaches for learning materials, assignments and assessment etc. • University implements ABC as prescribed in NEP 2020.
3. Skill development:	The skill development system is adopted by the University based on UGC guidelines. • The professional programme B.A. B.Ed. is conducted as per the guidelines of NCTE. • Professional training in developing the finer elements of skill of the students. • Psychology Lab, Language Lab, Computer Lab, ICT Lab and Yoga Kendra help the students in areas like internship and practical guidance. • Ten day spoken Sanskrit camps for students enhance proficiency in spoken and written skills of Sanskrit and in Devanagari script as well. • Vag Vardhini, conducted for all classes including pedagogy, helps students to improve their Sanskrit language skills.
4. Appropriate integration of Indian Knowledge system (teaching in Indian Language, culture, using online course):	• Our University being a Sanskrit university imparts education based on Indian Knowledge System. • Training students through Sanskrit medium in classroom teaching and Devanagari script in examinations. • Teaches Indian languages and Modern subjects like ICT. • Non Formal Education Scheme through Sanskrit Shikshan prashikshan evam gyanvigyan samvardhan kendra provides the facility of learning the traditional subjects of IKS to propagate the rich Indian culture. • Vastu Shastra, Yoga and Temple Management are taught. • Simple Standard Sanskrit is followed in imparting learning in view of NEP 2020.
5. Focus on Outcome based education (OBE):	The university curriculum follows an outcome-based education system. It is a universal truth that any program justifies itself by actually producing its promised deliverables. Following is the list of outcome-based course outcomes which is actually promised by the university: - Interdisciplinary Knowledge - Effective Articulation - Analytical Reasoning - Research Oriented & general critical spirit of enquiry - Independent lifelong learning & adaptability. - Good communication skills.
6. Distance education/online education:	Distance mode of Education is not available in our institution, although online education is imparted in the exigencies like covid pandemic.

Institutional Initiatives for Electoral Literacy	
1. Whether Electoral Literacy Club (ELC) has been set up in the College?	Yes, our University is having a Electoral Literacy Club (ELC). Electoral literacy clubs form an important part of any institution. The club engages students through interesting activities and makes them aware of their electoral rights. The activities of the club help them to think and ask questions regarding registration and voting. The university club organizes activities that make them aware of their electoral rights.
2. Whether students' co-ordinator and co-ordinating faculty members are appointed by the College and whether the ELCs are functional? Whether the ELCs are representative in character?	The ELC's are functional in the university. It was started in October 2023. Dr. Akhilesh Kumar Dwivedi is the chief nodal officer of the club. Students form the main members of the electoral club since voting is one of their main fundamental duties. A student from first year B.A. B.Ed plays the representative role for all the students. The club aims to make students aware of their voting rights in the system of democracy in India.

3. What innovative programmes and initiatives undertaken by the ELCs? These may include voluntary contribution by the students in electoral processes-participation in voter registration of students and communities where they come from, assisting district election administration in conduct of poll, voter awareness campaigns, promotion of ethical voting, enhancing participation of the under privileged sections of society especially transgender, commercial sex workers, disabled persons, senior citizens, etc.	The electoral literacy club holds innovative programs and initiatives to create awareness amongst students. The first year students were taught how to register themselves in the election communication website. The nodal officer also provided interesting information related to the election commission, democracy and military rule. He also briefly discussed the advantages of voting to the students.
4. Any socially relevant projects/initiatives taken by College in electoral related issues especially research projects, surveys, awareness drives, creating content, publications highlighting their contribution to advancing democratic values and participation in electoral processes, etc.	In the ELC, members are part of interesting & thought proviking classroom based games & activities . An awareness drive was created by the club members which highlighted their contribution to advancing democratic values & participation in electoral process etc.
5. Extent of students above 18 years who are yet to be enrolled as voters in the electoral roll and efforts by ELCs as well as efforts by the College to institutionalize mechanisms to register eligible students as voters.	Students who are 18 or have crossed 18 years of age are made aware of their voting rights by the electoral literacy club of the university. Usually, the first-year students are the key members of the electoral literacy club. Various competitions such as speech drawing, etc, are held to make them realise the importance of elections in India.

QIF

1.Curricular Aspects

1.1 Curriculum Design and Development

1.1.1 Curricula developed/ rare shastric texts adopted have relevance to the local/ national/ regional/ global developmental needs with learning objectives including programme outcomes, programme specific outcomes and course outcomes of all the programmes offered by the University.

विकसिता पाठ्यचर्या/ स्वीकृता दुर्लभाः शास्त्रग्रन्थाः, स्थानीय-राष्ट्रिय-प्रादेशिक-वैश्विक-विकासस्य आवश्यकतया अधिगमोद्देश्यैः पाठ्यक्रमस्य परिणामैः सह निर्दिष्टपाठ्यक्रमस्य परिणामैः, विश्वविद्यालयेन प्रवर्तितानां सर्वेषां पाठ्यक्रमाणां च परिणामैः सङ्गतिं भजन्ते।

Answer:

पाठ्यक्रमस्य निर्माणम्, समुन्नतिः (विकासश्च) -

मध्यप्रदेशसर्वकारेण संस्थापितस्य महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य मुख्यम् उद्देश्यं वर्तते संस्कृतवाङ्मये निहितस्य भारतीयज्ञानराशेः समाजं प्रति समानयनम्। अतः विश्वविद्यालयद्वारा स्थानीय-राष्ट्रिय-प्रादेशिक-वैश्विक-विकासस्य आवश्यकतानुगुणं काले काले पाठ्यक्रमस्य विकासो विहितः विधीयमानश्च वर्तते। सर्वैः जिज्ञासुभिः सुलभग्राह्यतया अध्येतुम् आनुकूल्यं विदधानोऽयं विश्वविद्यालयः मध्यप्रदेशस्य विविधानां महाविद्यालयानां स्वानुमोदनं चकार। एवं महाविद्यालयैः सह अस्मिन् विश्वविद्यालये वेदः, वेदाङ्गानि, योगविज्ञानम्, साहित्यम्, भारतीयभाषाः, समकालिकज्ञानप्रणाली एवं मानविकशास्त्रम्, शास्त्रीयज्ञानप्रणाली, भारतीयदर्शनानि, इति नानाशाखाभिः साम्प्रतिकीं सामाजिकसङ्गतिं भजमानाः पाठ्यक्रमाः प्रवर्तन्ते। सञ्चालितानां/ सञ्चाल्यमानानां शास्त्रि-आचार्य-डिप्लोमा-प्रमाणपत्रपाठ्यक्रमाणां परिणामाः उद्देश्यस्य यशस्वितायै सफलाः सन्ति। तत्र साफल्याय 'पाठ्यक्रमेषु स्तरानुगुणं निर्दिष्टोद्देश्यानुगुणञ्च अङ्गीकृताः दुर्लभाः शास्त्रग्रन्थाः' मुख्यं कारणं भवन्ति।

अध्ययनस्य उद्देश्यैः सह स्थानिक राष्ट्रिय-क्षेत्रीय-वैश्विकस्तरे विकासस्य सहकारिभूतानाम् आवश्यकतानाम् आपूर्त्यर्थं विश्वविद्यालयः पाठ्यक्रमाणां तथा अभ्यासविषयाणां च नियतरूपेण परिष्करणं नवीकरणं च करोति ।

पाठ्यचर्याविकासकार्यविधानानि-

1. विभागीयमेलनम्
2. अध्ययनमण्डलम्
3. सङ्कायमण्डलम्
4. विद्यारिषद्

पाठ्यचर्याभिवृद्धेः मानदण्डः

1. समाजस्य वर्तमानकालीना अपेक्षा
2. पाठ्यक्रमस्य प्रासङ्गिकता
3. विषयस्य व्याप्तिः

उद्योगाभिवर्धकनिकषः

1. भाषाधारितकार्यक्रमाः
2. कौशलाधारितकार्यक्रमाः
3. आवश्यकता-आपूरणयोग्य-कार्यक्रमाः
4. शिक्षकप्रशिक्षणकार्यक्रमाः (शास्त्रिशिक्षाशास्त्री)

उद्यमितायाः सामर्थ्यस्य अभिवृद्ध्यर्थं विश्वविद्यालयः स्थानिक-राष्ट्रिय-प्रादेशिकापेक्षायाः आपूर्त्यर्थं च बहुविधान् कार्यक्रमान् संरच्य अनुतिष्ठति । विश्वविद्यालयः स्वस्य परिसरे तथैव संबद्धमहाविद्यालयैः सह च समेत्य उद्यमिताभिवर्धनशक्तियुतान् पारम्परिकान् तथैव आधुनिकान् च कार्यक्रमान् आयोजयति । तद्यथा- पारम्परिककार्यक्रमेष्वन्तर्भूताः आचार्यव्याकरणम्, आचार्यसाहित्यम्, आचार्यवेदान्तदर्शनम्, आचार्यन्यायदर्शनम्, इत्येवमादयः अभ्यासक्रमाः छात्राणां भाषाकौशलस्य तथैव विषयदक्षतायाः च सम्पादकाः वर्तन्ते । एवं सम्पद्यमानं भाषाप्रावीण्यम् आधुनिके जगति समयेस्मिन् उद्यमितायाः प्रापकेषु राजमार्गेषु यथा माध्यम-अनुवादादिक्षेत्रेषु छात्राणां प्रवेशे सुललितमार्ग इति परिगण्यते । सद्यःवृत्तिमूलकाः अपि पाठ्यक्रमाः सन्ति यथा- एम्. ए. योगः, एम्. एस् सि. योगविज्ञानम्, योगशास्त्रे स्नातकोत्तरपदविका, वास्तुशास्त्रे स्नातकोत्तरपदविका इति येन एतादृशाः छात्राः अध्ययनस्य समाप्तावेव उद्योगप्राप्त्यर्थं योग्यतावन्तः भवन्ति । येन उद्योगप्राप्त्यर्थम् अतिशयितम् अन्वेषणं नापेक्षितं भवति ।

विकल्पाश्रितपद्धतिः/ ऐच्छिकपाठ्यपत्रप्रणाली (सी.बी.सी.एस.)

- एषा प्रणाली छात्राणां कृते मूलैः वैकल्पिकैः अथवा कौशलाधारितपाठ्यक्रमैः युक्तैः निर्धारितपाठ्यक्रमैः पाठ्यक्रमचयनस्य अवसरं प्रददाति। पाठ्यक्रमाणां मूल्याङ्कनं ग्रेडिंग्-व्यवस्थया क्रियते। पारम्परिकसङ्ख्याव्यवस्थापेक्षयेयं प्रणाली श्रेष्ठास्ति। छात्रेभ्यः शैक्षिकप्रणालीयमवसरप्रदायिका वर्तते, यत् छात्राणां कृते स्वेच्छानुसारं पाठ्यक्रमान् विषयान् च ज्ञातुं अत्यधिकमवसरं प्रददाति ।

दुर्लभशास्त्रग्रन्थानां पाठ्यांशत्वेन समायोजनम्-

भारतीयवैदिकदार्शनिकज्ञानविज्ञानपरम्परायाः संरक्षणं विश्वविद्यालयस्य उद्देश्येष्वन्यतमं विद्यते। विश्वविद्यालयेन नानाविधैः उपक्रमैरुपयुक्तोद्देश्यस्य क्रियान्वयनं विद्यते।

1. पाठ्यक्रमग्रन्थेषु दुर्लभतया समुपलब्धानां तथा नैकेषु विश्वविद्यालयेषु पाठ्यांशत्वेनाविद्यमानानां सुतरां संरक्षणयोग्यानां ग्रन्थानां पाठ्यक्रमे समायोजनं वर्तते।
2. प्राचीनदुर्लभशास्त्रग्रन्थेभ्यः आधुनिकसमाजोपयोगिनां विषयाणां सङ्ग्रहणम्।

स्वीकृताः दुर्लभाः पाठ्यग्रन्थाः-

विश्वविद्यालयस्य पाठ्यक्रमेषु नैके दुर्लभग्रन्थाः पाठ्यांशे समायोजिताः सन्ति। तद्यथा- शुक्लयजुर्वेदे आचार्यपाठ्यक्रमे कात्यायनशुल्बसूत्रम्, साहित्ये शास्त्रितृतीयवर्षे भोजराजविरचितः शृङ्गारप्रकाशः, चम्पूरामायणञ्च निर्धारितं विद्यते। आधुनिकविदुषामपि केचन महत्त्वपूर्णाः किन्तु प्रचारन्यूनत्वात् सुदुर्लभग्रन्थाः अपि पाठ्यक्रमे रक्षिताः। यथा हि शास्त्री, बी.ए. आनर्स-संस्कृतपाठ्यक्रमे भावमाला, भृङ्गदूतम्, राघवाभ्युदयम्, इक्षुगन्धेत्यादयो ग्रन्थाः स्वीकृताः।

सर्वैरपि कार्यक्रमैः कार्यक्रमपरिणामाः, कार्यक्रमस्य विशिष्टपरिणामाः तथैव पाठ्यक्रमपरिणामैः सह शैक्षणिककार्यक्रमस्य उद्देश्यं सम्यक् परिभाषितमस्ति । सर्वस्मिन् अपि पाठ्यक्रमे पाठ्यक्रमसर्वेक्षणं (एल्. ओ.सी. एफ्.) नितान्तमादृतम् ।

1. छात्राः यथा ज्ञानस्य वास्तविकक्षमतां सम्यगधिगन्तुं तद्दिशि स्वात्मानं प्रवर्तयितुं च क्षमतां सम्पादयेयुः तथा सक्रियाध्ययनसम्पादनम् ।
2. संस्कृतसंभाषणकौशलाभिवृद्धिकरणेन छात्राणां सक्रियवातावरणस्य निर्मितिः ।
3. शास्त्रीयनिगूढज्ञानस्य सम्यक् संरक्षणार्थं तथैव तादृशस्य महतः शास्त्रस्य सम्यगुपयोगार्थं च छात्रान् शास्त्रीयज्ञानगर्भपूर्णकुम्भत्वेन सम्पादनम् ।
4. शास्त्रीयशोधकार्याय प्रोत्साहनम् ।
5. हस्तलेखानां सम्पादनं तथा प्रकाशनम् ।
6. संस्कृतभाषायाः तथैव भाषाशास्त्रीयाध्ययने प्रोत्साहनम् ।
7. सकारात्मकशारीरिकमानसिक बौद्धिक स्वास्थ्यावाहनार्थं योगस्य विभिन्नाङ्गानामध्ययनम् ।
8. संस्कृतभाषयैव मूलग्रन्थस्याध्ययनं न तु भाषान्तरीयकृतानुवादैः ।
9. संस्कृतमाध्यमेन दार्शनिकविचारेषु वैविध्यमयविचाराणां धारायाः अवगमनम् अनुशीलनं वा ।
10. योगसम्बद्धानां योगसहकृतानां चिकित्साविधानानाम् अध्ययनम् ।

भारतीयसौन्दर्यशास्त्रस्य विभिन्नशाखानां समधिगमः ।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.1_1716024822_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/ug-shastri-syllabus-outcome)

1.1.2 Percentage of programe where syllabus revision was carried out during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु विहितस्य पाठ्यक्रमपुनरीक्षणस्य प्रतिशतता।

Answer: 25

1.1.2.1 How many Programmes were revised out of total number of Programmes offered year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सञ्चालिताः कति पाठ्यक्रमाः प्रतिवर्षं पुनरीक्षीताः?

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
12	7	0	7	0

1.1.2.2 Number of all Programmes offered by the institution year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु संस्थायां कति पाठ्यक्रमाः प्रतिवर्षं सञ्चालिताः?

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
24	22	21	19	18

File Description	Document
Minutes of relevant Academic Council/BOS meeting	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.2_1715810182_12674.pdf)
Details of Programme syllabus revision in last 5 years (Data Template)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.2_1716111280_12674.xlsx)
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.2_1715812411_12674.pdf)

1.1.3 Average percentage of courses having focus on indepth-shastric learning/ creative writing/ employability/ entrepreneurship/ skill development/ Interdisciplinary/ Indigenous Knowledge base with modern application during the last five years

विगतपञ्चवर्षाणाम् आमूलशास्त्राध्ययनं/ सर्जनात्मकलेखनं/ उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यम्/ कौशलविकासम्/ अन्तश्शास्त्रीयं/ देशजज्ञानप्रणालीं च लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यपत्राणां प्रतिशतं मध्यमानस्य मानम्।

Answer: 100

1.1.3.1 Number of courses having focus on employability/ entrepreneurship/ skill development year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यं/ कौशलविकासं च लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यपत्राणां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
256	248	248	241	238

1.1.3.2 Number of courses in all Programmes year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वेषु कार्यक्रमेषु सम्मिलितपाठ्यपत्राणां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
256	248	248	241	238

File Description	Document
Programme/ Curriculum/ Syllabus of the courses	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.3_1715814088_12674.pdf)
MoUs with relevant organizations for these courses, if any	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.3_1715814110_12674.pdf)
Minutes of the Boards of Studies/ Academic Council meetings with approvals for these courses	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.3_1715814119_12674.pdf)
Details of courses having focus on employability/ entrepreneurship/ Indigenous knowledge (Data Template)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.3_1715816462_12674.xlsx)
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.3_1715816614_12674.pdf)

1.1.4 All Syllabi related to Sanskrit/Shastra subjects are available through Sanskrit medium.

सर्वे संस्कृतसम्बद्धाः शास्त्रसम्बद्धाः च पाठ्यांशाः संस्कृतमाध्यमेन उपलभ्यन्ते।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य उद्देश्यं संस्कृतभाषायाः प्रसारः प्रचारश्च, संस्कृतवाङ्मये निहितस्य ज्ञानराशेः प्राप्त्यर्थं सर्वेभ्यः अवसरप्रदानम्, सौकर्यप्रकल्पनञ्च। संस्कृते निहिताः सभ्यसमाजनिर्माणस्य विषयाः, विश्वसंरचनादिविषयाः संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यमानाः निर्दिष्टम् उद्देश्यं सफलयिष्यन्ति इत्यतः सर्वे पाठ्यक्रमाः संस्कृतेन संस्कृतसम्बद्धतया च प्रचाल्यन्ते। प्रचाल्यमानेषु

परम्परागतसंस्कृतपाठ्यक्रमेषु संस्कृतसम्बद्धाः शास्त्रसम्बद्धाश्च पाठ्यांशाः संस्कृतमाध्यमेन उपलभ्यन्ते। तेषां पाठ्यांशानां विवरणम् एवं वर्तते-

शास्त्रिपाठ्यक्रमः - एषः विश्वविद्यालयस्य स्नातकपाठ्यक्रमः। अस्मिन् शास्त्रिपाठ्यक्रमे सप्त (7) शास्त्रीयविषयाः सन्ति।

1. शुक्लयजुर्वेदः,
2. नव्यव्याकरणम्,
3. साहित्यम्,
4. फलितज्योतिषम्,
5. सिद्धान्तज्योतिषम्,
6. न्यायदर्शनम्,
7. कर्मकाण्डविधानम्,

राष्ट्रियशिक्षानीत्यनुसारं शास्त्रिपाठ्यक्रमे अधुना मुख्यविषयत्वेन द्वे पत्रे भवतः, गौणविषयत्वेन पत्रमेकम्, वैकल्पिकविषयत्वेन एकञ्च भवति। एतद्विहायापि आधारपाठ्यक्रमे चत्वारो विषयाः भवन्ति। प्रायोगिकपत्राणि अपि प्रत्येकस्मिन् वर्षे द्वे प्रश्नपत्रे स्तः। एवं साकल्येन प्रतिवर्षं शास्त्रिकक्ष्यायां दश पत्राणि भवन्ति। तथा साकल्येन शास्त्रिकक्ष्यायाम् भवन्ति अशीतिसङ्ख्याकानि प्रश्नपत्राणि (विषयाः) पाठ्यन्ते।

- तेषु प्रतिवर्षम् उपरिनिर्दिष्टेषु शास्त्रीयविषयेषु स्वशास्त्रं विहाय अन्यतमविषयस्य पत्रमेकं (वैकल्पिकशास्त्रविषयकं) भवति। एवञ्च प्रश्नपत्रद्वयम् आधारपाठ्यक्रमस्य भवति।
- **आचार्यपाठ्यक्रमः** - एषः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य स्नातकोत्तरपाठ्यक्रमो वर्तते। अस्मिन् पाठ्यक्रमे सप्त विषयाः सन्ति।

1. शुक्लयजुर्वेदः
2. नव्यव्याकरणम्
3. साहित्यम्
4. फलितज्योतिषम्
5. सिद्धान्तज्योतिषम्
6. न्यायदर्शनम्
7. अद्वैतवेदान्तदर्शनम्

- **एम. ए. पाठ्यक्रमः** – एषः पाठ्यक्रम: स्नातकोत्तरस्तरीय: विद्यते। अत्र त्रय: पाठ्यक्रमा: संस्कृतमाध्यमेन सन्ति।

1. M.A. संस्कृतम्
2. M.A. वास्तुशास्त्रम्
3. M.A. ज्योतिर्विज्ञानम्

आचार्यपाठ्यक्रमः- एम.ए.पाठ्यक्रमश्च चतुर्षु सत्रार्द्धेषु विभक्तः। प्रतिसत्रार्द्धं पञ्चपत्राणि भवन्ति। पाठ्यक्रमे आहत्य विंशतिः पत्राणि भवन्ति। प्रतिसत्रार्द्धं पञ्चमं पत्रम् ऐच्छिकम्। अन्यानि अनिवार्यपत्राणि तेषां पाठ्यांशाः पूर्णरूपेण (१००%) संस्कृते उपलभ्यन्ते। परञ्च M.A. इत्यत्र पाठ्यांशाः संस्कृतमाध्यमेन हिन्दीमाध्यमेन च विद्यते।

1. **शास्त्रिशिक्षाशास्त्रिपाठ्यक्रमः(B.A.+Bed)**- विश्वविद्यालयद्वारा चतुर्वर्षीयः शास्त्री-शिक्षाशास्त्रिपाठ्यक्रमः प्रचाल्यते। अस्मिन् पाठ्यक्रमे प्रथमवर्षे नव सैद्धान्तिकपत्राणि सन्ति। द्वितीयवर्षे च नव सन्ति। तृतीयवर्षे नव पत्राणि सन्ति। चतुर्थवर्षे त्रीणि सैद्धान्तिकपत्राणि, (प्रायोगिक शिक्षणाभ्यासः, संस्कृत एवं हिन्दी आहत्य चत्वारिंशत् पाठाः वर्षचतुष्टयेन **1000** अङ्कानां सैद्धान्तिक-प्रायोगिकशिक्षणविषयाः सन्ति। सैद्धान्तिक-प्रायोगिकविषयाणां च पाठ्यांशाः हिन्दीविषयमतिरिच्य पूर्णरूपेण संस्कृतमाध्यमेन उपलभ्यमानाः सन्ति।
2. परीक्षासु प्रश्नोत्तरपत्रिकायाः माध्यमोऽपि संस्कृतमेव भवेदिति पारम्परिकस्नातकोत्तपाठ्यक्रमेषु सर्वेष्वपि अनुशासनं विश्वविद्यालयः करोति । एतद्वर्जयित्वापि विद्यावारिधौ प्रवेशेच्छुकानां समेषां विद्यार्थिनां अध्ययनाध्यापनयोः माध्यमः तथैव शोधप्रबन्धलेखनस्य माध्यमोऽपि संस्कृतमेव भवेदिति नियमो विश्वविद्यालयेन आदिष्टः।
3. विद्यार्थिनां संस्कृतसम्भाषणाय, शास्त्रगतगूढतत्त्वावगमोत्तरं समाजे सारल्येन एवं विद्वत्सभायां सुष्ठुतया प्रतिपादनार्थं 'वाग्वर्धिनी' नामकं साप्ताहिकं सदः संस्कृतभाषायां विश्वविद्यालयेन कार्यते। एते सर्वेऽपि कार्यक्रमाः संस्कृतभाषायां सञ्चालिताः भवन्ति।

File Description	Document
Provide UG and PG Syllabus prepared in Sanskrit	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.1.4_1716024975_12674.pdf)
Provide link of the University website	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/ug-shastri-syllabus-outcome)

1.2 Academic Flexibility

1.2.1 Whether the University has designed and offered any Innovative Courses/ Courses in emerging area/ Sanskrit based courses including scientific and technical literature leading to both traditional and modern degrees (e.g. Shastri, B.Sc. etc) with combination of yoga/ Ancient and Modern Mathematics/ Economics/ Management/ Law/ Computer Science/ Theoretical Ayurveda/ Krishi-parashara/ Vrikshayurveda etc. If yes give details.

विगतेभ्यः पञ्चभ्यः वर्षेभ्यः प्रवर्तितेषु सर्वेषु विविधायामवस्तु पाठ्यपत्रेषु (वैज्ञानिक-प्रौद्योगिक-साहित्यसमाश्रयेण शास्त्री/ बीएस्.सी-प्रभृति पारम्परिकाधुनिकोपाधिनाम्ना योगशास्त्रस्य प्राचीन-आधुनिकगणितयोः/ अर्थशास्त्रस्य/ प्रबन्धनशास्त्रस्य/ विधिशास्त्रस्य/ सङ्गणकविज्ञानस्य/ आयुर्वेदसिद्धान्तस्य (दर्शनस्य)/ कृषिपाराशरस्य/ वृक्षायुर्वेदस्य च सङ्घटनेन समारब्धानि नवीनपाठ्यपत्राणि तथा उदयमानविषयकपाठ्यपत्राणि/ संस्कृताश्रितपाठ्यपत्राणि) अभिनवपाठ्यपत्राणि।

Answer:

सामाजिकीं स्थितिं वीक्ष्य अपेक्षानुगुणं समये समये परिवर्त्यमाना शिक्षाव्यवस्था देशम् उन्नतिं प्रापयति। संस्कृतवाङ्मये विद्यमानानां मौलिकानां व्यक्तेः, समाजस्य, देशस्य, विश्वस्य च क्षेमवर्धकानां सर्वशान्तिप्रदानां च विषयाणां शैक्षिकविधिमाध्यमेन सह प्रदानाय महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः सङ्कल्पबद्धः वर्तते। विश्वविद्यालयस्य तदनुरूपाः गतिविधयः वर्तन्ते।

तत्र कौटिलीयार्थशास्त्रम् एम.ए संस्कृतपाठ्यक्रमे, आयुर्वेदसिद्धान्तः, एम. ए योगपाठ्यक्रमे वृक्षायुर्वेदः, एम.ए ज्योतिर्विज्ञानपाठ्यक्रमे, संगणकविज्ञानं शास्त्रिपरीक्षापाठ्यक्रमे च विशेषरूपेण स्थापिताः विद्यन्ते । एवमेव एतेषु पाठ्यक्रमेषु प्राचीनैः पाठ्यपत्रैः सह कालोचितानि कानिचन नवीनपाठ्यपत्राणि स्वीकृतानि वर्तन्ते। शास्त्रिपाठ्यक्रमे आचार्यपाठ्यक्रमे च सिद्धान्तज्यौतिषविषयके प्राचीनगणितसम्बन्धीनि पत्राणि भवन्ति। तत्र शास्त्रिपाठ्यक्रमे सिद्धान्तशिरोमणिः, सिद्धान्ततत्त्वविवेकः, केतकीयग्रहगणितम् इतीमानि पत्राणि भवन्ति। आचार्यपाठ्यक्रमे लीलावती, सरलत्रिकोणमितिः, रेखागणितम्, गोलपरिभाषा सूर्यसिद्धान्तः इतीमानि पत्राणि प्राचीनगणितसम्बन्धीनि सन्ति। गोलस्य स्थितिं ग्रहाणां गतिञ्च निर्दुष्टतया प्रतिपादयितुं ज्योतिर्विज्ञाने आश्रितस्य प्राचीनस्य गणितस्य परिचयः एतैः पाठ्यपत्रैः सम्पद्यते। 'सिद्धान्तशिरोमणिः' इति पत्रेण भारतीयगणितपद्धत्या ग्रहणकालस्य निर्णयः निर्दुष्टतया ज्ञातुं शक्यते। फलितज्योतिषविषयके प्राचीनगणितम् आश्रिते आचार्यपाठ्यक्रमे सूर्यसिद्धान्तः, भारतीयकुण्डलीविज्ञानम् इति पत्रे भवतः। भारतीयकुण्डलीविज्ञानम् इति पत्रे प्राचीनगणितमाश्रित्य कुण्डलीनिर्माणविधानं प्रतिपादितमस्ति।

संस्कृतच्छात्राणां सर्वशास्त्रेषु अबाधितगतिर्भवतु इति धिया महाभारतम्, रघुवंशमहाकाव्यम, किरातार्जुनीयम्, शिशुपालवधम्, नैषधीयचरितम्, तर्कसङ्ग्रहः, लघुजातकम्, षट्पञ्चाशिका, सारावली, जन्मपत्री विज्ञान रचना, पौरोहित्य कर्म प्रशिक्षक, ग्रहशान्तिपद्धति, पारिभाषिकपदार्थसंग्रहः, न्यायशास्त्र का इतिहास, पौरोहित्यकर्मपद्धति, ग्रहशान्तिपद्धतिः, स्मार्त यज्ञदीपिका इत्यादयः ग्रन्थाः आधुनिकविषयानामवगमनाय वैकल्पिकविषयत्वेन पाठ्यांशे स्वीकृताः। उज्जैनक्षेत्रस्य माहात्म्यसंरक्षणाय ब्राह्मणवटूनां योग्यतासम्पादनाय एते विषयाः अत्यन्तमुपयोगिनः भवन्ति।

अभिनवपाठ्यक्रमेषु M.Sc. Yoga, M.A. Vaastu, M.A. Yoga, इत्यादयः कार्यक्रमाः सञ्चाल्यमानाः सन्ति। एतादृशेषु आधुनिककार्यक्रमेषु हिन्दीभाषायां संस्कृतस्य गूढविषयाणां चर्चा सरलरूपेण कृता भवन्ति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.2.1_1716110133_1267
Minutes of relevant Academic Council/BOS meeting(अध्ययनमण्डलस्य/ विद्वत्परिषदः उपवेशनकार्यवृत्तम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.2.1_1715825122_1267
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/ph-d-diploma-certificate-syllabus-outcome)

1.2.2 Percentage of Programmes in which Choice Based Credit System (CBCS)/ elective course system has been implemented (Preceeding academic year data)

विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या/ ऐच्छिकपाठ्यपत्रप्रणाल्या प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां प्रतिशतता। (प्रगतवर्षस्य दत्तांशः)

Answer: 87.5

1.2.2.1 Number of Programmes in which CBCS/ Elective course system implemented.

विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या/ ऐच्छिकपाठ्यपत्रप्रणाल्या प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या।

Answer: 21

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.2.2_1715827059_12674.p
Minutes of relevant Academic Council/BOS meetings (अध्ययनमण्डलस्य/ विद्वत्परिषदः उपवेशनकार्यवृत्तम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.2.2_1715825822_12674.p
Institutional data (Data Template)(सांस्थानिकदत्तांशः देयः (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.2.2_1715825808_12674.xl

1.2.3 University provides the flexibility of bringing together the conventional face-to-face mode, MOOCs, online education and allow students to choose and combine the courses they are interested in. Provide details.

विश्वविद्यालयेन प्रत्यक्षशिक्षणविधायाः सामूहिकमुक्तान्तर्जालपाठ्यक्रमस्य (MOOCs) अतितन्त्रीयशिक्षाणां च परस्परसमन्वयनाय नमनीयता प्रकल्पिता, येन स्वरुचिपूर्णानां पाठ्यक्रमाणां चयने संयोजने च च्छात्राः अनुमताः। क्रियान्वयनविवरणं देयम्।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये छात्राणां स्वरुचिपूर्णानां चयने संयोजने वा स्वातन्त्र्यम् प्रदत्तम्। शास्त्र/ विषयचयने NEP नेशनल एजुकेशन पॉलिसी 2020 इति नीत्या निर्मितेषु पाठ्यक्रमेषु विषयचयने छात्राणां स्वातन्त्र्यं कल्पितमस्ति विश्वविद्यालयेन। यथा- शास्त्रिपाठ्यक्रमे अधीतवेदान्तः छात्रः आचार्यपाठ्यक्रमे साहित्यं फलितज्योतिषम् अन्यद्वा शास्त्रं स्वीकर्तुं शक्नोति। एवम् शास्त्रिपाठ्यक्रमे अन्यतमं शास्त्रम् आचार्यपाठ्यक्रमे अन्यतमं शास्त्रं स्वीकर्तुं शक्यते इति शास्त्रचयने नमनीयता वर्तते।

एवमेव आचार्य / एम. ए. पाठ्यक्रमे वैकल्पिकपत्रे मुख्यविषयाद् अतिरिक्तम् अन्यसङ्कायीयं विषयं ग्रहीत्वा अध्ययनस्य अवसरः दीयते। यथा- शास्त्रिपाठ्यक्रमे अधीतवेदान्तः छात्रः आचार्यपाठ्यक्रमे साहित्यं फलितज्योतिषम् अन्यद्वा शास्त्रं स्वीकर्तुं शक्नोति। एवम् शास्त्रिपाठ्यक्रमे अन्यतमं शास्त्रम् आचार्यपाठ्यक्रमे अन्यतमं शास्त्रं स्वीकर्तुं शक्यते इति शास्त्रचयने नमनीयता वर्तते।
अधितन्त्रिशिक्षणे शिक्षकैः पाठ्यांशानां PPT व्याख्यानानां आडियो/वीडियो तथा लेखाः अथ च युटुबमध्ये व्याख्यानानि संस्थाप्य तस्य लिंक वेवसाइटमध्ये दत्तमस्ति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.2.3_1716
Provide Link to MOOCs, online Platform(सामूहिकमुक्तान्तर्जालपाठ्यक्रमस्य अन्तर्जालानुबन्धः,)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/students/lms)

1.3 Curriculum Enrichment

1.3.1 Institution integrates cross cutting issues as reflected in Sanskrit literature relevant to Gender, Environment and Sustainability, Human Values and Professional Ethics and traditional system of shastric

learning into the Curriculum.

संस्था संस्कृतसाहित्ये शास्त्रपरम्परायां च प्रतिफलितान् स्त्रीपुरुष-पर्यावरण-स्थिरता-मानवीयमूल्य-वृत्तिनीति-पारम्परिकशास्त्राधिगमप्रणालीविषयकान् सर्वत्रानुस्यूतांशान् पाठ्यचर्यायां समन्वयति।

Answer:

संस्कृतसाहित्यस्य उपदेशसारः वर्तते **"सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामयाः। सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद्दुःखभाग्भवेत्"।।** इति। वेदाः, शास्त्राणि च प्रभुसम्मिततया, पुराणानि मित्रसम्मिततया, काव्यानि कान्तासम्मिततया च जनान् उपदिशन्ति। अतः एतेषां संस्कृतवाङ्मयगतानां ग्रन्थानाम् अध्ययनस्य उपदेशप्राप्तिपूर्वकं तथा आचरणम् एव मुख्यं प्रयोजनम्। ततः जनाः परस्परं सामरस्येन जीवन्तः सामाजिकीं शान्तिं वर्धयेयुः।

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः वेदादित्रिविधमपि साहित्यम् आश्रित्य विविधाः पाठ्यचर्याः समचालयत्। पाठ्यक्रमेषु स्थितानि समता, स्थिरता, एकता, देशभक्तिः, अहिंसा, सत्यम्, अस्तेयः, शौचम्, इन्द्रियनिग्रहः इत्यादीनि मूल्यानि प्राकाश्यं नीतानि। दाम्पत्यधर्मः, राजधर्मः, पौरजानपदधर्मः, कौटुम्बिकाचाराः, पर्यावरणस्य महत्त्वम्, वृत्तिनीतिः इति नैके विषयाः पाठ्यचर्यायां समन्वयन्ति। तादृशाः सङ्क्षेपतः अत्र उल्लिख्यन्ते।

लैङ्गिक-जागरुकता/समानता

विश्वविद्यालयः लैङ्गिकजागरुकतायै समानतायै च प्रतिबद्धो वर्तते। अत्र सञ्चाल्यमानेषु पाठ्यक्रेषु संस्कृतवाङ्मये वर्तमानाः एतत् विषयसन्दर्भाः विषयाः प्रतिबिम्बिताः भवन्ति।

पर्यावरणस्थिरता (Sustainability) -

विश्वविद्यालयः पर्यावरणस्य स्थिरताविषये सर्वेषु हितधारकेषु संवेदनशीलतायाः सहनशक्तिः भवतु इति सर्वेषां सम्भाव्यसाधनानाम् अन्वेषणं करोति। सर्वेषु शिक्षणविभागेषु पर्यावरणस्य विविधाः आयामाः पाठ्यक्रमे सफलतया समावेशिताः सन्ति । प्राचीनभारतीयदर्शने, वैदिकशास्त्रेषु,शास्त्रीयग्रन्थेषु इत्यादिषु वर्णितमानवमूल्यानि व्यावसायिकनीतिशास्त्राणि च विश्वविद्यालयस्य पाठ्यक्रमे, एतासां योजनानां अग्रेसराय आनीतानि सन्ति। शास्त्री-आधारपाठ्यक्रमः पर्यावरणमनुसृत्य निर्धारितम्। येन पर्यावरणसंरक्षणाय जनजागृतिः दायित्वबोधश्च भविष्यति।

शास्त्राध्ययनस्य पारम्परिकपद्धतिः-

पारम्परिकसंस्कृतग्रन्थानां गहनाध्ययनस्य उद्देश्यं कृत्वा सर्वैः विभागैः पाठ्यक्रमस्य परिकल्पना कृता अस्ति । मूलग्रन्थानां पठनेन शिक्षणप्रक्रियायां वास्तविकशैक्षणिकरुचिः वर्धते।

मानवीयमूल्यानि व्यावसायिकनीतयश्च –

मानवीयमूल्ययुक्ताः निम्नलिखिताः ग्रन्थाः पाठ्यक्रमे विहिताः-

शास्त्रिपाठ्यक्रमे साहित्यविषयस्य प्रथमप्रश्नपत्रे भतृहरेः नीतिशतकं निर्धारितं वर्तते। येन अध्ययनेन छात्राः मानवीयतासम्पन्नाः शास्त्रानुगुणम् उचितानुचितबोधपूर्वकं सम्यग् व्यावसायिकवृत्तौ च समर्थाः भवन्ति। एवमेव आचार्यपाठ्यक्रमस्य अद्वैतवेदान्तविषये प्रथमसत्रार्द्धे श्रीमद्भगवद्गीतायाः त्रयोदशतमोऽध्यायः पाठ्यांशे विद्यते। यत्र छात्राः क्षेत्रक्षेत्रज्ञविभागयोगसंम्बन्धिविषयवर्णनेन मानवीयमूल्यमवगच्छन्ति। तत्रैव आचार्यतृतीयसत्रार्द्धपाठ्यक्रमे गीतायां मोक्षविषयकं, वस्तुतः त्यागस्वरूपं किम् इत्यादिवषयान् अवगच्छन्ति।

शुक्लयजुर्वेदे **'इषे त्वो र्जेत्वा'** इत्यादिमन्त्रेषु अस्तेयः गवादिपशुसंरक्षा, सज्जनसंख्यावृद्धिः। **'इदमहम् अनृतात्सत्यमुपैमि'** इत्यादिमन्त्रेषु सत्यमार्गः। अद्वैतवेदान्ते कठोपनिषद् इति पत्रे यमनचिकेतसोः संवादेन आध्यात्मिकं मूल्यम्।

चम्पूरामायणम्, नलचम्पूः इत्यादिग्रन्थेषु वर्णितानि मूल्यानि सर्वदर्शने योगसूत्रम् इति पत्रे भारतीययोगदर्शनस्य सर्वोपादेयता पुराणेतिहासे वाल्मीकिरामायणम् इति पत्रे राज्ञः प्रजापालने अवधेयाः अंशाः। अद्वैतवेदान्ते मुण्डकोपनिषद् इति पत्रे जीवब्रह्मणोः ऐक्यभावःविशेषतया: छात्रैः अवधेयाः भवन्ति।

साहित्ये अभिज्ञानशाकुन्तलम् इति पत्रे स्त्रीणां पुरुषाणां च समाधिकारः। महर्षेः कण्वस्य गुरुकुले महर्षेः मारीचस्याश्रमे च वसतां तपस्विन्यः मुनिकुमाराश्च इत्येतेषां स्त्रीपुरुषाणां सहाध्ययनम्। कन्यायाः निजमनोरथानुसारं पतिवरणम्। दम्पत्योः सामरस्येन जीवनम्। पौरोहित्ये श्राद्धविवेक इति पत्रे पूर्वजानां स्मरणम्। अद्वैतवेदान्ते तैत्तिरीयोपनिषद् इति पत्रे अधिलोक-अधिज्यौतिष-अधिविद्य-अधिप्रज-अध्यात्मनामिकाः पञ्चमहासंहिताः। ईशावास्योपनिषद् इति पत्रे अधर्ममार्गस्य परित्यागः। आचार्यः पूर्वरूपम् अन्तेवास्युत्तररूपम्। विद्या सन्धिः। प्रवचनं सन्धानम्। इत्यादि-उपनिषद्वाक्यैः पाठ्यांशैः पारम्परिकशिक्षाप्रणालीपरिचयश्च वर्णितो विद्यते।

वेदान्तसारः इति पत्रे आध्यात्मिकं मौल्यम्। पर्यावरणशिक्षा इति पत्रे प्रकृतिसंरक्षणम्, जलसंरक्षणम्, भूमिसंरक्षणम् च। अद्वैतवेदान्ते श्रीमद्भगवद्गीता इति पत्रे अहङ्कारपरित्यागः, आहारपद्धतिः, सत्त्वरजस्तमसां गुणानां स्वरूपम्, तत्प्रभावः च।

किरातार्जुनीयम् इति पत्रे राजनैतिकविचाराः। व्याकरणशास्त्रम् इति पत्रे वैज्ञानिकविधिना उच्चारणप्रक्रियायाः ज्ञानं महत्त्वञ्च। रघुवंश इति पाठ्यांशेन सुभाषितैश्च सन्मार्गोपदेशः। इत्येतानि सार्वकालिकतया अत्यन्तोपादेयानि तत्त्वानि शास्त्रिपाठ्यक्रमे विद्यमानानि पाठ्यचर्यायाम् अनुस्यूततया समन्वयं लभन्ते।

आचार्यपाठ्यक्रमे व्याकरणशास्त्रे शब्दसाधुत्वप्रक्रियाविज्ञानं, परिष्कारः, शब्दतत्त्वस्य ब्रह्मरूपत्वेन प्रतिपादनम्। न्यायदर्शने प्रामाणिकरीत्या द्रव्यगुणकर्मादीनां वर्णनम्, परमाणुतः द्व्णुकादिक्रमेण सृष्टिप्रक्रिया निरूपणम्। प्रत्यक्षादिप्रमाणेन प्रमात्मकज्ञानोत्पत्तिप्रक्रिया। अद्वैतवेदान्ते छान्दोग्योपनिषद् इति पत्रे सत्यस्य अभिव्यक्तिमार्गः। अद्वैतसिद्धिः इत्यादिविषयाः आस्तिकतायाः स्थैर्यसम्पादकाः।

एवं महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयद्वारा सञ्चालितेषु पाठ्यक्रमेषु, संस्कृतसाहित्ये विद्यमानाः मौलिकाः विषयाः, शास्त्रपरम्परया सिद्धाः समाजे अन्वयं लभमानाः अभ्युन्नतिकारिणश्च विषयाः युक्ताः सन्ति।

File Description	Document
The list of courses where the above topics are included प्रधानानां पाठ्यपत्राणां सूची यत्र उपर्युक्तविषयाः योजिताः।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.1_1715890871_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.1_1716029584_12674.pdf)
A description of courses which address Gender, Environment and Sustainability, Human Values and Professional Ethics, traditional system of shastric learning स्त्रीपुम्भिदासंवेदने, पर्यावरणस्य स्थिरतायाः विकासस्य मानवीयमूल्य-वृत्तिनीति-पारम्परिकशास्त्राध	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.1_1715890877_12674.pdf)

1.3.2 Number of value-added courses imparting transferable and life skills offered during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु प्रचालितानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धकानाञ्च पाठ्यपत्राणां सङ्ख्या।

Answer: 17

1.3.2.1 How many new value-added courses are added within the last 5 years

विगतपञ्चवर्षेषु कति मूल्यसंवर्धक-पाठ्यपत्राणि योजितानि?

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
5	5	4	2	1

File Description	Document

List of value added courses (Data Template) combined with 1.3.3 मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां सूची दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः 1.3.3 बिन्दुना युक्ता।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.2_1715897855_12674.xls
Brochure or any other document relating to value added courses पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां नामानि।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.2_1715895865_12674.pd
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.2_1715896950_12674.pd

Other Upload Files	
1	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.2_1715896966_12674.pdf)

1.3.3 Average Percentage of students enrolled in the courses under 1.3.2.

1.3.2 बिन्दोः अनुरूपं जीवनकौशलप्रदे मूल्यसंवर्धके च पाठ्यपत्रे प्रविष्टानां छात्राणां प्रतिशतता।

Answer: 19.82

1.3.3.1 Number of students enrolled in value-added courses imparting transferable and life skills offered year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु प्रचालितानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धक-पाठ्यपत्राणां प्रतिवर्षीया सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
128	226	48	29	14

File Description	Document
List of students enrolled (Data Template) combined with 1.3.2 प्रविष्टानां छात्राणां सूची (दत्तांशप्रारूपम्) 1.3.2 बिन्दुना युक्ता।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.3_1716036552_12674.xlsx)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.3_1716037953_12674.pdf)

1.3.4 Percentage of students undertaking field projects/ internships/ training programmes/ summer assignments etc. (Preceeding academic year data)

क्षेत्रकार्यपरियोजनासु अन्तःप्रशिक्षणेषु प्रशिक्षणपाठ्यक्रमेषु ग्रीष्मावकाशस्तकार्येषु गृहीतभागानां छात्राणां प्रतिशतता। (प्रगतवर्षस्य)

Answer: 19.26

1.3.4.1 Number of students undertaking field project or internships

क्षेत्रकार्यपरियोजनासु ग्रीष्मावकाशादिषु कार्याणि कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां छात्राणां सङ्ख्या।

Answer: 89

File Description	Document
List of Programmes and number of students undertaking field projects / internships (Data Template) पाठ्यक्रमाणां तथा क्षेत्रकार्यपरियोजनाः विरामकालीनकार्याणि कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां छात्राणां सूची (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.4_1716110205_12674.xlsx)
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.4_1716034787_12674.pdf)

1.3.5 University Curriculum has units and sub-units of the modern subjects like History, Political Science, Education, Psychology, Economics and statistics etc. have contents from Sanskrit based knowledge and being taught in Sanskrit medium. Modern Sanskrit Literature is also included in the curriculum, Provide details.

इतिहास-अर्थशास्त्र-शिक्षाशास्त्र-मनोविज्ञान-सङ्ख्याशास्त्र-समाजशास्त्र-राज्यशास्त्रेत्याद्याधुनिक-विषयभागोपभागाः अपि संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यमानाः सन्ति। आधुनिकसंस्कृतसाहित्यमपि पाठ्यचर्यायामन्तर्भावितम्, विवरणं देयम्।

Answer:

संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यमानाः भागोपभागाः-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयद्वारा शास्त्रिपाठ्यक्रमः, आचार्यपाठ्यक्रमः, एम. ए. ज्योतिर्विज्ञानपाठ्यक्रमः, एम.ए. योगपाठ्यक्रमः एम.ए. संस्कृतपाठ्यक्रमः शिक्षाशास्त्रिपाठ्यक्रमः (बीए बीएड) स्नातक-स्नातकोत्तरपत्रोपाधिपाठ्यक्रमः, च सञ्चालिताः सन्ति। एतेषु पाठ्यक्रमेषु संस्कृतं/शास्त्रीयविषयैः सह आधुनिकाः विषयाः अपि युक्ताः वर्तन्ते। भारतीयज्ञानपरम्परायाः ज्ञानेन सह विश्वविद्यालयस्य छात्राः आधुनिकविषयेषु नवाचारेषु च विशिष्टं ज्ञानं प्राप्नुयुः, तेन समाजे स्वातन्त्र्येण कालोचितं योगदानं कर्तुं च ते प्रभवेयुः इति उद्देश्येन तान् आधुनिकानपि विषयान् स्वीकृत्य विन्यस्तः पाठ्यक्रमः सञ्चालितो वर्तते।

शास्त्री, बी.ए आनर्स, तृतीयवर्षे संस्कृतपाठ्यक्रमे आधुनिक संस्कृतसाहित्यस्य समावेशः कृतो विद्यते। तत्र अप्पाशास्त्री, पण्डिता क्षमाराव, जानकीवल्लभशास्त्री, स्वामीरामभद्राचार्य, रेवाप्रसादद्विवेदी, मिथिलाप्रसादत्रिपाठी, राधावल्लभत्रिपाठी, राजेन्द्रमिश्रप्रभृतीनां कवीनां काव्यरचनाः पाठ्यांशे स्वीकृताः सन्ति।

विश्वविद्यालयस्य पाठ्यक्रमस्य परिकल्पने विश्वविद्यालयस्य दृष्टिः (Mission) च सारभूतम् अस्ति। महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये कौशलप्रधानपाठ्यक्रमाणां महत्त्वं दीयते। नूतनपाठ्यक्रमानाणाम् अध्ययनेन कार्यजीवने पूर्णता भवति। नवीनशिक्षणकौशलेन व्यक्तिः सम्यक् कार्यं कर्तुं शक्नोति। एतेन छात्रः अधिकं आत्मविश्वासयुक्तः व्यक्तिवादी भवति। नूतनविषयाणां शिक्षणेन संस्कृतछात्राणां उपलब्धिभावना, ज्ञानवृद्धिभावना, सृजनशीलता, आत्मविश्वासः च विकसिताः भवन्ति। कार्यक्रमसूचौ च पारम्परिक-आधुनिकमूल्यानां मिश्रणम् अस्ति। पर्यावरणशिक्षा,उद्यमिता-इतिहासः प्रबन्धनम्, मनोविज्ञानम्, अर्थशास्त्रम्, इत्यादयः विषयाः छात्राणां कृते पाठ्यन्ते। संस्कृतभाषायाः क्षेत्रं विस्तृतं यत् अन्ये विविधाः अध्ययनप्रवाहाः समाविष्टाः सन्ति।

शास्त्री, बी.ए आनर्स, शास्त्रिशिक्षाशास्त्रीप्रभृतिषु पाठ्यक्रमेषु आधुनिकविषयाणां सन्निवेशः कृतो वर्तते।

File Description	Document
List of units and sub-units of the modern subjects आधुनिक-विषयभागोपभागानां सूची।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.5_1716040528_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.3.5_1716047484_12674.pdf)

1.4 Feedback System

1.4.1 Structured feedback received from

1) Students

2) Teachers

3) Employers

4) Alumni

5) Parents

for design and review of syllabus semester wise/year-wise

अर्धसत्रप्रणाल्याः, वार्षिकसत्रप्रणाल्याः वा पाठ्यांशसंरचनार्थं समीक्षार्थञ्च संरचिता प्रतिपुष्टिः स्वीक्रियते -

१. छात्रेभ्यः

२. अध्यापकेभ्यः

३. वृत्तिदातृभ्यः

४. पूर्वच्छात्रेभ्यः

५. अभिभावकेभ्यः

Answer: A. Any 4 of the above (अ. उपरि निर्दिष्टेषु कानिचित् चत्वारि)

File Description	Document
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.1_1715900341_12
Any additional information (Upload) अतिरिक्ताः सूचनाः (उपारोपणीयम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.1_1716046066_12
Action taken report of the University on feedback report as stated in the minutes of the Governing Council, Syndicate, Board of Management (Upload) हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनं शासिपरिषदः कार्यवृत्तानुरूपं विश्वविद्यालयेन कृतकार्यस्य प्रतिवेद	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.1_1716046590_12

URL for stakeholder feedback report URL हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनम्	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/feedback-survey)

1.4.2 Feedback processes of the institution may be classified as follows:

संस्थायाः प्रतिपुष्टिप्रक्रिया अधोलिखितक्रमेण विभज्य दर्श्यते –

Answer: A. Feedback collected, analysed, action taken and available on website(अ. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता, क्रियान्विता च, जालस्थाने उपलभ्यते च।)

File Description	Document
Upload Stakeholder feedback report, Action taken report of the university on it as minuted by the Governing Council, Syndicate, Board of Management. हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनं, शासिपरिषदः कार्यवृत्तानुरूपं विश्वविद्यालयेन क्रियान्वयस्य प्रतिवेदनम् उपारोपणीयम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.2_1716048479_12674.pdf)
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.2_1716048765_12674.pdf)
URL for feedback report हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनस्य सन्धानम्।	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/feedback-survey)

1.4.3 The feedback thus obtained is

• Discussed in the Statutory Bodies of the University like Academic Council/ Executive Council etc.

• Is used for restructuring the curriculum

• Discussed with Traditional scholars/ Peers

इत्थं सङ्गृहीता प्रतिपुष्टिः -

· विश्वविद्यालयस्य विद्वत्परिषदि/ शासिपरिषदि/ न्यायसभायाम्/ अन्येषु प्राधिकारेषु चर्चिता।

· पाठ्यचर्यायाः पुनः निर्माणाय उपयुज्यते।

· पारम्परिकैः विद्वद्भिः प्रवरगणैः सह चर्चिता।

Answer:

- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः स्वकीयहितधारकेभ्यः प्रतिपुष्टिं सङ्गृह्य पाठ्यचर्यायाः निर्माणे प्रतिपुष्टेः प्रयोगं करोति। अस्य विश्वविद्यालयकार्याणि विविधपरिषद्द्वारा प्रवर्तन्ते। विविधेभ्यः हितधारकेभ्यः युगानुरोधेन प्रतिपुष्टिं स्वीकर्तुं प्रतिपुष्टेः स्वरूपं

निर्धारयितुं विशेषज्ञैः मार्गदर्शनं प्राप्तम्। विगतपञ्चवर्षाणां 2018 तः 2023 पर्यन्तं विविधसान्दर्भिकप्रश्नानुसारं विविधेभ्यः हितधारकेभ्यः युगानुरोधेन प्रतिपुष्टिं संकलय्य पाठ्यचर्यायामावश्यकतानुगुणं परिवर्तनानि विहितानि। प्रतिपुष्टेः प्रत्येकं हितधारकेभ्यः (छात्त्रेभ्यः,अध्यापकेभ्यः, पूर्वछात्त्रेभ्यः, नियोजकेभ्यः) प्राप्तस्य दत्तांशस्य विशुद्धिं विधाय पुनरावृत्तिदोषान् निवार्य वैज्ञानिकरीत्या व्यवस्थीकरणं कृतम्। प्राप्तदत्तांशानां विद्यापरिषदि चर्चां विधाय अनुमोदनं प्राप्तम्।

- विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तस्य प्रतिपुष्टेः सम्बद्धविशेषज्ञैः साकं चर्चासत्रेषु विमर्शान् कृत्वा बहुमूल्यानि मन्तव्यानि, संस्तुतयः सङ्कलितानि। सर्वेषामपि मन्तव्यानां, संस्तुतीनां व्यावहारिकप्रयोगणां विश्वविद्यालयीयपाठ्यचर्यासु पाठ्येतरक्रियासु कर्तुं संस्थागतसर्वेष्वपि स्तरेषु चिन्तनं विहितम्। विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्टेः प्रयोगं विविधनीतिनिर्माणकार्येषु साहाय्यं करोति। विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्टिरस्माकं युगानुरूपपरिवर्तनानि संशोधनानि सूचयति।
- विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्टिः राष्ट्रिय-अध्यापक-शिक्षा-परिषदः(NCTE) निर्णयमनुसृत्य शिक्षाशास्त्रि-क्रियान्वयनं कर्तुं सूचयति। विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्टिः निर्णयान् शास्त्रिकक्षासु क्रियान्वयनं कर्तुं सूचयति। विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्ट्यनुगुणं- शास्त्रिकक्षासु संगणकविज्ञानपाठ्यक्रमः छात्त्रेभ्यः अनिवार्यरूपेण योजितः।
- विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्ट्यनुगुणं शास्त्रिकक्षासु पर्यावरणविज्ञानपाठ्यक्रमः छात्त्रेभ्यः योजितः। छात्त्रेषु पर्यावरणस्य जागरूकता सम्पादनाय, वायु-जल-ध्वनिप्रदूषणं दूरीकर्तुं सतर्कता समुत्पादनाय पर्यावरणविज्ञानपाठ्यक्रमः प्रासङ्गिकः वर्तते।
- विद्यापरिषदः उपवेशने विविधहितधारकेभ्यः (अध्यापक-छात्त्र-पूर्वछात्त्र-वृत्तिदातृभ्यः) प्राप्तप्रतिपुष्टेः चर्चा कृता। ततः परिषदः सर्वे सदस्याः स्वकीयमतानि स्थापितवन्तः। उपवेशने निर्दिष्टेषु बिन्दुषु चर्चा विहिता। एतत्परिपाटीम् अनुसृत्य गतपर्याये पाठ्यक्रमाणां नवीकरणम्, परिवर्तनम्, परिवर्धनम्, इत्यादयः विषयाः अध्ययनमण्डलस्य पुरतः उपास्थाप्यन्ते। अपेक्षानुगुणं कार्यपरिषदः अनुशंसां स्वीकृत्य कार्यान्वयः कृतः। परिषदः निर्णयानुसारं तन्निर्देशमनुसृत्य विश्वविद्यालयः कार्यमकरोत्।
- विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तस्य प्रतिपुष्टेः विश्लेषणं व्यावहारिकसंस्तुतयश्च अध्ययनमण्डले, संकायमण्डले, विद्यापरिषदि, कार्यपरिषदि, प्रेष्यते विचार्यते च। शैक्षिकानि प्राशासनिकानि, आनुसन्धानिकानि, प्राकाशनिकानि च कार्याणि विश्वविद्यालयस्य प्रगतेः साक्षात् सूचकानि भवन्ति। क्रियाशीलाः इमाः परिषदः निर्दिष्टानां कार्याणां निर्वाहे विशिष्टम् अनुभवम् आवहन्ति। विविधहितधारकेभ्यः (अध्यापकेभ्यः,छात्त्रेभ्यः,पूर्वछात्त्रेभ्यः,नियोजकेभ्यः) प्राप्तप्रतिपुष्टेः इमाः परिषदः प्रयोगं कुर्वन्ति।
- विविधहितधारकेभ्यः (अध्यापकेभ्यः,छात्त्रेभ्यः,पूर्वछात्त्रेभ्यः,नियोजकेभ्यः) प्राप्तप्रतिपुष्टेः निर्णयाय विद्यापरिषद् एव मुख्या भवति। तस्याः परिषदः अङ्गीकारात्परं प्रतिपुष्टेः निर्णीतस्य प्रकल्पस्य क्रियान्वयः क्रियते। शैक्षणिकपुरोगतिं प्राप्य विश्वविद्यालयः अन्यसंस्थाभिः सह स्पर्धितुम् ईहते। प्रतिपुष्टेः प्रयोगः पाठ्यक्रमरचनादिषु शैक्षिककार्येषु अविलम्बं लक्ष्यपूर्तये अध्ययनमण्डलं रचयितुम् इयं परिषत् प्रोत्साहयति अनुमन्यते च। अध्ययनमण्डलद्वारा अङ्गीकृतं निर्णयं परिशीलयति। अपेक्षानुगुणं परिष्कारं सूचयति। शैक्षणिकनिर्णयाः पूर्णतया छात्रकेन्द्रिताः छात्रप्रियाश्च भवेयुः, तदर्थं विद्यापरिषत् सततं तत्परा भवति। परिषदः कार्यतन्त्रस्य लक्ष्यं भवति अधीतशास्त्राः स्पर्धात्मके जगति अनतिश्रमेण उद्योगं लभेरन् इति।
- विद्यापरिषद् अध्ययनमण्डलम्, संकायमण्डलं च विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकीं कार्यप्रणालीं सम्पादयन्ति। विश्वविद्यालयस्य सर्वाङ्गिकविकासे एतेषां कार्ययोजना, काले अङ्गीक्रियमाणः निर्णयः, स्थाने दीयमाना प्रतिपुष्टिः च विशिष्टां भूमिकां वहति। विविधहितधारकेभ्यः (अध्यापकेभ्यः, छात्त्रेभ्यः, पूर्वछात्त्रेभ्यः, नियोजकेभ्यः) प्राप्तस्य प्रतिपुष्टेः प्रयोगः समाजस्य अध्येतृणां च अपेक्षाः सूक्ष्मं विज्ञाय शैक्षिकनिर्णयानां क्रियान्वयः कर्तव्यः। यतः स एव परिसरेषु परिणामजनकः। बी.ए.बी.एड. शिक्षाशास्त्रिपाठ्यक्रमस्य च शैक्षिककार्याणि विश्वविद्यालयस्य विद्यापरिषद् अनयोः संस्थयोः नियमान् परिशीलयति। तदविरोधेन विश्वविद्यालयस्योद्देश्यं साधयितुं कार्ययोजनाङ्करोति।
- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य प्रत्येकविभागीयछात्रेभ्यः भौतिकमाध्यमेनापि प्रतिपुष्टेः संग्रहणं कृतमस्ति। इत्थं स विविधहितधारकेभ्यः (अध्यापकेभ्यः,छात्त्रेभ्यः,पूर्वछात्त्रेभ्यः,नियोजकेभ्यः) प्राप्तस्य प्रतिपुष्टेः प्रयोगः विशिष्टछात्त्रेभ्यः विश्वविद्यालयकल्याणाय कल्पते। विद्यापरिषदः अध्ययनमण्डलस्य च विविधहितधारकेभ्यः प्राप्तस्य प्रतिपुष्ट्याधारेणैव विश्वविद्यालयः पाठ्यपत्रं निर्धारयति। शास्त्रिपाठ्यक्रमे च अनिवार्यपत्रत्वेन **उद्यमिताविकासः इति** योजितम्। अद्यत्वे उद्यमिता विकासः सर्वत्र औद्योगोकक्षेत्रेषु अनिवार्यतयापेक्षितमस्ति। तेन संस्कृतपदवीधराणामौद्योगिकक्षेत्रे उद्योगावसराय विस्तारोभवत्।
- शास्त्रिपाठ्यक्रमे पर्यावरणमिति पत्रं योजितम्। समाजस्य प्रतिपुष्ट्यनुसारं विद्यापरिषदः क्रियान्वयनस्येदमन्यदुदाहरणम्। अस्य पत्रस्याध्ययनेन बहूनि प्रयोजनानि वर्तन्ते। पर्यावरणस्य सन्तुलनारक्षणम्, प्रदूषणनियन्त्रणम्, शुद्धवायोः जलस्य च महत्त्वमित्यादीन् अनेकान् विषयान् अध्येतारः अवगच्छन्ति। पत्रमिदं सस्यारोपणे प्रेरणां ददाति, वृक्षच्छेदनाद् निवृत्तौ प्रेरणां ददाति। आत्मानं परितः स्वच्छतायाः रक्षणे उत्साहं वर्धयति। विश्वविद्यालयपरिसरे सुन्दरोद्यानस्य निर्माणं प्रोत्साहयति। हरिद्वनोद्देशः परिसरे सर्वेषां सदस्यानां मनसः उल्लासं वर्धयति।
- CBCS System - एषा प्रणाली छात्राणां कृते मूलैः वैकल्पिकैः अथवा कौशलाधारितपाठ्यक्रमैः सह युक्तात् निर्धारितपाठ्यक्रमात् पाठ्यक्रमचयनस्य अवसरं प्रददाति। पाठ्यक्रमाणां मूल्याङ्कनं ग्रेडिंग्-व्यवस्थायाः अनुसरणं कृत्वा जायते। पारम्परिकसङ्ख्याव्यवस्थायाः अपेक्षया इदं श्रेष्ठम् अस्ति। छात्रेभ्यः अवसरप्रदायकं इदं शैक्षिकं प्रतिरूपम् वर्तते यच्छात्राणां कृते स्वेच्छानुगुणं पाठ्यक्रमान् विषयान् च ज्ञातुं महत् अवसरं प्रददाति। अस्य बृहत्तमः लाभः अस्ति यत् छात्राय स्वरुचिम् आधारीकृत्य कार्यक्रमान्/पाठ्यक्रमान् चयनं कर्तुं स्वतन्त्रतां ददाति। तथा स्नातक-स्नातकोत्तर-अध्ययनकाले अन्तर्विषय-बहुविषयक-पाठ्यक्रमं कर्तुं समर्थयति। विकल्पापेक्षया अधिकं स्वतन्त्रतां ददाति। छात्राः यस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनं कर्तुम् इच्छन्ति तस्यैव पठनावसरः अस्यां प्रणाल्यां वर्तते।

File Description	Document
Upload the Minutes of the Academic Council/ Executive Council etc. विद्वद्परिषदादीनां निर्णयान् उपारोपयतु	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.3_1716049578_12674.pdf)

Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/1.4.3_1716049158_12674.pdf)

2.Teaching-learning and Evaluation

2.1 Student Enrollment and Profile

2.1.1 Average percentage of students from other States and Countries during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्येभ्यः राज्येभ्यः राष्ट्रेभ्यश्च प्रविष्टानां छात्राणां मध्यमानस्य प्रतिशततायाः मानम्।

Answer: 2.79

2.1.1.1 Number of students from other states and Countries, year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्येभ्यः राज्येभ्यः राष्ट्रेभ्यश्च प्रविष्टानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
27	12	4	7	6

File Description	Document
List of students (other states and countries) छात्रसूची (अन्येभ्यः राज्येभ्यः/ राष्ट्रेभ्यश्च)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.1_1715840600_12(
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.1_1715840649_12(
Copy of the domicile certificate/passport from respective countries) अधिवासप्रमाणपत्रम् /आज्ञापत्रम् (सम्बद्धदेशानां)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.1_1715840521_12(
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.1_1715840637_12(

2.1.2 Demand Ratio (Average of last five years)

अभियाचनायाः अनुपातः (विगतानां पञ्चानां वर्षाणां मध्यमानम्)

Answer: 88.91

2.1.2.1 Number of eligible applications received for admissions to all the Programmes year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रचालितेषु सर्वेषु कार्यक्रमेषु प्राप्तार्हतानाम् आवेदनपत्राणां वार्षिकक्रमेण सम्पूर्णा सङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
217	240	205	176	162

2.1.2.2 Number of seats available year-wise during the last five years.

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रतिवर्षम् उपलब्धानां स्थानानां सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
275	260	205	195	195

File Description	Document
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.2_1715954329_126
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.2_1716111979_126

2.1.3 Average percentage of seats filled against seats reserved for various categories (SC, ST, OBC, Divyangjan, etc.) as per applicable reservation policy during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, आरक्षणनीत्यनुसारेण, नानाप्रवर्गेभ्यः (अनुसूचितजातिः, अनुसूचितजनजातिः, अन्य-अप्रगतजातिः, दिव्याङ्गजनाः, इत्यादयः) निर्दिष्टेषु आरक्षितस्थानेषु, सम्पूरितानाम् आरक्षितस्थानानां प्रतिशतं मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 29.7

2.1.3.1 Number of actual students admitted from the reserved categories year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रतिवर्षम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
49	33	24	36	27

2.1.3.2 Number of seats earmarked for reserved category as per GOI/State Govt. rule year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु भारतशासनस्य अथवा राज्यशासनस्य नियमानुरूपम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टानां स्थानानां वार्षिकी सङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
138	130	103	98	98

File Description	Document
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.3_1715843791_126
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.1.3_1716103624_126

2.2 Catering to Student Diversity

2.2.1 The institution assesses the learning levels of the students, after admission and organises special programmes (including spoken Sanskrit shibirams/ camps/ workshops/ summer schools etc.) for advanced learners and slow learners

छात्राणां प्रवेशानन्तरं संस्था तेषाम् अधिगमस्तरान् परीक्षते, अग्रसराधिगन्तॄणां मन्दाधिगन्तॄणां च कृते विशिष्टान् शैक्षिकपाठ्यक्रमान् (संस्कृतसम्भाषणशिबिराणि/ आवासीयशिबिराणि/ कार्यशालाः/ ग्रीष्मकालिकशिबिराणि इत्यादि) आयोजयति।

Answer:

"मुण्डे मुण्डे मतिर्भिन्ना" इत्यनेन सुभाषितेन सिद्ध्यति यत् सर्वे छात्राः समस्तरीयाः न भवन्ति। तथा कक्षानुगुणेनापि एवमनुभूतं यत् महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये विभिन्नपृष्ठभूमीनां विभिन्नक्षेत्राणामप्रगतसमुदायानां छात्राणामावश्यकतानुगुणम्(आवश्यकतां परिपूरयितुम्) अनेकविधोपायान् कल्पयति।

- -

विश्वविद्यालयस्य छात्राः एव मूलधनं सन्ति। छात्राणां सर्वतोमुखी विकासः एव विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाणां च मूलमुद्देश्यं भवति।

विद्यार्थिनां मूल्याङ्कनम्-

प्रथमतः यत्र शिक्षणे गुरुकुलपद्धत्याः आदर्शेषु यथा- संवादशैल्यामध्यापनम्, प्रश्नप्रोत्साहनम्, सरलोदाहरणमाध्यमेन विषयस्य स्पष्टीकरणञ्चेत्यादयः प्रयोगाः क्रियन्ते। द्वितीयं कक्षायाः बाह्यप्रकृतिः, समाजादिना शिक्षणमुत्कृष्टं कर्तुं प्रयोगाः अपि क्रियन्ते।

प्रगतच्छात्राणाङ्कृते –

1. **वाक्यार्थपरिषत्-** विश्वविद्यालयीयाः अध्यापकाः शास्त्रीयमेकं विषयमवलम्ब्य आदर्शरूपेण वाक्यार्थं कुर्वन्ति। परिषदः अधिवेशने उपस्थिताः छात्राः शास्त्रवाक्यार्थप्रणालीम् अभ्यस्यन्ति। विश्वविद्यालये अधिगमप्रणालीयम् आचर्यते।
2. **स्पर्धानाम् आयोजनम्-** काले काले शैक्षिकाः सांस्कृतिकाश्च विविधाः स्पर्धाः आयोज्यन्ते। भारतीयविद्यास्थानानां बोधनार्थाय स्फूर्तिस्पर्धा आयोज्यते। अग्रसराध्येतारः छात्राः तत्र भागमूद्ध्वा प्रयोजनं लभन्ते । राज्यस्तरीयस्पर्धायां भागग्रहणाय प्रशिक्षणं प्रदीयते छात्राणाङ्कृते। विश्वविद्यालये कालिदासदिवसप्रसङ्गे प्रतियोगितायाः अपि आयोजनं क्रियते।
3. **विशिष्टव्याख्यानम्-** विश्वविद्यालये विशिष्टव्याख्यानानि आयोज्यन्ते। शास्त्राणां, संस्कृतभाषायाः, भारतीयसंस्कृतेः अन्येषु मौल्यप्रतिपादकेषु विषयेषु व्याख्यानानि आयोजितानि भवन्ति। आमन्त्रिताः विशिष्टाः विद्वांसः व्याख्यानं कुर्वन्ति। छात्राः तत्र लाभं प्राप्नुवन्ति ।
4. **प्रतियोगितासु मार्गदर्शनम्-** शैक्षिक/सांस्कृतिक/क्रीडास्पर्धासु राज्यस्तरीयासु राष्ट्रस्तरीयासु भागग्रहणाय मार्गदर्शनं क्रियते। छात्राः बहिः प्रवर्तमानासु प्रतियोगितासु सोत्साहं भागं गृह्णन्ति।
5. **प्रोत्साहनम् अभिप्रेरणा-** राज्यस्तरीयराष्ट्रस्तरीयस्पर्धासु प्राप्तपुरस्काराणां छात्राणां विश्वविद्यालयपक्षतः अभिनन्दनं क्रियते। सामाजिकजालपुटेषु वार्ता प्रसार्यते। विश्वविद्यालयस्य पत्रिकायां **पाणिनिधारा** इत्यत्र पुरस्कारवृत्तान्तः प्रकाश्यते। एतादृशैः उत्साहवर्धकैः कार्यैः अन्येऽपि छात्राः प्रेरिताः भवन्ति।
6. **सभासञ्चालनम्-** विश्वविद्यालये विविधकार्यक्रमाणां सञ्चालनं स्वागतकथनम्, धन्यताविष्करणम् इत्यादिकौशलं प्राप्तुम् अवसरः कल्प्यते ।
7. **शास्त्रार्थप्रशिक्षणवर्गः-** छात्रेषु शास्त्रीयं विशिष्टं ज्ञानम् आधातुं विश्वविद्यालयद्वारा शास्त्रार्थप्रशिक्षणवर्गः आयोज्यते। विश्वविद्यालयस्तरे चिताः अग्रेसराध्येतारः छात्राः प्रशिक्षणवर्गे भागं गृह्णन्ति ।

मन्दाध्येतॄणां कृते-

1. **आवासीयशिबिरम्-** लेखनकौशलवर्धनाय आवासीयशिबिरं चाल्यते।
2. **प्रशिक्षणवर्गेषु भागग्रहणार्थं प्रोत्साहनम्-** अन्यसंस्थाद्वारा प्रचाल्यमानेषु भाषाबोधनवर्गः, वेदशिक्षणम्, शास्त्रार्थप्रशिक्षणवर्गः, सम्भाषणशिबिरम् इत्यादिप्रशिक्षणवर्गेषु भागग्रहणाय छात्राणां कृते अवसरः कल्प्यते।

3. **प्रवेशपरीक्षाणां मार्गदर्शनम्-** विशिष्टाध्ययनार्थम् विभिन्नपाठ्यक्रमेषु प्रवेशं लब्धुं NET, SET/SLET इत्यादिपरीक्षासु छात्राणां कृते मार्गदर्शनं क्रियते। विश्वविद्यालयीयाः छात्राः स्नातक/ स्नातकोत्तरपाठ्यक्रमस्य अवधौ एतन्मार्गदर्शनं प्राप्य उन्नताध्ययने प्रवेशं लभन्ते।
4. **लघुचलच्चित्रनिर्माणे मार्गदर्शनम्-** संस्कृते लघुचलच्चित्रनिर्माणार्थम् अवसरः कल्प्यते। विश्वविद्यालये लघुचलच्चित्रस्पर्धाम् आयोजयति।
5. **पर्यटनकार्यक्रमाः-** छात्राणां विशिष्टानुभवप्राप्तये विश्वविद्यालयः पर्यटनकार्यक्रमान् आयोजयति। विश्वविद्यालये विश्वपर्यटनदिवसस्य अवसरे विशेषाः कार्यक्रमाः **"चलें गाँव की चौखट पे"** इत्यादिरूपेण क्रियन्ते।

संस्कृतसम्भाषणकौशलप्रशिक्षणवर्गः-

1. संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणाय विश्वविद्यालये स्वतन्त्रं केन्द्रं स्थापितं वर्तते, यत् काले काले वर्गमाणाम् आयोजनं करोति। एतेषु वर्गेषु न केवलं सामान्यभाषणस्य प्रशिक्षणं भवति, अपितु सन्धिः, समासः, करकम् इत्यादिविषयाधारितस्वतन्त्रवर्गाणामपि सम्पादनं क्रियते।
2. Covid 19 इत्यस्य कालेऽपि ऑनलाइन कक्षायाः आयोजनं कृत्वा छात्रान् समाजेन सह योजयितुं कार्यं कृतम् ।

कर्मकाण्डकार्यक्रमाः-

कर्मकाण्डं संस्कृतक्षेत्रसम्बद्धः बृहद् विषयः अस्ति । सर्वेषां छात्राणां कृते विशेषतः पौरोहित्यस्य वेदविषयस्य च छात्राणां कृते सरस्वतीपूजा,गणेशोत्सवः, रुद्राभिषेकम् इत्यादीनां माध्यमेन छात्रान् कर्मकाण्डेन सह प्रयोगात्मकरूपेण संयोजयितुं अवसराः प्रदीयन्ते। महालक्ष्मीपूजाविधानसदृशाः विशेषप्रशिक्षणकार्यशालाः अपि आयोज्यन्ते।

विशेषकार्यक्रमाणामायोजनम्-

संस्कृतस्य छात्राः विज्ञानेन अपि परिचिताः भवेयुः इति निश्चित्य संस्कृतविज्ञानपरिसंवादः, गणितदिवसः इत्यादयः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते ।

सङ्गोष्ठी –

विश्वविद्यालये अनेकाः अन्ताराष्ट्रियसङ्गोष्ठ्यः राष्ट्रियगोष्ठ्यः, विशेषव्याख्यानानि, प्रशिक्षणकार्यक्रमाश्च अत्यधिकतया आयोज्यन्ते। येन छात्राः विषयविशेषज्ञानानाम् व्याख्यानानि श्रुत्वा स्वज्ञानवर्धनम्, अद्यतनीकरणं च कर्तुं शक्नुवन्ति।

वेधशालायाः भ्रमणम्-

उज्जयिन्यां ज्योतिषकालगणनायाः क्रेन्द्रभूतं वेधशालाद्वयं विद्यते। तत्र एका जीवाजीवेधशाला अपरा च डोंगलावेधशाला। अत्र ज्योतिषः छात्राः समयानुसारं वेधशालाभ्रमणं कुर्वन्ति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.2.1_1716026401_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/Cover%20Page%20Index%202.2.1.pdf)

2.2.2 Student - Full time teacher ratio

छात्राणां पूर्णकालिकाध्यापकानां च अनुपातः

Answer: 16.5

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.2.2_1716042913_12674.pdf)
Other Upload Files	

1	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.2.2_1715846669_12674.pdf)

2.3 Teaching- Learning Process

2.3.1 Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and learning through dialogue mode and use of hermeneutics in the teaching of knowledge texts and Kavyas, problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences.

अनुभवात्मकः अधिगमः, सहभागी अधिगमः, संवादपद्धत्या अधिगमः इत्यादयः छात्रकेन्द्रितविधयः, वादपद्धत्या शिक्षणं, शास्त्राणां काव्यानां च पाठने टीकाभाष्यादिपद्धतयः समस्यापरिष्कारविधिविज्ञानानि च अधिगमानुभवसमभिवर्धनाय उपयुज्यन्ते।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये भारतीयज्ञानशाखानां सुसम्पन्ना पठनपाठनपरम्परा विद्यते। शिक्षकः छात्राणां स्तरं ज्ञात्वा एव पाठनीयं विषयमुपयुक्तविधिना पाठयति। काले पर्यवेक्षते परीक्षते च। तत्र छात्रकेन्द्रिताः विधयः-

1. **अनुभवात्मकाधिगमः-** संस्कृतसाहित्ये शृङ्गारादिनवरसानां परिचयं कक्षायां छात्राः प्राप्नुवन्ति। फलितज्योतिषे जातकस्य कुण्डल्यां फलादेशविचारःपाठ्यते। विद्यार्थिनः स्वकीयानुभवद्वारा फलादेशविज्ञानं जानन्ति। योगविभागस्य छात्रैः समाजाय सौजन्ययोगप्रशिक्षणस्य उपक्रमः क्रियते।
2. **सहभागि-अधिगमः- पादं सब्रह्मचारिभ्यः** अनेन हेतुना छात्राः सहपाठिभिः साकं पाठ्यांशमभ्यस्यन्ति। व्याकरणशास्त्रीयाः छात्राः पाठितानि सूत्राणि सहपाठिनः परस्परं पाठं चिन्तयन्ति। सिद्धान्तज्योतिषगणितविज्ञानप्रक्रियामपि एकत्रीभूय अभ्यस्यन्ति। तथा च फलितज्यौतिषे न्यायदर्शने, संस्कृतसाहित्ये, अद्वैतवेदान्तदर्शने, द्वयोः त्रयाणां च समूहं कृत्वा प्रत्येकस्य कृते एकैकः विषयः प्रदीयते। ते समूहरूपेण अभ्यस्यन्ति।
3. **संवादपद्धत्याधिगमः-** विद्यार्थिनः व्याकरणशास्त्रे स्फोटवादस्य, साहित्ये काव्यप्रकाशस्य पाठ्यांशानां संवादं कुर्वन्ति। वेदान्तशास्त्रे ईशावास्योपनिषदं संवादात्मकतया अधिगच्छन्ति। ज्योतिषे, चिन्तनाधिगमस्य अवसरमधिकतया प्राप्नुवन्ति।

छात्रकेन्द्रितविधयः-

1. **प्रश्नविधिः-** अयं प्राचीनः विधिः। प्रश्नोपनिषदि "**ब्रह्मचर्येण श्रद्धया संवत्सरं संवत्स्यथ यथाकामं प्रश्नान् पृच्छत**" यदि विज्ञास्यामः सर्वं ह वो वक्ष्यामः इति निर्देशः प्राप्यते। कालांशे कश्चन कालः विद्यार्थिनां जिज्ञासाशान्त्यर्थं प्रदीयते। विद्यार्थिनः प्रश्नाः कुर्वन्ति। पाठितविषयस्य अध्ययनकाले समुत्पन्नाः प्रश्नाः आगामिकक्षायां पृच्छन्ति। ततः शिक्षकैः समाधानं क्रियते।
2. **प्रयोगपूर्वकं शिक्षणम्-** संस्कृतसाहित्ये नाटकस्य, ज्यौतिषशास्त्रे फलादेशविज्ञानस्य, वेदे कर्मकाण्डस्य तथा च योगशास्त्रे आसनानां प्रायोगिकं ज्ञानं प्रदीयते।
3. **कण्ठस्थप्रोत्साहनविधिः-** विश्वविद्यालये शब्दरूपपाठः, धातुरूपपाठः, अमरकोशः, सूक्तिपाठः, सूत्रपाठः, इत्यादिमाध्यमेन छात्रेषु शास्त्रकण्ठस्थीकरणाय अध्यापकैः प्रोत्साहनं प्रदीयते।
4. **दृष्टान्तविधिः-** व्याकरणे स्फोटः, वर्णनित्यत्वम्, वेदान्ते अध्यासः, भ्रमः, साहित्ये वृत्तयः, (लौकिकन्यायानाम् उपयोगः) एवं नैकेषां विषयाणां पाठने च एषः विधिः प्रयुज्यते। प्रदीयमानेन दृष्टान्तेन दार्शनिकसिद्धान्तस्य सुलभावगतिः भवति।
5. **अध्यारोप-अपवादविधिः-** सोपानक्रमेण विषयोपन्यासेन अध्यापनम् । स्थूलात् सूक्ष्मं प्रति अज्ञातात् ज्ञातं प्रति, इन्द्रियगम्याद् अतीन्द्रियं प्रति विषयं क्रमेण बोधयितुम् एषः विधिः आश्रीयते। अद्वैतवेदान्ते ब्रह्मणः स्वरूपकथनादौ प्रयुज्यते।
6. **आदर्शवाचनविधिः-** पुराणानि, वेदमन्त्राः, काव्यानि इत्येतेषां पाठनाय विश्वविद्यालये प्राचुर्येण असौ विधिः स्वीक्रियते।
7. **समस्यासमाधानविधिः-** शास्त्रीयविषयाणां पाठनसमये आदौ संशयः ततः समाधानं पुनः संशयः ततः समाधानम् इत्येवं क्रमेण सिद्धान्तस्य स्थापनं क्रियते। विश्वविद्यालयस्य पाठ्यक्रमेषु अत्यन्तोपयोगिनाम् एनं विधिम् आश्रयन्ते अध्यापकाः ।
8. **परीक्षाविधिः-** शास्त्राणां दृढावगतिसम्पादनाय शलाकाप्रतियोगिता क्रियते। अवान्तरविषये पाठिते घटकपरीक्षा क्रियते।

वादपद्धत्या शिक्षणम्-

1. **वादविधिः-** "**वादे वादे जायते तत्त्वबोधः**" इति उक्त्यनुसारेण शास्त्रीयग्रन्थेषु दर्शनग्रन्थेषु च प्रमेयविचारः वादसरण्या प्रतिपादितो वर्तते। अतः वेदान्ते न्याये व्याकरणे साहित्ये च अध्यापकाः अमुं विधिम् आश्रयन्ते। वाक्यार्थपरिषदि अध्यापका विशेषतः अनेन विधिना प्रमेयं प्रतिपादयन्ति ।

1. **टीकाभाष्यपद्धतिः-** विभिन्नपाठ्यक्रमेषु विद्यमानानां शास्त्रीयग्रन्थानां पाठनाय टीकापद्धतिः अत्यन्तम् उपादेया वर्तते ।
2. **व्याख्यानविधिः-** प्रसिद्धोऽयं विधिः समान् शास्त्रविषयान् च बोधयितुम् अवलम्ब्यते। एतैः विधिभिः सह अध्यापितान् विषयान् अधीयानाः विद्यार्थिनः स्वस्यानुसन्धानदृष्टिं दृढीकुर्वन्ति।

सांस्कृतिकभ्रमणम्-

सांस्कृतिकभ्रमणेन छात्राः उज्जैनस्य विशिष्टसांस्कृतिकन्यासं पश्यन्ति। तथा उज्जयिन्याः अनतिदूरे स्थितानां पुरातात्विकस्थलानां महिदपुरदुर्गस्य, पुरातत्त्वीयोत्खननस्थलस्य, भस्मटेकरीत्याख्यस्य, स्वातन्त्र्यान्दोलनेन सह सम्बद्धस्थलानां च भ्रमणं कुर्वन्ति। विश्वविद्यालयः पारम्परिकगुरुकुलैः सह सम्बद्धा अस्ति। येषां माध्यमेन छात्राः गुरुकुलपरम्परायाः सम्पर्कं प्राप्नुवन्ति। यथा योगविभागस्य छात्राः हरिद्वारगुरुकुलस्य भ्रमणं कृतवन्तः । इतोऽपि अतिरिक्तं छात्राः जीवाजीवेधशाला, डोंगलावेधशाला, मानवसंग्रहालयः, ठाकुरपर्वतसिंहसंग्रहालयः इत्यादिस्थानानां भ्रमणं कुर्वन्ति। अन्येषु विश्वविद्यालयेषु अपि अत्रत्याः छात्राः गच्छन्ति। यथा - शोधविदुषां दलेन कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयस्य रामटेकस्य शैक्षणिकभ्रमणं कृत्वा तत्र पाण्डुलिपिन्यासोऽपि अवलोकितः। एतेषु भ्रमणस्थलेषु छात्राणां प्रथमहस्तसूचना प्राप्यते । एतत् छात्राणां कृते स्वस्य पारस्परिककौशलं वर्धयितुं गहनतरम् अन्वेषणं विकसितुं च मञ्चं प्रदाति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.3.1_1716027119_12674.pdf)
Link for Additional Information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/LINK%202.3.1.pdf)

2.3.2 Percentage of teachers using ICT for effective teaching with Learning Management Systems (LMS), E-learning resources etc.

अधिगम-प्रबन्धन-प्रणाली(अ.प्र.प्र)-वैद्युत-अधिगम-संसाधन(वै.अ.स)-प्रभृतिभिः सह सूचना-संप्रेषण-प्राविधिकीं (सू.सं.प्रा) प्रभाविशिक्षणार्थम् उपयुञ्जताम् अध्यापकानां प्रतिशतता।

Answer: 46.43

2.3.2.1 Number of teachers using ICT

सूचना-सम्प्रेषण-प्राविधिकीम् (सू.सं.प्रा) उपयुञ्जताम् अध्यापकानां सङ्ख्या

Answer: 13

File Description	Document
Upload List of teachers (using ICT for teaching) based on Data Template दत्तांशप्रारूपाधारेण सूचना-संप्रेषण-प्राविधिकी (सू.सं.प्रा) (अ.प्र.प्र., वै.अ.सं) उपयुञ्जताम् अध्यापकानां सूची उपारोपणीया	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.3.2_1715848380_12674.xlsx)
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.3.2_1716104198_12674.pdf)

Provide link for webpage describing the " LMS/ Academic management system" जालपुटस्य सन्धानं दीयतां यत्र अधिगम-प्रबन्धन-प्रणाली (अ.प्र.प्र) वैद्युत-अधिगम-संसाधनानां (वै.अ.स) विवरणं लभ्यते	View Document (http://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/students/lms)

2.3.3 Ratio of mentor to students for academic and stress related issues (preceding academic year data)

शैक्षिकसमस्याविषये, उद्वेगविषये च छात्राणां कृते उपलब्धानाम् उपदेष्टॄणाम् अनुपातः (प्रगतवर्षस्य दत्तांशः)

Answer: 16.5

2.3.3.1 Number of mentors

मार्गदर्शकानां सङ्ख्या

Answer: 28

File Description	Document
Upload year-wise list of number of students, full time teachers and mentor/mentee ratio छात्राणां तथा पूर्णकालिकाध्यापकानां वार्षिकी सूची तथा उपदेष्टृ-उपदेश्यानामनुपातश्च उपारोपणीयः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.3.3_1716107171_12674.pdf)

2.3.4 University encourages the Grurukula method of teaching/ Pathashalas/ Traditional Oriental Learning System (TOLS)/ Gurukula/ Shastrapeethas

विश्वविद्यालयः गुरुकुलपद्धत्या अध्यापनं/ पाठशालाः/ परम्परागतप्राच्याधिगमप्रणालीः/ गुरुकुलानि/ शास्त्रार्थपीठानि च पोषयति।

Answer:

विश्वविद्यालस्यास्य पाठ्यक्रमाः अनुसन्धानस्य व्यापकतां परिवर्धयन्ति। अत्रत्यः पाठनविधिः आधुनिकविधिना सह गुरुकुलविधिमपि अनुसरति। विश्वविद्यालये परम्परानुगमकप्राच्यसरण्याः अवलम्बनेन शास्त्राध्ययनं जायते। विश्वविद्यालयः प्रकृत्यानुगुणं जीवनयापनाय गुरुकुलपद्धति-एवं-परम्परागतप्राच्याधिगमप्रणाल्यादीन् स्वविधानेन सम्पोषयति।

गुरुकुलपद्धत्या अध्यापनम्-

विश्वविद्यालयः विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य निर्देशने छात्राणां सरलावगमनाय कक्षादिकं सञ्चालयति। तेन सह प्राच्यभारतीयगुरुकुलपद्धत्या न्यायादिमूलपारम्परिकशास्त्रशिक्षणे अवसरं प्रकल्पयति।

पाठशालापोषणम्- विश्वविद्यालयः मध्यप्रदेशान्तरगतसमस्तस्वसम्बद्धपाठशालासु पाठ्यक्रमादीनां निर्धारणं कृत्वा कालानुगुणं निर्देशनप्रदानेन तेषां पोषणं करोति।

परम्परागतप्राच्याधिगमप्रणाल्याः सम्पोषणम्-

विश्वविद्यालये वाक्यार्थसभा, शास्त्रार्थसभा, शास्त्रपरीक्षा, शास्त्रस्पर्धा, संस्कृतकविसमवायः, इत्यादयः रचनात्मककौशलवर्धकाः, अनुसन्धाने च प्रेरणादायकाश्च कार्यक्रमाः विश्वविद्यालयद्वारा समायोज्यन्ते। अनेन आयोजनेन प्राच्यपरम्परागताधिगमप्रणाल्यादीनां पोषणं तथा शास्त्रार्थपीठादीनां प्रतिष्ठायाः संरक्षणं संवर्धनञ्च भवति।

विश्वविद्यालये प्रतिवर्षं आयोजिते युवमहोत्सवे वाक्यार्थविषयमाश्रित्य एका विशिष्टा प्रतियोगिता आयोज्यते। तत्र विषयानुगुणं पृथक् पृथक् विषयमाश्रित्य वाक्यार्थप्रस्तुतिः जायते। व्याकरणे, न्यायदर्शने, वेदान्तदर्शने, साहित्यशास्त्रे च छात्राः विशेषरूपेण वाक्यार्थं प्रस्तुवन्ति। श्रेष्ठप्रदर्शनाय छात्राः स्वर्णपदकेन पुरस्क्रियन्ते।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.3.4_1716027644_12674.pdf)
Link for additional Information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/LNK%202.3.4.pdf)

2.4 Teacher Profile and Quality

2.4.1 Average percentage of full time teachers against sanctioned posts during the last five years

अनुमोदितानि पदानि लक्ष्यीकृत्य गतेषु पञ्चसु वर्षेषु नियुक्तानाम् अध्यापकानां मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 68.67

File Description	Document
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.1_1715850299_126
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.1_1715852446_126

2.4.2 Average percentage of full time teachers with Ph.D. during the last five years

गतेषु पञ्चसु वर्षेषु, विद्यावारिधिः (पीएच.डी) इत्युपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 74.19

2.4.2.1 Number of full time teachers with Ph.D. year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु, विद्यावारिधिः (पीएच्.डी) इत्युपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
21	15	13	14	13

File Description	Document

List of number of full time teachers with PhD and number of full time teachers for 5 years (Data Template) गतेषु पञ्चसु वर्षेषु विद्यावारिधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां तथा पूर्णकालिकाध्यापकानाञ्च सूची	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.2_1715863475_12674.xls
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.2_1715864648_12674.pc

2.4.3 Average teaching experience of full time teachers in number of years

पूर्णकालिकाध्यापकानाम् अध्यापनानुभवस्य वर्षप्रमाणेन मध्यमानम्

Answer: 4.79

2.4.3.1 Total experience of full-time teachers

पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णः अध्यापनानुभवः

Answer: 134

File Description	Document
List of Teachers including their PAN, designation, dept and experience details (Data Template) आयकरसङ्ख्या-पदवी-विभाग-अनुभवानां विवरणसहिता अध्यापकसूची	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.3_1715864824_12674.xlsx)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.3_1715866386_12674.pdf)

2.4.4 Average percentage of full time teachers who received awards, recognition, fellowships at State, National, International level from Government recognised bodies during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्रस्तरेषु, सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः पुरस्कारं प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 18.81

2.4.4.1 Number of full time teachers receiving awards from state/ national/ international level from Government recognised bodies year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्रस्तरेषु, सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः पुरस्कारं प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
05	04	09	0	01

File Description	Document
Institutional data: as per Data Template सांस्थानिकदत्तांशः देयः (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.4_1715868090_12674.xlsx)
e-copies of award letters (scanned or soft copy) पुरस्कारसम्बद्धानां पत्राणां वैद्युतप्रतिलिपयः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.4_1715868220_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.4_1715868200_12674.pdf)

2.4.5 Average percentage of full time teachers from other States against sanctioned posts during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु अनुमोदितेषु पदेषु अन्यराज्येभ्यः नियुक्तानां पूर्णकालिकाध्यापकानां मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 29.33

2.4.5.1 Number of full time teachers from other states year-wise during the last five years -

विगतपञ्चवर्षेषु अन्यराज्येभ्यः नियुक्तानां पूर्णकालिकाध्यापकानां वार्षिकसङ्ख्या -

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
14	10	07	06	07

File Description	Document

List of full time teachers from other state and state from which qualifying degree was obtained (Data Template) अन्यराज्येभ्यः नियुक्तानां पूर्णकालिकाध्यापकानां सूची। राज्यस्य नामसहिता यतः तैः प्रमाणपत्रं प्राप्तम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.5_1715868475_12674.xlsx
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.5_1715869917_12674.pdf)

2.4.6 University has devised a mechanism to enable the young faculty to learn shastras under learned Gurus. Specify the names of Gurus from whom the teachers/ faculty members have studied Shastras/ Veda Shakhas.

विश्वविद्यालयः युवाध्यापकान् वरिष्ठविदुषां सन्निधौ शास्त्राध्ययनाय प्रोत्साहयति। गुरूणां नामानि सूचयन्तु येभ्यः अध्यापकाः शास्त्राणां वेदशाखानां वा पारम्परिकम् अध्ययनमकुर्वन्।

Answer:

युवाध्यापकान् शास्त्राध्ययनाय प्रोत्साहनम्-

शास्त्राणां वेदशाखानां च अध्ययनम्, अध्यापनम्, अनुसन्धानम्, प्रसारः इत्यादिभिः क्रियाभिः भारतीयज्ञानशाखानां सामाजिकोपयोगः सिद्ध्यति। संस्कृतवाङ्मयस्य नयनेन समाजेन सह संस्कृतवाङ्मयस्य सम्बन्धः दृढो भवति। तेन समाजे शान्तिः, सौहार्दम, स्वास्थ्यम्, धर्मश्च सन्तिष्ठते। एतदुद्देश्येन महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः नैकान् विधीन् अनुसरति। विश्वविद्यालये विविधसङ्कायेषु कार्यरताः अध्यापकाश्च विशिष्टाः विद्वांसः वर्तन्ते। गुरूणां सन्निधौ अधीतशास्त्राः वरिष्ठाः युवानश्च अध्यापकाः वर्तन्ते। विश्वविद्यालये कार्यरताः युवानः अध्यापकाः वरिष्ठानां विदुषां सन्निधौ शास्त्राध्ययनम् अन्ववर्तयन्/ अनुवर्तयन्ति। युवाध्यापकाः वरिष्ठेभ्यः आचार्येभ्यः शास्त्राणामध्ययनमकार्षुः।

विश्वविद्यालयस्याध्यापकाः येषां सन्निधौ अध्ययनमकार्षुः तेषां नामानि-

क्र.	अध्यापकस्य नाम	गुरोः/ मार्गनिर्देशकस्य नाम	शास्त्रं/शास्त्राणि
01	डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी	प्रो. राममनोहरमिश्रः	व्याकरणम्
02	डॉ. उपेन्द्रभार्गवः	प्रो. हंसधरझा	सिद्धान्तज्योतिषम्
03	डॉ. सङ्कल्पमिश्रः	प्रो. सुदेशकुमारशर्मा	वेदः
04	डॉ.पूजाउपाध्यायः	1. प्रो. विद्याप्रसादमिश्रः 2. श्री देवदत्तपाटिलः	भारतीयदर्शनम्
05	डॉ. शुभम्-शर्मा	प्रो. केदारनारायणजोशी	ज्योतिषम् (ज्योतिर्विज्ञानम्)
06	श्री अमितशर्मा	प्रो. ब्रजभूषणओझा	नव्यव्याकरणम्
07	डॉ. धर्मेन्द्रशर्मा	प्रो. नीलाभतिवारी	शिक्षाशास्त्रम्
08	डॉ. विजयकुमारः	1. डॉ.अशोकथपलियालः 2. डॉ.पी.वी.बी. सुब्रह्मण्यम	वास्तुशास्त्रम् ज्योतिषम्
09	श्री मुदितकुमारपाण्डेयः	प्रो. नीलाभतिवारी	शिक्षाशास्त्रम्
10	डॉ. अङ्कितशाण्डिल्यः	प्रो. मिथिलाप्रसादत्रिपाठी	वेदः, साहित्यम्
11	डॉ. विनोदकुमारपाण्डेयः	प्रो. गिरजाशङ्करशास्त्री	ज्योतिषम्

12	डॉ. रामकुमारी	प्रो. ललितपटेलः	साहित्यम्
13	डॉ. योगेशकुमारशर्मा	प्रो. वासुदेवशर्मा/ डॉ. अशोकथपलियालः	ज्योतिषम्
14	डॉ. अखिलेशकुमारपाण्डेयः	प्रो. प्रभादेवीचौधरी	शिक्षाशास्त्रम्
15	डॉ. शैलेन्द्रपाण्डेयः	प्रो. जे.भानुमूर्तिः	शिक्षाशास्त्रम्
16	डॉ. दिनेशचौबे	प्रो. आजादमिश्रः	व्याकरणम्
17	डॉ. कृष्णकुमारत्रिपाठी	डॉ. शान्तिलालसालवी	साहित्यम्
18	डॉ. अविनाशमिश्रः	प्रो. विनयकुमारपाण्डेयः	ज्योतिषम्
19	डॉ. गङ्गाशरणः	डॉ. कृपाशङ्करशर्मा	साहित्यम्
20	श्रीशिवानन्दमिश्रः	डॉ. मनोजमिश्रः	साहित्यम्
21	श्री आयुषदीक्षितः	प्रो. सनन्दनकुमारत्रिपाठी	साहित्यम्
22	डॉ. पतञ्जलिकुमारपाण्डेयः	डॉ. वाल्मीकिप्रसादमिश्रः	वेदः
23	डॉ. मुनीशमिश्रः	प्रो. राजारामशुक्लः	न्यायः
24	डॉ. श्रेयसकोरान्ने	डॉ. राजेश्वरशास्त्रीमुसलगाँवकरः	साहित्यम्

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.6_1716033299_12674.pdf)
Link for additional Information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/2%20criterian/2.4.6/List%20of%20Teachers.pdf)

2.4.7 Qualified faculty are available for new programmes/ emerging areas of study (computational linguistics, Computational Sanskrit, Translation Studies, Comparative Philosophy, Comparative Aesthetics, Yogic Science, Yoga Darshan, Samskrit Journalism, Sanskrit manuscriptology, Management, Jurisprudence, Cultural tourism, Temple Culture and Administration, Vastushastra, Medicinal Astrology etc.)

नूतनपाठ्यक्रमाणाम् उदयमान-क्षेत्राणां (सङ्गणकीय-भाषाशास्त्रं, सङ्गणकीय-संस्कृतम्, अनुवादाध्ययनं, तुलनात्मकदर्शनं, तुलनात्मकं सौन्दर्यशास्त्रं, योगविज्ञानम्, योगदर्शनं, संस्कृतपत्रकारिता, संस्कृतमातृकाशास्त्रम्, प्रबन्धनशास्त्रं, विधिशास्त्रं, सांस्कृतिकयात्रिकं, देवालयसंस्कृतिः प्रशासनं च, भैषज्यज्योतिषं, वास्तुशास्त्रम् इत्यादीनाम्) अध्यापनाय योग्यतावन्तः अध्यापकाः उपलभ्यन्ते।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये मूल्याङ्कनकाले नूतनकार्यक्रमेषु/उदीयमानक्षेत्रेषु अध्यापनार्थं योग्याः शिक्षकाः उपलभ्यन्ते । विषयक्षेत्राधारितसूची यथा-

क्र.	**अध्यापकस्य नाम**	**उदीयमानक्षेत्रस्य नाम**
1.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः	परियोजना

2.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी	परामर्शः
3.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. सङ्कल्पमिश्रः डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी डॉ. दिनेशचौबे	प्रशिक्षणानुभवः
4.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. सङ्कल्पमिश्रः डॉ. शुभम्-शर्मा	धर्मशास्त्रम्
5.	डॉ. शुभम्-शर्मा डॉ. विजयकुमारः डॉ. विनोदकुमारपाण्डेयः	सांस्कृतिकपर्यटनम्
6.	डॉ. सङ्कल्पमिश्रः डॉ. उपेन्द्रभार्गवः डॉ. विनोदकुमारपाण्डेयः डॉ. धर्मेन्द्रशर्मा डॉ. विजयकुमारः	सङ्गणकीयसंस्कृतम्
7.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी डॉ. विजयबहादुरत्रिपाठी डॉ. रामकुमारी डॉ. धर्मेन्द्रशर्मा श्रीअमितशर्मा	अनुवादाध्ययनम्
8.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी डॉ. सन्दीपशर्मा	तौलनिकदर्शनम्
9.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. विजयबहादुरत्रिपाठी	तौलनिकसौन्दर्यशास्त्रम्
10.	डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. भानुप्रतापबुन्देला श्री शुभमगेहलोतः डॉ. वरुणआहूजा सुश्रीईशापाटीदारः	योगविज्ञानम्
11.	डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. भानुप्रतापबुन्देला	योगदर्शनम्

12.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. उपेन्द्रभार्गवः डॉ. विजयकुमारः डॉ. दिनेशचौबे	संस्कृतपत्रकारिता
13.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. सङ्कल्पमिश्रः डॉ. शुभम्-शर्मा	संस्कृतमातृकाशास्त्रम्
14.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. सङ्कल्पमिश्रः डॉ. शुभम्-शर्मा	प्रबन्धनशास्त्रम्
15.	डॉ. तुलसीदासपरौहा डॉ. पूजाउपाध्यायः डॉ. उपेन्द्रभार्गवः	विधिशास्त्रम्
16.	डॉ. शुभम्-शर्मा डॉ. सङ्कल्पमिश्रः डॉ. विजयकुमारः डॉ. अङ्कितशाण्डिल्यः	देवालयसंस्कृतिः एवं प्रशासनम्
17.	डॉ. शुभम्-शर्मा डॉ. विनोदकुमारपाण्डेयः डॉ. विजयकुमारः, डॉ. मनीषशर्मा, डॉ. योगेशशर्मा	भैषज्यज्योतिषम्
18.	डॉ. शुभम्-शर्मा, डॉ. उपेन्द्रभार्गवः डॉ. विनोदकुमारपाण्डेयः डॉ. विजयकुमारः डॉ. मनीषशर्मा, डॉ. योगेशशर्मा	वास्तुशास्त्रम्

उपर्युक्ताः शिक्षकाः सम्बन्धितविषयेषु प्रशिक्षणं, पारम्परिकज्ञानं, प्रयोगात्मकं सर्वेक्षणं, अन्तरविषयशिक्षणम् इत्यादीनां माध्यमेन समये समये एतेषु विषयेषु स्वज्ञानम् अद्यतनं कुर्वन्ति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.7_1716028453_12674.pdf)

Link for additional Information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/link%202.4.7.pdf)

2.4.8 Specify the names of Shastra-Chudamani/ Emeritus/ Adjunct Faculty/ Fellows/ Visiting Professors/ Post Doctoral Fellows on the rolls of the University.

विश्वविद्यालयेन सह सम्बद्धानां शास्त्रचूडामणिविदुषां, राष्ट्रस्तरीयाचार्याणाम्, अतिथ्याचार्याणां, संयोजिताचार्याणां, प्रतिष्ठिताचार्याणां, विद्यावारिध्युत्तरशोधरतानां विदुषां च नामानि सूचयन्तु।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः शास्त्रार्थचूडामणिपण्डितानां राष्ट्रस्तरीयविदुषाम्, अतिथ्याचार्यादीनां कार्यशालासङ्गोष्ठीसम्मेलनादिद्वारा लाभमाप्नोति।

विगतेषु पञ्चवर्षेषु महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये नैकाः शास्त्रार्थचूडामणिपण्डितानां राष्ट्रस्तरीयाचार्याणाम्, आतिथ्याचार्याणां पथप्रदर्शनमभूत्। तेषां केषाञ्चित् पण्डितानां नामानि अत्र प्रस्तूयन्ते-

क्र.	नाम	पदनाम	संस्थानाम
01	बालकृष्णशर्मा	पूर्वकुलपतिः	विक्रमविश्वविद्यालयः उज्जयिनी म.प्र.
02	डॉ. निरञ्जनमिश्रः	विभागाध्यक्षः साहित्यविभागः	भगवानदासआदर्शसंस्कृतमहाविद्यालयः हरिद्वारम्, उ.ख.
03	प्रो. रमाकान्तपाण्डेयः	निदेशकः	केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः भोपालपरिसरः
04	प्रो. ललितपटेलः	पूर्वकुलपतिः	श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः वेरावलम् गुज.
05	डॉ. ब्रजभूषणओझा	सहाचार्यः, व्याकरणविभागः	काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः वाराणसी उ.प्र.
06	डॉ. प्रदीपपाण्डेयः	सहाचार्यः व्याकरणविभागः	केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः भोपालपरिसरः म.प्र.
07	प्रो. रामसलाहीद्विवेदी	व्याकरणविभागाध्यक्षः	लालबहादुरशास्त्रीकेन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः नवदेहली
08	प्रो. मिथिलाप्रसादत्रिपाठी	पूर्वकुलपतिः	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयःउज्जयिनी म.प्र.
09	प्रो. विरूपाक्षजड्डीपालः	सचिवः	महर्षिसान्दीपनिवेदविद्याप्रतिष्ठानम्, उज्जयिनी म.प्र.
10	प्रो. मनोजमिश्रः	विगाध्यक्षः वेदविभागः	केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः रणवीरपरिसरः जम्बू.
11	प्रो. हरेकृष्णशतपथी	कुलपतिः	कलिंगइन्स्टीट्यूटऑफसोशलसाइंसभुवनेश्वरम्, उडीसा
12	प्रो. हरेरामत्रिपाठी	कुलपतिः	कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः रामटेकनागपुरम्
13	प्रो. विनयकुमारपाण्डेयः	ज्योतिषविभागाध्यक्षः	काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः वाराणसी उ.प्र.
14	प्रो. राजारामशुक्लः	कुलपतिः	सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः वाराणसी
15	श्रीचमूकृष्णशास्त्री	सहसंस्थापकः	संस्कृतभारती
16	प्रो. पी. एन. शास्त्री	पूर्वकुलपतिः	राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नईदिल्ली
17	प्रो. गोपबन्धुमिश्रः	कुलपतिः	श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, गुज.

18	प्रो.भगवतशरणशुक्लः	विभागाध्यक्षः, व्याकरणविभागः	काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः, वाराणसी उ.प्र.
19	डॉ. देवदत्तपाटिलः	संस्थापकः	श्रीविद्यापाठशालाः, गोवा
20	प्रो. रामकुमारशर्मा	आचार्यः, साहित्यम्	केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, जयपुरपरिसरः, जयपुरम्
21	प्रो. विष्णुपदमहापात्रः	आचार्यः, न्यायदर्शनम्	श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नईदिल्ली
22	प्रो. रामकिशोरत्रिपाठी	आचार्यः, वेदान्तदर्शनम्	सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः वाराणसी
23	प्रो. हंसधरझा	आचार्यः, सिद्धान्तज्योतिषम्	केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः भोपालपरिसरः भोपालम्
24	प्रो. परागजोशी	आचार्यः, साहित्यम्	कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः रामटेक, नागपुरम्
25	प्रो. उमावैद्यः	पूर्वकुलगुरुः	कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः रामटेक, नागपुरम्

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.8_1716028631_12674.pdf)
Link for additional Information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/link%202.4.8.pdf)

2.4.9 Specify the systems adopted to recharge academically and rejuvenate teachers (e.g. learning with traditional Gurus, providing research grants, study leave, nomination to national/ international conferences/ seminars, in-service training, organizing national/ international conferences, vakyartha-Sadhas, Shastrtha-Sabha, Shastra-Pareeksha, Shastra-spardha/ Samskrita-Kavi-Samavaya (Sanskrit Poets' Meet) etc.)

अध्यापकान् शैक्षिकरूपेण पुनर्नवीकर्तुम् अभिगृहीताः व्यवस्थाः सूचयतु- यथा- पारम्परिकगुरूणां सविधे अध्ययनम्, अनुसन्धानानुदानप्रदानम्, अध्ययनावकाशप्रदानम्, राष्ट्रिय/ अन्ताराष्ट्रियसम्मेलने नामनिर्देशनम्/ सेवारतप्रशिक्षणं, राष्ट्रिय/ अन्ताराष्ट्रियसम्मेलनस्य आयोजनं, वाक्यार्थसभाः, शास्त्रार्थसभाः, शास्त्रपरीक्षाः, शास्त्रस्पर्धाः, संस्कृतकवि-समवायः इत्यादयः।

Answer:

विश्वविद्यालयः शिक्षकाणां गुणवत्तां वर्धयितुं तेषां ज्ञानस्य अभिमुखीकरणाय च निरन्तरं प्रयत्नं करोति। अस्मिन् राष्ट्रियान्तर्राष्ट्रियशोधसङ्गोष्ठी, सम्मेलनं, काव्यगोष्ठी, वादविमर्शः, इत्यादिषु सहभागितायै नियमानुसारेण शैक्षिककर्तव्यावकाशः प्रदीयते। अपि च तेषां शैक्षिकनवीनीकरणं दृष्ट्या प्रतिवर्षं बहवः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। एतेषु शिक्षकप्रशिक्षणकार्यक्रमाः, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रीयशोधगोष्ठी/सम्मेलनं/सङ्गोष्ठी/कार्यशाला, शास्त्रार्थसभा, संस्कृतकविसमवायः इत्यादयः प्रमुखाः कार्यक्रमाः सन्ति।

अध्यापकानां शैक्षणिकरूपेण पुनर्नवीकरणम्-

विश्वविद्यालयः शिक्षकान् वरिष्ठशिक्षकाणां सन्निधौ अधिगमायापि प्रोत्साहयति। संस्कृतस्य आचार्यः केदारनाथशुक्लः, ज्योतिषक्षेत्रे वरिष्ठपञ्चाङ्गकारः आचार्यः आनन्दशङ्करव्यासः, वास्तुकला एवं इतिहासक्षेत्रे वरिष्ठपुरातत्त्ववित्, पद्मश्री आचार्यः भगवतीलालराजपुरोहितः, साहित्यशास्त्रक्षेत्रे च आचार्यः केदारनारायणजोशी, आचार्यः बालकृष्णशर्मा, आचार्या अजितात्रिवेदी, आचार्यः सूर्यप्रकाशव्यासः सदृशाः विभूतयः उज्जयिन्यां निवसन्ति। आचार्यजनाः तेभ्यः सततं प्रत्यक्षतया सम्पर्कं कृत्वा तेभ्यः तत्तद्विषयाणां गूढज्ञानं प्राप्नुवन्ति।

पारम्परिकगुरूणां सविधेः अध्ययनम्-

स्वावकाशदिवसेषु प्राध्यापकाः भारतस्य अन्यवरिष्ठविदुषां निकटं गत्वा तेभ्यः प्रत्यक्षतया अधिगमं कुर्वन्ति। उदाहरणाय विश्वविद्यालस्य प्राध्यापिका डॉ. पूजाउपाध्यायः स्वसन्ततिपालनावकाशस्यावधौ विश्वप्रसिद्धनैयायिकस्य आचार्यदेवदत्तपाटिलमहोदयस्य समीपमुषित्वा न्यायशास्त्रस्याध्ययनमकार्षीत्। इतोऽपि इतरे विश्वविद्यालयस्य आचार्याः अपि आधुनिकदूरसञ्चारयुक्तिभिः तथा अन्तर्जालादिमाध्यमैः दूरस्थेभ्यः आचार्येभ्यः मार्गदर्शनं प्राप्नुवन्ति।

राष्ट्रियान्ताराष्ट्रियायोजनानि-

2019-20 तमे वर्षे अखिलभारतीयशास्त्रार्थसभायाः आयोजनं बृहद्रूपेण जातम् । 2021-22 तमे वर्षे राष्ट्रियशिक्षानीतौ भाषाणां क्रियान्वयनविषये राष्ट्रियसंगोष्ठ्याः आयोजनमभवत्। अस्मिन् वर्षद्वये कोविड इत्यस्य प्रथमद्वितीयचरणकारणात् यदा सर्वकारीयदिशानिर्देशेन भौतिकरूपेण कार्यक्रमस्य आयोजनं कर्तुं न शक्यते । तदा संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रद्वारा विविधविभागैश्च आनलाईनकार्यक्रमाः आयोजिताः अभूवन्। 2021-22 तमे वर्षे विविधाः शोधगोष्ठी/संगोष्ठी/व्याख्यानानि/ प्रशिक्षणादिकार्यक्रमाः आयोजिताः अभवन्। येषु अन्यसंस्थाभिः अपि सम्बन्धः योजितः आसीत्।

- एतेषां गतविधीनां समन्वये विश्वविद्यालयस्य प्राध्यापकानां महती भूमिका आसीत् । विशेषव्याख्यानेषु आचार्यसहिताः सर्वे श्रोतारः संस्कृते विज्ञानं, मृगपक्षिविज्ञानं, नाट्य-अनुभवं, यन्त्र-मण्डल-चक्रादिविषयेषु नवीनं ज्ञानं प्राप्तवन्तः।
- 2022-23 सत्रे शिक्षाशास्त्रविभागेन गुरुपूर्णिमायां राष्ट्रियशोधसङ्गोष्ठी आयोजिता तथा महाराजाविक्रमादित्यशोधपीठेन सह ज्योतिषज्योतिषविभागेन वास्तुशास्त्रनगरनियोजनविषये तथा राजाभोजविषये अन्तार्राष्ट्रीयशोधसङ्गोष्ठी आयोजिता। अस्मिन् कालखण्डे योगविभागेन, दर्शनविभागेन च विशेषानुष्ठानानि अपि आयोजितानि ।
- विश्वविद्यालयेन 13/01/2020 तमे दिनाङ्के मध्यप्रदेशराजभवने शास्त्रार्थसभा समायोजिता, यस्यां देशस्य मूर्धन्यविद्भिः सह विश्वविद्यालयस्य आचार्याः अपि सहभागितामकार्षुः। वरिष्ठविदुषां तर्कान् श्रुत्वा सर्वेषां ज्ञाने वृद्धिः परिष्कारश्च जातः।
- विश्वविद्यालयः निरन्तरं शास्त्रीयसामाजिकसांस्कृतिकविषयेषु राष्ट्रीय-अन्तर्राष्ट्रीय-शोधसङ्गोष्ठीसम्मेलनं परिसंवादः कार्यशाला चेद्यादीनां आयोजनं करोति। प्रमुखेषु आयोजनेषु सत्रे 2018-19 साहित्यविभाग द्वारा, वेद-एवं-व्याकरणविभागद्वारा 2018-19 सत्रे विषये वेदाङ्गशिक्षाशास्त्रालोके उच्चारणविज्ञानम्, एवमेव अन्यैः विभागैः अपि एतादृशायोजनं कृतम्। यथा- ज्योतिष-एवं-ज्योतिर्विज्ञानद्वारा देवालयवास्तोः विविधायामविषये आयोजिताः राष्ट्रीयशोधसङ्गोष्ठ्याः, विशिष्टसंस्कृतविभागद्वारा छन्दशास्त्रविमर्शः इति विषये कार्यशालाः इत्यादयः कार्यक्रमाः विशेषरूपण आयोजिताः।

संस्कृतकविसमवायः-

विश्वविद्यालयः अनेकवर्षैः अखिलभारतीयकालिदाससमारोहे संस्कृतकविसमवायस्य सहायोजकोऽस्ति। यत्र डॉ. तुलसीदासपरौहामहोदयस्य सञ्चालने विश्वविद्यालयस्य अन्याः आचार्याः अपि स्वकाव्यप्रतिभायाः प्रदर्शनं कुर्वन्ति। तथा वरिष्ठकवीनां काव्यपाठं श्रुत्वा तेभ्यः संवादं कृत्वा काव्यसृजनस्य सूक्ष्मयुक्तीनां ज्ञानं प्राप्नुवन्ति। विश्वविद्यालयद्वारा संस्कृतशिक्षकप्रशिक्षणकार्यक्रमाणामपि आयोजनं जातम्।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.9_1716028827_12674.pdf)
Link for additional Information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/2.4.9%20link.pdf)

2.4.10 Specify the names of faculty imparting indepth shastra knowledge/ Avadhana/ shastrartha to the students and encouraging them to take various shastra exams conducted by different organisations in addition to regular teaching.

नित्याध्यापनातिरिक्तत्वेन छात्राणां कृते विविधसंस्थाभिः सञ्चालितासु शास्त्रार्थपरीक्षासु स्पर्धासु च भागं ग्रहीतुं शास्त्रार्थेषु अवधानकलायां विशेषप्रशिक्षणं प्रददताम् अध्यापकानां विषये विवरणं प्रयच्छत।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयद्वारा आयोजितेषु नित्याध्यापनातिरिक्तेषु नैकेषु कार्यक्रमेषु स्पर्धासु च अत्रत्याः शिक्षकाः छात्रान् सततं प्रोत्साहयन्ति। तेषां नामानि यथा-

1. डॉ. तुलसीदासपरौहा- साहित्यम्
2. डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी- व्याकरणम्

3. डॉ. उपेन्द्रभार्गवः- ज्योतिषम्
4. डॉ. सङ्कल्पमिश्रः- वेदः
5. डॉ.पूजाउपाध्यायः- साहित्यम् दर्शनं च
6. डॉ. शुभम्-शर्मा- ज्योतिर्विज्ञानम्
7. डॉ. सन्दीपशर्मा- न्यायशास्त्रम्
8. डॉ. विजयकुमारः- ज्योतिषम्
9. डॉ. अङ्कितशाण्डिल्यः- वेदः
10. डॉ. रामकुमारी- साहित्यम्
11. डॉ. दिनेशचौबे - व्याकरणम्
12. डॉ. कृष्णकुमारत्रिपाठी- साहित्यम्
13. डॉ. अविनाशमिश्रः- ज्योतिषम्
14. डॉ. गङ्गाशरणः- साहित्यम्
15. श्रीअनुरुद्धकुमारत्रिपाठी- व्याकरणम्

साधारणाध्यापनेन सह अत्रत्याः प्राध्यापकाः छात्रान् प्रोत्साहयितुं शास्त्रकलास्पर्धां, शास्त्रार्थसभां, श्लोकन्त्याक्षरीस्पर्धां, अष्टाध्यायीसूत्रान्ताक्षरीस्पर्धां, च नियमेन परिचालयन्ति।

शिक्षकाः संस्कृतशास्त्रस्पर्धाभ्यः छात्रान् सज्जीकर्तुं सततं प्रयासं कुर्वन्ति। विश्वविद्यालयः शास्त्रकण्ठपाठे शास्त्रभाषणे, शास्त्रशलाकायां, वाक्यार्थादिषु भागं ग्रहीतुं छात्रान् सर्वदा प्रेरयन्ति।

अखिलभारतीयस्तरे विश्वविद्यालयः संस्कृतनाटकगानपरिप्रच्छान्ताक्षर्यादिविविधस्पर्धासु प्रतिवत्सरं भागमग्रहीत्।

विद्यार्थिनः अन्यसंस्कृतविश्वविद्यालयद्वारा सञ्चालितसंस्कृतवर्गे ग्रीष्मावकाशकाले संस्कृतप्रशिक्षुतायां, शास्त्रप्रशिक्षणे भागमगृह्णन्। साधारणाऽध्यापनातिरेकेण विश्वविद्यालयः छात्रेभ्यः शास्त्रपरीक्षाः अवधानसंस्कृतवर्गसंस्कृतप्रशिक्षणसंस्कृताभ्यासशालादिविविधाभ्यासकार्यक्रमान्, स्पर्धाः च आयोजयति।

यूजीसी नेट/जेआरएफ/स्लेट प्रशिक्षणशिबिरे प्राध्यापकानां योगदानम्-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य प्लेस्मेन्टसेल इत्यनेन यूजीसी नेट/ जेआरएफ/ स्लेट/ सेट प्रशिक्षणकेन्द्रस्य आयोजनम् 2018-19 तः अद्यावधिपर्यन्तं प्रचलति। यत्र सर्वेऽपि अत्रत्याः प्राध्यापकाः नित्याध्यापनातिरिक्तसमये अध्यापकत्वेन सहयोगं कुर्वन्ति। अत्र येषां प्राध्यापकानां योगदानमासीत् तेषां नामानि- डॉ. मुदितपाण्डेयः, डॉ. पूजाउपाध्यायः, डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी, डॉ. विनोदकुमारपाण्डेयः, डॉ. विजयकुमारः, डॉ. रामकुमारी, डॉ. पतञ्जलिकुमारपाण्डेयः, डॉ. गङ्गाशरणः, श्रीअनुरुद्धत्रिपाठी, श्रीशिवानन्दमिश्रः, श्रीप्रवीणजोशी इत्यादयः अध्यापकाः समर्पिताः आसन्।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.4.10_1716028990_12674.pdf)
Link for additional Information अतिरिक्तसूचनानां कृते सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/2.4.10%20link.pdf)

2.5 Evaluation Process and Reforms

2.5.1 Average number of days from the date of last semester-end/ year-end examination till the declaration of results during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु, षाण्मासिक्याः वार्षिक्याः च परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कात् परीक्षापरिणामघोषणादिनाङ्कं यावत् दिनानां सङ्ख्यायाः मध्यमानम् -

Answer: 21.8

2.5.1.1 Number of days from the date of last semester-end/ year-end examination till the declaration of results year-wise during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु, षाण्मासिक्याः वार्षिक्याः च परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कात् परीक्षापरिणामघोषणादिनाङ्कं यावत् दिनानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
25	16	25	11	32

File Description	Document
List of Programmes and date of last semester and date of declaration of results (Data Template) पाठ्यक्रमसूची, अन्तिमषाण्मासिक्याः दिनाङ्कः, परीक्षापरिणामघोषणदिनाङ्कश्च (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.1_1715945545_1267
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.1_1715966238_1267

2.5.2 Average percentage of student complaints/ grievances about evaluation against total number appeared in the examinations during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु, परीक्षासु सम्मिलितेषु छात्रेषु मूल्याङ्कनविषये अभियाच्जाम्/ अभियोगं वा कृतवतां छात्राणां मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 0.36

2.5.2.1 Number of complaints/ grievances about evaluation year-wise during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु, परीक्षासु सम्मिलितेषु छात्रेषु मूल्याङ्कनविषये अभियाच्जाम्/ अभियोगं वा कृतवतां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
4	0	0	0	2

File Description	Document
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.2_1715945193_126
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.2_1716113380_126

2.5.3 Average percentage of applications for revaluation leading to change in marks

पुनर्मूल्याङ्कनाय प्राप्तानाम् आवेदनानां प्रतिशतं मध्यमानस्य मानं, यत्र अङ्कानां परिवर्तनं जातम्।

Answer: 5

2.5.3.1 Number of applications for revaluation leading to change in marks year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु पुनर्मूल्याङ्कनाय प्राप्तानाम् आवेदनानां वार्षिकी सङ्ख्या, यत्र अङ्कानां परिवर्तनं जातम्।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
01	00	00	00	00

2.5.3.2 Number of revaluation applications year-wise during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु पुनर्मूल्याङ्कनाय प्राप्तानाम् आवेदनानां वार्षिकी सङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
04	00	00	00	02

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.3_1716113617_12674.pdf)

2.5.4 Positive impact of reforms on the examination procedures and processes including IT integration and continuous internal assessment on the examination management system.

परीक्षाप्रबन्धनप्रणाल्याः परीक्षापद्धतेः सूचनाप्रविधेश्च निरन्तरम् आन्तरिकपरीक्षणस्य च अनुकूलः प्रभावः अनुभूयते।

Answer:

पाठ्यक्रमाणाम् अङ्गं भवति परीक्षापद्धतिः। महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य परीक्षापद्धतिः, तन्त्रज्ञानसम्पत्तेः सहकारेण सूचनाप्रविधिसंयोजनेन परीक्षासम्बन्धिकार्याणि निर्वहति। परीक्षापद्धतिः, आन्तरिकपरीक्षाप्रणाली, आन्तरिकमूल्याङ्कनं यथाकालं समन्वयति।

विश्वविद्यालयद्वारा शास्त्री, बी.ए. आनर्स, बी.ए. योगः, शास्त्रिशिक्षाशास्त्री (BA.Bed), इत्येते स्नातकपाठ्यक्रमाः राष्ट्रियशिक्षानीतिदिशा सज्जीकृताः चतुर्वार्षिकाः पाठ्यक्रमाः सन्ति। एतेषां पाठ्यक्रमाणां परीक्षापद्धतिः वार्षिकी । अत्र प्रति प्रश्नपत्रं त्रिंशद् अङ्कानां आन्तरिकमूल्याङ्कनं सप्तत्यङ्कानां च बाह्यपरीक्षा भवति। एवमेव आचार्य-एम.ए.पाठ्यक्रमाः चतुर्षु सत्रार्द्धेषु विभक्ताः सन्ति। अत्र प्रति सत्रार्द्धं पञ्चप्रश्नपत्राणि भवन्ति। तत्र पञ्चमं पत्रं वैकल्पिकं भवति। यत्र सी.बी.सी.एस. पद्धत्या स्वविषयमतिरिच्य स्वरुच्या अन्यं विषयं स्वीकृत्य छात्राः अधीयते। अत्र 40 अङ्कानामान्तरिकमूल्याङ्कनं 60 अङ्कानां बाह्यमूल्याङ्कनं भवति। एवमेव विद्यावारिधिपाठ्यक्रमः, प्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमाश्च सञ्चाल्यन्ते। उपर्युक्तानां पाठ्यक्रमाणां परीक्षावेदनं विश्वविद्यालयस्य वेवसाईट(Website) सद्यस्कमाध्यमेन (Online) सञ्चाल्यते।

परीक्षायाः पूर्वप्रक्रिया-

- प्रत्येकं प्रश्नपत्राय प्रश्नपत्रद्वयं निर्मातुं परीक्षकनामानि स्वीकृत्य प्रश्नपत्राणां सज्जीकरणं विधीयते।
- परीक्षाविभागेन विषयानुगुणं प्रश्नपत्रसज्जीकरणाय कार्यालयादेशाः क्रियन्ते ।
- समयपत्रकम् अन्तर्जालमाध्यमेन, पत्रमाध्यमेन च प्रसार्यते ।
- आवेदनपत्रम् अन्तर्जालमाध्यमेन प्रपूर्य कक्षा-विभाग-विषयानुगुणं वर्गीकरणं क्रियते।
- परीक्षाशुल्कं विश्वविद्यालयस्य वित्तकोषे अन्तर्जालमाध्यमेनैव स्वीक्रियते ।

- विषयानुगुणं प्रश्नपत्राणां टङ्कणं, पूर्वफलसंशोधनम्, आवश्यकतानुगुणं प्रतिलिपिं कृत्वा तत्तत्परीक्षाकेन्द्रेभ्यः प्रश्नपत्राणि, रिक्ताः उत्तरपुस्तिकाः, आवश्यकाः कर्गदाश्च प्रेष्यन्ते।

परीक्षासमये प्रक्रिया-

- परीक्षाक्रेन्द्राणां निर्धारणं क्रियते।
- परीक्षासूची(परीक्षासमयसारिणी)निर्धारणं क्रियते।
- आवश्यकप्रपत्राणां प्रश्नपत्रादीनां च सम्प्रेषणम्।
- परीक्षानिरीक्षणमण्डलानि प्रेष्यन्ते ।

केन्द्रीयकृतमूल्याङ्कनस्य प्रक्रिया

- परीक्षाकेन्द्रेभ्यः आगतानाम् उत्तरपुस्तिकानां दिवस-कक्षा-विषयानुगुणं वर्गीकरणं क्रियते।
- मूल्याङ्कनकर्तृणां नामानि परीक्षासमितिना स्वीक्रियन्ते। ततः बाह्यमूल्याङ्कनं कर्तुमुत्तरपुस्तिकानां विवरणं परीक्षाविभागद्वारा क्रियते।
- स्नातकस्तरस्य आधारपरीक्षापाठ्यक्रमपरीक्षामूल्याङ्कनम् ओ.एम. आर. पत्रकसङ्गणकमाध्यमेन क्रियते।

परीक्षापरिणामस्य प्रक्रिया-

- परीक्षकैः पर्णं (फाईल) प्रपर्णं (काउन्टरफाईल) प्राप्यते।
- परीक्षापरिणामः सङ्गणकमाध्यमेन सज्जीक्रियते ।
- परीक्षापरिणामः विश्वविद्यालयस्य अन्तर्जालमाध्यमेन उद्घोष्यते ।
- परीक्षापरिणामस्य सूचनां विश्वविद्यालयस्य वेवसाईट (Website) माध्यमेन महाविद्यालयाः अवगच्छन्ति।
- "**पासलिस्ट**" (उत्तीर्णसूची) अपि विश्वविद्यालयेन उद्घोष्यते।

परीक्षापद्धतौ पारदर्शिता-

- परीक्षायाः कृते आवेदनपत्राणि महाविद्यालयानां कृते अणुसङ्केतमाध्यमेन प्रेष्यन्ते, तथा च परीक्षाशुल्कम् अन्तर्जालमाध्यमेन पूरयितुं सौविध्यं प्रदीयते, येन समयस्य कर्गदानां च रक्षणं भवति।
- प्रश्नपत्राणां गोपनीयतां रक्षयितुं प्रश्नपत्राणाम् उपरि विश्वविद्यालयस्य विशेषचिह्नयुतः कर्गदः स्थाप्यते।
- परीक्षायां प्रश्नपत्राणां बन्धस्य उद्घाटनं छात्राणाम् उपस्थितौ क्रियते, अपि च प्रत्येक प्रश्नपत्रबन्धस्य उपरि छात्रद्वयस्य हस्ताक्षरमपि स्वीक्रियते, येन परीक्षाप्रश्नपत्रस्य बन्धः सुरक्षितः अस्ति इति निश्चेतुं शक्यते।
- समग्रमूल्याङ्कनप्रक्रियायां विद्यार्थिनः परिचयः गुप्तः भवेत्, एतत् सुनिश्चितं क्रियते।
- परीक्षापरिणामः मासावधिं यावद्विश्वविद्यालयस्य अन्तर्जाले प्रकाश्यते। येन छात्राः स्वयमेव यत्र कुत्रापि स्थित्वा परीक्षापरिणामं द्रष्टुं शक्नुवन्ति ।
- विद्यार्थिनां हिताय अन्तिमसत्रीयविद्यार्थिनां कृते पूरकपरीक्षायाः आयोजनं क्रियते। पूरक,ATKT, अन्तिमावसररूपेण विद्यार्थिनां परीक्षायोजनं क्रियते। स्नातके पुनर्मूल्याङ्कनं भवति। स्नातकोत्तरे पुनर्गणना भवति।
- विद्यार्थिभ्यः विशिष्टकर्गदयुक्ता (Watter proof) अङ्कतालिका (Mark sheet) प्रदीयते ।
- विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या सञ्चालितानां कार्यक्रमाणां परीक्षापद्धतौ विश्वविद्यालय-अनुदान-आयोगस्य निर्देशानुसारं SGPA/ सञ्चितश्रेण्यङ्कसाधारणमानम् (CGPA) पद्धत्यानुगुणम् श्रेणीपत्रिकान्विता (ग्रेड) अङ्कतालिका प्रदीयते।
- महाविद्यालयाः स्वस्य आईडीपासवर्ड इत्यस्य उपयोगं कृत्वा स्वयमेव आन्तरिकमूल्याङ्कनपरीक्षायाः प्रदत्ताङ्कं सम्पूरयन्ति। अनेन समयस्य रक्षणं/सदुपयोगो भवति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.4_1716030393_12674.pdf)
Provide link for Additional Information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/2.5.4%20link.pdf)

2.5.5 Status of automation of Examination division along with approved Examination Manual-

परीक्षाविभागस्य यान्त्रिकीकरणेन सह अङ्गीकृतायाः परीक्षामार्गदर्शिकायाः स्थितिः -

Answer: A. 100% automation of entire division & implementation of Examination Management System (EMS) (अ. सम्पूर्णविभागस्य 100% यान्त्रिकीकरणम्, परीक्षा-प्रबन्धन-प्रणाल्याः कार्यान्वयनं च ।)

File Description	Document

Current Manual of examination automation system परीक्षा-यान्त्रिकीकरण-प्रणाल्याः अधुनातनी दर्शिका	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.5_1715945746_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.5_1716017248_12674.pdf)
Annual reports of examination including the present status of automation (Data Template) अधुनातन्याः यान्त्रिकीकरणस्थित्या सहितं परीक्षायाः वार्षिकं वृत्तम् (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.5_1715945723_12674.xlsx)

2.5.6 Use of Sanskrit as a medium for Question Paper setting and Answering in Examination.

विश्वविद्यालयः परीक्षाप्रश्नपत्राणां निर्माणे उत्तरलेखने च संस्कृतमाध्यममनुसरति।

Answer:

विश्वविद्यालयोऽयं संस्कृतमाध्यमेन सञ्चालितो भवति। **भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृतिस्तथा** इति भणतिमनुस्मरन् महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः उज्जयिन्याः महर्षिसान्दीपनि-कविकुलगुरुकालिदास-भर्तृहर्यादीनां प्राचीनभारतीयशास्त्रपरम्परायाः संरक्षणं करोति। अत्र शास्त्रि-आचार्यादिपाठ्यक्रमेषु समस्तपाठ्यक्रमाणां प्रश्नपत्रनिर्माणम् उत्तरपुस्तिकालेखनञ्च संस्कृतमाध्यमेनैव भवति।

- स्नातकस्नातकोत्तरपरीक्षायां पारम्परिकविषयाणां परीक्षासु संस्कृतभाषा प्रयुज्यते।
- पाठ्यक्रमे ये भाषासम्बन्धिनः विषयाः सन्ति, तेषां परीक्षा तया भाषया एव भवति।
- शास्त्रिशिक्षाशास्त्रिसदृश-आधुनिकपाठ्यक्रमेऽपि अध्ययनाध्यापनं प्रश्नपत्रनिर्माणमुत्तरलेखनञ्चेति संस्कृतमाध्यमेनैव भवति।

अतः छात्राणां संस्कृतभाषायाः समुचितोन्नत्यै अपि संस्कृतमाध्यममनुसरति।

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.6_1716022960_12674.pdf)
Upload a few answer papers of some programs written in Sanskrit. (संस्कृतमाध्यमेन लिखितोत्तराणां केषाञ्चित् पाठ्यक्रमाणां कानिचित् उत्तरपत्राणि।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.5.6_1715982321_12674.pdf)

Provide link for Additional Information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/2%20criterian/2.5.6/Sanskrit%20Medium%20Writting%20.jpg)

2.6 Student Performance and Learning Outcomes

2.6.1 Programme outcomes, Programme specific outcomes and course outcomes for all Programmes offered by the institution are stated and displayed on website and communicated to teachers and students.

संस्थाद्वारा परिचालितानां सर्वेषां पाठ्यक्रमाणां परिणामाः, पाठ्यक्रमाणां विशिष्टपरिणामाः,पाठ्यपत्राणां परिणामाः च संस्थाजालस्थाने निर्दिश्यन्ते, प्रदर्श्यन्ते च, छात्राणां शिक्षकाणां च कृते प्रेष्यन्ते।

Answer:

अस्मिन् विश्वविद्यालये सञ्चाल्यमानानां सर्वेषां कार्यक्रमाणां परिणामाः राष्ट्रिय-अध्यापक-शिक्षा-परिषत् (NCTE), विश्वविद्यालय-अनुदान आयोगः (UGC), मध्यप्रदेश-सर्वकारः इत्यादिसंस्थानां मार्गदर्शनानुसारं नियमानुगुणं च निर्धार्यन्ते। एते कार्यक्रमपरिणामाः, कार्यक्रमविशिष्टपरिणामाः, पाठ्यक्रमपरिणामाः च वैश्विकस्तरीयाः भवेयुः अथ च नियोक्तृणाम् अभियाचनानुसारं भवेयुः एतद्विषये महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः अधोलिखितां प्रक्रियाम् अनुसरति।

1. विश्वविद्यालयस्य अभ्यासक्रमसमितिद्वारा पाठ्यक्रमनिर्माणसमये तत्तत्कार्यक्रमस्य परिणामविषये, विशिष्टपरिणामविषये, पाठ्यक्रमपरिणामविषये च विशदं चिन्तनं क्रियते। सामान्यतया पाठ्यक्रमस्य परिणामः तत्तत्कार्यक्रमस्य परिणामस्य तथा च तत्तत्कार्यक्रमविशिष्टस्य परिणामस्य आधारेण निश्चीयते। अतः कार्यक्रमपरिणामस्य निर्माणानन्तरं कार्यक्रमविशिष्ट परिणामः, पाठ्यक्रम परिणामः च निर्धार्यते।

1. एतेषु कार्यक्रमेषु प्रत्येक कार्यक्रमस्य उद्देश्यानि, विषयाङ्गानि, अन्वित्याधारेण विभाजनम्, पाठ्यपुस्तकस्य नाम, सन्दर्भपुस्तकानां नामानि, व्याख्यानस्य रूपरेखा, मूल्याङ्कनविधिः इत्यादिविषयाणां समावेशः भवति। प्रत्येक सङ्कायस्य प्राध्यापका विषयविशेषज्ञाः च स्वकीयविषयसम्बद्धस्य कार्यक्रमस्य स्वरूपं निर्माय अभ्यासक्रमसमितौ प्रस्तुवन्ति, अभ्यासक्रमसमितेः सदस्याः तत्तद्विषयाणां विशेषज्ञाः भवन्ति। ते एतेषां सर्वेषां परिणामानां विषये चिन्तनं कुर्वन्ति।
2. अभ्यासक्रमसमितिद्वारा यथासमयम् उपविश्य कार्यक्रमपरिणामेषु नावीन्यं सम्पाद्यते। ततः परं कार्यक्रमाणां परिणामाः, कार्यक्रमाणां विशिष्टपरिणामाः, पाठ्यक्रमाणां च परिणामाः विश्वविद्यालयस्य तत्तत्सङ्कायेषु प्रस्तूयन्ते, तत्र एतेषाम् अनुमोदनानन्तरं विश्वविद्यालयस्य विद्यारिषदि, कार्यपरिषदि च प्रस्तुत्य अनुमतिः स्वीक्रियते। ततः प्राप्तायाम् अनुमत्यां सत्याम् इमे परिणामाः विश्वविद्यालयस्य जालपुटे, अध्यापकेषु, विद्यार्थिषु च प्रदर्शनपुरस्सरं सम्प्रेष्यन्ते।

कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यक्रमापरिणामानां च कार्यक्रमपरिणामानां, सम्प्रेषणकार्यतन्त्रस्य विवरणम्

1. कार्यक्रमेषु तत्परिणामेषु च कालानुगुणं नावीन्यं सम्पादनार्थम् अभ्यासक्रमसमितिसदस्याः सङ्कायप्राध्यापकैः प्रस्तुतस्य कार्यक्रम-परिणामस्य अवलोकनं विधाय कार्यक्रम-परिणामम् अनुमन्यते। ततः अयं कार्यक्रम-परिणामः विश्वविद्यालयस्य विद्यापरिषदि (Academic Council), कार्यपरिषदि (Executive Council) च अनुमोदनार्थं प्रस्तुतः क्रियते । ततः अनुमोदनानन्तरं कार्यक्रम-परिणामः सर्वेषां प्राध्यापकानां कृते, विश्वविद्यालयसंलग्नमहाविद्यालयानां कृते च प्रेष्यते। यस्य आधारेण सर्वत्र अध्यापनं भवति।

2. एतेषां कार्यक्रमपरिणामानां, कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यक्रमपरिणामानां च उद्योजनं विश्वविद्यालयस्य अन्तर्जालेऽपि क्रियते। ततः छात्राः, अध्यापकाः, लाभग्राहिणः च एतान् परिणामान् ज्ञातुं शक्नुवन्ति ।

3. नूतनसत्रस्य आरम्भे विश्वविद्यालये प्रचालितानां कार्यक्रमाणां परिचयात्मिका एका गोष्ठी आयोज्यते यत्र सर्वेऽपि छात्राः, अध्यापकाः च भागं गृह्णन्ति। अस्यां गोष्ठ्यां शास्त्री, आचार्य, इत्यादीनां कार्यक्रमाणां कार्यक्रमविशिष्टानां च परिचयः प्रदीयते। अपि च अत्रैव अमीषां कार्यक्रमपरिणामानां, कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां च विषयेऽपि छात्राः अध्यापकाश्च सूच्यन्ते ।

4. कार्यक्रमपरिणामविषये तत्तत्सङ्कायस्य अध्यक्षाः गोष्ठ्यां स्वसङ्कायान्तर्गतान् अध्यापकान् एतद्विषये बोधयन्ति। ततः परं तत्तत्सङ्कायस्य प्राध्यापकैः अस्य कार्यक्रमस्य उद्देश्यानि, विषयाङ्गानि परिणामाः च छात्राणां कृते कक्ष्यासु नूतनसत्रारम्भे बोध्यन्ते।

6. अस्य विश्वविद्यालयस्य एतेषां आन्तरिकगुणवत्ताऽऽश्वासनकेन्द्रमपि कार्यक्रमपरिणामानां, कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यक्रमापरिणामानां च विषये चर्चा करोति ।

7. इमे कार्यक्रमाणां परिणामाः, कार्यक्रमाणां विशिष्टपरिणामाः, पाठ्यक्रमाणां परिणामाः च विश्वविद्यालयस्य परीक्षाविभागेन अपि अन्तर्जालमाध्यमेन सर्वेषां लाभग्राहिणां कृते सम्प्रेष्यन्ते । इत्थं कार्यक्रमस्य स्वरूपं, तस्य निर्माणं, मूल्याङ्कनप्रक्रिया, स्वाध्यायकार्य, आन्तरिकपरीक्षा इत्यादिविषयाणां विश्वविद्यालयेन सम्प्रेषणं क्रियते ।

विश्वविद्यालयस्य सर्वेषां कार्यक्रमाणां P.O. (पाठ्यक्रमपरिणामाः) P.S.O. (कार्यक्रमाणां विशिष्टपरिणामाः) पाठ्यक्रमाणां परिणामाः http://www.mpsvv.ac.in/ इति वेबसाईटमध्ये प्रदर्शिताः ।

File Description	Document
Upload POs, PSOs, COs for all courses सर्वेषां पाठ्यक्रमाणां परिणामाः पाठ्यक्रमाणां विशिष्टपरिणामाः, पाठ्यपत्राणां परिणामाः च संस्थाजालस्थाने उपारोपणीयाः।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.6.1_1715983705_12674.pdf)
Upload a description of Mechanism of Communication सम्प्रेषणकार्यतन्त्रस्य विवरणम् उपारोपणीयम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.6.1_1716023095_12674.pdf)
Provide the URL जालस्थानसन्धानं निर्दिशन्तु	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/ug-shastri-syllabus-outcome)

2.6.2 Attainment of Programme outcomes, Programme specific outcomes and course outcomes are evaluated by the institution

एतेषां सर्वेषां पाठ्यक्रमपरिणामानां, पाठ्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यपत्रपरिणामानां निष्पत्तीनां च मूल्याङ्कनं संस्था करोति।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कतवैदिकविश्वविद्यालयस्य पाठ्यक्रमाः भारतीयज्ञानपरम्पराश्रिताः वर्तन्ते। भारतीयपरम्परा, संस्कृतिः, वेदेषु शास्त्रेषु च निहिताः विचारधाराः इत्येते बिन्दवः पाठ्यक्रमेषु प्रतिबिम्बिताः भवन्ति। पाठ्यक्रमाणां निर्माणम्, निष्पत्तिः, परिणामानां मूल्याङ्कनम्, निष्पत्तेः मूल्याङ्कनम्, मापनम् इतीमानि चाक्रिककार्याणि यथाकालं क्रियन्ते।

- महर्षिपाणिनिसंस्कतवैदिकविश्वविद्यालयः सर्वेषां कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यक्रमपरिणामानां च निष्पत्तीनां मूल्याङ्कनं करोति। तदर्थं विश्वविद्यालये निष्पत्तिमापनस्य विश्वसनीया मापनपद्धतिः वर्तते। विश्वविद्यालयस्य संस्थागतसंस्कृतिः शैक्षणिकक्षेत्रेषु छात्राणां सर्वोत्तमप्रदर्शनार्थं निरन्तरं प्रयासरता वर्तते।
- अस्य विश्वविद्यालयस्य सर्वेऽपि कार्यक्रमाः, विशिष्टाश्च कार्यक्रमाः **"संस्कृतं नाम दैवी वाक्"** इति विश्वविद्यालयस्य ध्येयवाक्यम् अभिमुखीकृत्य छात्राणां समग्रविकासार्थं निर्धारिताः सन्ति। अतः विद्यार्थिनां दैनन्दिनव्यवहारेण, विभिन्नप्रतियोगितासु प्रदर्शनमाध्यमेन, परीक्षायां प्राप्ताङ्कमाध्यमेन च एतेषां परिणामानां निष्पत्तीनां च मापनं विश्वविद्यालयेन क्रियते।
- एतेषां कार्यक्रमाणां परिणामस्य आधारेण सत्रान्तपरीक्षायाः अनन्तरं विद्यार्थिनां कृते विश्वविद्यालयेन उपाधिः प्रदीयते। एतस्याः परीक्षायाः आधारेण एतत् सुनिश्चितं क्रियते यत् विभिन्नकार्यक्रमाणां, कार्यक्रमविशिष्टानां, पाठ्यक्रमपत्राणां च परिणामाः छात्रैः कियता परिमाणेन प्राप्ताः सन्ति। परीक्षायाः एतन्महत्त्वाधारेण विश्वविद्यालये एका समीचीना परीक्षाप्रक्रिया अस्ति। यत्र विश्वसनीया परीक्षापद्धतिः, विश्वसनीया मूल्याङ्कनप्रणाली, यथासमयं परीक्षापरिणामस्य उद्घोषणा इत्यादिकम् अस्याः उद्देश्यानि सन्ति। अयं विश्वविद्यालयः एतानि उद्देश्यानि पूरयितुं सर्वविधां व्यवस्थां करोति।
- प्रत्येकं वर्षे सततमूल्याङ्कनमाध्यमेन सङ्गायगोष्ठीमाध्यमेन च कार्यक्रमाणां मूल्याङ्कनं विधीयते।
- कार्यक्रमविशिष्टस्य परिणामस्य मूल्याङ्कनं प्रत्येकस्मिन् सत्रे क्रियते। तथैव पाठ्यक्रमस्य मूल्याङ्कनमपि प्रत्येकं सत्रस्य अन्ते क्रियते ।
- पाठ्यपत्रस्य परिणामनिष्पत्तेः मूल्याङ्कनं सततरूपेण आन्तरिकमूल्याङ्कनमाध्यमेन तत्तद्विभागस्य अध्यापकाः कुर्वन्ति।
- कार्यक्रमस्य विशिष्टपरिणामनिष्पत्तेः मूल्याङ्कनं तत्तद्विभागस्य अध्यक्षाः कुर्वन्ति। तथा च कार्यक्रमाणां परिणामनिष्पत्तेः मूल्याङ्कनं कुलपतिः, विद्यापरिषदः सदस्याः, कार्यपरिषदः सदस्याः च कुर्वन्ति ।

पाठ्यक्रमपरिणामनिष्पत्तीनां फलोदयः-

- शैक्षिकवर्षम् 2018 आरभ्य अस्य विश्वविद्यालयस्य त्रिंशत्यधिकाः छात्राः विश्वविद्यालय- अनुदान-आयोगस्य राष्ट्रियपात्रतापरीक्षां, कनिष्ठ-शोधाध्येतृवृत्तिं, राज्यपात्रतापरीक्षां च उत्तीर्णवन्तः। तत्र त्रयः छात्राः कनिष्ठ-शोध-अध्येतृवृत्तिं (Junior research Fellowship), द्वे छात्रे राष्ट्रिय-जनजातीय-शोधवृत्तिं (National Tribal Fellowship), त्रयः छात्राः मध्यप्रदेशसर्वकारस्य शोधवृत्तिं (Scheme Of Developing High quality research) प्राप्तवन्तः ।
- अस्य विश्वविद्यालयस्य बहवः छात्राः केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन तथा अन्यैः विश्वविद्यालयैः प्रायोजितायां राज्यस्तरीय-शास्त्रीयस्पर्धायां, विभिन्नसंस्थाभिः आयोजितासु प्रतियोगितासु भागं गृहीत्वा भाषण-शलाका-काव्यरचना-स्फूर्तिस्पर्धादिषु

स्वर्णादिपुरस्कारैः सभाजिताः भवन्ति ।

परिणामस्य निष्पत्तेः मापनार्थं छात्राणां सततरूपेण आन्तरिकमूल्याङ्कनम् -

- सर्वेषां परिणामानां मूल्याङ्कनं कर्तुं विश्वविद्यालयः छात्राणां सततरूपेण आन्तरिकं मूल्याङ्कनं करोति। प्रत्येकं पाठ्यक्रमस्य आन्तरिकमूल्याङ्कने विश्वविद्यायलेन सम्पूर्णरूपेण पारदर्शिता परिपाल्यते। यत्र उपस्थितेः आधारेण प्रदत्तस्वाध्यायकार्यस्य आधारेण, लिखितपरीक्षायाः आधारेण च अङ्काः प्रदीयन्ते ।
- कार्यक्रमस्य परिणामनिष्पत्तेः मूल्याङ्कनाय प्रतिपुष्टिप्रणाली विद्यते, यत्र विश्वविद्यालयः संरचित-प्रतिपुष्टिप्रणाल्या छात्रेभ्यः, अध्यापकेभ्यः, वृत्तिदातृभ्यः, पूर्वच्छात्रेभ्यः, अभिभावकेभ्यश्च प्रतिपुष्टिं स्वीकृत्य समीक्षां करोति। प्रतिपुष्टिं प्राप्य छात्राणां स्वस्थमानसिकतानिर्माणम्, सेवा-त्याग-राष्ट्रभावनायाः निर्माणम्, विविधप्रान्तेभ्यः आगतानां छात्राणां भाषाकौशलविकासाय च अयं विश्वविद्यालयः सततरूपेण प्रयासरतोऽस्ति ।
- एतेषां परिणामानां प्राप्तौ बाधकतत्त्वानि अभिज्ञाय विश्वविद्यालयेन तेषां निराकरणार्थं विभिन्नाः शैक्षणिकाः उपक्रमाः आयोज्यन्ते। तद्यथा मन्दाधिगन्तॄणां छात्राणां कृते अतिरिक्ताः वर्गाः, वैयक्तिकं मार्गदर्शनम्, पूरकपरीक्षायाः अवसरः इत्यादीनि। अग्रेसराधिगन्तारः छात्राः कार्यक्रमस्य परिणामाधारेण अभिज्ञायन्ते, ततः तेषां संवर्धनगतिविधीनां माध्यमेन सम्पोषणं क्रियते येन एते छात्राः योग्याः नागरिकाः भवेयुः।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.6.2_1716033582_12674.pdf)
Provide link for Additional Information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/LINK%202%20CRITERIAN/2.6.2%20link.pdf)

2.6.3 Average pass percentage of students

छात्राणाम् उत्तीर्णताप्रतिशततायाः मध्यमानम्

Answer: 98.64

2.6.3.1 Total number of final year students who passed the university examinations

विश्वविद्यालयस्य परीक्षासु उत्तीर्णानाम् अन्तिमवर्षीयाणां छात्राणां सङ्ख्या

Answer: 145

2.6.3.2 Total number of final year students who appeared for the examinations

अन्तिमवर्षपरीक्षासु सम्मिलितानां छात्राणां योगः

Answer: 147

File Description	Document

Upload list of Programmes and number of students passed and appeared in the final year examination (Data Template) पाठ्यक्रमसूची, परीक्षायाम् उत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या, आन्तिमवर्षपरीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां योगः च उपारोपणीयाः(दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.6.3_1716042753_1267
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः उपारोपणीयाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.6.3_1716032801_1267
Provide link for the annual report वार्षिकप्रतिवेदनस्य सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/2%20criterian/2.6.3/Cover%20Page%20Index%202.6.3.pdf

2.6.4 The Institution has mechanism to evaluate the performance of students through the vakyartha/ shastrartha-Sabhas, Shalaka-Pareeksha, Shastra-Pareeksha (Oral), Shastra-spardha, Writing Sanskrit-Slokas/ Padya/ Poetry etc.

संस्था वाक्यार्थ/शास्त्रार्थसभा-शलाकापरीक्षा-शास्त्रपरीक्षा(मौखिकं)-शास्त्रस्पर्धा-संस्कृतश्लोक-पद्य-काव्यादिभिः छात्राणां प्रस्तुतेः मूल्याङ्कनार्थं किमपि कार्यतन्त्रमनुसरति।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन छात्राणां प्रदर्शनस्य मूल्यांकनाय विविधाः पद्धतयः उपयुज्यन्ते। यथा- वाक्यार्थ-सभा, शास्त्रार्थसभा, शलाकापरीक्षा, शास्त्रपरीक्षा, शास्त्रस्पर्धा, संस्कृतपद्यरचना, वाग्वर्धिनीपरिषदि छात्राणां विषयप्रस्तुतिः इत्यादिभिः पद्धतिभिः छात्राणां प्रस्तुतेः मूल्याङ्कनार्थं कार्यतन्त्रमनुसरति।

वाक्यार्थ-सभा/ शास्त्रार्थसभा-

- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः छात्राणां संस्कृतभाषया वक्तृत्वकलायाः प्रदर्शनस्य मूल्यांकनाय, संस्कृतभाषया प्रस्तुतिकलायाः प्रदर्शनस्य मूल्यांकनाय, छात्राणाम् आत्मविश्वासस्य मूल्यांकनं कर्तुं, छात्राणाम् प्रतिभाप्रदर्शनस्य मूल्यांकनं कर्तुं वाग्वर्धिनी- सभाम् आयोजयति। यत्र सर्वेऽपि छात्राः छात्र्यश्च स्वकीयं शास्त्रीयं वक्तव्यं प्रस्तुवन्ति । अत्र सभासञ्चालनादिकस्य दायित्वमपि छात्राः एव सञ्चालयन्ति, येन छात्रेषु नेतृत्वगुणो विकसति। अत्र परिषदि मूल्याङ्कनपद्धतेः भाषा-शुद्धिः, विषय-वस्तु विषय- प्रस्तुतिश्चेत्यादीनि मूलभूतानि तत्त्वानि सन्ति ।

संस्कृतपद्यरचना-

- विश्वविद्यालयेऽस्मिन् भाषण-छन्दोरचनादिक्षेत्रेषु अपि तत्तन्नियमानुगुणं मूल्याङ्कनं क्रियते । अस्मिन् छात्राः विविधानां संस्कृतकवीनां काव्यपाठं श्रुत्वा पद्यनिर्माणे निपुणाः भवन्ति।
- इतः परं छात्राणां प्रदर्शनस्य मूल्यांकनाय अत्र विश्वविद्यालये प्रतिवर्षं श्रावणीपूर्णिमायां संस्कृत-सप्ताहोत्सवे विविधाभिः स्पर्धाभिः छात्राणां विविधक्षेत्रेषु सुषुप्तावस्थायां स्थितप्रतिभायाः जाग्रतिः। आभिः स्पर्धाभिः विश्वविद्यालयस्यास्य छात्राणां क्षमताप्रदर्शनस्य मूल्यांकनं निम्नलिखितरूपेण भवति।

क्र.	**स्पर्धानाम**	**छात्राणां कौशलप्रदर्शनस्य मूल्याङ्कनम्**
01	स्तोत्रकण्ठपाठस्पर्धा	उच्चारणस्य गानस्य च
02	समूहगानस्पर्धा	सहभावस्य समूहे गानाभ्यासस्य कण्ठस्थीकरणस्य च
03	वक्तृत्वस्पर्धा	निर्भयतायाः वक्तृत्वकलायाः विषयज्ञानस्य विषयसमर्थनस्य च
04	समस्यापूर्तिः	समस्यायाः समाधानस्य वाक्पटुताचिन्तनशक्तेः,
05	निबन्धलेखनस्पर्धाः	वषयज्ञानम्, भाषाशुद्धिः, समाजज्ञानम्, लेखनकौशलस्य
06	कथाकथनस्पर्धा	विषयोपस्थानस्य, कल्पनाशक्तेः
07	रङ्गवल्लीस्पर्धा	चित्रकलायाः प्रदर्शनक्षमतायाश्च

08	आशुभाषणम्	झटिति कार्यसम्पादनस्य, चिन्तनशक्तेः विषयज्ञानस्य च

- संस्कृतसप्ताहोऽयं विश्वविद्यालयेषु पठितानां समेषां संस्कृतच्छात्राणां कृते आयोज्यते।
- छात्राः यथासमयं विविधासु शैक्षणिक-शास्त्रीय-स्पर्धासु भागग्रहणाय केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयं प्रति तथा आन्ध्र-प्रदेशस्य तिरुपतिस्थं राष्ट्रीय-संस्कृतविश्वविद्यालयं च गच्छन्ति, पदकानि च प्राप्नुवन्ति । अतः आसु स्पर्धासु भागग्रहणद्वारा छात्राणां शास्त्रीयज्ञानस्य, आशुस्पर्धासु (क्विज्) भागग्रहणद्वारा प्रत्युत्पन्नमतेः क्षमतायाः मूल्याङ्कनं भवति।
- प्रतिवर्षं युवमहोत्सवे विश्वविद्यालयस्य तथा च तत्सम्बद्धमहाविद्यालयानां छात्राः छात्र्यश्च शैक्षिक-चित्र-सांस्कृतिक-क्रीडादिस्पर्धासु भागं गृह्णन्ति। अन्ययुवमहोत्सव इव अस्मिन्नपि युवमहोत्सवे रङ्गवल्ली, एककसंस्कृतगीतम्, एककशास्त्रीयगानम्, एककशास्त्रीयवादनम्, एककशास्त्रीयनृत्यम्, सङ्घनृत्यम्, एकपात्राभिनयः, संस्कृतसुभाषितकण्ठपाठः, वादविवादस्पर्धा, स्फूर्तिस्पर्धा, साहित्यरचना, आशुभाषणम्, आशुचित्रणम्, व्यङ्गचित्रम्, योगासनम्, धावनम्, कबड्डी, दीर्घकूर्दनम्, उच्चैकूर्दनम्, चतुरङ्गम्, क्षेपणम्, हस्तकन्दुकम्, इत्यादिस्पर्धाः आयोज्यन्ते। आसु स्पर्धासु सर्वेऽपि स्पर्धकाः स्वकौशलं प्रदर्श्य प्रथमादिस्थानं प्राप्नुवन्ति। अस्य युवमहोत्सवस्य उद्घाटनसत्रायोजनद्वारा उद्घाटनं तथा समापनसत्रायोजनद्वारा समापनं भवति। उद्घाटनसमापनसत्रयोः विशिष्टाः अतिथयः आहूयन्ते। विजेतॄणां कृते प्रमाणपत्राणां पदकानाञ्च व्यवस्था क्रियते। युवमहोत्सवे आयोजितासु स्पर्धासु सर्वाधिकान् अङ्कान् सम्प्राप्य महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये उपर्युक्तस्पर्धासु भागग्रहणेन तत्तत्स्पर्धासम्बन्धिक्षमताप्रदर्शनस्य मूल्याकनं भवति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/2.6.4_1716024080_12674.pdf)
Provide link for Additional Information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/examination-section)

2.7 Student Satisfaction Survey

2.7.1 Online student satisfaction survey regarding teaching learning process.

अध्यापन-अधिगमयोः प्रक्रियाविषये अधितन्त्रि छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्।

Answer: 3.91

3.Research, Innovations and Extension

3.1 Promotion of Research and Facilities

3.1.1 The institution has a well defined policy for promotion of research and Research Committee to monitor and address issues related to research and the same is uploaded on the institutional website. (Yes /No)

संस्थायाम् अनुसन्धानस्य प्रोन्नत्यै सुचारुनिर्दिष्टा योजना अस्ति। अनुसन्धानस्य समस्यानां निराकरणाय, अनुसन्धानस्य प्रगतेः संवीक्षणाय अनुसन्धानसमितिः अस्ति। तत्सर्वं संस्थायाः जालस्थाने स्पष्टतया उपारोपितम्। (आम् /न)

Answer: Yes

File Description	Document

Minutes of the the Research Committee/ Academic Council/ Governing Council/ Syndicate/ Board of Management related to research promotion policy adoption	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.1_1715859640_
Institutional data in prescribed format	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.1_1715859663_
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.1_1715859388_
URL of Policy document on promotion of research uploaded on website	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/images/files/policy/%E0%A4%B6%E0%A5%8B%E0%A4%A7_%E0%A4%A8%

Other Upload Files	
1	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.1_1715859688_12674.pdf)

3.1.2 The institution provides seed money for in-depth Shastric training/ inter-disciplinary training to its teachers for research during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु संस्था अध्यापकेभ्यः अनुसन्धानाय तलस्पर्शिशास्त्रप्रशिक्षणाय अन्तःशास्त्रीयप्रशिक्षणाय च मूलनिधिं ददाति।

Answer: 0

3.1.2.1 The amount of seed money provided by institution to its faculty year-wise during the last five years (INR in lakhs)

संस्थया विगतपञ्चवर्षेषु अध्यापकेभ्यः प्रदत्तस्य मूलनिधेः वार्षिकसङ्ख्या (लक्षशः)।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
0	0	0	0	0

File Description	Document

Minutes of the relevant bodies of the University (विश्वविद्यालयस्य योग्यनिकायस्य कार्यवृत्तम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.2_1715859856_12674.pdf)
List of teachers receiving grant and details of grant received (Data Template) (प्राप्तानुदानविवरणेन सह अनुदानं प्राप्तवताम् अध्यापकानां सूची। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.2_1715859972_12674.xlsx)
Budget and expenditure statements signed by the Finance Officer indicating seed money provided and utilized (विश्वविद्यालयस्य वित्ताधिकारिणा हस्ताक्षरितं मूलनिधेः प्राप्तराशेः व्ययीकृतराशेश्च सूचकम् आयव्ययपत्रकं व्ययपत्रकं च।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.2_1715860160_12674.pdf)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.2_1715909368_12674.pdf)

3.1.3 Number of JRFs, SRFs, Post Doctoral Fellows, Research Associates and any other research fellowships in the University enrolled during the last five years.

विश्वविद्यालये विगतपञ्चवर्षेषु पञ्जीकृतानां कनिष्ठशोधच्छात्राणां(JRF) वरिष्ठशोधच्छात्राणां (SRF) शोधोत्तरानुसन्धातृणाम् (PDF) अनुसन्धानसहायकानाम् अन्येषां च अनुसन्धातृणां सङ्ख्या-

Answer: 14

3.1.3.1 The Number of JRFs, SRFs, Post Doctoral Fellows, Research Associates and other research fellows in the university enrolled year-wise during the last five years

विश्वविद्यालये विगतपञ्चवर्षेषु पञ्जीकृतानां कनिष्ठशोधच्छात्राणां(JRF) वरिष्ठशोधच्छात्राणां (SRF) शोधोत्तरानुसन्धातृणाम् (PDF) अनुसन्धानसहायकानाम् अन्येषां च अनुसन्धातृणां वर्षक्रमेण सङ्ख्या-

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
04	06	01	02	01

File Description	Document

List of research fellows and their fellowship details (Data Template) (अनुसन्धातॄणां सूची, छात्रवृत्तिविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.3_1715861319_12674.xlsx)
Any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.3_1715863971_12674.pdf)

3.1.4 University has the following facilities

1. Central Instrumentation Centre/ Language Laboratory ComputerLab/ ICT Lab

2. Museum

3. Studios/ Recording Studio for Audio-Video/ e-P.G.Pathashala Facilities

4. Research/ Statistical Databases

5. Manuscript Resource Centre (MRC)

6. Manuscript Conservation Centre(MCC)

7. Yoga Training Centre

8. Yoga Therapy Centre with modern equipments

9. Observatory/ Yajnashala

10. Psychology Laboratory

विश्वविद्यालये अधोलिखितानि सौविध्यानि सन्ति-

1. केन्द्रीयम् उपकरणकेन्द्रम्/ भाषाप्रयोगशाला/ सङ्गणकप्रयोगशाला/ सूचना-सम्प्रेषण -प्रविधिप्रयोगशाला

2. पुरातत्त्वसङ्ग्रहालयः

3. दृश्य-श्रव्य-सामग्रीनिर्माणाय चित्राङ्कनशालायाः ध्वन्यङ्कनशालायाः ई.पी.जी पाठशालायाः वा सौविध्यानि

4. अनुसन्धानम्/ सांख्यकीयो दत्तांशनिधिः

5. पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रम्

6. पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रम्

7. योगप्रशिक्षणकेन्द्रम्

8. आधुनिकयन्त्रसहितं योग-उपचारकेन्द्रम्

9. वेधशाला/ यज्ञशाला

10. मनोविज्ञानप्रयोगशाला

Answer: A. Any six facilities exist (अ. उपर्युक्तेषु कानिचित् षट्सौविध्यानि सन्ति)

File Description	Document
Upload the list of facilities provided by the university and their year of establishment (Data Template) (विश्वविद्यालयेन दत्तानां सौविध्यानां सूची, स्थापनायाः वर्षञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.4_1715892131_12674.xl
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.4_1715893529_12674.p

Paste link of videos and geotagged photographs (भूचित्रसंवलितानां दृश्यसामग्रीचित्राणां सम्बन्धम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/3/3.1.4/additional%203.1.4.pdf)

3.1.5 Percentage of departments with UGC-SAP, CAS, funding from DST/ ICSSR/ ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency

विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशिष्टसहायताकार्यक्रमस्य (SAP) प्रगताध्ययनकेन्द्रत्वेन डी.एस्.टी., आय.सी.एस्.एस्.आर्., आय्.सी.पी.आर्. संस्थाभ्यः शोधनिमित्तं धनप्राप्तिः, शास्त्रचूडामणियोजनायां प्रकर्षकेन्द्रत्वेन नवाचारकेन्द्रत्वेन अष्टादशीयोजनायाम् अन्यस्यां वा सदृशयोजनायाम् अभिज्ञातानां विभागानां प्रतिशतता।

Answer: 100

3.1.5.1 Number of departments with UGC-SAP, CAS, funding from DST/ ICSSR/ ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency

विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशिष्टसहायताकार्यक्रमस्य प्रगताध्ययनकेन्द्रत्वेन डी.एस्.टी., ऐ.सी.एस्.एस्.आर्., ऐ.सी.पी.आर्. संस्थाभ्यः शोधनिमित्तं धनप्राप्तिः शास्त्रचूडामणियोजनायां प्रकर्षकेन्द्रत्वेन नवाचारकेन्द्रत्वेन वा अष्टादशीयोजनायाम् अन्यस्यां वा सदृशयोजनायाम् अभिज्ञातानां विभागानां सङ्ख्या।

Answer: 7

3.1.5.2 Number of departments offering academic programme

शैक्षिकपाठ्यक्रमान् सञ्चाल्यमानानां विभागानां सङ्ख्या

Answer: 7

File Description	Document
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.5_1715867046_12
e-version of departmental recognition letters or other award letters (विभागीय-अनुदान-अनुमतिपत्राणां वैद्युतभागः अथवा अन्यानुमतिपत्राणि)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.5_1715867075_12
Any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.5_1715867681_12

3.1.6 Does the university has the following –

1. Scheme for preparation of critical edition of unpublished manuscripts for research projects and research degrees

2. Sanskrit as the compulsory medium of writing thesis/ dissertation/ Project Report etc.

3. Provision for the translation of Sanskrit/Shastric texts as part of formal research degree?

4. Incentive to write Sanskrit-Teeka-s/ commentaries on Sanskrit texts

5. Scheme for production of Study materials in Sanskrit

विश्वविद्यालये अधोलिखितांशाः सन्ति –

1. अनुसन्धानपरियोजनानां शोधोपाधीनां च कृते अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां समीक्षात्मकदृष्ट्या ग्रन्थसम्पादनयोजना

2. शोधप्रबन्ध/ लघुशोधप्रबन्ध/ परियोजनाप्रतिवेदनेषु अनिवार्यमाध्यमत्वेन संस्कृतम्

3. औपचारिक-अनुसन्धान-उपाध्यङ्गतया संस्कृतग्रन्थानां शास्त्रीयग्रन्थानां वाऽनुवादाय प्रोत्साहनम्

4. औपचारिक-अनुसन्धान-उपाध्यङ्गतया गृहीतस्य संस्कृतग्रन्थस्य टीका/व्याख्यालेखनार्थं प्रोत्साहनम्

5. संस्कृतमाध्यमेन अध्ययनाध्यापनसामग्रीनिर्माणाय योजना

Answer:

शोधादिकार्यप्रोत्साहनाय,अनुसंधानरुच्युत्पादाय प्रभावकारीरीत्यावगमनाय च या: योजना: कल्पिता: वर्तन्ते तासु यथा-

1. **अनुसन्धानपरियोजनानां शोधोपाधीनां च कृते अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां समीक्षात्मकदृष्ट्या ग्रन्थसम्पादनयोजना-**

एकं विषयविशेषमधिकृत्य विस्तरेण क्रियमाणम् अध्ययनम्; विशेषतः नूतनतथ्यानां नूतनपदार्थानां च क्रमबद्धरूपेण अन्वेषणम् एव अनुसन्धानम् इत्युच्यते। तत्रापि अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां समीक्षात्मकदृष्ट्या ग्रन्थसम्पादनादीनां कार्याणां सम्पादनेन अप्रकाशितग्रन्थानां ग्रन्थकाराणां वैशिष्ट्यानि बहिरायान्ति। अज्ञातकर्तृकग्रन्थाः इति अपवादोऽपि दूरीभवति अप्रकाशितानां व्यवस्थितरूपेण प्रकाशनेन। अतः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां समीक्षात्मकदृष्ट्या ग्रन्थसम्पादनादीनि कार्याणि शोधच्छात्रैः क्रियन्ते। महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य शोधनीतौ अपि मातृकासम्पादनस्य ग्रन्थसम्पादनयोजनायाश्च प्राथम्यं दत्वा प्रारूपं कथं भवेत् इत्यत्र मार्गदर्शनसूत्राणि उल्लिखितानि सन्ति।

विश्वविद्यालये शोधोपाधेः कृते अप्रकाशितपाण्डुलिपिग्रन्थस्य पाण्डुग्रन्थरहस्यदीपिकावृत्तिसहितरहस्यरामायणस्य समीक्षात्मकं पाठसम्पादनमिति शीर्षकान्वितः शोधप्रबन्धः शोधार्थिन्या प्रतीक्षासोनीमहोदयया प्रास्तावि सत्रे 2022। एवमनेके शोधार्थिनः शोधोपाधये पाण्डुग्रन्थानां सम्पादनं कुर्वन्तः सन्ति। सूची-

2.अनिवार्यमाध्यमत्वेन संस्कृतम् –

विश्वविद्यालयस्य सर्वेऽपि शोधप्रबन्धाः लघुशोधप्रबन्धाः संस्कृतपरियोजनाश्च संस्कृतमाध्यमेन एव विरच्यन्ते। अनिवार्यतया स्नातकोत्तरपाठ्यक्रमे पत्रमेकं परियोजनाप्रतिवेदनात्मकं विद्यते। यत्र संस्कृते एव लेखनीयं भवति। विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शोधप्रबन्धाः संस्कृतभाषामाध्यमेन एव लिखिताः सन्ति। विश्वविद्यालयस्य शोधनियमावल्याम् अपि सुस्पष्टं लिखितं वर्तते यत् संस्कृतमाध्यमेन एव शोधप्रबन्धाः लघुशोधप्रबन्धाः शोधपत्राणि च लेखनीयानि इति।

शोधप्रबन्ध/लघुशोधप्रबन्ध/परियोजना प्रतिवेदनेषु विगतपञ्चवर्षेषु शोधोपाधिं प्राप्तवतां शोधार्थिनां सूची अधस्तना वर्तते।

	Name of the Department	**Name of the guide/s**	**Title of the thesis**	**Year of award of PhD**
शोधच्छात्रस्य नाम	विभागस्य नाम	मार्गदर्शकस्य नाम	शोधप्रबन्धस्य नाम	उपाधिप्राप्तिवर्षम्
Manoj Kumar Dwivedi	Sanskrit Sahitya	Prof. Mithila Prasad Tripathi	श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धे तिङन्तपदानां विमर्शः	2019
Pushpendra Joshi	Veda	Dr. Valmiki Prashad Mishra	शुक्लयजुर्वेदीयगृहसूत्राणां समीक्षात्मकं अनुशीलनम्	2019
Jay Kumar	Sanskrit Sahitya	Dr.Tulsidas Parouha	श्रीमद् भागवते पुरुषार्थ समीक्षणम्	2019
Pushpraj Tiwari	Vyakaran	Dr.Mandavisharan Tripathi	व्याकरणशास्त्रे भट्टोजिदीक्षितस्य अवदानम्	2020
Ankit Shandilya	Veda	Prof. Mithila prasad tripathi	शुक्लयजुर्वेदे राष्ट्रियचिन्तनस्यानुशीलनम्	2020
Govind Singh Paikra	Vyakaran	Dr. Mandvi Sharan Tripathi	श्रीमद् भागवतगीतायाः वैयाकरणशास्त्रीयमध्ययनम्	2022
Ramesh Kumar Shukla	Vyakaran	Prof. Mithila Prasad Tripathi	श्रीमद्भागवते स्तुतीनां वैयाकरणदृष्ट्या समीक्षणम्	2022
Pratiksha Soni	Sanskrit Sahitya	Dr.Tulsidas Parouha	पाण्डुग्रन्थरहस्यदीपिकावृत्ति सहितरहस्यरामायणस्य समीक्षात्मक पाठसम्पादनम्	2022

3.औपचारिक-अनुसन्धान-उपाध्यङ्गतया संस्कृतग्रन्थानां शास्त्रीयग्रन्थानां वा अनुवादाय प्रोत्साहनम्-

विश्वविद्यालये अनुसन्धानकार्यत्वेन संस्कृतशास्त्रग्रन्थानां अनुवादार्थमपि अवसरः कल्प्यते। ये ग्रन्थाः प्रौढशैल्या लिखिताः सन्ति ते दुर्बोधाः भवेयुः इति मत्वा बालानां सुखबोधाय सरलभाषया तादृशानां ग्रन्थानाम् अनुवादकार्यमपि सरलव्याख्यामुखेन सम्पादयितुं शक्यते। प्रादेशिकभाषासु निबद्धानां संस्कृतग्रन्थानां मूलप्रतयः लभ्यन्ते चेत्तर्हि तासाम् अपि अनुवादकार्यं सम्पादयितुं शक्यन्ते शोधच्छात्राः । अनेन तेषां कृते विद्यावारिधिः इति उपाधिः दीयते। मातृकासम्पादनावसरे न्यूनातिन्यूनं तिस्रः मातृकाः अपेक्ष्यन्ते। तासाम् अध्ययनम् अनिवार्यं भवति शोधोपाधिग्रहणाय । मातृकाः प्रादेशिकभाषास्वपि प्रचुरमात्रेण लिपिबद्धाः भवन्ति।

4. औपचारिक-अनुसन्धान-उपाध्यङ्गतया गृहीतस्य संस्कृतग्रन्थस्य टीकाव्याख्यालेखार्थं प्रोत्साहनम् –

सूत्रभाष्यवार्तिकानि टीकोपटीकाः व्याख्याश्च संस्कृतवाङ्मयस्य जीवातुभूतानि तत्त्वानि सन्ति। अतः टीकालेखनाय व्याख्यालेखनाय च प्रतिपदं मार्गदर्शनं कुर्वन्ति शिक्षकाः । स्वयमपि विश्वविद्यालयाय शास्त्रज्ञैः शिक्षकैः शास्त्रीयाः टीकाग्रन्थाः विरचिताः। तत्र साहित्यविभागस्य सहाचार्येण डॉ. तुलसीदासपरौहामहोदयेन लघुसिद्धान्तकौमुद्याः हिन्दीव्याख्या, श्रीभार्गवीयमहाकाव्यस्य च हिन्दीव्याख्या, विशेषतया उल्लेखार्हः विद्यते। विश्वविद्यालयस्य शोधच्छात्राः अपि अप्रकाशितानां टीकाग्रन्थानां सम्पादनं कृत्वा प्राचीनान् टीकाकारान् पुनरुज्जीवयन्तः सन्ति। तत्र प्रतीक्षासोनीकृतं पाण्डुग्रन्थरहस्यदीपिकावृत्तिसहितरहस्यरामायणस्य समीक्षात्मकं पाठसम्पानदनम् इति शोधकार्यमन्यतमं विद्यते।

5. संस्कृतमाध्यमेन अध्ययनाध्यापनसामग्रीनिर्माणयोजना –

विश्वविद्यालये संस्कृतमाध्यमेन अध्ययनाध्यापनसामग्रीनिर्माणयोजना कृता विद्यते।

विश्वविद्यालये कार्यरताः प्राध्यापकाः तदर्थं प्रोत्साह्यन्ते। तेन नैके ग्रन्थाः संस्कृतमाध्यमेन छात्राणां कृते अध्ययनसौकर्याय लभ्यन्ते। तत्र विश्वविद्यालयस्य ज्योतिर्विज्ञानविभागीयसहायकाचार्यस्य डॉ. शुभम्-शर्मणः तिस्रः कृतयः उल्लेखनीयाः सन्ति। 1.चित्रगवाक्षेण ग्रामनगरवास्तुः 2. भोजवास्तुचित्रवीथिका 3. चतुष्षष्टिकलावीथिका।

अन्यैः शिक्षकैः अपि बहवः अध्ययनाध्यापनसामग्र्यः निर्मीयन्ते। अतः छात्राः विना क्लेशं संस्कृतमाध्यमेन एव संस्कृतशिक्षाम् अवाप्तुं प्रभवन्ति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.1.6_1715870424_12674.p

3.2 Resource Mobilization for Research

3.2.1 Grants for research projects sponsored by the non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, chairs in the institution during the last five years (INR in Lakhs)

संस्थायां गतपञ्चवर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तमनुदानं पीठानि च (लक्षशः)

Answer: 2.7

3.2.1.1 Total Grants for research projects sponsored by the non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, Chairs in the institution year-wise during the last five years (INR in Lakhs) -

संस्थायां गतपञ्चवर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तानाम् अनुदानानां वार्षिकयोगः (लक्षशः)-

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
00	2.7	00	00	00

File Description	Document
List of project and grant detail परियोजनासूची, अनुदानविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.1_1715872057_
e-copies of the grant award letters for research projects sponsored by non-government(असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितायाः शोधयोजनायाः कृते अनुदानप्राप्तिपत्रस्य वैद्युतप्रतिलिपयः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.1_1715876463_
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.1_1715874118_

3.2.2 Grants for research projects sponsored by the government sources like UGC, Rashtriya Sanskrit Sansthan, IGNCA, NMM, Sanskrit Academies, ICPR, DST, ICHR etc. during the last five years (INR in Lakhs)

विगतपञ्चवर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोग-राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थान-इन्दिरागाँधीराष्ट्रियकलाकेन्द्र-राष्ट्रियपाण्डुलिपिमिशन्-संस्कृताकादमी-भारतीयदार्शनिकानुसन्धानपरिषद्-भारतीयेतिहासानुसन्धानपरिषदादिभिः सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तमनुदानम्। (लक्षशः)

Answer: 61.88

3.2.2.1 Total Grants for research projects sponsored by the government sources year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तानामनुदानानां वार्षिकयोगः। (लक्षशः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
51.875	00	00	10	00

File Description	Document
List of project and grant details (Data Template) (परियोजनासूची, अनुदानविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.2_1715874309_1:
e-copies of the grant award letters for research projects sponsored by government(शासकीयसंस्थाभिः प्रायोजितायाः शोधयोजनायाः कृते अनुदानप्राप्तिपत्रस्य वैद्युतप्रतिलिपयः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.2_1715883599_1:
Any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.2_1715876928_1:

3.2.3 Number of research projects per teacher funded by government and non-government agencies during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः प्रत्येकम् अध्यापकाय आर्थिकसाहाय्येन प्रदत्तशोधयोजनाः।

Answer: 0.34

3.2.3.1 Number of research projects funded by government and non-government agencies year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः प्रत्येकम् अध्यापकाय आर्थिकसाहाय्येन प्रदत्तशोधयोजनानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
05	01	00	01	00

File Description	Document
Supporting document from Funding Agency(अनुदानप्रदातृसंस्थाभिः प्राप्ताः सहायकाभिलेखाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.3_1715883328_12
List of research projects and funding details (Data Template)(परियोजनासूची, अनुदानप्रदातृसंस्थाविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.3_1715886426_12
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.3_1715886411_12
Provide Link for the funding agency website(अनुदानप्रदातृसंस्थाभिः प्राप्ताः सहायकाभिलेखाः।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/3/3.2.3/3.2.3_1715882371_12674%201.

3.2.4 University provide funds out of its internal resources for the promotion of research. Provide details

आन्तरिकस्रोतोभ्यः प्राप्तं धनराशिं किं विश्वविद्यालयः अनुसन्धानस्य प्रोन्नयनाय परिकल्पयति ? विवरणं देयम्।

Answer:

विभागेभ्यः आर्थिकसाहाय्यम्-

आन्तरिकस्रोतोभ्यः प्राप्तं धनराशिं महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः अनुसन्धानस्य प्रोन्नयनाय अपि परिकल्पयति। शैक्षणिकविभागैः शोधसङ्गोष्ठीविषयकं प्रस्तावमङ्गीकृत्य विश्वविद्यालयः, शोधसङ्गोष्ठी आयोजनाय आर्थिकसाहाय्यं ददाति। तेन अनुसन्धानस्य प्रोन्नयनं जायते।

शोधच्छात्रेभ्यः आर्थिकसहयोगः-

सर्वेभ्यः शोधच्छात्रेभ्यः अस्मिन् परिसरे विशिष्टाः कार्यशालाः विश्वविद्यालयेन आयोज्यन्ते यत्र सर्वेषां भागग्रहणम् निःशुल्कं भवति। विश्वविद्यालयस्य शोधपत्रिकायां शोच्छात्राणां शोधनिबन्धाः निःशुल्कं प्रकाश्यन्ते। सदस्यता शुल्कं च अर्धमेव गृह्यते। अर्धं शुल्कं विश्वविद्यालयः परिवहति।

शोधपत्रिकाप्रकाशनम्-

विश्वविद्यालये प्रकाश्यमाना **पाणिनीया** इत्याख्या अन्ताराष्ट्रियसान्दर्भिकशोधपत्रिका (ISSN- 2321-7626) विश्वविद्यालयानुदानायोगद्वारा अधिसूचिता शोधपत्रिका विद्यते। विश्वविद्यालयस्य कुलपतयः शोधपत्रिकायाः प्रधानसम्पादकाः भवन्ति। शोधपत्रिकायाः प्रकाशनाय अपि आन्तरिकस्रोतसः विनियोगः क्रियते। शोधपत्रिका त्रैमासिकी विद्यते। यस्याः प्रकाशनव्ययं विश्वविद्यालयो वहति। अत्र विदुषां शोधच्छात्राणां च शोधनिबन्धाः पुनरीक्षणसमितिद्वारा (रिव्यू कमेटी) परिशील्य प्रकाशनाय संस्तुतीक्रियन्ते। संस्तुतानां शोधनिबन्धानां प्रकाशनं निःशुल्कं भवति। एवं शोधप्रवृत्तेः विकासाय अपि अनुसन्धानकार्याणां प्रोन्नयनाय विश्वविद्यालयः सर्वदा यत्नशीलः वर्तते। न केवलं शिक्षकाः

व्याख्यानादीनां माध्यमेन अपि तु प्रकाशनकार्याणां माध्यमेन अपि अनुसन्धानकार्याणि सम्पादयन्ति। एतस्यां सान्दर्भिकशोधपत्रिकायां शोधपत्रप्रकाशनस्य कठोराः नियमाः कृताः वर्तन्ते। अतः यावत् शोधपत्रस्य स्तरः उच्चतरः न भवति। तावद् अत्र प्रकाशनं सम्भवं न भवति। अतः विश्वविद्यालयस्य शोधच्छात्राः तदर्थं प्रशिक्ष्यन्ते । तेन तेषां शोधनिबन्धे कौशलं जायते। तेषां शोधनिबन्धाश्च पत्रिकायां प्रकाशनार्हाः अपि जायन्ते। शोधार्थिभ्यः सदस्यताशुल्कं अर्धमेव गृह्यते, अर्धं तु विश्वविद्यालयः एव वहति।

Other Upload Files	
1	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.4_1715907200_12674.pdf)
2	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.4_1715908793_12674.pdf)
3	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.4_1715906805_12674.pdf)
4	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.2.4_1715907110_12674.pdf)

3.3 Innovation Ecosystem

3.3.1 Institution has created an eco-system for innovations including Incubation centre/ Research Labs/ Manuscript repositories/ subject based networks/ teaching learning centers (TLC)/ MOOCS studio/ NRC and other initiatives for creation and transfer of knowledge

सम्बद्धसंस्थाद्वारा एका पारिस्थितिकी विरचिता यत्र अभिनवस्य ज्ञानस्य सर्जनार्थं सम्प्रेषणार्थं च अभिनवज्ञाननिष्पत्तिकेन्द्राणि/ अनुसन्धानप्रयोगशालाः/ पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्राणि तथा अन्ये उपायाः उपलभ्यन्ते।

Answer:

ज्ञानेनैव नरः पशुभिन्नतां प्राप्नोति अर्थात् अन्यान्ययोनिषु श्रेष्ठत्वमनुभवति। कथितमपि **"नास्ति ज्ञानसमो लाभः"** इत्युक्तिं विश्वविद्यालयः मनसि निधाय ज्ञानस्य क्षेत्रे नवाचाराणां स्वागतार्थं सर्वदा संसिद्धः वर्तते। अभिनवज्ञाननिष्पत्तेः केन्द्रत्वेन प्रोन्नतं भवेत् इति विश्वविद्यालयः विभावयति। अत एव इदं प्रथमतया भारतीयज्ञानप्रणाल्याः प्रसारपरम्परायां केन्द्रसर्वकारस्य योजनायां सोत्साहं भागं गृह्णन्ति विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः। अन्याभिः संस्थाभिः सह अनुबन्धं कृत्वा अभिनवज्ञानस्य सर्जनार्थं सम्प्रेषणार्थं च कार्यं करोति विश्वविद्यालयः। पाण्डुलिपिसंरक्षणक्षेत्रे सिन्धियाप्राच्यविद्याप्रतिष्ठानम्, विक्रमविश्वविद्यालयः, उज्जैनम्, इत्यनेन सह विशेषरूपेण अनुबन्धः (MOU) कृतो वर्तते। यत्र उपलब्धपाण्डुग्रन्थानां सम्पादने शोधकार्ये च विश्वविद्यालयः सहयोगं करोति।

एषः विश्वविद्यालयः अभिनवज्ञाननिष्पत्तये सदा यतते संस्कृतवाङ्मये विद्यमानस्य प्राचीनज्ञानस्य अभिनवेन सह समन्वयं विधाय अनुसन्धानं विधीयते। तेन कापि नूतना अभिनवज्ञाननिष्पत्तिः जायते। एतदर्थं विश्वविद्यालयः सततमेव यमानः अभिनवशैक्षणिकसंस्थानैः सह अन्तर्विषयीशोधकार्यं वर्धयितुं नवाचारयुक्तं च ज्ञानं परिलब्धुम् अनुबन्धं कृत्वा कार्यं करोति।

File Description	Document
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.3.1_1716024125_12674.pdf)

3.3.2 Number of awards won by institution/teachers for innovation during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया अध्यापकैः नवाचारविषये प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां सङ्ख्या।

Answer: 19

3.3.2.1 Total number of awards for innovation won by institution/teachers year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया/ अध्यापकैः नवाचारविषये प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां वार्षिकसमष्टिसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
05	01	03	09	01

File Description	Document
List of innovation and award details (Data Template)(नवाचारविषयसूची, पुरस्कारविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.3.2_1715905586_12674.xlsx)
e- copies of award letters (पुरस्कारपत्राणां वैद्युतप्रतिलिपयः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.3.2_1715906458_12674.pdf)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.3.2_1715906518_12674.pdf)

3.3.3 Number of mentoring provided to other newly established Institutes during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु अन्येषाम् अभिनवानां सद्यः स्थापितानां संस्थानां समारम्भाय प्रदत्तानां मार्गदर्शनानां सङ्ख्या -

Answer: 100

3.3.3.1 Total number of mentoring provided to other newly established Institutes year-wise during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु अन्येषाम् अभिनवानां सद्यः स्थापितानां संस्थानां समारम्भाय प्रदत्तस्य मार्गदर्शनस्य वार्षिकसङ्ख्या –

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
20	20	20	20	20

File Description	Document
Upload letter from the University (mentor) /Mentee for the academic /infrastructure etc.(परिसरे समारम्भाय विश्वविद्यालयात् प्राप्तमनुमतिपत्रम् उपारोपयतु।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.3.3_1715905398_12(
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.3.3_1714582532_12(

3.4 Research Publications and Awards

3.4.1 The institution has a stated Code of Ethics to check malpractices and plagiarism in Research

(Yes /No)

अनुसन्धानविषये कृतिचौर्यं कदाचारं निरोद्धुं काचित् निर्णीता नीतिसंहिता संस्थायाम् अस्ति

(अस्ति/नास्ति)

Answer: Yes

File Description	Document
Institutional data as per Data Template (सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.1_1715904971_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.1_1715905095_12674.pdf)
URL to be provided by the Institution (संस्थया जालस्थानसन्धानं दातव्यम्)	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/phd-cd-submission-proforma)

3.4.2 The institution provides incentives to teachers who receive state, national and international recognition/ awards

(Yes /No)

ये अध्यापकाः राज्यस्तरीयां/ राष्ट्रियाम्/ अन्ताराष्ट्रियां मान्यतां/ पुरस्कृतिं प्राप्नुवन्ति, संस्था तान् प्रोत्साहयति।

(प्रोत्साहयति/ न प्रोत्साहयति)

Answer: Yes

File Description	Document
List of Awardees and Award details (Data Template)(पुरस्कृतानां सूची पुरस्कारविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.2_1715944989_12674.xl
List of Awardees and Award details (Data Template)(पुरस्कृतानां सूची पुरस्कारविवरणञ्च। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.2_1715948060_12674.xl
e- copies of the letters of awards(पुरस्कारपत्राणां वैद्युतप्रतिलिपयः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.2_1715904613_12674.p
Any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.2_1715904617_12674.p

3.4.3 Number of Patents acquired/Creative writing / or critical Shastric writing composed in Sanskrit / copyright generated / hitherto unknown manuscripts brought to light through publication and awarded by State and National bodies during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तानां स्वत्त्वाधिकाराणां/ सर्जनात्मकलेखानाम्/ अथवा संस्कृतभाषया लिखिता विमर्शात्मकशास्त्रीयलेखानाम्/ उत्पादितप्रतिलिपीनां/ अप्रकाशितमातृकाणां/ प्राकाश्यमानीतानां मातृकाणां कृते राज्य/राष्ट्रीयनिकायैः सम्मानितपुरस्काराणाम् सङ्ख्या।

Answer: 16

3.4.3.1 Total number of the above awards - year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तपुरस्काराणां संवत्सरशः सङ्ख्या -

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
01	04	08	02	01

File Description	Document
List of the year of the publications of the patents etc.(पुरस्कारवर्षसहिता स्वत्त्वाधिकाराणां सूची।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.3_1715944889_12674.p
Institutional data as per Data Template (सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.3_1715903274_12674.xl
Any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.3_1715903684_12674.p

3.4.4 Number of Ph.D.s awarded per teacher during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकस्य निर्देशने विद्यावारिध्युपाधिभाजां शोधच्छात्राणां सङ्ख्या।

Answer: 0.54

3.4.4.1 How many Ph.D's are awarded year-wise during the last 5 years -

विगतपञ्चवर्षेषु कतिभिः छात्रैः विद्यावारिध्युपाधयः प्राप्ताः? (संवत्सरक्रमेण) -

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
1	7	0	7	4

3.4.4.2 Number of teachers recognized as guides year-wise during the last five years -

विगतपञ्चवर्षेषु मार्गदर्शकत्वेन मानितानाम् अध्यापकानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
7	7	7	7	7

File Description	Document
List of PhD scholars and their details like name of the guide , title of thesis, year of award etc (Data Template)(शोधच्छात्राणां विवरणात्मिका सूची। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.4_1715902141_12674.xl
Any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.4_1715902721_12674.p
URL to the research page on HEI web site(जालस्थाने शोधपुटस्य सन्धानम्।)	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/research)

3.4.5 Number of research papers per teacher in the Journals notified on UGC website/ recognised peer reviewed journals/ reputed journals published by Sanskrit/ General Universities/ Departments/ Research Institutes and notified journals by the Rashtriya Samskrit Sansthan in its website and Conference Proceedings.

विगतपञ्चवर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु, संस्कृतविश्वविद्यालयैः तद्विभागैः प्रकाशितासु शोधपत्रिकासु राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु सम्मेलनकार्यवृत्तेषु वा प्रत्येकम् अध्यापकस्य प्रकाशितशोधपत्राणां सङ्ख्या।

Answer: 4.61

3.4.5.1 Number of research papers in the Journals notified on UGC website year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु प्रकाशितशोधपत्राणां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
15	25	18	17	20

File Description	Document

List of research papers by title, author, department, name and year of publication (Data Template) (शीर्षकादिविवरणसहिता शोधपत्रसूची (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.5_1715991463_12674.xls
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.5_1715991040_12674.pd

3.4.6 Number of books edited and chapters in edited volumes/ books published, monographs in Sanskrit and other languages, original creative writing in Sanskrit, Sanskrit Shastras etc. (excluding awarded works), per teacher during the last five years

विगतपञ्चवर्षावधौ प्रत्यध्यापकं प्रकाशितग्रन्थानां/ सम्पादितग्रन्थेषु लिखिताध्यायानां/ प्रकाशितपुस्तकानां/ प्रकाशितशोधपत्राणां/ संस्कृते एवं संस्कृतशास्त्रेषु सर्जनात्मकलेखानां सङ्ख्या। (पुरस्कारप्राप्तग्रन्थान् विहाय)

Answer: 1.84

3.4.6.1 Total number of books and chapters in edited volumes / books published, and papers in national/international conference-proceedings monographs, creative writing year-wise during the last five years -

विगतपञ्चवर्षावधौ प्रत्यध्यापकं प्रकाशितग्रन्थानां/ सम्पादितग्रन्थेषु लिखिताध्यायानां/ प्रकाशितपुस्तकानां/ राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रिय-सङ्गोष्ठीकार्यवृत्तिषु प्रकाशितशोधपत्राणां/ सर्जनात्मकलेखानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
20	06	02	10	00

File Description	Document
List books and chapters in edited volumes / books published (Data Template) (पुस्तकानां सम्पादितभागेषु प्रकाशिताध्यायानां सूची (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.6_1715991201_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.6_1715991381_12674.pdf)

3.4.7 Does the university publish any research journal(s)

If yes, indicate the year of starting the research journal, composition of the editorial board, editorial policies and state whether it is listed in any international database. Provide the ISSN No.

किं विश्वविद्यालयः शोधपत्रिकाः प्रकाशयति ? यद्येवम्, तर्हि शोधपत्रिकाणां प्रारम्भवर्षम्, सङ्घटिता सम्पादकसमितिः, सम्पादननियमाः, अपि च यत्र एताः क्वचित् अन्ताराष्ट्रियदत्तांशेषु सूचीकृता इति संसूचनीयम्। आइ. एस्. एस्. एन् सङ्ख्या देया।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन **"पाणिनीया"** नाम शोधपत्रिका प्रकाश्यमाना वर्तते। या विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य मानितायां शोधपत्रिकायाः तालिकायाम् अस्ति। यस्याः विवरणं अधोलिखितं वर्तते।

विश्वविद्यालयस्य **"पाणिनीया"** इत्येषा पत्रिका 2013 तमे वर्षे अक्टूबर मासात् आरभ्य प्रकाश्यते। सर्वादौ विश्वविद्यालयस्य साहित्यविभागध्यक्षस्य डॉ.तुलसीदासपरौहामहोदयस्य प्रधानसम्पादकत्वेन एतस्याः प्रथमाङ्कः प्रकाशितः अभवत्। अस्याः अन्ताराष्ट्रियमानकक्रमसङ्ख्या (ISSN No : 2321-7626) वर्तते। शोधसारः , बीजपदानि, शोधप्रस्तावना, प्रतिपाद्यः विषयः , परिशीलितसन्दर्भाः , सहायकग्रन्थसूची इत्यादयः प्रक्रमाः क्रमबद्धरूपेण भवेयुः इति शोधपत्रिकायाः सम्पादननियमाः सन्ति। विश्वविद्यालयस्य प्रथमा शोधपत्रिका एषा एव अस्ति। अद्यावधिपर्यन्तम् षट्त्रिंशत् (36) अङ्कानि प्रकाशितानि वर्तन्ते । सम्प्रति अस्याः प्रधानसम्पादकः प्रो. विजयकुमार सी.जी.महोदयाः (मान्याः कुलगुरवः) प्रबन्धसम्पादकः डॉ. तुलसीदासपरौहा विद्यते। सम्पादनकार्यं सम्पादकमण्डलाधीनं भवति। सम्पादकमण्डले डॉ.पूजाउपाध्याय, डॉ.उपेन्द्रभार्गवः, डॉ.अखिलेशकुमारद्विवेदी, डॉ.शुभम्-शर्मा, डॉ.संकल्पमिश्रः इत्येते प्राध्यापकाः सन्ति। इत्येतेषां सङ्घटितप्रयासेन इयं पत्रिका प्रकाशिता भवति।

एतस्याः प्रकाशनं प्रतिवर्षं अक्टूबर-जनवरी-अप्रैल-जुलाईमासेषु चतुर्वारं भवति। एतस्याः त्रैमासिक्याः पत्रिकायाः स्तरः अन्ताराष्ट्रियः वर्तते। अत्र शोधपत्रप्रकाशनाय त एव निबन्धाः अङ्गीक्रियन्ते यान् पुनरीक्षणसमितिः सम्यक् परीक्ष्य संस्तौति। पुनरीक्षणसमितौ प्रतिष्ठिताः विद्वांसः तत्तद् विषयविशेषज्ञाः भवन्ति। सम्पादनकार्यं विश्वविद्यालयस्य कुलपतेः प्रधानसम्पादकत्वे जायते। प्रबन्धसम्पादनं वरिष्ठः सहाचार्यः करोति। सम्पदनं च चक्रानुक्रमेण शिक्षकैः क्रियते।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.4.7_1715901874_12674.pdf)

3.5 Consultancy

3.5.1 Institution has a policy on consultancy including revenue sharing between the institution and the individual

(Yes /No)

व्यक्तिसंस्थयोः मध्ये परामर्शाद् प्राप्तस्य आयस्य संविभागार्थं काचिद् योजना संस्थया कल्पिता

(आम् / नो)

Answer: Yes

File Description	Document
Upload soft copy of the Consultancy Policy (परामर्शकनीतेः वैद्युतप्रतिलिपिः उपारोपणीया)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.1_1715901190_12
Upload minutes of the Governing Council/ Syndicate/Board of Management related to consultancy policy(कार्यपरिषदः/ कस्यापि निकायस्य परामर्शकनीतिसम्बद्धकार्यवृत्तम् उपारोपयतु।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.1_1715901209_12
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.1_1715901150_12
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.1_1715901641_12

Paste URL of the consultancy policy document (परामर्शकनीतिसम्बद्धाभिलेखस्य सन्धानम्)	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/images/files/policy/Consultancy_Policy_MPSVV.

3.5.2 Revenue generated from consultancy during the last five years (INR in Lakhs)

विगतपञ्चवर्षावधौ संस्थया परामर्शद्वारा अवाप्तो राशिः (लक्षशः)

Answer: 0

3.5.2.1 Total amount generated from consultancy year-wise during the last five years (INR in lakhs)

विगतपञ्चवर्षावधौ संस्थया परामर्शद्वारा अवाप्तो राशिः संवत्सरक्रमेण (लक्षशः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
00	00	00	00	00

File Description	Document
List of consultants and revenue generated by them (Data Template) (परामर्शकानां सूची तैरर्जितधनराशेश्च विवरणम् (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.2_1715901086_12674.xlsx
Audited statements of accounts indicating the revenue generated through consultancy (परामर्शमाध्यमेन अर्जितधनराशिसूचकम् अङ्केक्षणविवरणम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.2_1715901131_12674.pdf)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.5.2_1715901140_12674.pdf)

3.6 Extension Activities

3.6.1 Extension activities in the neighborhood community in terms of impact and sensitising students to social issues and holistic development during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु छात्रेषु सामाजिकविषये संवेदनशीलताविकासाय, तेषां समग्रविकासाय च प्रातिवेशिकसमुदाये अनुष्ठिताः विस्तारगतिविधयः -

Answer:

विश्वविद्यालयपरिसरः समाजस्य लघुरूपः वर्तते । समाजस्य विविधावश्यकतानां परिपूर्तये समाजे जनजागरणाय प्रोन्नयने च विश्वविद्यालयः सर्वदा प्रयतते। छात्रेषु सामाजिकसंवेदनशीलतायाः विकासे तेषां व्यक्तित्वोन्नयनाय च पूरकान् कार्यक्रमान् परिसरः समायोजयति । यथा –

१.**प्रशिक्षणकार्यक्रमाः-** अध्ययनदशायामेव बालानां समाजोन्मुखीकरणेन ते भाविनि काले सुदृढस्य समाजस्य सुनागरिकाः जायन्ते। सुदृढानां नागरिकाणां निर्माणाय तेभ्यः प्रशिक्षणं देयमिति मत्वा विश्वविद्यालयेन महिलासेल तथा राष्ट्रीयसेवायोजनापक्षतः प्रशिक्षणकार्यक्रमाः नियतरूपेण आयोजिताः इत्यनेन माध्यमेन बालानां सामाजिकसंवेदनशीलतायाः विकासः द्रुतगत्या जायते।

2.**संस्कृतसम्भाषणशिबिरम् शोभायात्रा च- "ग्रामं ग्रामं गच्छामः संस्कृतशिक्षां यच्छामः"** इति वदन्तो विश्वविद्यालयस्य छात्राः संस्कृतसम्भाषणशिबिराणि सर्वत्र समायोजयन्तः संस्कृतविश्वविद्यालयः समाजेन सह वर्तते, पुनः सामाजिकं हितम् अभिलषति इति ख्यापयन्ति। सामाजिकाः अपि सरलसंस्कृतेन भाषितुं समर्थाः भवन्ति। तेष्वपि संस्कृतसाक्षरतायाः सञ्चारः परिदृश्यते। भ्रष्टाचारनिवारणोपायाः, अनैतिकतायाः वारणम्, पर्यावरणस्य परिरक्षणम्, स्वच्छभारतम् इत्यादिषु विषयेषु परिसरच्छात्राः लघुरूपकाणि समाजस्य मध्ये वीथीं विपणिं च प्रविश्य प्रदर्शयन्ति। तथैव **"पठत संस्कृतम्" "वदत संस्कृतम्" "जयतु भारतम्" "जयतु संस्कृतम्"** इत्यादीनि फलकानि गृहीत्वा शोभायात्रामपि स्थानीयेषु परिवेषेषु सम्पादयन्ति। शिक्षाशास्त्रिणां पाठ्यक्रमे एते कार्यक्रमाः विशेषतः वर्तन्ते।

3. **सार्वजनिकयोगप्रशिक्षणकार्यक्रमाः** विश्वविद्यालयपरिसरे अथवा विश्वविद्यालयतः बहिर्गत्वा योगप्रशिक्षणं दीयते। अन्ताराष्ट्रिययोगदिवससन्दर्भे तु विशेषरूपेण विशिष्टाः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते यत्र हि सामाजिकसंस्थानां सदस्याः भागं गृह्णन्ति।

4. **रक्तदानशिबिरम्-** विश्वविद्यालयद्वारा रक्तदानशिबिरायोजनेन **"रक्तदानेन जीवरक्षा भविष्यति"** इति महत्वपूर्णसन्देशं विश्वविद्यालयः अनुपालयति । सामाजिकसेवासंस्थाः यदा रक्तदानशिबिराणि आयोजयन्ति तदा परिसरस्य छात्राः शिक्षकाः च गत्वा रक्तदानं कुर्वन्ति। सर्वकारीयवैद्यालयस्य अधिकारिणः वैद्याः च परिसरम् आगत्य रक्तदानाय योग्यान् अभिज्ञाय तेषामुपादेयतां ज्ञापयन्ति।।

5. **स्वच्छताभियानम्-** स्वच्छपरिसरे वसतां जनानां स्वास्थ्यं सर्वदा परिरक्षितं भवति। "**स्वच्छभारतम्**" इति अभियानं गान्धीमहोदयस्य जयन्तीमुपलक्ष्य प्रधानमन्त्रिणा सर्वत्र आचरणाय प्रेरणा अपि दत्ता। विश्वविद्यालयपरिसरः स्वच्छताभियानस्य औपचारिकरूपेण आचरणं करोति। न केवलं परिसरे अपि तु परिसरात् बहिः अपि, मार्गम् उभयतः छात्राः गत्वा स्वच्छताकार्यक्रमं सम्पादयन्ति। परिसरे एन.एस.एस.माध्यमेन प्रतिवर्षं स्वच्छतासप्ताहः,वृक्षारोपणादयः सामाजिकसंवेदनशीलतायाः अभिवर्धकाः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। तथा प्रतिशनिवासरे स्वच्छताम् अभिलक्ष्य विश्वविद्यालयपरिसरीयाः शिक्षकाः कर्मचारिणः छात्राश्च स्वच्छताभियाने भागं गृह्णन्ति।

6.**पर्यावरणपरिरक्षणकार्यक्रमः-** परिसरच्छात्राः वायुप्रदूषणस्य जलप्रदूषणस्य ध्वनिप्रदूषणस्य भूप्रदूषणस्य च विषये जनजाग्रतिम् उत्पादयन्ति। पर्यावरणस्य परिरक्षणाभावे प्राकृतिकदुर्घटनाः अभिवर्धन्ते इति छात्राः जानन्ति। अतः विश्वविद्यालये पर्यावरणपरिरक्षणकार्यक्रमान् औपचारिकरूपेण सङ्घटयन्ति।

7. **वृक्षारोपणम्-** वृक्षाः छायामन्यस्य कुर्वन्ति स्वयमातपे तिष्ठन्ति इति प्रसिद्धं वचः । अतः वृक्षरक्षा करणीया । एवं लोकोपकारकत्वं वृक्षेषु वर्तते। अतः वृक्षरक्षा करणीया इति जनजाग्रतिं सर्वत्र छात्राः समुत्पादयन्ति। वृक्षारोपणेन प्रभूतः प्राणवायुः लभ्यते इति परिज्ञानं परिसरे छात्राः विजानन्ति। अतः एतत्सम्बद्धानि कार्याणि ते सुष्ठु सम्पादयन्ति।

8. **ग्रामपालकत्वोपक्रमः-** संस्कृतग्रामस्य परिकल्पना विश्वविद्यालयस्य वर्तते एव। विश्वविद्यालयः लालपुरम्, मानपुरम्, प्रेमनगरम्, इति ग्रामद्वयं दत्तकरूपेण स्वीकृत्य तत्र संस्कृतमयं संस्कारपूर्णं च वातावरणं निर्मातुं प्रयतन्ते।

9. **समाजसेवा-** मठमन्दिरसंस्थानां कार्यक्रमेषु सहयोगाय विश्वविद्यालयस्य अधिकाधिकाः छात्राः धार्मिककार्यक्रमे अन्नदानादिकं जलपानव्यवस्था इत्यादिकं तत्र तत्र सार्वजनिकानां कृते आयोजयन्ति । एतादृशेषु सन्दर्भेषु विश्वविद्यालयीयाः छात्राः अपि तासां संस्थानां कार्यक्रमेषु साहाय्यं कुर्वन्ति। तात्कालिकरूपेण सेवामनोभावनया च कार्यं कर्तुम् अस्माकं विश्वविद्यालयस्य छात्राः सार्वजनिकानां विश्वासभूमिरूपाः सन्ति।

10.**स्वास्थ्यसंवर्धनकार्यक्रमाः-** विश्वविद्यालये योगविभागः वर्तते । अनेन विभागेन स्वास्थ्यसंवर्धनकार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। प्रशिक्षिताः छात्राः समाजं गत्वा अस्य अनुप्रयोगं कुर्वन्ति। एवं समाजस्य स्वास्थ्यसंवर्धनाय विश्वविद्यालयः प्रयतते। विश्वविद्यालयेन गान्धीजयन्ती, मातृभाषादिवसः, कालिदाससमारोहः, शिक्षकदिनम्, योगदिवसः, हिन्दीदिवसः, महिलादिवसः, संस्कृतसप्ताहः, संविधानदिनम्, गणितदिवसः इत्यादयः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। एते सर्वेऽपि कार्यक्रमाः समाजेन सह विश्वविद्यालयं संयोजयन्ति। सामाजिकसंवेदनशीलतां जागरयन्ति च।

11. **हरितविश्वविद्यालयः-** विश्वविद्यालयः सप्ताहस्य प्रत्येकबुधवासरे हरितपरिसररूपेण परिपाल्यते, कार्बन-उत्सर्जनजन्यदुष्प्रभावं विचिन्त्य वाहनादिकं विश्वविद्यालयपरिसरे प्रतिबन्धितञ्च विद्यते। प्रदूषणमुक्तप्रचाल्यमानानि वाहनानि यथा ई-रिक्शा,साइकिलयानम्, न प्रतिबन्धितोस्ति।

12.**प्राथमिकचिकित्सा-** विश्वविद्यालये शिक्षाशास्त्रविभागपक्षतः प्रत्येकवर्षे प्राथमिकचिकित्सा प्रशिक्षणम् छात्रेभ्यः प्रदीयते। तस्मिन् प्रशिक्षणे सर्वकारीयचिकित्सालयतः वैद्याः समागत्य प्रशिक्षणं प्रददति।

13. विश्वएड्सजागरुकता कार्यक्रमः- विश्वविद्यालये विश्वएड्सजागरुकताकार्यक्रमे एड्सरोगजनितसङ्क्रमणकारकं तथा तेषां निवारणमुदिश्य जनजागरणं क्रियते। एड्स इति रोगग्रसितजनः स्पर्शयोग्यः भवति अतः तेषां प्रति सामाजिकविभेदनं न भवेत् इत्यस्य कृतेपि सम्प्रयासः क्रियते। तथा च शास्त्ररीत्या सुसंस्कारितजीवनेन एतादृशं रोगादिकं कथमपि न भवितुं शक्यते येन सारगर्भितसंस्कृतग्रन्थानां सार्वकालिकं सार्वभौमिकं महत्त्वमपि प्रदर्श्यते। विश्वविद्यालये निष्णातचिकित्सकान् आहूय स्वस्थजीवनयापनाय मार्गदर्शनं प्राप्यन्ते।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.1_1715900431_12

Provide link for additional information(अतिरिक्तासूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/3/3.6.1/3.6.1.pdf)

3.6.2 Number of awards and recognition received for extension activities from Government /recognised bodies during the last five years

विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्ताः पुरस्काराः/ सम्मानानि

Answer: 3

3.6.2.1 Total number of awards and recognition received for extension activities from Government/ recognised bodies year-wise during the last five years

विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/ मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां वार्षिकयोगः।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
1	1	0	0	01

File Description	Document
Number of awards for extension activities in last 5 year (Data Template)(• विगतपञ्चवर्षेषु पुरस्कारं प्राप्तवतां विस्तारकार्यक्रमाणां सङ्ख्या। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.2_1715898688_12674.xls
e-copy of the award letters(पुरस्कारपत्राणां वैद्युतप्रतिलिपिः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.2_1715899670_12674.pdf
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.2_1715899372_12674.pdf

3.6.3 Number of extension and outreach Programmes conducted in collaboration with industry, community and Non- Government Organisations through NSS/ Swaccha Bharata Abhiyana/ NCC/ Red cross/ YRC etc., during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु उद्योगसंस्थायाः, समुदायस्य तथा असर्वकारीयसंस्थानां सहयोगेन राष्ट्रियसेवायोजना/ स्वच्छभारताभियानः/ राष्ट्रियबालचरसङ्घः/ रेडक्रास्/ वाई-आर्-सी इत्यादीनां माध्यमेन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणाञ्च सङ्ख्या।

Answer: 9

3.6.3.1 Number of extension and outreach Programmes conducted in collaboration with industry, community and Non-Government Organisations through NSS/Swaccha Bharata Abhiyana/NCC/Red cross/YRC etc., year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु उद्योगसंस्थायाः, समुदायस्य तथा असर्वकारीयसंस्थानां सहयोगेन राष्ट्रियसेवायोजना/ स्वच्छभारताभियानः/ राष्ट्रियबालचरसङ्घः/ रेडक्रास्/ वाई-आर्-सी इत्यादीनां माध्यमेन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणाञ्च वार्षिकी सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
02	03	02	02	00

File Description	Document
Reports of the event organized (आयोजितकार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.3_1715898432_12674.pdf)
Number of extension and outreach Programmes conducted with industry, community etc for the last five years (Data Template)(विगतपञ्चवर्षेषु उद्योगसंस्थायाः, समुदायस्य तथा असर्वकारीयसंस्थानां सहयोगेन राष्ट्रियसेवायोजना/ स्वच्छभारताभियानः / राष्ट्रियबालचर	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.3_1715898326_12674.xlsx
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.3_1715898430_12674.pdf)

3.6.4 Average percentage of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/ Shibiras /Yoga camps/ etc. during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 66.96

3.6.4.1 Total number of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/ Shibiras/ Yoga camps/ etc. year-wise during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
351	189	137	310	211

File Description	Document
Report of the event (कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.4_1715898177_12674.pdf)
Details of students participating in extension activities with Govt. or NGO etc (Data Template)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.4_1715897629_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.4_1715898229_12674.pdf)

3.6.5 The University gives attention to make Sanskrit and Shastra learning popular in the surrounding areas by offering evening courses. Provide details

विश्वविद्यालयः प्रतिवेशिक्षेत्रेषु संस्कृतस्य शास्त्राणाञ्च लोकप्रियतासम्पादनाय सान्ध्यपाठ्यक्रमान् निर्वर्तयति? यद्येवम्, तर्हि विवरणं देयम्।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृत-एवं-वैदिक-विश्वविद्यालयः प्रतिवेशिक्षेत्रेषु संस्कृतस्य शास्त्राणाञ्च लोकप्रियतासम्पादनाय सान्ध्यपाठ्यक्रमान् नियतरूपेण निर्वर्तयति । सान्ध्यपाठ्यक्रमे न केवलं सामाजिकाः अपि तु परिसरच्छात्राः अपि भागं गृह्णन्ति।

सान्ध्यकालीनविद्यालयः:- संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणक्रेन्द्रद्वारा केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयनवदेहली इत्यस्य आर्थिकानुदानेन उज्जैननगरे श्रीलोकमान्यतिलकविद्यालयस्य प्राङ्गणे सान्धकालीनो विद्यालयः चाल्यते।

संस्कृतसम्भाषणशिबिराणि-

विश्वविद्यालयद्वारा संस्कृतभाषायाः प्रचारप्रसाराभ्यां समाजे संस्कृतसम्भाषणशिबिराणि चाल्यन्ते। यत्र छात्राणाम् एव न अपि तु सामाजिकानाम् अपि भागग्रहणं सञ्जायते। सामाजिकानां संस्कृतस्य अध्ययनोन्मुखतायाः सम्पादनम् अपि अत्र सम्पाद्यते। अनेन छात्राः नागरिकाः च लाभान्विताः भवन्ति। छात्राः सामाजिकाश्च दैनन्दिनव्यवहारोपयोगिसंस्कृते भाषणस्य लेखनस्य पठनस्य च प्रारम्भिकक्षमतायाः विकासाय समर्थाः भवन्ति । व्यावहारिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्णानां समेषां भावानां संस्कृते अभिव्यक्तिक्षमतायाः विकाससम्पादनम् भवन्ति । अत्र अध्येतुः भाषायाः परिष्करार्थं तथा संस्कृतस्य सरलकाव्यानाम् अवबोधनसम्पादनार्थं च यत्नः विधीयते। अत्र अध्येता उच्चस्तरीयेन संस्कृतभाषायाः शिक्षणेन सह काव्यस्य अध्ययनं कर्तुं शक्नोति। अत्र अध्येता भाषाप्रयोगकौशलेन सह संस्कृतस्य अध्ययनं विदधाति।

एतस्मिन् सान्ध्यविद्यालये संस्कृभाषायाः महत्त्वं सम्पाठ्य तस्यां सम्भाषणदक्षता यथा आगच्छेत् तथा पाठ्यते। संस्कृते लिखितानां वेदादिशास्त्रामां परिचयः तेषां जीवने समाजे च उपयोगः शिक्ष्यति। अत्र सहता उत्साहेन नागरिकाः वरिष्ठाः कनिष्ठाश्च अध्येतारः भवन्ति।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.5_1715897515_12674.pdf)

3.6.6 Teachers participate in the live commentaries / lectures / discussion programmes on the print and electronic media. Provide details.

वार्त्तापत्रेषु वैद्युतिकगणमाध्यमेषु च प्रत्यक्षविवरणप्रदानाय/ धाराविवरणप्रसारणाय/ परिसंवादकार्यक्रमाय शिक्षका भागग्राहिणो भवन्ति, विवरणानि देयानि।

Answer:

वार्तापत्रेषु वैद्युतिकगणमाध्यमेषु च प्रत्यक्षविवरणप्रदानाय धाराविवरणप्रदानाय परिसंवादकार्यक्रमाय च महर्षिपाणिनिसंस्कृत-एवं-वैदिक-विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः असकृत् भागं गृह्णन्ति। विश्वविद्यालयस्य मुख्यपरिसरः पुण्यक्षेत्रे पुराणेतिहासप्रसिद्धप्रान्ते उज्जयिनीनगरे वर्तते। अतः एतादृशक्षेत्रे कार्यक्रमाः अपि प्रचुरमात्रेण आयोज्यन्ते। तत्र अस्माकं परिसरीयाः प्राध्यापकाः प्रस्तुतीकर्तुं परिचर्चां कर्तुं च गच्छन्ति।

प्रादेशिकासु वार्तापत्रिकासु आकाशवाण्यां वा शिक्षकाणां सक्रियभागग्रहणं वर्तते ।

येषां वार्ता आकाशवाण्यां दूरदर्शने च नैकवारमभूत्। तैः कृतायाः वार्तायाः विवरणम् अधस्तनं विद्यते।

क्र.सं	प्राध्यापकः	आयोजक-संस्था	प्रसारणम्	दिनाङ्कः
01	डॉ.पूजा उपाध्याय	प्रसार भारती आकाशवाणी-इन्दौर	संस्कृत वार्ता - भर्तृहरीनीतिशतक व्यवहार मीमांसा	29/10/2015
02	डॉ.पूजा उपाध्याय	प्रसार भारती आकाशवाणी-इन्दौर	दिव्य धारा- वार्ता-सांस्कृतिक भाषा संस्कृत	31/01/2015
03	डॉ.पूजा उपाध्याय	प्रसार भारती आकाशवाणी-इन्दौर	दिव्य धारा- वार्ता-समकालीन संस्कृत साहित्य के उज्ज्वल नक्षत्र	30/08/2014
04	डॉ.शुभम् शर्मा	दूरदर्शन भोपाल	कालिदास समारोह विवरण	06/11/2022
05	डॉ. शुभम् शर्मा	मराठा प्रहार न्यूज, See India News	विश्व पर्यटन दिवस पर सांस्कृतिक भ्रमण	27/09/2022
06	डॉ. विजय कुमार	Radio Gramoday channel Haryana	वास्तुशास्त्र कि सामाजिक उपयोगिता	19/01/2022
07	डॉ. विजय कुमार	हिमाचल प्रदेश केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, धर्मशाला	व्याख्यान विषय – ज्योतिष परिचय	03/10/2022
08	श्री प्रणव कश्यप	हिमाचल प्रदेश केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, धर्मशाला	व्याख्यान विषय – वेद परिचय	03/10/2022
09	श्री मानवेन्द्र मण्डल	हिमाचल प्रदेश केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, धर्मशाला	व्याख्यान विषय – भारतीय दर्शन एक परिचय	03/10/2022

एतद्विहाय विश्वविद्यालयस्य माननीयाः कुलपतयः इतरे शिक्षकाश्च विविधाभ्यः संस्थाभ्यः देशे विदेशे च आयोजितेषु आभासीयकार्यक्रमेषु विशेषामन्त्रितव्याख्यानानि आयच्छन् विश्वविद्यालयद्वारापि गूगलमीट जूम इत्यादिभिः आभासीयपटलमाध्यमेन विविधानि आयोजनानि विगतेषु पञ्चवर्षेषु आयोजितानि सन्ति।

विश्वविद्यालये कार्यरतानां शिक्षकाणां समाचारप्त्रेषु आकाशवाण्यां दूरदर्शने च वार्तानां प्रासारणं जायते। तत्र विशिष्टसंस्कृतविभागे सहायकाचार्याः डॉ. पूजाउपाध्यायाः नैकवारम् आकाशवाण्यां वार्ता- प्रासारिष्यत। एवमेव ज्योतिष-ज्योतिर्विज्ञनिविभागे सहायकाचार्यस्य डॉ. शुभम्-शर्ममहोदयस्य व्याकरणविभागे सहायकाचार्यस्य डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदिनोऽपि वार्ताः प्रसारिताः अभूवन्।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.6.6_1715897319_12674.pdf)

3.7 Collaboration

3.7.1 University's collaboration with other agencies impacted the visibility, identity and diversity of activities on campus? To what extent has the university benefitted academically and financially because of collaborations? The nature of the skill development Programmes introduced for students initiated by the University in collaboration with professional bodies.

विश्वविद्यालयस्य इतरसंस्थाभिः सह संयुक्तोपक्रमः परिसरस्य परिदृश्यं, परिचयं, विविधक्रियाकलापांश्च प्रभावयति? संयुक्तोपक्रमद्वारा विश्वविद्यालयः कियता परिमाणेन शैक्षिकदिशा आर्थिकदिशा च लाभान्वितो भवति? अन्यासां वृत्तिप्रदातृसंस्थानां सहयोगेन छात्राणां कौशलविकासाय विश्वविद्यालयेन समारब्धानां पाठ्यक्रमाणां विवरणम्।

Answer:

"यत्साधितं गुरुतरैर्विविधैः प्रयत्नैः तद् रोचते हि परमं पुरुषस्य लक्ष्यम्" इति सूक्तमनुस्मरन् महर्षिपाणिनिसंस्कृत-एवं-वैदिक-विश्वविद्यालयः इतरसंस्थाभिः सह शैक्षिकक्रियाकलापेषु संस्कृतसंवर्धनकार्यक्रमेषु च औपचारिकरूपेण अनुबन्धं संस्थापयति। यथा-

1. विश्वविद्यालये सम्भाषणशिबिराणि, प्रशिक्षणवर्गाः, भाषाप्रबोधनकार्यशालाः महाविद्यालयच्छात्रप्रशिक्षणवर्गाश्च आयोज्यन्ते। अस्मिन् सन्दर्भे संस्कृतभारती इत्यस्याः संस्थायाः सहयोगः सर्वदा भवति। संस्कृतभारत्याः सहयोगेन अस्माकं छात्राः सम्भाषणशिबिराणि सञ्चालयितुं प्रशिक्षिताः सन्ति। विभिन्नेषु स्थानेषु गत्वा संस्कृतस्य प्रचारपराणि सरलानि संस्कृतसम्भाषणशिबिराणि सञ्चालयन्ति।

2. महर्षिपाणिनिसंस्कृत-एवं-वैदिक-विश्वविद्यालयः प्रतिवर्षं युवमहोत्सवसमारोहः आयोज्यते। अत्र राज्य स्तरीय प्रतियोगितायामनेके महाविद्यालयाः भागं गृह्णन्ति । एतस्य अङ्गतया छात्रेभ्यः विविधाः शैक्षिकाः सांस्कृतिकाः क्रीडापराः च प्रतियोगिताः आयोज्यन्ते। यस्मात् तेषां शारीरिक मानसिक योग्यतायाः वृद्धिः जायते । अस्य समारोहस्य सम्पादने विश्वविद्यालयस्य परिपूर्णः सहयोगः वर्तते।

3. विक्रम विश्वविद्यालयस्य कालिदासाकादम्याश्च प्रतिष्ठापूर्णे अखिलभारतीयकालिदाससमारोहस्य कार्यक्रमे महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयीयाः छात्राः भागं गृह्णन्ति। येन छात्राणां शारीरिकमानसिकबौधिकरचनात्मकतायाः विकासो जायते। आयोजने सहयोगं कुर्वन् विश्वविद्यालयः समारोहस्याङ्गभूतस्य संस्कृतकविसमवायस्य संयोजनं करोति। यत्र देशस्य विविधप्रान्तेभ्यः महाकवयः सहभागं कुर्वन्ति। तत्र आयोजितासु प्रतियोगितासु च विश्वविद्यालयीयाः छात्राः प्रतिभागं कुर्वन्ति, विशिष्टं स्थानं लब्ध्वा पारितोषिकं प्रमाणपत्रं स्मृतिचिह्नं (शील्ड) च प्राप्नुवन्ति।

4. त्रिवेणीसङ्ग्रहालयेन सह कार्यक्रमः- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः उज्जयिनीस्थत्रिवेणीकलासङ्ग्रहालयेन सह विविधान् कार्यक्रमान् आयोजयति। तत्र गुरुपूर्णिमामहोत्सवे राष्ट्रियसङ्गोष्ठी, काले काले विशिष्टानि नैकानि व्याख्यानानि च विशेषतया उल्लखनीयानि सन्ति। येषु विश्वविद्यालयीयाः छात्राः शिक्षकाश्च भागं स्वीकुर्वन्ति। येषां महाकालेश्वरकेदारनाथज्योतिर्लिङ्गः इति विषयं स्वीकृत्य एका राष्ट्रियसङ्गोष्ठी आयोजिता।

5. उज्जयिनीस्थविक्रमादित्यशोधपीठसंस्थानेन सह महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः नैकान् कार्यक्रमान् संयोजयति। तत्र त्रिदिवसीया अन्ताराष्ट्रियशोधसङ्गोष्ठी मुख्यतया विद्यते। यस्याः विषयः आसीत्, वास्तुशास्त्रीयनगरनियोजन एवं राजा भोज। एवमन्येऽपि सारस्वतोपक्रमाः काले काले तेन सह आयोज्यन्ते विश्वविद्यालयेन।

6. महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः समाजाय लाभं प्रदातुमन्यसंस्थाभिः सह योगप्रशिक्षणकार्यक्रमान् समायोजयति। तत्र योगदिवसोपलक्ष्ये माधवसेवान्याससंस्थायाः सहयोगेन तथा भारतीयकृत्रिमाङ्गनिर्माणनिगमेन सह योगप्रशिक्षणकार्यक्रमं समचालयत्।

7. महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः जनाभियानपरिषदा सह वृद्धजनदिवसोपलक्ष्ये वृद्धजनसम्मानकार्यक्रमम् अर्चकप्रशिक्षिणकार्यशालां च आयोजितवान्।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.7.1_1716030309_12674.pdf)
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/3/3.7.1/3.7.1.pdf)

3.7.2 Number of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities, industries, corporate houses etc. during the last five years (only functional MoUs with ongoing activities to be considered)

राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च सह कृतानाम् आर्थिकानुबन्धानां सङ्ख्या (केवलं प्रवर्तमानगतिविधीनामेव आर्थिकानुबन्धसहयोगपत्राणि स्वीकरणीयानि)

Answer: 16

3.7.2.1 Number of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities, industries, corporate houses etc. year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च सह कृतानाम् अधुना प्रवर्तमानानाम् आर्थिकानुबन्धानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
3	11	2	0	0

File Description	Document
e-copies of the MoUs with institution/ industry/ corporate house(संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च हस्ताक्षरितानाम् आर्थिकानुबन्धपत्राणां वैद्युतप्रतिलिपयः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.7.2_1715895291_12674
Details of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities etc. during the last five years (Data Template) (विगतपञ्चवर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैश्च सह संस्थया कृतानां प्रवर्तमानार्थिकानुबन्धपत्राणां विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.7.2_1715895097_12674
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.7.2_1715896335_12674

3.7.3 Provide details of the Joint publication Programme of the University in collaboration with other Universities/institutes and well established publishing firms

विश्वविद्यालयस्य इतरविश्वविद्यालयैः/ लब्धप्रतिष्ठप्रकाशनसंस्थाभिः सह संयुक्तप्रकाशनकार्यक्रमस्य विवरणं प्रदीयताम्

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य प्राध्यापकाः सततमेव शास्त्राणामध्ययने अध्यापने शोधकार्ये च संलग्नाः सन्तः ज्ञानाभिवर्धनं कुर्वन्ति। तस्य ज्ञानाभिवर्धनस्य लाभं पाठकाः गृहणीयुः तदर्थं ग्रन्थान् लिखन्ति। नूत्नाः विशिष्टाः रचनाः क्रियन्ते। तथा तेषां प्रकाशनं च कारयन्ति । तत्र प्राध्यापकैः कृतानां ग्रन्थानां महत्त्वं विज्ञाय बाह्यप्रकाशकाः प्रकाशयितुम् उत्साहं जनयन्ति।

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य प्राध्यापकानां प्राचीनदुर्लभसंस्कृतग्रन्थानां प्रकाशनाय महाराजाविक्रमादित्यशोधपीठम् इत्यादिभिः विभिन्नलब्धप्रतिष्ठप्रकाशनसंस्थाभिः आर्थिकसहयोगेन अवसरः प्रकल्पितः वर्तते। एतदनु ग्रन्थाः प्रकाशिताः । तद्यथा-

क्र.	प्राध्यापकस्य नाम	ग्रन्थनाम	प्रकाशकः	ISBN
1.	डॉ. तुलसीदासपरौहा	सुमङ्गली	मध्यप्रदेश-जन-अभियानपरिषद् भोपालम्	978-5891-478-8
1.	डॉ. तुलसीदासपरौहा	आचार्यसमर्पणम्	कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः रामटेकनागपुरं महाराष्ट्रम्	978-93-85-710-90-2
1.	डॉ. पूजा उपाध्याय	संस्कृत वाङ्मय में जलप्रबन्धन	महाराजाविक्रमादित्यशोधपीठम्, उज्जयिनी	978-93-92-904-12-7
1.	डॉ.शुभम् शर्मा	त्रयी	मध्यप्रदेशहिन्दीग्रन्थ-अकादमी भोपालम्	978-93-94032-78-1
1.	डॉ.अखिलेशकुमारद्विवेदी	भारतीय काव्यशास्त्र एवं व्याकरण	वर्धमान महावीर खुला विश्वविद्यालय कोटा	978-81-8496-067-9

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/3.7.3_1715894904_12674.pdf)

4.Infrastructure and Learning Resources

4.1 Physical Facilities

4.1.1 The institution has adequate facilities for teaching- learning. viz., classrooms, laboratories, computing equipment, etc.

कक्ष्याप्रकोष्ठः, प्रयोगशाला, सङ्गणकयन्त्रादीनि शिक्षणाधिगमसम्बन्धीनि भौतिकसौविध्यानि संस्थायामुपलभ्यन्ते।

Answer:

- विश्वविद्यालयोऽयं भारतीयज्ञानशाखानामध्ययनमध्यापनम्,गवेषणम्, प्रकाशनमित्येतैः मुख्यैः कार्यैः अग्रेसरो वर्तते। विश्वविद्यालयस्य **पञ्चवटी**ति स्थाने प्राशासनिकानि, परीक्षासम्बन्धीनि च कार्याणि प्रवर्तन्ते। छात्राणां जिज्ञासोपशमनाय ग्रन्थालयो वर्तते। भवनेषु जलव्यवस्था, शौचालयव्यवस्था, पर्याप्तप्रकोष्ठाः, वातायनानि च सन्ति। दिव्याङ्गानां कृते अपेक्षिता व्यवस्थापि कल्पिता वर्तते। विश्वविद्यालये पुरुषाणां महिलानाञ्च कृते सुविधाकक्षस्यापि व्यवस्था पृथक्पृथक् वर्तते। व्यायामेन स्वास्थ्यं रक्ष्यते। अपेक्षिताभिः सामग्रीभिः उपेता व्यायामशाला छात्राणां शारीरिकसौख्यवर्धनाय स्थापितास्ति। सुखासनयुक्ताः कक्ष्याप्रकोष्ठाः छात्रप्रियाः वर्तन्ते।
- Covid 19 विषमपरिस्थित्यां नूतनाः तन्त्रागमाः उपक्रान्ताः अभूवन्। अध्यापने अधिगमे च नवीनानि विधानानि अलभन्त। सद्यस्कमाध्यमेन अध्यापनविधिः लोकप्रियतामाप्नोत्। विश्वविद्यालयः चतुरस्रैः सम्भारैः समेतः सन् पुनःप्रतिष्ठायै पदं निदधाति। शिक्षानुसन्धानक्षेत्रे कालानुगुणं तन्त्रोपकरणैः अलङ्क्रियमाणो वर्तते। किञ्च प्राचीननवीनयोः भारतीयशैक्षिकपरिपाट्योः सम्बन्धसेतुश्च वर्तते। कक्ष्याप्रकोष्ठाः विद्यार्थिनां सुखाय सन्ति। कृष्णफलकानि, श्वेतफलकानि, व्यजनानि, विद्युद्दीपाः, गवाक्षाः इत्येतैः उपकरणैः समुपेताः वर्तन्ते। कक्ष्याप्रकोष्ठेष्वनुकूलः वायुः, प्रकाशः च छात्रान् समाकर्षति सानन्दाधिगमे प्रेरयति च। अनिवार्यविषयककक्ष्याणां वैकल्पिकविषयककक्ष्याणां च यथापेक्ष-परिमाणेन प्रकोष्ठाः निर्मिताः सन्ति। प्रतिदिनं स्थलशुद्धिः अपरिहार्यं कार्यं कर्मचारिभिः

क्रियते। एतद्व्यवस्थया सङ्गोष्ठी, अन्तर्जालसङ्गोष्ठी, सम्मेलनमुपवेशनमित्यादीनां क्रियाकलापानामायोजनाय आनुकूल्यं कल्पितं वर्तते। एतदर्थं विश्वविद्यालयस्य **श्रीकृष्णयोगभवनमि**ति सभागारो वर्तते।

- अत्र अनेकधा सांस्कृतिक-कार्यक्रमाः सञ्चाल्यन्ते। अपि च विश्वविद्यालयस्य राष्ट्रीयोत्सवः, युवमहोत्सवः इत्यादयः लोकप्रसिद्धाः उत्सवाः अस्यां वेदिकायां वर्तन्ते। विश्वविद्यालयस्य ग्रन्थालयः ई-ग्रन्थालयेन समन्वितो वर्तते। सुप्रचलितटीकायुक्तशास्त्रैः सुव्यवस्थितःसुसज्जितो ग्रन्थालयः पठनशीलछात्रान् अध्येतुमाकर्षति। विश्वविद्यालये विभागशः अपि ग्रन्थानां समारोपणं विद्यते। ग्रन्थान्वेषणे छात्राणां सौकर्यं भवति। ग्रन्थालयेषु पुस्तकानि, मातृकाः च यथाविधि रक्षिताः सन्ति। छात्राणामध्यापकानाम्, कर्मचारिणां च पुस्तकप्राप्तौ ग्रन्थालये सरलावसरः कल्पितो वर्तते। अत्र गूढचारचक्षूंषि (CCTV) संयोजितानि। तेन दक्षता संवर्धिता। तेन उच्चाधिकारिणः कक्षे स्थित्वैव कार्यालयकार्याणि द्रष्टुं शक्नुवन्ति। अतः छात्राः जागरूकतां वहन्ति। शोधच्छात्राणां पृथक्तया प्रकोष्ठव्यवस्था वर्तते। विश्वविद्यालयद्वारा प्रकल्पितानि सङ्गणकयन्त्रम्, Wi-Fi, मुद्रणयन्त्रम् च तेषाम् अनुसन्धानकर्मणि गुणोत्कर्षमाधातुं सहकारीणि भवन्ति। कार्यालयः उत्कृष्टोपकरणानि उत्पीठिकादीनि, सङ्गणकयन्त्राणि, मुद्रणयन्त्रम्, अन्तर्जालव्यवस्था, प्रतिकृतियन्त्रम् (Xerox Machine) इत्यादिना सौकर्येण समन्वितो वर्तते। विश्वविद्यालयस्य प्रकल्पितानि क्रीडाङ्गणमन्तर्देवशाला, पङ्क्तिबद्धवृक्षारोपणम् इत्यादीनि सौकर्याणि अध्येतृणां कृते गेहप्रीतिं जनयन्ति।
- **पठनपाठनविषये विश्वविद्यालये विद्यमानानि पर्याप्तसौविध्यानि, यथा कक्ष्याः, प्रयोगशालाः सङ्गणकसामग्र्यादीनां क्रमशःविवरणम् ।**

प्रतिक्रिया-

- विश्वविद्यालयः अत्याधुनिकसौविध्ययुक्ताध्ययनाध्यापनविषयकवस्तुभिः पर्याप्तसौविध्यसंयुक्तः परिकल्पितः। छात्रेभ्यः अध्यापकेभ्यश्च कक्ष्याः, प्रयोगशालाः सङ्गणकसामग्री इत्यादीनि अवसररचनासंयुतानि तेषां शोधकार्यार्थञ्च उपलभ्यन्ते।। विश्वविद्यालयस्य नूतनभवने नूतनविभागाः नूतनतन्त्रांशवैज्ञानिकोपकरणसौविध्यसंयुक्ताः निर्मिताः। सम्पूर्णविश्वविद्यालयः उज्जयिनीनगरभूप्रदेशे क्रीडाक्षेत्रसंयुतं पञ्चवटीपरिसर इत्यादिभिः त्रिभवनसंयुतं विद्यते। समग्रविश्वविद्यालयपरिसरः10 हेक्टेयर-भूभागे च विराजते।

नूतनभवनानि-शैक्षणिक/शोध क्रीडा-योगः/ छात्रावासः-

- विगतपञ्चवर्षे विशेषतः संस्कृतद्वारा शास्त्राणामध्ययनाध्यापनार्थं वेदव्याकरणज्योतिषज्योतिर्विज्ञानादिविभागानां कृते भवननिर्माणमभवत्। विश्वविद्यालयस्थानानां सर्वविभागानां कृते ग्रन्थालयः, बहूपयोगी सभागारः, मनोरञ्जनकेन्द्रमत्याधुनिकावसंरचनासंयुतभवननिर्माणं चाभवत्। सुव्यवस्थितचलसामग्रीणां व्यवस्था परिकल्पिता वर्तते।

कक्षाः -

- विश्वविद्यालयस्य निखिलभवनेषु प्रकोष्ठानां परिगणनायां सत्यां (36) कक्षाः सन्ति तेषु एकः कक्षः सङ्गणकप्रयोगशालायाः कृते, एकः मनोविज्ञानप्रयोगशालायाः कृते, त्रयोदशकक्षाः अत्याधुनिककक्षायाः कृते, इत्यादिरूपेण सुसज्जिताः सन्ति।

सभागारः-

- सांस्कृतिककार्यक्रमाणां सौष्ठवेन सम्पादनार्थं विश्वविद्यालये योगेश्वरश्रीकृष्णभवनं नाम सभागारो विद्यते ।

सभामञ्चस्य सौविध्यम्-

- सभामञ्चः सर्वविधः अवसंरचनासंयुक्तः, सांस्कृतिककार्यक्रमार्थमपि तथा सामाजिककार्यार्थमपि उपयोगी अस्ति। छात्राणामध्यापकानां सामाजिकानां च सर्वविधसंवर्धनकार्यस्योपयोगाय भवति।

पी ए प्रणाली सौविध्यम्-

- पी ए प्रणाली सौविध्यमत्र आवश्यकैः अन्यसौविध्यैः युक्तः दृश्यश्रव्यमाध्यमयुक्तः LCD अन्तर्जालसम्पर्कः, ध्वनिवर्धकादियुक्तः च अस्ति। अपि च सर्वविधा अवसंरचनायुक्तः सांस्कृतिककार्यक्रमार्थमपि तथा सामाजिककार्यार्थमपि उपयोग्यः अस्ति। छात्राणामध्यापकानां सामाजिकानां च सर्वविधसंवर्धनकार्यस्य उपयोगः भविष्यति ।

मुक्तविस्तारसभागृहम् -

1.विश्वविद्यालये मुक्तविस्तारसभागृहं सौविध्येन संयुक्तः अस्ति। इदं छात्राणाम् अध्यापकानां कृते सांस्कृतिककार्यक्रमाणां मञ्चनार्थम्, अध्ययनोत्कर्षसम्बन्धार्थं चर्चा सङ्गोष्ठ्यादीनां प्रचलनार्थम् उपयोगाय प्रकल्पितं वर्तते ।

विश्वविद्यालये विद्यमानानि अन्यसौविध्यानि-

- सामान्यप्रतिदानेनैव छात्रावासीयव्यवस्था ।
- बहिस्थछात्राभ्यः आवासव्यवस्था ।
- CCTV, 1 GBPS अन्तर्जालसौविध्यं वैद्यकीयसौविध्यं च महिलाछात्राणामभिवृद्ध्यर्थं निर्मिता।

2. भोजनकक्षः -

- कर्मकरेभ्यः अतिथिभ्यश्च सौविध्यार्थम् अयं प्रकल्पितः।

3. **जलपानपेयगृहम् -**

- कर्मकरेभ्यः अतिथिभ्यश्च सुविधाजनकम् इदं जलपानगृहं कल्पितम्।

प्रयोगशालाः

1. मनोविज्ञानप्रयोगशाला-

मनोविज्ञानप्रयोगशाला सकलसौविध्येन छात्राणां मानसिकसामाजिकस्थैर्यसंवर्धनाय कार्यरता अस्ति। मनोविज्ञानं भिन्नभिन्नस्तरे क्षेत्रे च शोधार्थिभ्यः सहायकं भवति ।

सूचना-संप्रेषणप्रौद्यौगिकावसंरचना-सौविध्यानि-

1. अस्य उद्देश्यम् अस्ति यत् सूचनासंप्रेषणप्रौद्यौगिकस्य सुचारुरूपतया विश्वव्यापकत्वेन च प्रसारणम्, अनेनान्तर्जालः तथा जालपटस्य सौविध्यप्रकल्पनद्वारा पाठने शोधकार्ये च साहाय्यं विधातुं वर्तते । अनेन ई-पुस्तकम्, ई- पत्रिकाः इत्यादिनां सुलभतया प्राप्तुं ई-अध्ययनार्थं कौशलविकासार्थम्, उद्योगान्वेशणप्राप्त्यर्थं च सहायकं भवति। अनेनाधुना कालेन स्फूर्थ -कक्षार्थमपि सहायी भवति।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.1_1715892359_12674.pdf)
Link for additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.1.1/index/0.%204.1.1%20Final.pdf)

4.1.2 The institution has adequate facilities for

1. Seminar/ Conference Hall with infrastructural facilities

2. Auditorium for cultural activities

3. Laboratory for Functional Sanskrit

4. Yajnashala

5. Observatory

6. Language Laboratory

7. Psychology Laboratory

8. Meditation Centre

9. Sports, games (indoor, outdoor, gymnasium, etc)

10. Artifacts Museum Ancient Arts/ Objects' Museum

11. Heritage Museum

12. Manuscript Resource Centre (MRC)

13. Manuscript Conservation Centre(MCC)

14. Recording Studio/ e-P.G.Pathshala Facilities

15. Yoga Training and or Therapy Centre with modern equipments

16. Liasion with Bharat Vani Portal

17. Sanskrit-Science/ Agama Exhibition Facilities

संस्थायाम् अधोनिर्दिष्टानि सौविध्यानि पर्याप्तानि सन्ति।

1. मूलसौविध्ययुतं सङ्गोष्ठीभवनम्

2. सांस्कृतिकादिकार्यक्रमाणां कृते सभागृहम्

3. प्रायोगिकसंस्कृतप्रकोष्ठः।

4. यज्ञशाला।

5. वेधशाला।

6. भाषाप्रयोगशाला।

7. मनोविज्ञान-प्रयोगशाला।

8. ध्यानकेन्द्रम्।

9. क्रीडासौविध्यानि (अन्तर्द्वार-बहिर्द्वार-देहदार्ढ्यादिकम्)

10. कलाकृतिसङ्ग्रहालयः। (प्राचीनकलानां/ वस्तूनां सङ्ग्रहालयः)

11. प्राचीनशिल्पकलासङ्ग्रहालयः

12. पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रम् (एम्.आर्.सि.)

13. पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रम् (एम्.सि.सि.)

14. ध्वनिमुद्रणालयः/ इ-पी.जी-पाठशालासुविधाः।

15. योगशिक्षणकेन्द्रम्/ आधुनिकोपकरणयुक्तं योगचिकित्साकेन्द्रञ्च।

16. भारतवाणीपोर्टल् इत्यनेन सहयोगः।

17. संस्कृतविज्ञान-आगमप्रदर्शनसुविधाः।

Answer:

- विश्वविद्यालये संस्कृतस्य /शास्त्राणाम् अध्ययनाय अध्यापनाय च सन्ति बहव्यः सुविधाः। पाठ्यसहगामिक्रियाणां निष्पत्तये च सौविध्यानि वर्तन्ते।

1. **मूलसौविध्ययुतं सङ्गोष्ठीभवनम्-**

- विश्वविद्यालये **पाणिनिकक्ष** इति नाम्नी सङ्गोष्ठीशाला वर्तते।
- सङ्गोष्ठीशालायां प्रक्षेपकः (प्रोजेक्टर्), पटलः (स्क्रीन्) च समवेतो वर्तते। सुखासनैः अलङ्कृता वेदिका, अलङ्कृताः उत्पीठिकाः, सुप्रसारीध्वनिवर्धकः, उत्तमानि श्रव्यसाधनानि च सङ्गोष्ठीशालायां वर्तन्ते।

1. **सांस्कृतिकादिकार्यक्रमाणां कृते सभागृहम्-**

- विश्वविद्यालये योगेश्वरश्रीकृष्णयोगभवनं नामधेयं सभागृहं भारतीयानां सांस्कृतिकतत्त्वानां विषये प्रेरणादानार्थं विश्वविद्यालयस्य विशिष्टं सभागृहं वर्तते। उत्कृष्टानि श्रव्यसाधनानि, दृश्यसाधनानि, Ultrasound उत्तमध्वनिव्यवस्था, बहुवर्णकाः विद्युद्दीपाः, सुखासनानि, अलङ्कृतवेदिका च सन्ति।
- सङ्गोष्ठीशालायां वातनियन्त्रकं योजितं वर्तते।
- स्त्रीणां पुरुषाणां च प्रत्येकं सुविधाप्रकोष्ठाः सन्ति।
- छात्रैः सांस्कृतिककार्यक्रमान् साधुतया प्रस्तोतुं योग्येयं शाला बहूनां कार्यक्रमाणां स्थानं वर्तते। युवमहोत्सवः, दीक्षान्तसमारोह इत्यादयः कार्यक्रमाः अस्याम् शालायां आयोज्यन्ते।

1. **प्रायोगिकसंस्कृतप्रकोष्ठ-**

- विश्वविद्यालये प्रायोगिकसंस्कृतप्रकोष्ठः प्रवर्तन्ते। तत्र इमानि विशेषाधानहेतूनि संसाधनानि सन्ति।
- सङ्गणकयन्त्राणि
- दृश्यसाधनानि
- श्रव्यसाधनानि
- सुखासनानि
- वैद्युतीयफलकम्
- Wi-Fi

1. **यज्ञशाला-**

- शैक्षिकसत्रस्य आरम्भावसरे, विशिष्टेषु पर्वसु च याज्ञिककार्यस्य अनुष्ठानाय यज्ञशाला अपेक्ष्यते।
- निर्विघ्नतया सत्राणां सञ्चालनाय भगवतः आराधना कर्तव्येति समुदाचारः।

- विश्वविद्यालये यज्ञशाला वर्तते। यज्ञशालायां यज्ञवेदी, पूजास्थलम्, पूजासामग्री च समासादिता वर्तते।
- लब्धप्रवेशैः छात्रैः तत्सम्बन्धिपाठ्यक्रमेषु याज्ञिकप्रक्रियायाः प्रायोगिकपक्षं ज्ञातुम् अवसरः कल्पितो वर्तते।

1. **मनोविज्ञानप्रयोगशाला-**

मनोवैज्ञानिकाः प्रयोगाः अस्यां शालायां क्रियन्ते। बी.ए.बी.एड. शिक्षाशास्त्रिपाठ्यक्रमे अध्ययनांशत्त्वेन एते प्रयोगाः निर्दिष्टाः सन्ति। अत्र प्रायोगिकपरीक्षा क्रियते। छात्रेभ्यः तदाधारेण अङ्काः दीयन्ते। इयं शाला विविधैः प्रयोगोपकरणैः समुपेता वर्तते।

- अवधानविस्तृतिमापनोपकरणम् (Techistoscope)
- दर्पणरेखाचित्रोपकरणम् (Mirror drawing apparatus)
- प्रासङ्गिक-अन्तर्बोधपरीक्षणम् (Thematic Apperception Test (TAT))
- रोषामषीचिह्नपरीक्षा (Rorschach test) बुद्धिपरीक्षणम् (Intelligence test)
- व्यक्तित्वपरीक्षणम् (Personality test) इत्यादयः प्रयोगाः अत्र प्रवर्तन्ते।

सूचना-सम्पर्कप्रौद्योगिकीप्रयोगशाला -

डिश्, पटलः, चित्रप्रक्षेपकः, अभ्युन्नतप्रक्षेपकः, सङ्गीतोपकरणम्, सिडीप्रवर्तकम्, दूरदर्शनम्, इत्याद्यैः उपकरणैः समुपेता सूचनासम्पर्कप्रौद्योगिकीप्रयोगशाला वर्तते।

1. **क्रीडासौविध्यानि (अन्तर्द्वार-बहिर्द्वार-देहदार्ढ्यादिकम्) -**

विश्वविधालये क्रीडाङ्गणं वर्तते। क्रीडाङ्गणे क्षेपणम्, धावनम्, कूर्दनम्, खोखो, कबड्डी, क्रिकेट्, वाल्लिबाल् इत्यादीनां क्रीडाणां क्रीडनाय व्यवस्था वर्तते। छात्राणां क्रीडार्थम् अपेक्षितानि उपकरणानि प्रकल्पितानि। तानि स्थानीय-राज्यस्तरीय-राष्ट्रस्तरीयस्पर्धार्थं सिद्धताः कर्तुं सौविध्यानि साहाय्यम् आचरन्ति।

1. **पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रम्** –
2. ये वर्तते। बहवो मातृकाः तत्र संरक्षिताः सन्ति।
3. **ध्वनिमुद्रणालयकेन्द्रम्-**

विश्वविद्यालये ध्वनिमुद्रणालयकेन्द्रमपि वर्तते।

1. **योगशिक्षणकेन्द्रम्** –

- विश्ववद्यालये योगशिक्षणस्य सौकर्यं कल्पितं वर्तते।
- प्रातः सायं च छात्राः परिसरसदस्याश्च योगशिक्षणाय प्रोत्साह्यन्ते।

1. **भारतवाणीसंसाधनसहयोगकेन्द्रम्-**

विश्वविद्यालये भारतवाणीसंसाधनसहयोगः विद्यते।

1. **संस्कृतविज्ञान-आगमप्रदर्शनसुविधाकेन्द्रम्-**

विश्वविद्यालये विद्यते।

File Description	Document
Videos and photographs (geotagged) स्थलनिर्देशनसहितानि चित्राणि/चित्राङ्कणम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.2_1715889202_12674.pdf)
Any additional Information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.2_1715892417_12674.pdf)

4.1.3 The institution has adequate facilities like health centre, bank, ATM, post office, theatre, women centre, counseling centre and cultural activities centre etc.

संस्थायाम् आरोग्यकेन्द्रं, वित्तकोशः, स्वयंचालितधनदयन्त्रम्, पत्रालयः, रङ्गमण्डपः, महिलाकेन्द्रम्, परामर्शकेन्द्रम् सांस्कृतिककार्यक्रमकेन्द्रम् इत्यादीनि पर्याप्तरूपेण उपलभ्यन्ते।

Answer:

- - विश्वविद्यालये कार्यरतानां शिक्षकाणां कर्मचारिणां, छात्राणां च स्वास्थ्यसंरक्षणाय आरोग्यकनेद्रं स्थापितं विद्यते। यत्र चिकित्सकः स्वास्थलाभाय चिकित्सां करोति। उत्तमस्वास्थ्यरक्षणोपायान् च उपदिशति।

- **स्वयंचालितधनदयन्त्रम्-** विश्वविद्यालयमति निकषा स्वयं चालितधनदयन्त्रं स्थापितं विद्यते। विश्वविद्यालयीयच्छात्राणां सौविध्याय विश्विद्यालयद्वारा आनलाइनविधिना अर्थविनिमयस्य व्यवस्था वेवसाइटमध्ये लिंक प्रदाय कृता वर्तते।
- **महिलाकेन्द्रम्-** विश्वविद्यालये अध्ययनरतानां महिलाछात्राणां, महिलाप्राध्यापकानां कर्मचारिणां च सौविध्याय समस्या समाधानाय महिलाकेन्द्रं स्थापितं विद्यते। यत्र महिलानां स्वास्थ्यसौविध्यादि-आवश्यकतानुणं सर्वाः व्यवस्थाः कृताः सन्ति।
- **परामर्शकेन्द्रम्-** विश्विद्यालये योगविभागद्वारा योगपरामर्शकेन्द्रं स्थापितं विद्यते। यत्र विभागीयाः शिक्षकाः सामाजिकान् परामर्शकेन्द्रे योगस्य महत्त्वं स्वास्थ्यरक्षणाय योगस्य उपयोगः, निरन्तरं स्वास्थ्यसंवर्धनाय च योगस्याचरणादिकं परामृशन्ति।
- **सांस्कृतिककार्यक्रमकेन्द्रम्-** विश्वविद्यालये अध्ययनसूची छात्राणां रचनात्मकाभिनयात्मकवाक्कलादिकौशलवृद्धये सांस्कृतिककार्यक्रमकेन्द्रमिति स्थापितं विद्यते। अत्र छात्राः स्वस्वरुच्यानुसारं कार्यक्रमेषु भागं गृहीत्वा कौशलं वर्धयन्ति।

विश्वविद्यालये योगविभागेन योगपरामर्शकेन्द्रमपि चाल्यते यत्र योगेन रोगाणाम् उपचारः क्रियते। प्राकृतिकोपचारेण च ब्याधयः उपचार्यन्ते। तत्र विश्वविद्यालयस्य छात्रान् भिक्षकाः कर्मचारिणश्च लाभं गृह्णन्ति। बहिष्ठादपि जनाः आगच्छन्ति लाभं च प्राप्नुवन्ति।

File Description	Document
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.3_1715891743_12674.pdf)
link for additional information	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.1.4/4.1.4%20final.pdf)

4.1.4 Percentage of classrooms and seminar halls with ICT - enabled facilities such as smart class, LMS (Learning Management System), etc. (preceeding academic year data)

सूचनासंप्रेषणप्रविधि-स्फूर्तकक्ष्या-अधिगमप्रबन्धप्रणालीप्रभृतिभिः उपोद्वलितकक्ष्याणां, सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च प्रतिशतता। (गताध्ययनवर्षस्य दत्तांशः)

Answer: 53.33

4.1.4.1 Number of classrooms and seminar halls with ICT facilities

उपोद्बलितकक्ष्याणां, सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या।

Answer: 16

4.1.4.2 Total number of classrooms and seminar halls

कक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां सङ्ख्या

Answer: 30

File Description	Document
Number of classrooms and seminar halls with ICT enabled facilities (Data Template) • सूचनासंप्रेषणप्रविध्या स्फूर्तकक्ष्या-अधिगमप्रबन्धप्रणालीप्रभृतिभिः उपोद्बलितकक्ष्याणां, सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.4_1715548566_1267
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.4_1715930506_1267
Provide link for additional information, (Hyper linked video)• अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम् (परिसन्धितचलनचित्राणि)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.1.4/4.1.4%20final.pdf)

4.1.5 Average percentage of expenditure, excluding salary for infrastructure augmentation during the last five years (INR in Lakhs)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वेतनाद् ऋते मूलभूतसौविध्यसंवर्धनाय कृतस्य व्ययस्य प्रतिशततायाः साधरणमानम् (लक्षशः)

Answer: 2.53

4.1.5.1 Expenditure for infrastructure augmentation, excluding salary year-wise during the last five years (INR in lakhs)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वेतनं विहाय मूलभूतसौविध्यसंवर्धनाय कृतः व्ययः वार्षिकक्रमेण। (लक्षशः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
1.70	1.74	2.67	3.97	5.25

File Description	Document
Upload Details of budget allocation, excluding salary during the last five years	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.5_1715953428_12674.pdf)
Upload audited utilization statements आयव्ययलेख-धनोपयोगपत्राणि	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.5_1715933247_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.5_1716024497_12674.pdf)
Other Upload Files	
1	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.1.5_1716025302_12674.pdf)

4.2 Library as a Learning Resource

4.2.1 Library is automated using Integrated Library Management System (ILMS)
ग्रन्थालयः पूर्णरूपेण स्वयंप्रवृत्तः यत्र समन्वितग्रन्थालय-प्रबन्धनप्रणाली उपयुज्यते।

Answer:

- विश्वविद्यालयीये ग्रन्थालये समन्वितग्रन्थालयप्रबन्धनप्रणाल्याः तन्त्रांशः उपयुज्यते। तत्र विश्वविद्यालयस्य 'ई-ग्रन्थालयः आवृत्त्या संयुक्तो वर्तते। पूर्वं ई-ग्रन्थालयः 0.4 आवृत्तिः उपयुज्यते स्म। ई-ग्रन्थालयः भारतसर्वकारस्य एलेक्ट्रानिक् एवं सूचना प्रौद्योगिकी मन्त्रालयः इत्यनेन विकसितः सन् निरूह्यमाणो वर्तते। असौ सर्वकारीयग्रन्थालयानां यान्त्रीकृतव्यवस्था भवति। अस्यां वेदिकायां राष्ट्रियसूचनाकेन्द्रम् (NIC) डिजिटल् मापकाङ्केन सह ग्रन्थालयप्रबन्धनतन्त्रांशस्य कार्यप्रणालीं निर्वहति। असौ प्रत्येकस्थानदः तन्त्रांशः, कार्यनिर्वाहाय सिद्धः तन्त्रांशः वर्तते। अयं PostgreSQL तन्त्रं स्वीकृत्य कार्यं कर्तुं क्षमतां धत्ते। सद्यस्कतया दत्तांशानाम् उपारोपणम् अत्र सुशकं भवति। आरोपितायां ग्रन्थावल्यां ग्रन्थानाम् अन्वेषणे सौविध्यं वर्तते। ई-ग्रन्थालये सरलेन विधानेन स्वाभीष्टं ग्रन्थम् अन्वेष्टुम् शक्नोति। तदर्थं ग्रन्थालयेषु एकैकम् OPAC यन्त्रं संयोजितं वर्तते। किञ्च NICSI आवलिनिर्मितिगुणोपेतं वर्तते। अस्मिन् ग्रन्थालये छात्राः, शोधच्छात्राः, अध्यापकाः, उद्योगिनः अन्ये च विश्वविद्यालयस्य सदस्याः सुलभतया प्रवेशं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। इच्छुकाः बाह्या अपि विशेषानुमत्या प्रवेशं लब्धुं शक्नुवन्ति। Cloud आवृत्त्या समन्वितस्य 'ई-ग्रन्थालयस्य लक्षणानि एवं सन्ति-

1. सद्यस्कं सार्वजनिकोपयुक्तं केटलाग् (OPAC)

1. सुलभतया अन्वेषणसौकर्यम् – ग्रन्थनाम, अनुपलब्धपुस्तकान्वेषणम्, सन्दायिपञ्जिका इत्यादि।

2. पाठकानां कृते ई मेल् तथा सन्देशद्वारा सूचनादानम्

3. विविधसूचीनिर्माणम्- लेखकानुसारं विषयानुसारं च कवाटिकासूची, ग्रन्थसूची प्राचीनतन्त्रांशगतानां दत्तांशानां नवीनतन्त्रांशे समारोपणकारणात् विश्वविद्यालयस्य समयसाध्यस्य स्वयंचलितग्रन्थालयस्य आंशिकरूपेण कार्यं सम्पन्नं वर्तते।

विश्वविद्यालयस्य ग्रन्थालयाः अधोनिर्दिष्ट-आचरणाय समन्वितग्रन्थालयप्रबन्धनतन्त्राशम् (ILMS) उपयुज्यते।

1. तन्त्रांशे शीर्षकाणां सूचीनिर्माणम्

2. तन्त्रांशे शीर्षकाणां प्रतीनां सूचीनिर्माणम्

3. पुस्तकानां वितरणस्य विवरणम् (पुस्तकानां निर्गमः तथा स्वीकृतिः)

4.OPAC माध्यमेन कैटलॉग- अन्वेषणे उपयोक्तृणां कृते मुक्तावसरप्रदानम्।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.1_1715552969_12674.pdf)

link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.2.1/LINK%20DOCUMENT.pdf)

4.2.2 Collection of rare books, manuscripts, special reports or any other knowledge resource for library enrichment

ग्रन्थालयसंवर्धनार्थं विरलपुस्तकानां, पाण्डुलिपीनां, विशिष्टप्रतिवेदनानाम्, अन्यान्यशैक्षिकसंसाधनानां च संग्रहः।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्यास्य ग्रन्थालये विरलपुस्तकानाम्, पाण्डुलिपीनाम्, विशिष्टप्रतिवेदनानाम्, अन्यान्यशैक्षिकसंसाधनानां च सङ्ग्रहः वर्तते। संस्कृत/शास्त्रसम्बद्धाः ग्रन्थाः विरलोपलभ्याः, पाण्डुलिपिनिष्ठाः च सन्ति। विश्वविद्यालयस्य पुस्तकालये वेदः,व्याकरणम्, ज्योतिषम्, न्यायः, अद्वैतवेदान्तः, सांख्यम्, मीमांसा,पुराणम्, रामायणम्, धर्मशास्त्रम्, महाभारतम्, तन्त्रम्, उपनिषदः, संहिता, शिक्षाशास्त्रम्, आङ्ग्लम्, हिन्दी इत्यादिविषयकानि 5800 तः अधिकानि मुद्रितपुस्तकानि सङ्गृहीतानि सन्ति। शिक्षा, सङ्गणकविज्ञानम्, मानविकीशास्त्रम्, सामाजिकविज्ञानम्, हिन्दी, आङ्ग्लम् इत्यादिवषयकानि पुस्तकानि अपि वर्तन्ते। विशिष्टाः पत्रिकाः, सामान्याः पत्रिकाः, शोधप्रबन्धाः च सङ्गृहीताः सन्ति। साप्ताहिकी, मासिकी, त्रैमासिकी, अर्धवार्षिकी वार्षिकी च पत्रिकाः बहुसंख्यायां सन्ति।

विवरणमधस्तनं विद्यते-

- विरलपाण्डुलिपयः- 10
- मुद्रितपुस्तकानि-5800
- ई-पुस्तकानि- 24
- शोधच्छात्राणां शोधप्रबन्धाः-50
- अत्यन्तं दुर्लभानि पुस्तकानि-70
- पत्रिकाः-11
- वार्तापत्रिका-05

पुस्तकालये एका विशिष्टा योजना कृता वर्तते। साऽस्ति पुस्तकदानस्य । अनया योजनया नैके जनाः शताधिकानि पुस्तकानि दानं कृतवन्तः तेन छात्राणां कृते अन्येषां च पाठकानां कृते अध्ययने सौकर्यं जातम्। विश्वविद्यालयस्य पुस्तकालयः आधुनिकसुविधाभिः सह संयुक्तः सन् सर्वसौविध्ययुक्ततां प्रति अग्रेसरो वर्तते।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.2_1715931618_12674.pdf)
link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.2.2/LINK%20FILE.pdf)

4.2.3 Does the Institution/ Library have the following:

1. Back Volumes of Rare Sanskrit Journals/Indological Journals/ Journals Related to Sanskrit Studies like Indian Historical Quarterly (IHQ)/ Annals of Bhandarkar Oriental Research Institute (ABORI)/ Brahmavidya/Sarasvati-sushama etc

2. Sanskrit magazines and Sanskrit Periodicals

3. e-journals

4. e-books

5. e-dictionaries of Sanskrit

6. Sanskrit Databases

7. Bharatavani Portal

8. CD's/DVD's/other e-materials for the study of Vedas

9. Electronic Display Board

10. Internet/ Wifi Facility

11. Search Facility

12. Reprographic facility

ग्रन्थालये अधोदर्शितानि कियन्ति सन्ति ?

1. संस्कृतपत्रिकाणां/ भारतीयविद्यापत्रिकाणां प्राचीनसम्पुटानि/ संस्कृतविद्यासम्बद्धपत्रिकाः यथा – भारतीयेतिहासत्रैमासिकी/ भण्डारकरप्राच्यविद्यापत्रिका/ ब्रह्मविद्या/ सारस्वतीसुषमाप्रभृतयः

2. संस्कृतपत्रिकाः नियतकालिकसंस्कृतपत्रिकाश्च

3. वैद्युतपत्रिकाः

4. वैद्युतग्रन्थाः

5. वैद्युताः संस्कृतभाषाकोषाः

6. वैद्युतदत्तांशनिधिः

7. भारतवाणीसंसाधनानि

8. वेदग्रन्थानां पाठनाय ध्वनिमुद्रिकाः सान्द्रमुद्रिकाः अन्याश्च

9. वैद्युतं प्रदर्शनफलकम्

10. अन्तर्जाल/निस्तन्त्रिजालसौविध्यम्

11. सङ्गणकीयगवेषणसौविध्यम्

12. छायाप्रतिसौविध्यम्

Answer: A. Any 4 of the above (अ. उपरि निर्दिष्टेषु यानि कानिचित् चत्वारि)

File Description	Document
Details of subscriptions like e-journals, e-ShodhSindhu, Shodhganga Membership etc (Data Template)• वैद्युतपत्रिकाः, वैद्युतशोधसिन्धुः, शोधगङ्गासदस्यता, वैद्युतग्रन्थाः इत्यादीनां धनांशदानस्य विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.3_1715596092_12674.xlsx)
Any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.3_1715938329_12674.pdf)

Other Upload Files	
1	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.3_1715938018_12674.pdf)

4.2.4 Average annual expenditure for purchase of books and journals during the last five years (INR in Lakhs)

पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतपञ्चवर्षेषु व्ययितस्य धनस्य वार्षिकं मध्यमानम्। (लक्षशः)

Answer: 1.04

4.2.4.1 Annual expenditure for purchase of books and journals year-wise during the last five years (INR in lakhs)

पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतपञ्चवर्षेषु व्ययितस्य धनस्य वार्षिकव्ययः (लक्षशः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
0.37	0.26	0.17	4.38	00

File Description	Document
Details of annual expenditure for purchase of books and journals during the last five years (Data Template) पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतपञ्चवर्षेषु व्ययितस्य धनस्य विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.4_1715602060_12674.xlsx)
Audited statements of accounts अङ्केक्षणविवरणम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.4_1715936202_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.4_1715954199_12674.pdf)

4.2.5 Availability of remote access to e-resources of the library

(Yes /No)

ग्रन्थालयस्य वैद्युतसंसाधनानां सुदूरसन्धानम् अस्ति वा ?

(अस्ति/नास्ति)

Answer: Yes

File Description	Document
Details of remote access to e-resources of the library (Data Template) ग्रन्थालयस्य वैद्युतसंसाधनानां दूरतः सन्धानस्य विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.5_1715939122_12674.xlsx)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.5_1715938962_12674.pdf)

Provide a link of the data uploaded in the institutions website संस्थायाः जालस्थानाम् उपारोपितस्य दत्तांशस्य सन्धानं प्रयच्छतु।	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/phd-cd-submission-proforma)

4.2.6 Percentage per day usage of library by teachers and students (preceeding academic year data)

अध्यापकैः छात्रैश्च प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगस्य प्रतिशतता (गताध्ययनवर्षस्य दत्तांशः)

Answer: 25.1

4.2.6.1 Number of teachers and students using library per day over last one year

गतवर्षे प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगं कृतवताम् अध्यापकानां छात्राणाञ्च सङ्ख्या।

Answer: 123

File Description	Document
Details of library usage by teachers and students • अध्यापकैः छात्रैश्च प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगस्य विवरणम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.6_1715947548_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.6_1715947566_12674.pdf)
Provide a link of the data uploaded in the institutions website संस्थायाः जालस्थाने उपारोपितस्य दत्तांशस्य सन्धानं प्रयच्छतु।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.2.6/4.2.6%202.pdf)

4.2.7 E-content is developed by teachers :

1. For e-PG-Pathashala

2. For CEC (Under Graduate)

3. For SWAYAM

4. For other MOOCs platform

5. For NPTEL/ NMEICT/ any other Government initiative

6. For institutional LMS

7. E-books Uploded on Website

अध्यापकैः विकासिताः वैद्युतीयपाठ्यांशाः-

1. ई-पीजी-पाठशालायाः कृते

2. शैक्षिक-सम्प्रेषण-सङ्घटनस्य कृते (स्नातकस्तरे)

3. 'स्वयम्' - कृते

4. 'मूक्स' - कृते

5. एन्-पी-टि-ई एल्/ एन् एम्-ई-ऐ-सी-टी/ अन्येषां सर्वकारीयोपक्रमाणां कृते

6. सांस्थानिक्याः ग्रन्थालयप्रबन्धनप्रणाल्याः कृते

7. सङ्ख्याद्वारा प्रवर्धितानां विविधपरियोजनानां कृते (नामोल्लेखः करणीयः)

Answer: A. Any 5 of the above (अ. उपरि निर्दिष्टेषु कानिचित् पञ्च)

File Description	Document
Details of e-content developed by teachers for e-PG-Pathshala, CEC (UG) (Data Template) एन्-पी-टि-ई एल्/एन् एम्-ई-ऐ-सी-टी इत्यादीनां कृते अध्यापकैः विकासितानां वैद्युतीयपाठ्यांशानां विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.7_1715611749_12674.xlsx)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.2.7_1715943523_12674.pdf)
Give links or upload document of e-content developed विकासितानां वैद्युतपाठ्यांशानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.2.7/4.2.7.final11.pdf)

4.3 IT Infrastructure

4.3.1 Institution frequently updates its IT facilities including Wi-Fi, Email and Internet Facilities are given to Faculty and Students with Institutional ID's

संस्था निस्तन्त्रि-अणुसङ्केत-अन्तर्जालसमेतानां सूचनाप्रविधिसौविध्यानां पौनःपुन्येन संवर्धनं करोति सांस्थिकीः परिचायिकीः प्राप्तवद्भ्यः छात्रेभ्यः अध्यापकेभ्यश्च वैद्युतपत्राङ्कान्, अन्तर्जालसौविध्यानि च संस्था ददाति। wi – fi सहितं सूचनाप्राविधिकसौविध्यानाम् अद्यतनीकरणस्य दिनाङ्कं स्वरूपञ्च विवृणोतु।

Answer:

- साम्प्रतिके काले शैक्षिकेषु प्राशासनिकेषु च कार्येषु निस्तन्त्रिव्यवस्थायाः अन्तर्जालव्यवस्थायाश्च अनिवार्यता वर्तते। काले काले व्यवस्थायाः अस्याः संवर्धनं मुख्यं कर्म भवति। अतः परिवर्त्यमानायाः अपेक्षायाः अनुसारं विश्वविद्यालयद्वारा सङ्गणकेषु तन्त्रांशस्य स्थापना क्रियते। सङ्गणकीय- कार्यतन्त्रस्य यथासमयं संवर्धनमपि विधीयते। वैराणुनिरोधकः सङ्गणकस्य रक्षाकवचः भवति। अतः समये समये वैराणुनिरोधकस्य नवीकरणं क्रियते।
- सङ्गणकानां लघु समीकरणकार्यं/ शोधनं चेत्तत् परिसरस्तरे सम्पद्यते। यदि हार्ड्- डिस्क् इत्यादिषु अवयवेषु मुख्यं शोधनम् अपेक्षितम् तर्हि सम्बद्धायाः संस्थायाः यन्त्रज्ञद्वारा शोधनं कार्यते।
- निस्तन्त्रि अक्षरफलकं, मौस् इत्यादिकं वस्तुजातं तान्त्रिकव्यवस्थायां नवीनत्वं निरूपयति। अतः विश्वविद्यलयीय-तान्त्रिकव्यवस्थायां तादृशानि अक्षरफलकानि संयोजितानि।
- गुणोत्कृष्टं मुद्रणयन्त्रम् (Printer) मुद्रणे उत्कर्षम् आनयति । अतः विश्वविद्यालये गुणोपेतं मुद्रणयन्त्रं व्यवस्थापितं वर्तते।
- अन्तर्जालस्य वेगवर्धने, 'Wi-Fi साधनम्' महोपकारकं वर्तते। छात्राणाम् अध्यापकानां कर्मचारिणां च उपयोगाय परिसरेषु Wi-Fi व्यवस्था कल्पिता वर्तते। काले काले तस्याः व्यवस्थायाः संवर्धनं नवीकरणं च विधीयमानम् अस्ति।

- विश्वविद्यालये विद्यमानायां भाषाप्रयोगशालायां तन्त्रांशः काले काले नवीकृतो वर्तते।
- पुस्तकालये ई-सामग्रीणां निर्माणं विहितं वर्तते। Covid 19 विषमकाले छात्र-अध्यापकयोः सम्पर्कसाधनन्तु अन्तर्जालमेव अभवत्। अन्तर्जालावलम्बि-अध्यापनकर्मणा छात्राः क्लेशम् अन्वभूवन् तेषु वेगवतः तत्साधनस्य दौर्लभ्यात्। तस्मिन् काले Wi-Fi साधनस्य अपेक्षाः अवर्धन्त। अपेक्षानुगुणं विश्वविद्यालयद्वारा तत्स्थापितं वर्तते। तस्मिन् विषमकाले ई-अध्ययनसामग्रीनिर्माणकार्यम् आरभ्यत। तत्परिणामेन सम्प्रति विविधेषु शास्त्रीयेषु विषयेषु ई-सामग्र्यः निर्मिताः अभूवन्।
- विश्वविद्यालयः भारतसर्वकारस्य 'डिजिटल् इंडिया' इति योजनाम् अनुसरति। तां सफलयितुं प्रयतते। अतः विश्वविद्यालयः कार्यालयेषु कर्गदरहितं पत्रव्यवहारम् एधते।
- सर्वेषां सदस्यानां पात्लिकं सम्पर्कम् अपि ई-मैल् माध्यमेन निर्वहति। तदर्थं विश्वविद्यालयस्य सर्वेभ्यः सदस्येभ्यः अणुसङ्केतः (इमेल) प्रदत्तः वर्तते। सदस्याः सूचनापत्राणि, अधिसूचनानि, आदेशपत्राणि, निर्देशपत्राणि च अणुसङ्केतद्वारा प्राप्नुवन्ति। छात्राश्च स्वीयं अणुसङ्केतं रक्षन्ति। प्रवेशप्रक्रिया, परीक्षाशुल्कप्रदानम् इत्यादिकार्यार्थं तेषां कृते अणुसङ्केतस्य अनिवार्यता कृता वर्तते। तद्द्वारा ते शुल्कप्रदानादिकार्यं निर्वहन्ति।
- विश्वविद्यालये सर्वोऽपि वित्तीयः व्यवहारः सद्यस्कमाध्यमेन प्रवर्तनीयः इत्यतः तादृशी व्यवस्था कल्पिता वर्तते। छात्राणां छात्रवृत्तिः, शोधच्छात्राणां शोधवृत्तिः, अन्यानि देयानि च सद्यस्कमाध्यमेन प्रवर्त्यन्ते। विश्वविद्यालयः एतानि कार्याणि सद्यस्कमाध्यमेन निर्वहन् 'डिजिटल् इंडिया' इति योजनाम् स्वीकरोति।
- छात्राणाम्, अध्यापकानाम्, उद्योगिनां च अपेक्षाः पूरयितुं विश्वविद्यालयः ICT सौलभ्यं काले काले नवीकरोति।
- दर्शनीयकक्षा (स्मार्ट्-क्लास्) व्यवस्थापिता वर्तते। विशेषतः शास्त्रिशिक्षाशास्त्रिच्छात्रेषु, शैक्षणिकप्रविधेः, अध्यापनकौशलानां च आधाने इयं कक्ष्या बहूपयोगिनी वर्तते।
- साम्प्रतं इप्लेटफॉर्मर इत्यस्य सर्वत्र विद्यमानं प्राधान्यं जानता विश्वविद्यालयेन कर्गदस्योपयोगं न्यूनीकरोति। विश्वविद्यालयस्य शैक्षिककार्याणां प्रसारः ट्विट्टर्, फेस् बुक् व्हाट्सप् इत्यादिसामाजिकमाध्यमेन (सोशलमीडिया) क्रियमाणो वर्तते। छात्राणां वाट्स्-आप् गणाः निर्मिताः सन्ति। तेन कक्ष्यायाः टिप्पणीः, शैक्षणिकवार्ताः च छात्रैः तूर्णं प्राप्तुं शक्यन्ते।
- विश्वविद्यालयस्य www.mpsvv.ac.in इति वेवसाइटमाध्यमेन सूचना प्रसार्यते।

विश्वविद्यालये छात्राः शिक्षकाश्च सङ्गणकयन्त्रोपयोगाय निरन्तरं प्रोत्साह्यन्ते। येन आधुनिकतकनीकस्य उपयोगं कृत्वा ज्ञानस्य विस्तारः स्यात्।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.1_1715948688_12674.pdf)
link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.3.1/4.3.1%20final.pdf)

4.3.2 Student - Computer ratio (preceding academic year data)

छात्र-गणकयन्त्रानुपातः (गताध्ययनवर्षस्य दत्तांशः)

Answer: 23.1

4.3.2.1 Total number of computers in the campus for academic purpose

पठनप्रक्रियार्थं परिसरेषु वर्तमानानां गणकयन्त्राणां सङ्ख्या

Answer: 20

File Description	Document
Student – computer ratio अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.2_1715949114_12674.pdf)
Geotagged photo	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.2_1715946830_12674.pdf)
any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.2_1715949183_12674.pdf)

4.3.3 Available bandwidth of internet connection in the Institution (Leased line)

संस्थायाम् उपलब्धस्य अन्तर्जालस्य (साक्षाद्दीर्घकालिकस्य) वेगसामर्थ्योपलब्धिः- (परिक्रीतसम्पर्कः)

Answer: D. 50 MBPS - 250 MBPS (ई. 50 एम्बीपीएस् 250 एम्बीपीएस्)

File Description	Document
Details of available bandwidth of internet connection in the Institution • संस्थायाम् उपलब्धस्य अन्तर्जालस्य (साक्षाद्दीर्घकालिकस्य) वेगसामर्थ्योपलब्धिविवरणम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.3_1715811819_12674.p
Any additional information • अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.3_1715811822_12674.p

4.3.4 Media centre, Recording facility, Lecture Capturing System (LCS), Facilities for e-content development, and uploading the corpus (database) of sanskrit texts on the website

जनसम्प्रेषणकेन्द्रम्, अभिलेखनसौविध्यम्, व्याख्यानलेखाङ्कनप्रणाली (व्या-ले-प्र), वैद्युतपाठ्यांशविकासनसौविध्यञ्च जालस्थाने उपारोपितानां संस्कृतग्रन्थानां सन्धानम्।

Answer:

4.3.4 "माध्यमकेन्द्राणि, ध्वन्यङ्कनसौविध्यम्, सङ्गणकद्वारापाठनव्यवस्थाः वैद्युत- विषयाणां निर्माणं संवर्धनञ्च, संस्कृतग्रन्थानां (दत्तांशः) सङ्ग्रहः " आवश्यकदत्तांशाः

जनसम्प्रेषणकेन्द्रम्- विश्वविद्यालये जनसम्प्रेषणकेन्द्रं स्थापितं विद्यते। तत्र PRO सर्वं कार्यं पश्यति।

वार्ताः, साक्षात्काराः, चलनचित्राणां वार्षिकप्रतिवेदनानां च समायोजनम् -

जनसम्प्रेषणकेन्द्रद्वारा यथा समयं, वार्ताः, चलचित्राणि तथा वार्षिकप्रतिवेदनानां च विश्वविद्यालयस्य जालस्थाने संस्थाप्यते। साक्षात्काराणामपि सङ्ग्रहः प्रसारश्च एतत् केन्द्रद्वारा क्रियते।

प्रकाशनविज्ञप्तिः -

विश्वविद्यालये भविष्यमाणस्य प्रत्येकमपि, क्रीडायाः, विद्यायाः, सांस्कृतिसम्बद्धकार्यक्रमस्य यथासमयं प्रकाशनविज्ञप्तिपरियोजना स्वीकृता वर्तते।

प्रचारपत्रस्य (फ्लायर) निर्माणम्-

विश्वविद्यालयस्य समेषां कार्याणां प्रचारपत्रस्य निर्माणं प्रसारणं च भवति।

आधारशेवधिः-

जनसम्प्रेषणकेन्द्रद्वारा प्रत्येकं वार्तायाः प्रत्येकं शोधलेखस्य, साक्षात्कारस्य, ध्वन्यङ्कनस्य भावचित्रस्य च सङ्ग्रहः क्रियते तथा च यथावश्यकं तेषां अध्यापकेभ्यः कर्मचारिभ्यः च सहभागित्वं क्रियते।

विश्वविद्यालयस्य पत्रिकाप्रकाशनम्-

जनसम्प्रेषणकेन्द्रं पाणिनिधारा नाम्ना विश्वविद्यालयस्य पत्रिकायाः प्रकाशनं करोति ।

वार्षिकप्रतिवेदनम्-

जनसम्प्रेषणकेन्द्रं वार्षिकप्रतिवेदनस्य निर्माणं तस्य प्रकाशनञ्चकरोति।

जनसम्पर्कनिर्वहणम्-

माध्यमकेन्द्रस्य वैशिष्ट्यं वर्तते यत्सर्वदा विश्वविद्यालयस्य, तत्सम्बद्धविद्यालयानाम् अध्यापकानां कर्मचारिणां छात्राणां च उत्कर्षहेतोः मानवसंवर्धनार्थं च सर्वदा उपकुरुते।

समुदायदृष्टिः-

विश्वविद्यालयस्य भिन्नभिन्नप्रकारकनिर्णयान् जनसमुदायेभ्यः प्रेषणं तेषां प्रतिपुष्टिस्वीकरणम्, अधिकारिभ्यः समागतमार्गदर्शनानुसारं विद्यमानकार्यक्रमाणां तथा परियोजनायाः च कार्याणि क्रियन्ते ।

अभलेखनं सौविध्यम्- विश्वविद्यालयस्य प्राध्यापकाः व्याख्यानानि ध्वनिबद्धं (रिकार्ड) कृत्वा छात्रेभ्यः प्रयच्छन्ति। वेवसाइटमध्ये च स्थापयन्ति।

व्याख्यालेखाङ्कनप्रणाली- प्राध्यापकाः व्याख्यानलेखाङ्कनप्रणालीमनुसरन्ति।

वैद्युतपाठ्यांशविकासनसौविध्यम्- विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः पाठ्यांशं वैद्युतपाठ्यांशरूपेण (Econtent) कृत्वा छात्रेभ्यः प्रयच्छन्ति। वेवसाइट मध्ये तस्य लिंक दत्तं भवति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.4_1715949799_12674
Facilities for e-content development such as Media Centre, Recording facility, LCS जनसम्प्रेषणकेन्द्रम्, अभिलेखनसौविध्यम्, व्याख्यानलेखाङ्कनप्रणाली (व्य-ले-प्र) वैद्युत-पाठ्यांशविकासनसौविध्यानि (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.3.4_1715949526_12674
Links of photographs छायाचित्राणां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.3.4/RECRODING%20STU.pdf)

4.4 Maintenance of Campus Infrastructure

4.4.1 Average expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component, as a percentage during the last five years

पञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते भौतिकसौविध्यानां शैक्षिकप्रोद्बलनसौविध्यानां च अनुरक्षणाय कृतस्य व्ययस्य प्रतिशतता-

Answer: 1.13

4.4.1.1 Expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component year-wise during the last five years (INR in lakhs)

विगतपञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते भौतिकसौविध्यानां शैक्षिकप्रोद्बलनसौविध्यानां च अनुरक्षणाय कृतः वार्षिकव्ययः (लक्षशः रूप्यकेषु)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
2.33	1.13	1.01	1.39	1.11

File Description	Document

Details about assigned budget and expenditure on physical facilities and academic facilities (Data Templates) • भौतिक-शैक्षिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणाय प्रदत्तः धनराशिः, कृतः व्ययश्च	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.4.1_1715950707_12674.xlsx)
Audited statements of accounts • अङ्केक्षणविवरणम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.4.1_1715952650_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.4.1_1715955375_12674.pdf)

4.4.2 Established systems and procedures for maintaining and utilizing physical, academic and support facilities - laboratory, library, sports complex, computers, classrooms etc., exists.

प्रयोगशाला-ग्रन्थालय-क्रीडाङ्गण-सङ्गणकयन्त्र-पठनकक्ष्या-प्रभृतीनां भौतिक-शैक्षणिक-सहायकसौविध्ययुतानां परिरक्षणार्थं समुपयोगार्थं च संस्थायां सुनिश्चिता प्रणाली कार्यपद्धतिश्च विद्यते।

Answer:

- संस्थायां प्रयोगशाला-ग्रन्थालय-क्रीडाङ्गण-सङ्गणकयन्त्र-पठनकक्ष्या-प्रभृतीनां भौतिक-शैक्षणिक-सहायकसौविध्ययुतानां परिरक्षणार्थं समुपयोगार्थं च सुनिश्चिता प्रणाली कार्यपद्धतिश्च विद्यते। संरचिताभिः परिषद्भिः समितिभिः वा निर्दिष्टानां कार्याणां निर्वाहः क्रियते। विश्वविद्यालये प्रयोगशालादीनां परिरक्षणार्थं समुपयोगार्थञ्च समितयः संरचिताः वर्तन्ते। विषयविशेषज्ञाः, शैक्षिकप्रमुखाः, छात्रप्रतिनिधयश्च समितिषु भवन्ति।

1. ग्रन्थालयपरामर्श/ समितिः काले काले अपेक्षितानां पुस्तकानां क्रयणम् अनुशंसति। प्राचीनानां पुस्तकानां विसर्जनं जीर्णानां परिरक्षणार्थं (बैण्डिंग्) कार्यं च अनुशंसति। ग्रन्थालये पुस्तकानाम्, सङ्गणकानाम्, पीठोपकरणानां च संरक्षणम्, कीटनिरोधकप्रयोगः इत्यादिकार्यं यथापेक्षं क्रियते।
2. क्रीडासमितिः –समितिः छात्राणां विविधक्रीडानां निर्वाहं करोति। युवमहोत्सवस्पर्धाः,वार्षिकस्पर्धाः, राज्यस्तरीयादिस्पर्धाः इत्येतासु स्पर्धासु छात्राः प्रशिक्ष्यन्ते। क्रीडाङ्गणस्य लघुनिर्वाहः समितिसूचनानुसारं सम्पद्यन्ते।
3. लेखनसामग्री-क्रयणसमितिः –अपेक्षिताः लेखनसामग्रीः क्रेतुम् अनुशंसां करोति।
4. सामग्रीक्रयणसमितिः –सङ्गणकम्, श्वेतफलकम्, कवाटिका इत्यादेः वस्तुजातस्य काले काले क्रयणाय अनुशंसां ददाति।
5. समीकरण-निर्वहणसमितिः – भवनेषु कार्ये जीर्णानाम् /अनुपयुक्तानां वस्तूनां परिशीलनम् इयं समितिः करोति। विद्यु द्दीपः, व्यजनम्, द्वारम्, वातायनम्, उत्पीठिकाः, आसनानि, सङ्गणकानि इत्यादीनां नाशोन्मुखानां समीकरणाय अनुशंसां करोति।
6. सांस्कृतिकसमितिः विश्वविद्यालये प्रवर्तमानानां सांस्कृतिककार्यक्रमाणां मार्गदर्शनं करोति। अत्र कलासामग्रीणाम् उपयोगः क्रियते।

File Description	Document
additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/4.4.2_1715951914_12674.pdf)
Link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/4/4.4.2/4.4.2.pdf)

5.Student Support and Progression

5.1 Student Support

5.1.1 Average percentage of students benefited by scholarships/ freeships provided by the Government/ UGC/ Rashtriya Samskrit Sansthan/ any other body during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारद्वारा/ वि.अ.आ द्वारा/ राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानद्वारा/ अन्यसंस्थाद्वारा प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां प्रतिशततायाः मध्यमानम्।

Answer: 22.32

5.1.1.1 Number of students benefited by scholarships and freeships provided by the Government year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारद्वारा प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
72	122	90	84	55

File Description	Document
upload self attested letter with the list of students sanctioned scholarship	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.1_1715860179_12674.pdf)
Upload any additional information	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.1_1715860186_12674.pdf)
Details of students benefited by scholarships and freeships provided by the Government during the last five years	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.1_1715858474_12674.xlsx)

5.1.2 Average percentage of students benefited by scholarships, freeships, etc. provided by the institution besides government schemes during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थया प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां प्रतिशततायाः मध्यमानम्।

Answer: 22.48

5.1.2.1 Total number of students benefited by scholarships, freeships, etc provided by the institution besides government schemes year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थानेन प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिः लाभान्वितानां छात्राणां वार्षिकयोगः।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
65	97	83	114	54

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.2_1715862584_12674.pd
Details of students benefited by scholarships and freeships besides government schemes in last 5 years (विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थानेन प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.2_1715861504_12674.xls

5.1.3 Number of capability enhancement and development schemes

1. Guidance for competitive examinations

2. Career counselling

3. Softskill development

4. Remedial coaching

5. Language lab

6. Bridge courses

7. Yoga and Meditation

8. Personal counselling

9. Training for deciphering ancient manuscripts

10. Training on Composing Sanskrit Creative poetry and Dramaturgy

11. Shastra Vakyartha Training

12. Proof Reading for Devanagari Texts

13. Spoken Sanskrit Classes

14. Foreign Language Study and Training

15. Training on Vedic Recitation with correct Intonation

16. Training on Karma-Kanda

17. Fine Arts, Performing Arts and Theatre

सामर्थ्यसंवर्धनाय तद्विकासाय च सञ्चालितानां योजनानां सङ्ख्या

1. स्पर्धात्मकपरीक्षाणां कृते मार्गदर्शनम्

2. वृत्तिपरामर्शः

3. सूक्ष्मकौशलविकासः

4. उपचारात्मकम् अनुशिक्षणम्

5. भाषाप्रयोगशाला

6. सेतुपाठ्यक्रमाः

7. योगः ध्यानं च

8. वैयक्तिकपरामर्शः

9. प्राचीन-पाण्डुलिपि-पठनप्रशिक्षणम्

10. काव्यलेखन-नाट्यप्रशिक्षणम्

11. शास्त्रार्थ/वाक्यार्थ-प्रशिक्षणम्

12. देवनागरी-मुद्राक्षरशोधनप्रशिक्षणम्

13. संस्कृतसम्भाषणप्रशिक्षणम्

14. वैदेशिकभाषाध्ययनम्

15. वेदानां सस्वरपाठप्रशिक्षणम्

16. कर्मकाण्डप्रशिक्षणम्

17. ललितकला प्रदर्शनकला अभिनयकला वा

Answer: A. 10 or more of the above (अ. उपर्युक्तेषु यानि कानिचिद् दश अथवा ततोऽप्यधिकम्)

File Description	Document
Details of capability enhancement and development schemes (सामर्थ्यसंवर्धनाय तद्विकासाय च संचालितानां योजनानां विवरणम्।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.3_1715983414_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.3_1715983284_12674.pdf)
Link to Institutional website (• संस्थायाः अन्तर्जालपुटस्य सन्धानाम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/5/5.1.3/INDIX/5.1.3%20Any%20Additional%20Documents.pdf)

5.1.4 Average percentage of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु संस्थया प्रदत्तेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन, वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां प्रतिशततायाः मध्यमानम्।

Answer: 25.46

5.1.4.1 Number of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रस्तुतेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
111	109	106	85	68

File Description	Document
Details of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling during the last five years	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.4_1715863855_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.4_1715915360_12674.pdf)

5.1.5 The institution has a transparent mechanism for timely redressal of student grievances including sexual harassment and ragging cases.

(Yes/ No)

लैङ्गिकोत्पीडनस्य आधर्षणस्य च झटिति दूरीकरणाय संस्थायां पारदर्शकतन्त्राणि सन्ति।

(सन्ति/ न सन्ति)

Answer: Yes

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.5_1715866770_126
Minutes of the meetings of student redressal committee, prevention of sexual harassment committee and Anti Ragging committee (छात्रपरिदेवनादूरीकरणसमितेः, लैङ्गिकोत्पीडनस्य दूरीकरणसमितेः, आधर्षणविरोधिसमितेश्च कार्यवृत्तानि।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.5_1715866054_126
Details of student grievances including sexual harassment and ragging cases (लैङ्गिकोत्पीडन-आधर्षणविषये छात्रपरिदेवनस्य विवरणम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.5_1715864102_126

5.1.6 The University organises Inter-University Talent Festival, Vakyartha, Shastrartha, Salakapareeksha, Sanskrit elocution contest, Inter-Sanskrit-university Youth festival, Inter College Youth festival, Sanskrit Poets' Meet, special coaching or training in creative writing, Sanskrit-Poetry writing/ DTP, Copy editing, Proof reading, Cultural tourism, Hospitality, Purana pravachana, lalita-kala etc.

अन्तर्विश्वविद्यालयप्रातिभसमारोहं, वाक्यार्थसभां, शास्त्रार्थसभां, शलाकापरीक्षां, संस्कृतभाषणस्पर्धां, शास्त्रसभाम्, अन्तस्संस्कृत-विश्वविद्यालय-युवसमारोहम्, अन्तर्महाविद्यालय-युवसमारोहं, संस्कृत-कविसमवायादि-कार्यक्रमान् आयोजयति। विश्वविद्यालयः सर्जनात्मकलेखनस्य, संस्कृतकाव्यलेखनस्य, सङ्गणक-विज्ञान-विषयक-पुस्तकप्रकाशनस्य, प्रतिलिपिसम्पादनस्य, प्रेक्ष्यवाचनस्य (Proof Reading), सांस्कृतिकपर्यटनस्य, आतिथ्य-निर्वहणस्य, पुराण-प्रवचनस्य, ललितकलानाम् अन्येषां च विषयाणां विशिष्टम् अनुशिक्षणं/ प्रशिक्षणं च प्रददाति।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन समये समये नैके कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। अस्य मुख्यमुद्देश्यं छात्राः स्वप्रतिभां कौशलं च प्रदर्शयितुं समर्थाः भवेयुरिति। तेषु कानिचन अधस्तानि सन्ति।

अन्तर्विश्वविद्यालयप्रातिभसमारोहः- विश्वविद्यालयोऽयम् अन्याभिः संस्थाभिः सह प्रातिभसमारोहमायोजयति। यथा-

संस्कृतसप्ताहमहोत्सवः- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन प्रतिवर्षं सप्ताहव्यापी उत्सवः आचर्यते। महोत्सवस्य भागत्वेन सर्वेषाम् आयुर्वर्गीयच्छात्राणां कृते विविधसहकारेण प्रतियोगिताः आयोजिताः भवन्ति। एताः स्पर्धाः मध्यप्रदेशस्य विभिन्नैः संस्थाभिः, महाविद्यालयैः, विद्यालयैः च सह आयोजिताः भवन्ति। तथा च छात्राणां प्रोत्साहनार्थं तेभ्यः पुरस्काराः प्रमाणपत्राणि च प्रदीयन्ते।

वाक्यार्थसभा/शास्त्रार्थसभा - विश्वविद्यालयेन वाक्यार्थसभा, शास्त्रार्थसभा च आयोज्येते। तेन माध्यमेन छात्राणां बौद्धिकविकासः अथ च शास्त्रे अभिरुचिः शाब्दबोधः, वाक्यबोधः, वाक्यार्थबोधश्च जायते।

संस्कृतभाषणस्पर्धा- विश्वविद्यालयेन समये समये संस्कृतभाषणस्पर्धायाः आयोजनं क्रियते। सम्पूर्णप्रतियोगितानां सर्वविधव्ययं व्यवस्थां च विश्वविद्यालयः एव निर्वहति। अत्र ये प्रथमद्वितीयतृतीयस्थानानि प्राप्नुवन्ति ते स्वर्णपदकेन रजकपदकेन कांस्यपदकेन च क्रमशः पुरस्कृताः भवन्ति।

शास्त्रसभा- वाक्यार्थप्रणाली पारम्परिकशास्त्रशिक्षणस्य जीवभूता प्रणाली वर्तते। अतः वाक्यार्थपरम्परायाः परिरक्षणाय आदर्शवाक्यार्थानाम् आयोजनं क्रियते। येन छात्रः वाक्-शैल्याः, शब्दसमूहस्य च शुद्धतां प्राप्नोति। अथ च छात्राः अपि भागं गृहीत्वा शास्त्रज्ञानां शिक्षकाणां वाग्वैखरीं प्रत्यक्षीकर्तुं प्रभवन्ति। जिज्ञासूनां समाधानानि सभामुखमेव यच्छन्ति शिक्षकाः ।

अन्तर्महाविद्यालययुवसमारोहः- विश्वविद्यालयद्वारा सर्वाधिकसंस्कृतच्छात्रोपेतस्य बृहत्तमः उत्सवः नाम अन्तर्महाविद्यालयीय **युवमहोत्सवः** आयोज्यते । अत्र प्रायः पञ्चाशत्सङ्ख्याकाः(50) प्रतियोगिताः आयोज्यन्ते। येन छात्राः संस्कृतभाषया वक्तुं स्वविश्वासं वर्धयितुं च शक्नुवन्ति तथा च तस्यां संस्कृतभाषायां रुचिं समुत्पादयितुं नूतनानि शास्त्राणि पठितुं च शक्नुवन्ति। तासु प्रतियोगितासु निबन्धलेखनपरीक्षा, शास्त्रार्थप्रतियोगिता, कविसमवायः, श्लोकान्त्याक्षरी, वादविवादः, सुभाषितकण्ठपाठः इत्यादयः प्रामुख्येन उल्लिखिताः। प्रत्येकस्मिन् वर्षे अस्मिन् महोत्सवे विश्वविद्यालयस्य चिताः एव प्रतिभाशालिनः छात्राः भागं गृहीत्वा स्वीयाम् अनितरसाधारणीं प्रतिभां प्रदर्शयन्ति। विश्वविद्यालयस्य प्रतिभाभाण्डागारस्य अनावरणम् अस्मिन् महोत्सवे भवति। अत्र चिताः प्रथमस्थानापन्नाः च विभिन्नच्छात्राः सामान्यविश्वविद्यालयस्तरीययुवमहोत्सवार्थमपि चिताः भवन्ति । युवमहोत्सवस्य अन्तर्गतं यूनां अन्तः उत्साहं जागरितुं सफलाः कार्यक्रमाः आयोजिताः भवन्ति। छात्राः स्वस्वास्थ्यस्य विषये अपि सचेतनाः भवन्ति। युवमहोत्सवे शारीरिकप्रतियोगितानां आयोजनमपि भवति। दीर्घधावनम्, उच्चैःकूर्दनम्, दीर्घकूर्दनम्, चक्रक्षेपणम्, हस्तकन्दुकम्, भल्लप्रक्षेपणम्, कबड्डी इत्यादयः विविधाः प्रतियोगिताः समुचितरूपेण आयोजिताः भवन्ति। यस्य कारणेन शरीरस्य ऊर्जा, कार्यक्षमता, श्वसनक्षमता, शारीरिक-मानसिक-विकासश्च भवति। अन्तस्संस्कृतविश्वविद्यालययुवसमारोहः संस्कृतविश्वविद्यालयान्तरेषु यत्र चलन्ति तत्र अस्माकं छात्राः भागं गृहीत्वा पुरस्कारं प्राप्नुवन्ति।

कविसमवायः- विश्वविद्यालयः काले काले संस्कृतकविसमवायस्य आयोजनं करोति। तेन छात्राणां शिक्षकाणां च मनसि काव्यं प्रति अभिरुचिः, काव्यलेखने प्रवृत्तिश्च भवतः। अत्र स्वतन्त्रतादिवसे कालिदासस्मृतिदिवसे च विशेषतया कविसमवायः भवति। यत्र विश्वविद्यालयस्य छात्राः शिक्षकाः सम्मिलिताः भवन्ति।

सर्जनात्मकलेखनप्रशिक्षणम्- विश्वविद्यालयः काले काले छात्राणां कृते सर्जनात्मकलेखनकौशलविकासाय अवसरः कल्पयति। तेन माध्यमेन छात्राः सर्जनात्मकलेखने समर्थाः भवन्ति।

संस्कृतकाव्यलेखनप्रशिक्षणम्- महर्षिपाणिनिसंस्कृतविश्वविद्यालयेन समये समये संस्कृतकाव्यलेखनप्रशिक्षणस्य आयोजनं क्रियते।

प्रतिलिपिसम्पादनप्रशिक्षणम् - विश्वविद्यालयः काले काले छात्राणां कृते प्रतिलिपिसम्पादनकौशलविकासाय अवसरः कल्पयति। ।

प्रेक्ष्यवाचनम्(Proof Reading)- विश्वविद्यालये प्रेक्ष्यवाचनस्य प्रशिक्षणं प्रदीयते। प्रशिक्षिताः छात्राः विश्वविद्यालस्य विभिन्नप्रकाशनानां प्राथमिकप्रेक्ष्यवाचनं कुर्वन्ति।

सांस्कृतिकपर्यटनप्रशिक्षणम् - विश्वविद्यालयेन मध्यप्रदेशस्य विभिन्न पौराणिक-सांस्कृतिकेषु ऐतिहासिकेषु च स्थानेषु यथाकालं पर्यटनाय व्यवस्थाः कल्प्यन्ते। अस्य पर्यटनस्य माध्यमेन छात्राः तत्तत् स्थानस्य न्यासस्य स्व-इतिहासस्य कार्यस्य च ज्ञानं प्राप्नुवन्ति। यस्मात् कारणात् तेषां स्थानानां विषये मध्यप्रदेशस्य विषये च उत्सुकता, जिज्ञासा च वर्धते।

आतिथ्य-निर्वहणप्रशिक्षणम्- विश्वविद्यालयेन आयोजितेषु विविधेषु कार्यक्रमेषु उपस्थितानामतिथीनां आतिथ्योपचाराय छात्रान् नियोजयन्ति। एतेन आतिथ्यनिर्वहणप्रशिक्षणं छात्राः प्राप्नुवन्ति।

पुराणप्रवचनस्य प्रशिक्षणम्- विश्वविद्यालयः काले काले छात्राणां कृते पुराणप्रवचनस्य अनुशिक्षणस्य प्रशिक्षणस्य च व्यवस्थां प्रकल्पयति। विश्वविद्यालयेन संस्कृतशिक्षण-प्रशिक्षण-ज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रेण च श्रीमद्भगवद्गीतापाठप्रवचनं श्रीदुर्गासप्तशतीपाठप्रवचनम् इत्यादयः आयोज्यन्ते। यस्मात् कारणात् संस्कृतं धर्मं च प्रति जनानां विश्वासः, प्रवृत्तिः च वर्धते।

ललितकला प्रशिक्षणम् – ललितकलाप्रसङ्गे विश्वविद्यालयेन विविधाः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। यथा रङ्गवल्ली, भित्तिचित्रकला, प्राकृतिकसंशोधनद्वारा सौन्दर्यीकरणं, कस्यापि उत्सवस्य अलङ्कारः, हस्तशिल्पः, हस्तनिर्मिताः मूर्तयः, पात्राणि च प्रदर्शितानि प्रचारितानि च भवन्ति।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.1.6_1715986208_12674.pdf)
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/5/5.1.6/5.1.6%20Final._compressednn_11zon.pdf)

5.2 Student Progression

5.2.1 Average percentage of placement of outgoing students during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तोद्योगानाम् अन्तिमवर्षच्छात्राणां प्रतिशततायाः मध्यमानम्

Answer: 7.2

5.2.1.1 Number of outgoing students placed year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तोद्योगानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
24	12	03	06	01

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.1_1715872029_12674.pdf)
Self attested list of students placed (प्राप्तोद्योगानां छात्राणां स्वयं हस्ताक्षरिता सूची)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.1_1715872036_12674.pdf)
Details of student placement during the last five years (विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तोद्योगानां छात्राणां सङ्ख्या।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.1_1715870026_12674.xlsx)

5.2.2 Percentage of student progression to higher education (previous graduating batch) (preceeding academic year data)

उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां प्रतिशतता (पूर्वतनं स्नातकवर्गम् आश्रित्य) (प्रगताध्ययनवर्षस्य दत्तांशः)।

Answer: 24.14

5.2.2.1 Number of outgoing students progressing to higher education

उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां सङ्ख्या

Answer: 35

File Description	Document
Upload supporting data for student/alumni (छात्राणां/ पूर्वच्छात्रसङ्घस्य सहायकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.2_1716111774_12674.pdf)
Details of student progression to higher education (उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां विवरणम्।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.2_1715872793_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.2_1716111795_12674.pdf)

5.2.3 Average percentage of students qualifying in state/ national/ international level examinations during the last five years. (eg: NET/ SLET/ TOEFL/ Civil Services/ State government examinations)

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्रस्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां मध्यमानस्य प्रतिशतता (उदा.नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

Answer: 46

5.2.3.1 Number of students qualifying in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/TOEFL/ Civil services/State government examinations) year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्- टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
6	5	3	2	3

5.2.3.2 Number of students appearing in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/GRE/TOEFL/ Civil Services/State government examinations) year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु भागं गृहीतवतां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
20	8	6	4	8

File Description	Document
Upload supporting data for the same (तेषां सहायकदत्तांशाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.3_1715887997_12674.pdf)
Number of students qualifying in state/ national/ international level examinations during the last five years (विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/ राष्ट्र/ अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.3_1715885873_12674.xlsx)
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.3_1715888657_12674.pdf)

5.2.4 Details of the programme for the exchange/participation of students at national/international level for academic and cultural activities with other institutions.

विश्वविद्यालयान्तरेण अन्यया संस्थया सह वा राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु शैक्षिकसांस्कृतिकगतिविधीनां कृते छात्राणां विनिमयाय सञ्चालितस्य कार्यक्रमस्य विवरणम्।

Answer:

विश्वविद्यालयान्तरेण अन्यया संस्थया सह वा राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु शैक्षिकसांस्कृतिकगतिविधीनां कृते विनिमयाय सञ्चालितस्य विवरणम्।

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः विद्यार्थिनां योग्यतामभिरुचिं चाभिलक्ष्यीकृत्य तेषां समग्रविकासाय सततं प्रयतते। विश्वविद्यालये अध्ययनरताः छात्राः विश्वविद्यालयान्तरेण अन्यया राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरात्मिकया संस्थया आयोजितासु शैक्षिकसांस्कृतिकगतिविधिषु भागग्रहणाय प्रेष्यन्ते। तेन विविधेभ्यः विश्वविद्यालयेभ्यः महाविद्यालयेभ्यश्च समागतैः तत् तत् विषयाध्येतृभिः छात्रैः सह विश्वविद्यालयस्य छात्राः मिलन्ति। परस्परं शास्त्रचर्चां कुर्वन्ति। तेन हृदये प्रतिस्पर्धायाः जन्म भवति। येन छात्राः उत्तमं साफल्यं प्राप्तुमर्हाः भवन्ति। विगतेषु पञ्चवर्षेषु नैके छात्राः राष्ट्रियप्रतियोगितासु भागं गृहीतवन्तः तत्र प्रथमं द्वितीयं तृतीयं वा स्थानं सम्प्राप्य पुरस्कारैः सभाजिताः प्रोत्साहिताश्च अभूवन्। तद्यथा-

2018-2019 वर्षम्-

विश्वविद्यालये राज्यस्तरीययुवमहोत्सवे धावन-आशुभाषण-संस्कृतगीत-काव्यपाठ-शास्त्रार्थ-निबन्ध-योगासन-प्रश्नमञ्च-एकलनृत्यादिप्रतियोगितासु विश्वविद्यालयस्य छात्राः प्रथमं द्वितीयं तृतीयं वा स्थानं प्राप्य स्वर्ण-रजत-कांस्यपदकैः प्रमाणपत्रैश्च सभाजिताः अभूवन्।

2019-2020 वर्षम्-

वर्षेऽस्मिन् विश्वविद्यालयस्य छात्राः नैकासु राज्यस्तरीयराष्ट्रस्तरीयप्रतियोगितासु भागं गृहीतवन्तः । तत्र राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थाननवदेहलीद्वारा आयोजितासु राज्यस्तरीयशास्त्रीयस्पर्धासु शास्त्रीयस्फूर्तिस्पर्धायां महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन आयोजितासु राज्यस्तरीयप्रतियोगितासु निबन्ध-संस्कृतगीत-सामूहिकगीत-उच्चैःकूर्दन-काव्यपाठ-कवड्डी-सामूहिकनृत्य-शास्त्रार्थ-योगासन-हास्यनाटिका-वादविवाद-गीत-भाषण-धावनादिप्रतियोगितासु भागं गृहीत्वा प्रथमं द्वितीयं तृतीयं वा स्थानं प्राप्य स्वर्ण-रजत-कांस्यपदकैः सभाजिताः अभूवन्।

2020-2021 वर्षम्-

वर्षेऽस्मिन् विश्वविद्यालये अधीयानाः छात्राः नैकासु प्रतियोगितासु भागं गृहीत्वा प्रातिभप्रकर्षं प्रदर्शितवन्तः। तत्र विश्वविद्यालयेन आयोजिते राज्यस्तरीये युवमहोत्सवे शास्त्रार्थ-रङ्गवल्ली-काव्यपाठ-संस्कृतगीत-वादविवाद-आशुभाषण-एकाङ्की-इत्यादिषु प्रतियोगितासु विशिष्टं स्थानं प्रथमं द्वितीयं तृतीयं वा सम्प्राप्य क्रमशः स्वर्ण-रजत-कांस्यपदकैः प्रमाणपत्रैश्च सभाजिताः अभूवन्।

2021-2022 वर्षम्-

वर्षेऽस्मिन् केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयनवदेहली इत्यनेन समायोजितासु राज्यस्तरीयशास्त्रीयस्पर्धासु विश्वविद्यालयस्य छात्राः भागं गृहीतवन्तः । तत्र व्याकरणभाषण-ज्योतिषशलाका-साङ्ख्ययोगभाषण-अक्षरश्लोकी-वेदभाष्यभाषणादिप्रतियोगितासु प्रथमं द्वितीयं तृतीयं वा स्थानं प्राप्तवन्तः।

2022-2023 वर्षम्-

वर्षेऽस्मिन् राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः तिरुपतिः इत्यनेन आयोजिते अखिलभारतीयसंस्कृतछात्रप्रतिभासमारोहे न्यायभाषणे अत्रत्येन छात्रेण द्वितीयं स्थानं लब्ध्वा रजतपदकेन सभाजितोऽभूत्। एवमेव केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः नवदेहली इत्यनेन आयोजितासु शास्त्रीयस्पर्धासु अखिलभारतीयस्तरे एकेन छात्रेण न्यायभाषणे प्रथमं स्थानं लब्धम्। अखिलभारतीयकालिदाससमारोहे उज्जयिन्यां काव्यकण्ठपाठे प्रथमं स्थानं तथा च केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन आयोजितासु राज्यस्तरीयप्रतियोगितासु न्यायभाषणस्पर्धा-प्रबन्धनिबन्धस्पर्धासु स्थानं लब्धम्। विश्वविद्यालयेन आयोजिते युवमहोत्सवे संस्कृतगीत-शोधनिबन्ध-श्लोकान्त्याक्षरी-कन्दुक-संस्कृत-काव्यपाठ-योगासन-शास्त्रार्थ-वक्तृता-वादविवादादिप्रतियोगितासु भागं गृहीत्वा छात्राः प्रथमं द्वितीयं तृतीयं वा स्थानं सम्प्राप्य प्रमाणत्रैः पदकैश्च सभाजिताः अभूवन्।

File Description	Document
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.2.4_1715988428_12674.pdf)
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/5.qlm/5.2.4.pdf)

5.3 Student Participation and Activities

5.3.1 Number of awards/ medals for outstanding performance in sports/ cultural activities at State/ national/ international level (award for a team event should be counted as one) during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्ट-योग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां सङ्ख्या। (गणस्य पुरस्कारः एकपुरस्कारत्वेन गण्यते)

Answer: 100

5.3.1.1 Number of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities at State/ national/ international level (award for a team event should be counted as one) year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्टयोग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां वार्षिकसङ्ख्या। (गणस्य पुरस्कारः एकपुरस्कारत्वेन गण्यते)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
39	7	15	24	15

File Description	Document

e-copies of award letters and certificates (अनुमतिपत्राणां प्रमाणपत्राणां च वैद्युतप्रतिलिपिः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.1_1715897919_12674.pc
Details of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities at national/international level during the last five year	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.1_1715895814_12674.xls
Any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.1_1715898809_12674.pc

5.3.2 Presence of an active Student council/ Chatra-parishat/ Chatra-mandal and representation of students on academic and administrative bodies/committees of the institution.

संस्थायाः प्राशासनिकशैक्षिकसमितिषु छात्राणां प्रतिनिधित्वं तथा सक्रियायाः छात्रपरिषदः विद्यमानता।

Answer:

संस्थायाः प्राशासनिकशैक्षिकसमितिषु छात्राणां प्रतिनिधित्वं,सक्रियायाः छात्रपरिषदः विद्यमानता-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन विविधकार्यभाराः वोढुं प्रशासनिकशैक्षणिकसमित्याः निर्माणं कृतम् अस्ति। येन प्रशासनिककार्यं सुचारुरूपेण चालयितुं शक्यते। एतेन सह छात्राणां कृते छात्रपरिषदपि निर्मिता अस्ति। येन छात्राणां समस्याः सुचारुतया निराकृताः भवेयुः।

संस्थायाः प्राशासनिकशैक्षिकसमितिषु छात्राणां, प्रतिनिधित्वं तथा सक्रियायाः छात्रपरिषदः विद्यमानता।

हितधारकैः क्रियमाणे प्रतिभागिता प्रबंधने विश्वविद्यालयः विश्वसितोस्ति । बहुषु प्रशासनिकशैक्षिकमितिषु छात्राः प्रतिभागिनः सन्तः विश्विद्यालयस्य अभिवृद्धौ सह कुर्वन्ति । तेषु मितिषु भागगृहीतृणां छात्राणां सङ्क्षिप्तविवरणमत्र प्रदीयते ।

विद्यार्थिनां छात्रपरिषदि प्रतिनिधित्वम्-

केचन छात्राः तेषां शैक्षणिकगुणाधारेण तथा च विभिन्नभ्यः प्रवर्गेभ्यः मनोनीताः भवन्ति । छात्रकल्याण-विभागस्य निर्देशकः विद्यार्थीनां चयनकार्यं निर्वहति । एवं मनोनीताः छात्राः विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिक-सांस्कृतिककार्यक्रमेषु भागं गृह्णन्ति ।

अध्ययनमण्डलस्य समावेशे विशेषाह्वानम् (BOS)

विश्वविद्यालस्य अध्ययनमण्डलस्य समावेशे छात्राणां प्रतिनिधयः विशेषेणाहूताः सन्तः विषयचयनप्रक्रियायां भागं गृह्णन्ति । एवं प्रकारेण छात्राः कक्षायां बाह्यकार्ये च अनावर्णं प्राप्नुवन्ति ।

छात्रावासप्रशासनसमितौ छात्राणां सहभागिता-

विश्वविद्यालयस्य भोजनालयस्य स्वच्छतासंरक्षणे भोजननिर्माणसम्बन्धीकार्येषु सह कुर्वन्ति।

आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठे (IQAC) छात्राणां सदस्यता विश्वविद्यालयस्य आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठे छात्राः /शोधच्छात्राः प्रतिनिधयः भूत्वा पाठ्यक्रमनिर्माणे अन्येषु विकासकार्यक्रमेषु च सहभागं कुर्वन्ति।

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.2_1715989262_12674.pdf)

Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/5.qlm/5.3.2.pdf)

5.3.3 Average number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level per year.

प्रतिवर्षं संस्थया आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां / स्पर्धानां सङ्ख्यायाः मध्यमानम्

Answer: 5.2

5.3.3.1 Number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां वार्षिकी सङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
04	09	05	04	04

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.3_1716065135_12674.pd
Report of the event (for ex. Sanskrit Pratibha Samaroha, Koumudi Mohotsava etc..) (कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्। (संस्कृतप्रातिभसमारोहः, कौमुदीमहोत्सवः इत्यादयः))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.3_1715901816_12674.pd
Number of sports and cultural activities / competitions organised per year (प्रतिवर्षं संस्थया आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां सङ्ख्या)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.3_1715901491_12674.xls

5.3.4 The university involves and encourages its students to publish materials like catalogues, wall magazines, university magazine, and other materials. List the major publications/ materials brought out by the students during the last four academic sessions.

विश्वविद्यालयेन संग्रहसूचीनां, भित्तिपत्रिकाणां, विश्वविद्यालयपत्रिकाणां तदितरसामग्रीणां च प्रकाशनाय छात्राः समावेश्यन्ते प्रोत्साह्यन्ते च। विगतशैक्षिकवर्षचतुष्टये/अर्धसत्रचतुष्टये छात्रैः प्रकाशितानां प्रमुखप्रकाशनानां/ सामग्रीणां च सूची दीयताम्।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः छात्राणां रचनात्मककौशलविकासाय समये समये छात्रान् लेखाः, कविताः, सन्देशाः, नीतिवाक्यानि, चित्राणि इत्यादि सम्पादयितुं प्रोत्साहयति। तदर्थं च कार्यक्रमान् आयोजयति। तत्र छात्रैः कृतानां रचनात्मककार्याणां प्रकाशनं विविधमाध्यमैः क्रियते। तत्र विश्वविद्यालयस्य पत्रिकायां पाणिनिधारायां तेषां चित्राणि प्रकाश्यन्ते। प्रकाशनप्रक्रियायां छात्राणां सहयोगः गृह्यते। छात्राणां रचनात्मककार्याणि भित्तिपत्रिकायामपि प्रकाश्यन्ते। छात्राः प्रतिवर्षं विश्वविद्यालयेन समायोजिते राज्यस्तरीययुवमहोत्सवे विशिष्टां चित्रप्रदर्शिनीं दैनिकोपयोगवस्तूनां संस्कृतनामपुरःसरा प्रदर्शिन्यपि छात्रैः समायोज्यते। श्रीविक्रमादित्यशोधपीठेन 28-30 नवम्बर 2022 दिनाङ्केषु आयोजितायां **ग्रामनगरवास्तुः एवं राजाभोज** इति शीर्षकाश्रितायां अन्ताराष्ट्रियशोधसङ्गोष्ठ्यां चित्रप्रदर्शिनीं निर्माय प्रदर्शितवन्तः। एवं यथा समयं छात्राः प्रकाशने साहाय्यं कुर्वन्ति। विश्वविद्यालयस्य पाणिनीया नाम त्रैमासिकी सान्दर्भिकशोधपत्रिका विद्यते तस्याः प्रकाशने शोधच्छात्राणां स्नातकोत्तररपाठ्यक्रमे च अध्ययनरतानां छात्राणां सहयोगः गृह्यते। एते छात्राः शोधनिबन्धानां टङ्कणगतत्रुटिपरिमार्जनं कुर्वन्ति तथा च पत्रिकायाः कलेवरं साधयितुं साहायं कुर्वन्ति।

File Description	Document
Data Provide the list of Published Materials (प्रमुखप्रकाशनानां/ सामग्रीणां च सूची प्रददत।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.3.4_1715959706_12674.pdf)

5.4 Alumni Engagement

5.4.1 The Alumni Association/Chapters (registered and functional) contributes significantly to the development of the institution through financial and non financial means during the last five years

पूर्वच्छात्रसङ्घः (पञ्जीकृतः कार्यं कुर्वन् च) विगतपञ्चवर्षेषु आर्थिकयोगदानेन अन्यैः उपायैश्च संस्थायाः उन्नत्यर्थं सार्थकतया प्रयतमानः विद्यते।

Answer:

पूर्वच्छात्रपरिषदा आर्थिकयोगदानेन अन्यैः उपायैश्च संस्थायाः उन्नत्यर्थं सार्थकप्रयासः-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन संस्कृतशिक्षणसमुन्नत्यै च समये समये छात्रपरिषदः आयोजनं क्रियते। यस्मिन् सम्मेलने पूर्वविद्यार्थिषु शिक्षकादिषु च विविधाः चर्चाः भवन्ति। तथा च समये समये आर्थिकयोगदानद्वारा अपि च भौतिकादिकं अन्ययोगदानद्वारा परिषदा साहाय्यं प्रदीयते। अपि च विश्वविद्यालयद्वारा आयोज्यमानेषु कार्यक्रमेषु पञ्जीकरणस्य प्रक्रिया, मञ्चव्यवस्था, शोधपत्रादीनां पाठः, विविधप्रतियोगितासु समन्वयकत्वेन कार्यभारग्रहणम् इत्यादिपूर्वछात्रपरिषद्द्वारा क्रियते।

विश्वविद्यालयस्य उन्नत्यर्थं पूर्वच्छात्रपरिषदियं विद्यार्थिभिः साकं समालोचनं विधाय उत्तममानविकसम्बन्धं निर्माय साहाय्यं करोति। एते पूर्वच्छात्राः तेषानुभवं कौशलं प्रतिपुष्टिं ज्ञानञ्च विनिमय्य छात्राणामुत्तमशैक्षणिकप्रगति-अनुकूलनियमनिर्माणे उद्योगप्राप्तौ च सहायं कुर्वन्ति। अनेकासु शैक्षिकसंस्थासु केचन पूर्वच्छात्राः शैक्षणिकपदे कार्यरताः सन्ति।

पाणिनिपूर्वच्छात्रपरिषत्- विश्वविद्यालयस्यास्य शिक्षिताः छात्राः बहुसंख्याकाः समाजे प्रतिष्ठिताः अभवन् । एतैः पूर्वच्छात्रैः सह नित्यं सम्पर्कं स्थापयितुं "पाणिनिपूर्वछात्रपरिषद्" इति सङ्गठनं विश्वविद्यालये सक्रियमस्ति। एतेन न केवलं तेषां मूल्यानां पुनर्जागरणं भवति, अपितु विश्वविद्यालये अनेकसेवापरियोजनासु तेषां सक्रियव्यक्तिगतवित्तीयसहभागितापि भवति।

विश्वविद्यालयकेन्द्रिताः कार्यक्रमाः -

- स्वच्छभारतमिशन इत्यन्तर्गतं विश्वविद्यालये स्वच्छताभियानम्, जागरूकताकार्यक्रमः।
- हरितभारतम्, स्वच्छभारतमित्यस्य सम्बन्धे वृक्षारोपणम् एवं सुन्दरविश्वविद्यालयस्य निर्माणम्।
- विश्वविद्यालये विद्युत्संरक्षणाय, एलईडी बल्बस्थापनं तद्विषये जागरूकताभियानम्।
- विश्वविद्यालये जलसंरक्षणाय, वर्षाजलस्य समुचितोपयोगाय प्रोत्साहनम्।
- वृक्षारोपणं, साक्षरता, समग्रस्वच्छता, जलसंरक्षणं, जैविककृषिः, योगः इत्यादिषु समकालीनविषयेषु जागरूकता।

वैचारिकं प्रबोधनम्-

- विश्वविद्यालयस्य वैचारिकाधिष्ठानस्य स्थापनम्।
- whatsup Facebook इत्यत्र पूर्वच्छात्रैः ग्रुपमाध्यमेन सम्पर्कस्थापनम्।
- सोशलमीडिया इत्यत्र विश्वविद्यालयपक्षस्य दृढतया स्थापनम्।
- समाजे प्रत्येकं जनं प्रति विश्वविद्यालयस्य सम्पर्कः स्यात् इत्यस्य प्रयासः।
- शिक्षायाः स्वायत्तताविषयेषु सङ्गोष्ठीनाम् आयोजनं कृत्वा शिक्षाविद्भिः सह सम्पर्कसाधनम्।

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.4.1_1715989555_12674.pdf)
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/5.qlm/5.4.1.pdf)

5.4.2 Alumni contribution during the last five years (Amount in Rupees)

विगतपञ्चवर्षेषु पूर्वच्छात्रसङ्घेन प्रदत्तम् वित्तीयं योगदानम्- (रूप्यकेषु)

Answer: A. ≥ 1.00 Lakhs (अ. ≥ 1.00 लक्षाः)

File Description	Document
Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.4.2_1715905534_12674.pdf)
Alumni association audited statements (पूर्वछात्रसंङ्घस्य अंङ्केक्षितलेखापत्रम्।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.4.2_1715903584_12674.xlsx)

5.4.3 Number of Alumni Association/ Chapters meetings held during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु पूर्वच्छात्रसङ्घस्य उपवेशनानां सङ्ख्या-

Answer: 6

5.4.3.1 Number of Alumni Association/ Chapters meetings held year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु पूर्वच्छात्रसङ्घस्य समावेशानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
1	1	1	2	1

File Description	Document

Upload any additional information (अतिरिक्ताः सूचनाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.4.3_1715908956_12674.pdf)
Report of the event (कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.4.3_1715908155_12674.pdf)
Number of Alumni Association / Chapters meetings conducted during the last five years (विगतपञ्चवर्षेषु पूर्वच्छात्रसङ्घस्य समावेशानां सङ्ख्या)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/5.4.3_1715907141_12674.xlsx)

6.Governance, Leadership and Management

6.1 Institutional Vision and Leadership

6.1.1 The governance of the institution is reflective of an effective leadership in tune with the vision and mission of the University

विश्वविद्यालयस्य दूरदृष्टिध्येयानुसारेण प्रवर्तमानस्य कार्यदक्षस्य नेतृत्वस्य प्रतिफलनं संस्थायाः प्रशासने भवति।

Answer:

वेदशास्त्रादिपरम्परायाः संरक्षणाय प्रतिष्ठापितस्य महर्षिपाणिनिसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य **संस्कृतं नाम दैवी वाक्** इति ध्येयवाक्यमस्य विश्वविद्यालयस्य ध्येयं दूरदृष्टिं च साङ्केतिकरूपेण अभिव्यनक्ति। अयं विश्विद्यालयः पारदर्शकप्रशासनप्रणाल्याः क्रियान्वयनस्य फलस्वरूपेण व्यापकस्यास्य विश्वविद्यालयस्य दृष्टिरपि व्यापिका एव अस्ति। **दृष्टिपूतं न्यसेत् पादम्** इति वचनमनुसृत्य विश्वविद्यालयः वर्धमानो वर्तते।

विश्वविद्यालयस्य दूरदृष्टिः-

- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य भवनप्रकोष्ठप्रयोगशालाक्रीडाङ्गणानां ग्रन्थालयवाचनालयकार्यालयादीनां आसन्दपीठोपकरणदृश्यश्रव्यसंसाधनानां च उन्नतेः अभिवृद्धिसम्पादनम्।
- विविधशैक्षिकप्राशासनिकसौकर्याणां प्रकल्पनपुरस्सरं संस्थायाः संरचना।
- राष्ट्रियशिक्षानीतेः (NEP-2020) क्रियान्वयनपुरस्सरं भारतीयज्ञानप्रणाल्याः तदन्तर्गतभाषाकलासंस्कृतेश्च प्रचाराय विकासाय च अपेक्षितानां सार्थकमार्गोपायानाम् अन्वेषणम्।
- विश्वविद्यालये संस्कृतविद्याशाखानां विद्यास्थानानां च अध्ययनानुसन्धानार्थम् अपेक्षितानाम् अन्ताराष्ट्रियस्तरीयसौकर्याणां प्रकल्पनम् अन्ताराष्ट्रियाध्ययनकेन्द्राणां प्रतिष्ठापनं च ।
- विश्वविद्यालयस्य विद्यास्थानानां विद्याशाखानां च पुनः सङ्घटनपुरस्सरं नवाचारस्य प्रौद्योगिक्याश्च अनुप्रयोगपुरस्सरं छात्रेभ्यः अध्ययनाय स्वतन्त्रावसरप्रकल्पनम् ।
- वैश्विकस्तरे संस्कृतभाषायाः प्रचाराय प्रसाराय च अपेक्षितस्य उत्कृष्टोपक्रमस्य विकासः ।
- संस्कृतवाङ्मये निबद्धानां तत्त्वानां गवेषणपुरस्सरम् अस्य वाङ्मयस्य सामान्यीकरणम् ।
- धनस्य समयस्य शक्तेश्च अल्पमात्रेण अनुप्रयोगपुरस्सरं सरलसंस्कृतेन प्राविधिकोपकरणानां साहाय्येन च गभीरशास्त्रीयविचाराणां सरलशैल्या प्रस्तुतीकरणम् ।
- संस्कृतवाङ्मये सन्निहितानां तत्त्वानाम् अध्ययनाय अनुसन्धानाय शिक्षणाय च उत्सुकेभ्यः जनेभ्यः देश-काल-जाति-लिङ्ग-स्तरादीनां बाधकानां निरणपूर्वकम् अवसरप्रदानम् इत्यादीनि विश्वविद्यालयस्य अग्रदृष्टौ सन्ति।

ध्येयं प्रशासनञ्च -

सततं लोकसम्मतानि ध्येयानि अनुस्मरन् जनस्य सङ्घटनस्य ध्येयपदार्थविशेषेषु सङ्गः सहजतया वर्तन्ते। एतदनु ध्येयेषु पारम्परिकशास्त्रीयविषयविशेषेषु विश्वविद्यालयस्य सङ्गः वर्तते । विश्वविद्यालयस्य समस्तेषु विभागेषु विभिन्नानां शास्त्राणाम् अध्ययनाध्यापनपरम्परा अबाधगत्या प्रचलति। सम्पूर्णभारतदेशस्य छात्रेभ्यः स्वाभीष्टं शास्त्रीयं विषयं पठितुमत्र अवसरो वर्तते। **"भारतस्य**

प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृतिस्तथा" इतीमां सूक्तिमनुस्मरन्तः विश्वविद्यालयस्य प्रशासनेन समस्तविश्वविद्यालये सुव्यवस्था परिकल्पिता । पुनः भारतीयज्ञानप्रणाल्याः संरक्षणोपाया अनुक्षणं ध्यायन् महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः प्राचीनज्ञानविज्ञानयोः प्रचारकान् संरक्षकान् च विना भेदभावं प्रोत्साहयति। विश्वविद्यालयस्य विशिष्टाः योजनाः अस्माद्धेतोः सक्रियाः सन्ति।

संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रम्-

- संस्कृतभाषायाः प्राचीनज्ञान-विज्ञानपरम्परायाश्च संरक्षणाय, संवर्धनाय, अभिमुखीकरणाय च संस्थापितं महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रं स्थापितं विद्यते।
- भारतीयसंस्कृतेः मूलभूतसिद्धान्तेषु निहितानां प्रबुद्धानां, समावेषिणाम् उदात्तानां, सहिष्णुनां, सार्वत्रिकानाम् उद्देश्यानां पूर्तये क्रियाशीलमिदं केन्द्रं संस्कृतस्य सन्दर्भे प्रगतिशीलप्रगतेः अपि च बहुमूल्यम् अध्ययनं प्रशिक्षणम्, अनुसन्धानम्, अन्वेषणञ्च कुर्वद् अस्ति। भाषा प्राचीनशास्त्रपरम्परायाः तथा भारतीयशिक्षायाः क्षेत्रे उत्कृष्टकीर्तिमानं स्थापयतुं सर्वदा यत्नं विदधाति। अनेन केन्द्रमाध्यमेन न केवलमत्रत्याः जनाः लाभान्विताः जाताः अपितु देशविदेशपर्यन्तं जनाः लाभान्विताः भवन्ति।

नायकत्वस्य अन्तर्भावःएवं क्रमेण वर्तते-

मध्यप्रदेशराज्यस्य मा. राज्यपालाः, विश्वविद्यालस्य मा. कुलाधिपतयः प्रमुखाः नायकाः।

कुलपतिः विश्वविद्यालयस्य शैक्षिकाणां प्रशासनकार्याणां च प्रमुखकार्यकारीनायकः। विश्वविद्यालयनिर्णयानां क्रियान्वयनं करोति।

कुलसचिवः विश्वविद्यालयस्य प्रमुखः प्रशासनाधिकारी

संकायाध्यक्षः विश्वविद्यालयस्य शैक्षिककार्याणि साधयन्ति।

अनुसन्धाननिदेशकः अनुसन्धानविषयेषु क्रियान्वयनं करोति।

- विभागाध्यक्षः, विश्वविद्यालयस्य अधिकारिणः, छात्रकल्याणाधिष्ठाता, राष्ट्रियसेवायोजनानिदेशकः, वित्ताधिकारी, पुस्तकालयाध्यक्षः अन्ये च स्वक्षेत्रे प्रदत्तं दायित्वं वहन्तः उन्नतये सहकुर्वन्ति।

विश्वविद्यालस्य सर्वाः योजनाः विश्वविद्यालयस्य ध्येयमन्तर्दृष्टिश्च मनसि निधाय तदनुगुणं निर्धारिताः सन्ति।

विश्वविद्यालयस्य अध्यापकाः विश्वविद्यालयस्य सर्वासु प्राधिकरणिषु निर्णयप्रदानाय सहभागं स्वीकुर्वन्ति। विभागीयसमितिः वा अध्ययनमण्डलमथवा विद्यारिषद् उत कार्यपरिषद् वा भवतु सर्वत्र तेषां सोत्साहं भागग्रहणेन च शासनं प्रभारीरूपेण क्रियान्वयनं कर्तुं समर्थं भवति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.1.1_1716110976_12674.pc
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/mpsvv/vision-mission-core-values)

6.1.2 The institution practices decentralization and participative management

संस्था सहभागिप्रबन्धनव्यवस्थां विकेन्द्रीकरणप्रक्रियां च अनुसरति।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य प्रशासनव्यवस्था पूर्णतः सहयोगिनी विकेन्द्रीकरणप्रक्रियाश्रिता वर्तते। **सङ्घे शक्तिः कलौ युगे** इति वाक्यमनुसृत्य प्रबन्धनव्यवस्था स्वीयानां मानवीयसिद्धान्तानां सहयोगेन एव कार्यं विदधाति। प्रबन्धनपरिश्रमयोः सुचारुरूपेण सङ्घटनाभावे प्रशासनकार्याणि निर्विघ्नं न सम्भवन्ति। अतः सहभागिप्रशासनव्यवस्थां विकेन्द्रीकरणप्रक्रियां च महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः अनुसरति । सहभागिप्रबन्धनव्यवस्थायाः अनुसरणेन विकेन्द्रीकरणप्रक्रियायाः क्रियान्वयनेन च महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य कृते जायमानाः लाभाः यथा -

- संस्कृतेन सम्बद्धानां नूतनविचाराणां योजनानां च क्रियान्वयनावसरे विश्वविद्यालयस्य प्रबन्धनव्यवस्था आत्मानं सबलम् इति भावयति। यतोऽहि समेषां विश्वविद्यालयानां परिपूर्णः सहयोगः एव प्रबन्धनव्यवस्थायाः बलमस्ति।
- लक्ष्यप्राप्तिप्रसङ्गे निर्धारितकाले कार्यकारणावसरे समस्यायाः समाधानान्वेषणावसरे च विश्वविद्यालयोऽयं व्यक्तिगतभूमिकां दायित्वं च अवगम्य व्यक्तिगतं योगदानं प्रयच्छति। अनेन विश्वविद्यालयस्य धनसमयशक्त्यादीनां सदुपयोगो जायते।
- सहभागिप्रबन्धनव्यवस्थायाः अनुसरणेन महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य समेषां कर्मचारिणां मनोबलं प्रतिपलं वर्धते ।
- सहभागिप्रबन्धनव्यवस्थायाः कारणेन विकेन्द्रीकरणप्रक्रियायाः क्रियान्वयनेन च विश्वविद्यालयस्य सर्वाः व्यवस्थाः सुचारुरूपेण प्रचलन्ति।

- विश्वविद्यालयः नूतनयोजनानां क्रियाकलापानां च अनुप्रयोगात् पूर्वपरामर्शशैलीम् आश्रित्य समेषां परामर्शान् स्वीकृत्य अन्तिमनिर्णयं स्वीकरोति । एवमेव अन्तिमनिर्णयप्रसङ्गेऽपि संयुक्तनिर्णयशैलीं समाश्रित्य प्रशास्ति।
- विभिन्नाः परिषदः, समितयः, प्रकोष्ठाः, मण्डलानि, विद्याशाखाश्च प्रशासनव्यस्थां सबलीकर्तुमेव संरचिताः सन्ति।

विश्वविद्यालयस्य प्रतिनिधिभूताः विभिन्नाः समितयः संस्थायाः हितमवलम्ब्य कार्यं कुर्वन्ति। तासु प्रमुखाः समितयः यथा -

चयनसमितिः

विश्वविद्यालयस्य नियुक्तिप्रक्रियायां भिन्नभिन्नदृष्टिकोणानां प्राप्तिस्तथा कस्यचिदेकस्य प्रतियोगिनः प्रति विशेषपूर्वाग्रहस्य सम्भावनायाः निराकरणपूर्वकं कार्यं करोतीयं समितिः।

प्रवेशसमितिः

प्रवेशसमितिः विद्यार्थिनां प्रवेशप्रक्रियायाः पञ्जीकरणस्य परिचय-प्रवेशपत्रादीनां च वितरणं करोति। अस्याः समितेः अनुशासने छात्राणां प्रवेशः नियमानुसारं विधीयते।

परीक्षासमितिः

गोपनीयविभागात् प्रश्नपत्राङ्गीकरणम्, परीक्षायाः व्यवस्थापनम्, केन्द्रस्थापनस्य निर्धारणम्, प्रवेशपत्रप्रश्नप्रत्रदीनां वितरणम्, उत्तरपुस्तिकास्वीकरणम्, मूल्याङ्कनाय गोपनीयविभागं प्रति प्रेषणम् इत्यादीनि कार्याणि विश्वविद्यालये सम्भवन्ति।

शोधसमितिः

शोधसमितिः मूल्याङ्कनं करोति यत् प्रस्ताविता परियोजना विश्वविद्यालयस्य नियमानुरूपा विद्यते, तथा अनुसन्धानस्य कृते उपयुक्तसंसाधनानि सन्ति। तथा अनेन शोधेन प्राप्यमाणाः परिणामाः उपयोगिनः सन्ति न वा। अनुसन्धानसमितिः सम्भावितानां शोधकर्तृणां सङ्ठनात्मकसहकारिभिः सह सहयोगस्य समर्थनस्य कृते कार्यं करोति।

छात्रवृत्तिसमितिः

छात्रवृत्तिसमितिः छात्रवृत्तिप्राप्तये पात्राणां छात्राणां नामसूचीं निर्माय वस्तुनिष्ठमाध्यमेन छात्रवृत्तिप्रदानाय व्यवस्थां करोति।

प्रकाशनसमितिः

प्रकाशनसमितिः विश्वविद्यालयस्य शैक्षिकसम्बद्धान् नैकान् ग्रन्थान् एवं विश्वविद्यालयस्य त्रैमासिकवार्षिकादिपत्रिकाणां प्रकाशनस्य कार्यं करोति।

ग्रन्थालयसमितिः

ग्रन्थालयसमितिः पुस्तकानां क्रयणसंरक्षणसंस्थापनवितरणादिषु कार्येषु सर्वदा पथप्रदर्शनं करोति।

प्रतियोगितासमितिः

प्रतियोगितासमितिः छात्राणां चतुर्मुखीविकासाय आवश्यकतानुसारं विविधानां प्रतियोगितानामायोजनं करोति।

छात्रावाससमितिः

छात्रावाससमितिः विश्वविद्यालये विद्यार्थिनाम् आवासभोजनादिव्यवस्थां निर्वहति। छात्रावासे प्रवेशाय आवश्यकान् नियमान् निर्धारयति। विद्यार्थिनां प्रतिनिधिभ्यः छात्रावासनिर्वहणादिषु सहयोगप्रदानाय प्रेरयति।

वित्तसमितिः

वित्तसमितिः विश्वविद्यालये वेतननित्यनैमित्तिकव्ययादीनां प्रबन्धनस्य कार्यं निर्वहति। स्थायवित्तीयसमितेः अनुमोदनेन सहयोगेन वा क्रियाकलापान् विश्वविद्यालयः समेधयति।

अनुशासनसमितिः

अनुशासनसमितिः अनुशासनबाधकान् वारयितुमनुशासनव्यवस्थां संरक्षयितुं च सहयोगं करोति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.1.2_1716035829_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/organogram)

6.1.3 Sanskrit-Version of vision, mission statement of the university, the Act, Statute, MoA and Rules, Official notification/information, Regulations are available in institutional website.

विश्वविद्यालये दूरदृष्टिपत्रस्य, ध्येयपत्रस्य, अधिनियमानाम्, संवैधानिकनिकायानाम्, विश्वविद्यालयस्य लिखितनियमानाम्, औद्योगिकसूचनानां, विनियमानाञ्च संस्कृतरूपान्तरणम् उपलभ्यते।

Answer:

संस्कृतभाषायाः सर्वाङ्गीणविकासाय संस्कृतस्य प्रचाराय प्रसाराय च स्वायत्तसंस्थारूपेण २००८ तमस्य अगस्तमासस्य १५ दिनाङ्के महर्षि पाणिनि संस्कृत विश्वविद्यालयः प्रतिष्ठापितः। अस्मिन् विश्वविद्यालये दूरदृष्टिपत्रस्य, ध्येयपत्रस्य, अधिनियमानां, संवैधानिकनियमानां, विश्वविद्यालयस्य लिखितनियमानां, च अधिकाधिकानि संस्कृत रूपान्तराणि सम्पादितानि। तेषु कानिचन जालपुटे स्थापितानि सन्ति। विश्वविद्यालयस्य जालपुटे एतद्विषयकं विवरणमपि अस्ति। एवं प्रशासने, प्रबन्धने, सञ्चिकानामुपरि टिप्पणीलेखने, सूचनाफलकस्योपरि, कार्यालयीयसूचनासु, शिक्षकविषयकसूचनाप्रदाने अन्येषु कार्येषु च मुख्यमाध्यमरूपेण संस्कृतभाषा स्वीकृता वर्तते। महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः संस्कृतस्य संरक्षणाय सम्पूर्णपरिसरस्य वातावरणं संस्कृतमयं कर्तुं तत्परोऽस्ति।

प्राशासनिककार्यालये संस्कृतस्य प्रोत्साहनविधिः -

विश्वविद्यालयेन प्राशासनिककार्यालये यथाशक्यं संस्कृतस्य प्रोत्साहनार्थं सञ्चिकाः संस्कृतमाध्यमेन सञ्चालनाय केषाञ्चित् संस्कृतवाक्यानां सूचिका निर्माय प्रदत्तास्ति। विश्वविद्यालयस्य सिद्धान्तध्येय-लक्ष्यपत्राणि अपि संस्कृतेन संरच्य सर्वत्र संलग्नानि वर्तन्ते। तथा समये समये शिक्षकेतरकर्मचारिभ्यः संस्कृतसम्भाषणशिबिराण्यपि आयोज्यन्ते।

शैक्षणिककार्यक्रमेषु संस्कृतस्य प्रयोगविवरणम्-

विश्वविद्यालये शैक्षणिककार्याणि संस्कृतमाध्यमेन विधीयन्ते। यथा- शास्त्राणां पाठनं संस्कृतमाध्यमेन भवति। छात्रैः सह सामान्यवार्तालापः संस्कृतमाध्यमेन क्रियते। सङ्गोष्ठीनां कार्यशालानां विशिष्टकार्यक्रमाणाञ्च सञ्चिकाः, प्रचारप्रसारपत्राणि च संस्कृतमाध्यमेन संरच्यन्ते। विश्वविद्यालयस्य मुखपत्रमपि संस्कृतमाध्यमेन निर्मितमस्ति । विश्वविद्यालस्य विविधफलकानां नामानि, अधिकारिणाम्, अध्यापकाणां, कर्मचारिणां नाम- पदानि अपि सर्वत्र संस्कृतमाध्यमेन संलग्नानि सन्ति।

शास्त्रेषु प्रतिपादितविविधसुभाषितानां हिन्दीभाषानुवादसहितफलकानि विश्वविद्यालयपरिसरे स्थापितानि। वाग्वर्धिनीपरिषद्, वाक्यार्थपरिषद्, विभिन्नसङ्गोष्ठ्यः, विभिन्नस्पर्धाः संस्कृतमाधमेन सञ्चाल्यन्ते। सर्वविधकार्यक्रमाणां सत्रसञ्चालनमपि संस्कृतमाध्यमेन आचर्यते। स्पर्धानां सूचनाः, नियमाः, व्याख्यानमालाः, कार्यक्रमाणां अधिसूचनाः, सत्रसञ्चालनाय सूच्यः, आमन्त्रणपत्राणि सर्वाण्यपि संस्कृतमाध्यमेन विलिख्यन्ते तथा सम्बद्धविद्वद्भ्यः सम्प्रेष्यन्ते च ।

शैक्षणिकस्वाध्यायकार्याणि, महाविद्यालयेभ्यः शिक्षणसम्बद्धव्यवहाराः संस्कृतमाध्यमेन व्यवह्रियन्ते। छात्रेभ्यः आन्तरिकसूचनाः, समयपत्राणि, अधिसूचनाश्च संस्कृतमाध्यमेन प्रदीयन्ते ।

शैक्षणिकगतिविधिषु सर्वत्रैव प्रायः शतप्रतिशतं संस्कृतस्य व्यवहारः क्रियते । तत्र कर्तव्यावकाशप्रत्रम् (D.L), सामान्यावकाशपत्रम् (C.L), इत्यत्रापि कृतमस्ति ।

फलम्- बाह्यविभिन्नविश्वविद्यालयेभ्यः विविधविषयनिष्णातारः अतिथयः ये महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयं प्रति समागच्छन्ति तेभ्यः संस्कृतेन सह परिचयः भवति, संस्कृतसूक्तीनामध्ययनेन प्रशान्तचित्ताः भूत्वा आनन्दमनुभवन्ति । ततः स्वविश्वविद्यालयं गृहञ्च गत्वा संस्कृतसम्पोषणमपि समाजाय सम्प्रेषयन्ति। विश्वविद्यालये देशस्य विविधप्रान्तेभ्यः छात्राः सततम् अध्ययनरताः भवन्ति। एवं विभिन्नप्रान्तेभ्यः च समागताः अध्यापकाः अध्यापनरताः भवन्ति। एतेषां सर्वेषामपि मातृभाषाः भिन्नाः, आचाराः भिन्नाः, व्यवहाराश्च भिन्नाः तथापि सर्वे **वसुधैव कुटुम्बकमि**तिवद्वसन्ति। तत्कारणं केवलं संस्कृतमेव। सर्वे संस्कृतेन सम्भाषन्ते व्यवहरन्ते च ।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.1.3_1715975938_12674.p
Sanskrit-Version of vision, mission statement documents on the website(दूरदृष्टिपत्रस्य ध्येयपत्रस्य संस्कृतरूपान्तरणम् संस्थायाः जालस्थाने उपलभ्यते)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.1.3_1716111028_12674.p

Provide the weblink of the Sanskrit version of all documents(सर्वेषां प्रलेखानां संस्कृतरुपान्तरणस्य जालसन्धानं प्रयच्छतु)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/)
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/mpsvv/vision-mission-core-values)

6.2 Strategy Development and Deployment

6.2.1 Perspective/Strategic plan and deployment documents are available in the institution

संस्थायां भविष्यद्योजनायाः/व्यूहात्मकयोजनायाः नियोजनप्रलेखा उपलभ्यन्ते क्रियान्वयनसम्बद्धानि प्रमाणानि वा उपलभ्यन्ते।

Answer:

संस्कृतवाङ्मयं विविधशास्त्रभूयिष्ठमस्तीति जानन्त्येव । न केवलम् आध्यात्मिकशास्त्राणाम् अपि तु लौकिकानां वैज्ञानिकानां च बहूनां शास्त्राणां विशालाकरो वर्तते । अतः समग्रः सम्प्रत्ययः विश्वविद्यालयस्य भविष्यद्योजनायां विकासोन्मुखी वर्तते। विश्वविद्यालयस्य दूरदर्शिता नीतिः दूरगामिविकासस्य कृते यत्नं करोति। यत्र हि संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रद्वारा विविधाः कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। क्रमशः यथा -

- **शास्त्रसेतुः** (Shastra bridge program) एकसम्बन्धिज्ञानम् अपरसम्बन्धिस्मारकम् भवतीति। शास्त्राणि यद्यपि नैकानि वर्तन्ते परन्तु तानि सर्वाणि परस्परं सम्बद्धानि एव सन्ति। साङ्ख्ययोगयोः न्यायवैशेषिकयोः योगायुर्वेदयोः प्राचीनार्वाचीनयोः शास्त्रयोः इत्येवं विभिन्नानां शास्त्राणां सेतुपाठ्यक्रमाणां सम्प्रयोगः औपचारिकरूपेण विधातुं विश्वविद्यालयः चिन्तयति।
- **शास्त्रबीजरक्षा** (Seed saving for the future) शास्त्राणि बहूनि वर्तन्ते। तत्र आद्यं शास्त्रम् इति प्रकीर्तितं साङ्ख्यशास्त्रं सम्प्रति नेपथ्यं गतमस्ति। सहस्रवर्त्मा सामवेदः इति उच्यते। सम्प्रति केवलं शाखात्रयम् उपलभ्यते। अतः वेदशास्त्राणां परिरक्षणाय अग्रिमसन्तत्यै प्रदानाय च शास्त्रबीजरक्षा इति योजना विश्वविद्यालयस्य भविष्यद्योजनायां निष्ठोऽस्ति।
- **शिक्षकप्रशिक्षणम्-** विश्वविद्यालयस्य केन्द्रेण शासकीयाशासकीयसंस्कृतशिक्षकाणां कृते उन्मुखी कार्यक्रमः यथा समयम् आयोज्यते। प्रशिक्षणस्य मुख्योद्देश्यं संस्कृतशिक्षकाणां गुणवत्तासंवर्धनं व्यक्तित्वविकासश्च वर्तते।
- **बालकेन्द्रम्-** संस्कृतस्य प्रचाराय प्रसाराय कटिबद्धः विश्वविद्यालयस्य संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रं नगरे प्रदेशे सर्वत्र संस्कृताधारितान् कार्यक्रमान् यथा समये आयोजयति। तत्र लघुलघुबालकानां संस्कृते प्रवेशाय बालकेन्द्रं सञ्चाल्यते।
- **शास्त्रदृष्टिः** (Shastric perception program) दृष्टिपूतं न्यसेत् पादम् इति उच्यते। शास्त्रदृष्टिः लौकिकालौकिकसुखमूला अस्ति इति ख्यापनाय तस्याः प्रत्यक्षीकरणरूपाणां कार्यक्रमाणां सङ्घटनाय विश्वविद्यालयः चिन्तनं करोति।
- **शास्त्रप्रयोगः** (Application of Shastric Principles) **शास्त्राण्यधीत्यापि भवन्ति मूर्खाः यस्तु क्रियावान् पुरुषःस विद्वान्** इति सुभाषितकारो भणति। शास्त्राणि प्रयोगपथे न सन्ति चेत्तर्हि तानि निष्प्रयोजकानि सम्भवन्ति । न केवलं शिक्षाक्षेत्रे अपि प्रशासने प्रबन्धने च शास्त्रीयसिद्धान्तानाम् अनुप्रयोगाय विश्वविद्यालयः योजनाः विनिर्माति।
- **शास्त्रसमन्वयः** (Shastra + Modern social science) **सर्वे भवन्तु सुखिनः** इति भारतीयानां चिन्तनधारा। एतदनु प्राचीनशास्त्राणाम् आधुनिकसामाजिकविज्ञानानां च मध्ये समन्वयं सम्पाद्य सम्मिश्रितपाठ्यचर्यां निर्माय तदध्ययनाय स्वतन्त्रतावसरकल्पनं विश्वविद्यालयस्य भविष्यद्योजनायाः एकम् अङ्गम् अस्ति। सर्वविधानां छात्राणां सर्वविधापेक्षायाः पूर्तिं कर्तुं समन्वयः अनिवार्यः एव । राष्ट्रियशिक्षानीतिरपि प्राचीन-अर्वाचीनशास्त्राणां समन्वयसम्पदानाय संसूचनाः प्रायच्छत्।
- **शास्त्रजीविका** (Employment/Livelihood focus) **"उद्यमेन हि सिद्ध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः। नहि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः"।।** इति सूक्तं सुभाषितकारेण आजीविकाप्रदानाभावे शास्त्राणाम् अध्ययनाध्यापने समधिकोत्साहं न प्रकाशयेयुः। संस्कृतज्ञानां कृते संस्कृतक्षेत्रे संस्कृतेतरेषु इतरेष्वपि क्षेत्रेषु विविधोद्योगावसरप्रकल्पनम् अपि विश्वविद्यालयस्य भविष्यद्योजनायाः एकम्अङ्गं वर्तते।
- **शास्त्रान्तरानुसन्धानम्-** (Multidisciplinary redearch) बहुविषयकपठनानुसन्धानसारल्यानि कल्पयित्वा उच्चशिक्षासंस्थानानां स्तरोन्नयनाय रष्ट्रियशिक्षानीतौ (NEP-2020) अनेकाः सूचनाः प्रदत्ताः। Multi-disciplinary Education and Research Universities (MERU) अस्य परिकल्पनानुसारं विश्वविद्यालये शास्त्रान्तरानुसन्धानाय विविधाः सक्रियाः भविष्यद्योजनाः सङ्कल्पिताः सन्ति।

File Description	Document

Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.1_1715969655_12674.p
Strategic Plan and deployment documents on the website(• व्यूहात्मकयोजनायाः नियोजनप्रलेखाः जालस्थाने उपलभ्यन्ते।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.1_1715967410_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सम्पादनम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/mpsvv/institution-development-plan)

6.2.2 Organizational structure of the University including governing body, administrative setup, and functions of various bodies, service rules, procedures, recruitment, promotional policies as well as grievance redressal mechanism.

संस्थायां सर्वविधाः प्रबन्धनव्यवस्थासंरचनाः यथा प्रबन्धनसमितिः, प्रशासनव्यवस्था, विविधनिकायानां कार्याणि, सेवानियमाः, प्रक्रियाः, नियुक्तयः, पदोन्नतिनियमाः, परिदेवनानिवारणकार्यप्रणाल्यश्च उपलभ्यन्ते।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतविश्वविद्यालयः अधिनियमः 2006 क्रमाङ्कः 15 सन् 2008 तमे वर्षे विहितप्रावधानानामनुरूपेण विश्वविद्यालयस्य 19 परिनियमाः, 20 अध्यादेशाः तथा 8 विनियमाः निर्मिताः तथा ते विश्वविद्यालयस्य साधारणसभायाः अनुमोदनस्य प्रत्याशायां समन्वयसमितेः एवं समन्वयसमितेः स्थायीसमितेश्च समक्षं प्रस्तुताः। समन्वयसमितेः समक्षं गत्वा तासां परीक्षणं कृत्वा समन्वयसमितेः सभायां दिनाङ्कः 02.09.2010 इत्यस्मिन् तेषां प्रस्तुतीकरणं स्वीकृतम्। साधारणविगतसभायां दिनाङ्कः 20.11.2012 तमे वर्षे अस्य अनुमोदनं सञ्जातम्। महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य सञ्चालनं सुचारुरूपेण स्यादित्येतदर्थम् अधिनियमानुसारं साधारणपरिषत् कार्यपरिषद्, विद्यापरिषद्, वित्तसमितिश्च विहिताः सन्ति। तथा च छात्रान् संलक्ष्य छात्रावाससमितिः, रैगिंगरोधीसमितिः इत्यनयोः संरचना कृताऽस्ति । किञ्च विभिन्नविभागानां सम्यक्सञ्चालनाय ग्रन्थालयसमितिः, प्रकाशनसमितिः, क्रयसमितिः, भवननिर्माणसमितिः, परीक्षासमितिः, समस्यानिवारणसमितिः, महिलाविषयक समस्या-निवारणसमितिः (Women Redressal Grievance Committee) च गठितास्सन्ति।

कुलाधिपतिः-

मध्यप्रदेशस्य राज्यपालः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य कुलाधिपतिः अस्ति। कुलाधिपतिः विश्वविद्यालयस्य प्रधानः अस्ति। सः विश्वविद्यालयस्य उपाधिप्रदानप्रसङ्गे दीक्षान्तसमारोहादिषु अध्यक्षपीठमलङ्करोति।

कुलपतिः

कुलपतेः नियुक्त्यर्थं कुलाधिपतिना संरचिता एका चयनसमितिः भवति। सा तदर्थम् अर्हाणां तालिकां निर्माति। तालिकातः कुलाधिपतिः एकं व्यक्तिविशेषं कुलपतित्वेन नियोजयितुम् अनुज्ञां ददाति। परिनियमानुगुणमेव कुलपतेः चयनं जायते। कुलपतेः अधीने कुलसचिवः, परीक्षानियन्त्रकः, वित्ताधिकारी, ग्रन्थपालकः, सङ्कायाध्यक्षः इत्यादयः कार्यं कुर्वन्ति। विश्वविद्यालयस्य प्राधिकरणं प्रबन्धनव्यवस्थां निर्वहति।

साधारणपरिषत्- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयाधिनियमः 2006, इत्यत्र 15.1 इत्यत्र विहितविनियमानुसारेण साधरणपरिषदः अधिकारः स्वरूपं कार्याणि च निरूपितानि सन्ति। इयं परिषद् प्रबन्धनव्यवस्थायां शीर्षस्थाने तिष्ठति।

कार्यपरिषत् - विश्वविद्यालयं सुचारुरूपेण सञ्चालयितुं विद्यमाना मुख्या परिषत् इत्युक्ते कार्यपरिषत् एव वर्तते। इयं परिषद् विश्वविद्यालयस्य नीतिनिर्धारणे तेषाम् अनुप्रयोगे च प्रधानपात्रतां वहति।

विद्यापरिषत् :- विश्वविद्यालयीयशिक्षायाः, शिक्षणप्रक्रियायाः, प्रशिक्षणस्य, परीक्षायाः, अनुसन्धानकार्यक्रमाणां च स्तरपरिरक्षणकर्मणि विद्यापरिषत् मुख्यं स्थानं भजते ।

A.सङ्कायमण्डलम्- विश्वविद्यालये विभिन्नपाठ्यक्रमाणां निर्माणमध्ययनमण्डलं करोति। अध्ययनमण्डलं पाठ्यक्रमस्य निर्माणं संशोधनं वा कृत्वा अनुमोदनाय सङ्कायमण्डलं प्रति प्रेषयति। तत् तानि परिशील्य अन्तिमनिर्णयाय विद्यापरिषदं प्रति सारयति।

सङ्कायाः- सङ्कायाः विश्वविद्यालयस्य विविधानि विद्यास्थानानि द्योतयन्ति। प्रत्येकसङ्कायस्य एकः निर्दिष्टः सङ्कायप्रमुखः भवति।

अध्ययनमण्डलम्- विश्वविद्यालयस्य विभिन्नपाठ्यक्रमाणां निर्माणम् अध्ययनमण्डलं करोति। अध्ययनमण्डलं काले काले च विभिन्नपाठ्यक्रमाणां संशोधनं परिवर्तनादिकं कृत्वा कृतसंशोधनानां परिवर्तनादीनाम् अनुमोदनाय विद्यापरिषदं प्रति सारयति।

विभागाध्यक्षः- विभागाध्यक्षः शैक्षणिकविभागस्य प्रमुखः भवति। प्रत्येकं विभागस्य एकः निर्दिष्टः विभागाध्यक्षः भवति।

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य विभिन्नाः समितयः सन्ति। यथा -

परीक्षासमितिः

स्थानीयशोधसमितिः

ग्रन्थालयसमितिः

वित्तसमितिः

छात्रपरिवेदनानिवारणसमितिः

शोधसलाहकारसमितिः

महिलापरिवेदनानिवारणसमितिः

B.छात्रवृत्तिसमितिः- इत्याद्याः समितयः विश्वविद्यालयस्य कुलपतेः मार्गदर्शनेन गतिशीलाः सन्ति। विश्वविद्यालयस्य एतेषां मार्गदर्शनेन एव सर्वाः शैक्षिकाः प्राशासनिकाश्च क्रियाकलापाः प्रवर्तन्ते। परिवेदनानिवारणकार्यक्रमाणां आधारः विश्वविद्यालयानुदानायोगद्वारा काले काले कृतानामधिनियमानामाधारेण वर्तते। विश्वविद्यालये परिवेदनानिवारणकार्यक्रमप्रणाल्याः सुचारुरूपेण सञ्चालनाय विविधाः समितयः रचिताः सन्ति। आभिः समितिभिः गोपनीयतापूर्वकं समस्यायाः वस्तुनिष्ठपरिहारोपायाः संसूच्यन्ते। यौनोत्पीडनसम्बद्धसमितिः, छात्रसमस्यानिवारणसमितिः, कर्मचारिणां सन्तापापनोदनसमितिः इत्याद्याः सक्रियाः समितयः विश्वविद्यालये सन्ति।

सेवानियमाः, प्रक्रियाः, नियुक्तयः, पदोन्नतिनियमाः च-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य नियमावलिं समाश्रित्य तमसंवत्सरस्य नियमावलिं समाश्रित्य सेवानियमान् पदोन्नतिनियमान् च निर्धारयति। विश्वविद्यालयस्य अध्यादेशे शिक्षकाणां कर्मचारिणां नियुक्तिः सेवानियमाः च सङ्ग्रहेण उल्लिखिताः सन्ति। प्रत्यक्षनियुक्तौ श्रेष्ठतायाः आधारेण नियुक्तौ च विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य नियमावलिमेव समाश्रयति ।

File Description	Document
Upload the document of functions of the University and policies. (विश्वविद्यालयस्य एवं तन्नियमानां च कार्यप्रणाल्याः प्रलेखाः उपारोपणीयाः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.2_1716036197_12674.pc
Upload document depicting the organizational structure including, governing body and administrative setup. (सर्वविधानां प्रबन्धनव्यवस्थासंरचनानां विवरणं प्रयच्छतु- यथा प्रबन्धनसमितिः, प्रशासनव्यवस्था च।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.2_1715970486_12674.pc
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/files/Organogram/ORGANOGRAM_2.pdf)

6.2.3 Implementation of e-governance in areas of operation

1. Planning and Development

2. Administration

3. Finance and Accounts

4. Student Admission and Support

5. Examination

क्रियान्वयनक्षेत्रेषु वैद्युतप्रशासनस्य नियोजनम्

1. योजना, विकासश्च

2. प्रशासनम्

3. वित्तं, लेखाश्च

4. छात्राणां प्रवेशः, प्रोद्बलनं च

5. परीक्षा

Answer: E. ≤ 1 of the above (उ. उपर्युक्तेषु कश्चन एकः)

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.3_17159
Screen shots of user interfaces(प्रयोक्तुः अन्तःपृष्ठानां फलकचित्राणि)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.3_17159
ERP (Enterprise Resource Planning) Document(उपक्रमसंसाधनयोजनाप्रपत्राणि)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.3_17159
Details of implementation of e-governance in areas of operation Planning and Development, Administration etc (Data Template) (उपर्युक्तक्षेत्रेषु वैद्युतप्रशासनस्य क्रियान्वयनस्य विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.3_17159

6.2.4 Effectiveness of various bodies/ cells/ committees is evident through minutes of meetings and implementation of their resolutions.

विविधसमितीनां कार्यविवरणेभ्यः, निर्णयानां क्रियान्वयनात् च ज्ञायते यत् संस्थायाः विविधनिकायाः/ विभागाः/ समितयः प्रभावितया फलोन्मुखतया च कार्यतत्पराः सन्ति इति।

Answer:

- करचरणाद्यङ्गानां शरीरसंरचनायां यादृशी भूमिका वर्तते तादृशी एव भूमिका विविधानां विद्यास्थानानां विद्याशाखानां विभिन्नसमितीनां च वर्तते। अवयववैकल्ये न्यूनतायां वा यथा शरीरं न शोभते तथैव विविधानां निकायानां विभागानां समितीनां सुचारुरूपेण सङ्घटनाभावे विश्वविद्यालयः अपि न शोभते। अतः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः अमीषां सक्रियतायाः विषये विशिष्टध्यानं वहति।
- विकेन्द्रीकरणप्रशासनप्रणालीं समाश्रित्य संरचितस्य महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य विविधनिकायाः विभागाः समितयश्च क्रियाशीलाः विश्वविद्यालयस्य कार्यपरिषदः सभाः नियतरूपेण प्रतिवर्षं जायन्ते यत्र हि विकासपरनीतयः निर्णीयन्ते। निर्धारितनिर्णयानां क्रियान्वयनदृष्ट्या अपि इयं परिषत् प्रधानभूमिकां निर्वहति। विद्यापरिषत् विश्वविद्यालयीयशिक्षायाः, शिक्षणप्रक्रियायाः, प्रशिक्षणस्य, परीक्षायाः, अनुसन्धानकार्यक्रमाणां च स्तरपरिरक्षणकर्मणि कार्यरता भवति। अस्याः संसूचनाः विभागमुखेन समितिमुखेन च क्रियान्विताः भवन्ति। अध्ययनमण्डलं विश्वविद्यालयस्य विभिन्नपाठ्यक्रमाणां निर्माणं विदधाति।
- आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठानां विविधसमितीनां माध्यमेन च पाठ्यक्रमाणां प्रवर्तनाय मार्गदर्शनं लभ्यते। योजना तथा अनुश्रवणमण्डलं विश्वविद्यालयस्य विकासाय अपेक्षितानां योजनानां निर्माणकार्यं करोति। अस्य मण्डलस्य निर्णयाः विकासदृष्ट्या प्रधानाः भवन्ति । विद्यास्थानानि विद्याशाखाश्च विश्वविद्यालयस्य दर्शनशिक्षादीनि विद्यास्थानानि द्योतयति।
- विश्वविद्यालयस्य आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठः शैक्षिकेषु प्राशासनिकेषु च क्रियाकलापेषु गतिशीलतायाः संवर्धनाय एकस्याः प्रणाल्याः विकासं करोति। आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य प्राथमिकोद्देश्येषु संस्थायाः गुणवत्तासंवर्धनाय विश्वविद्यालयेन अनुसर्तव्याः मार्गोपायाः प्रमुखाः सन्ति। काले काले सभासङ्गोष्ठ्यादीनाम् आयोजनेन आर्थिक सहयोगादीनां प्रदानेन च विश्वविद्यालयस्य विकासाय प्रयतते । तदीयप्रतिवेदनेषु विश्वविद्यालयस्य गुणवत्तानिर्धारकमानकानां क्रियान्वयनेन प्राप्तस्य फलस्य विवरणम् उल्लिखितं वर्तते। विश्वविद्यालयस्य सर्वेऽपि क्रियाकलापाः छात्राणां विकासाय पूरकाः स्युरिति सङ्कल्पेन आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य प्रतिष्ठापनं विहितम् अस्ति।

आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य संसूचनाः आश्रित्य सक्रियाणां विभागसमित्यादीनां कार्येषु सञ्जाताः प्रगतयः यथा -

1. विश्वविद्यालये छात्रकेन्द्रितवातावरणं विद्यते येन शिक्षणाधिगमप्रक्रियायां प्रौद्योगिक्याः समावेशः क्रमशः जायमानं वर्तते ।
2. गुणवत्तासम्बद्धेषु तत्त्वेषु छात्राणाम् अभिभावकानां सामाजिकानां च प्रतिक्रियाः स्वीकृत्य शिक्षणाधिगमप्रक्रियायाः संवर्धनदिशि विश्वविद्यालयः सन्ततम् अग्रेसरः वर्तते।
3. आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य सहयोगेन परिसरेषु विभागीयाः ग्रन्थालयाः समारब्धाः। पुनः बहूनि पुस्तकानि क्रीत्वा संस्थापितानि इत्यतः विभागाः सर्वे स्तरोन्नतिं प्राप्नुवन्तः सन्ति।
4. नियतरूपेण विभागानां पर्यवेक्षणं प्रकोष्ठेन क्रियते इत्यतः विभागानां कार्यतत्परतायाः मूल्याङ्कनं जायमानं वर्तते। परीक्षासमितिः, शोधसलाहकारसमितिः, ग्रन्थालयसमितिः, वित्तसमितिः, छात्रावाससमितिः, क्रीडासमिति,कलासंस्कृतिसम्बद्धसमितिः इत्येवं बहव्यः समितयः सदा सक्रियाः ससूक्ष्मम् अवलोक्य अन्तिमाः निर्णयाः स्वीक्रियन्ते। छात्रपरिवेदनानिवारणप्रकोष्ठः, महिलाकक्षः इत्यादयः अपि स्थानीयस्तरे एव सन्तिष्ठन्ते। आसां निर्णयाः माननीयानां कुलपतीनां निर्देशेन समस्यानिवारणाय कार्यं कुर्वन्ति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.2.4_1715984639_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/academic/academic-council/academic-minutes

6.3 Faculty Empowerment Strategies

6.3.1 The institution has effective welfare measures for teaching and non-teaching staff.

संस्थया अध्यापकेभ्यः अध्यापकेतरकर्मचारिभ्यश्च प्रभाविसंक्षेमोपायाः अनुस्रियन्ते।

Answer:

विश्वविद्यालये अध्यापकाः शिक्षणेतरकर्मचारिणश्च आधारभूताङ्गानि भवन्ति। तेषां सर्वेषां स्वस्थचित्तेनैव विश्वविद्यालयस्य विकासोत्कर्षश्च भवितुं शक्यते। अनेनैव महर्षिपाणिनिसंस्कृतविश्वविद्यालयेन नैकाः कर्मचारिकल्याणयोजनाःअङ्गीकृताः। यथा-

1. षण्मासस्य मातृत्वावकाशः महिलाभ्यः (Meternity Live)।
2. सन्तानपालनावकाशः ।
3. चिकित्सावकाशाः
4. विशिष्टाः कर्तव्यावकाशाः।
5. विश्वविद्यालयस्वास्थ्यकेन्द्रम् ।

विश्वविद्यालयस्य पदाधिकारिभ्यः, अधिकारिभ्यः, कर्मचारिभ्यश्च पदानुसारं प्राप्तव्यकल्याणलाभाः UGC तथा राज्यसर्वकारस्य नियमानुसारं विश्वविद्यालयेन प्रदीयन्ते। विश्वविद्यालयद्वारा शैक्षणिक-प्रशासनिककर्मचारिणां कृते प्रदीयमानाः कल्याणकारिलाभाः ते निम्नलिखिताः सन्ति-

1-शैक्षणिककर्मचारिभ्यः दीयमानाः कल्याणकारिलाभाः -

विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिककर्मचारिभ्यः Travel Allowance (T.A). Dearness Allowance(D.A), House Rent Allowance(H.R.A), Medical Allowance(M.A), Duty Leave (D.L) Study Leave (S.L), Maternity Leave(M.L), Paternity Leave (P.L) तथा च परीक्षासम्बद्धकार्येषु प्राशासनिककार्येषु च अनुष्ठितस्य अनुष्ठीयमानस्य च कर्मभ्यः कर्मचारिभ्यः विश्वविद्यालयः निर्धारितनियमानुसारं लाभं प्रयच्छति।

2-प्राशासनिककर्मचारिभ्यः दीयमानाः कल्याणकारिलाभाः -

विश्वविद्यालयस्य प्राशासनिककर्मचारिभ्यः अपि T.A, D.A, H.R.A, M.A, तथा परीक्षासम्बद्धकार्येषु प्राशासनिककार्येषु च मान्यकुलपतिना अनुमतिं लब्ध्वा प्रदीयमानकार्याणां कृतेऽपि कल्याणकारिलाभाः प्रदीयन्ते।

विश्वविद्यालयस्य स्वास्थ्यसंरक्षणप्रणाली –

इयं प्रणाली समस्तशिक्षक-शिक्षकेतरकर्मचारिणां मूलभूतानुकूलतायै सौविध्यकारिणी भवति । यथा – शिक्षकाणां छात्राणाञ्च कृते विस्तृत वायुयुक्तकक्षा (प्रकोष्ठः) । विश्वविद्यालयस्य परिसरमध्ये सुविधायुक्तः पुस्तकालयः वर्तते। पुस्तकालयेऽस्मिन् पाठ्यक्रमसन्दर्भितपुस्तकानि, विश्वकोश-शब्दकोशान्यविविधसन्दर्भितपुस्तकानि सन्ति । शिक्षकाणां तरकर्मचारिणां च कृते निःशुल्कपुस्तकालयसुविधा निर्धारिता । विश्वविद्यालयपरिसरे विविधप्रजातियुक्ताः वृक्षाः सन्ति। एकं सुन्दरमुद्यानमपि विद्यते । प्रदूषणनिर्मूलनाय उपयुक्तमपि इदं वातावरणम् ।

सर्वेभ्यः हितधारकेभ्यः परामर्शसुविधाभिः सह विश्वविद्यालयपरिसरे योगोपचारकेन्द्रमपि विद्यते। अत्र महिलाछात्राणां कृते समानप्रकोष्ठः विश्वविद्यालयानुदानायोगदिशा स्थापितः। लैंगिकोत्पीडननिवारणसमितिः, छात्राणां समस्यासमाधानाय समस्यानिवारणकक्षः, स्थापितः विद्यते । छात्राणां पक्षत: आगतानां समस्यानां एका आन्तरिकशिकायतसमितिरपि गठिता। विश्वविद्यालयस्य कर्मचारिणां कृते व्यावसायिक विकासाय प्रशासनिकप्रशिक्षण कार्यक्रमः आयोज्यते। विश्वविद्यालये शिक्षणेन सह शिक्षणेतर कर्मचारिभ्यः एका विशिष्टा मूल्यांकनप्रणाली विद्यते ।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.1_1716014486_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/statutes)

6.3.2 Average percentage of teachers provided with financial support to attend conferences / workshops and towards membership fee of professional bodies during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च आर्थिकसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां सामान्या प्रतिशतता।

Answer: 33.91

6.3.2.1 Number of teachers provided with financial support to attend conferences/ workshops and towards membership fee of professional bodies year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/ कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च आर्थिकसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
28	16	0	0	0

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.2_1715987581_12674.p
Details of teachers provided with financial support to attend conferences, workshops etc. during the last five years (Data Template) (विगतपञ्चवर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु, सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च आर्थिकसहायतां प्राप्तवता)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.2_1715956575_12674.xl

6.3.3 Average number of professional development / administrative training Programmes organized by the university for teaching and non teaching staff during the last five years.

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च संस्थया समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या।

Answer: 0.2

6.3.3.1 Total number of professional development / administrative training Programmes organized by the Institution for teaching and non teaching staff year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकयोगः।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
01	00	00	00	00

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.3_1716015995_1
Reports of the Human Resource Development Centres (UGC ASC or other relevant centres) (मानवसंसाधनविकासकेन्द्रेभ्यः (विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य अकादमिकस्टाफ-महाविद्यालयेभ्यः अथवा तदन्यसदृशकेन्द्रेभ्यः) प्राप्तप्रमाणपत्राणि/प्रतिवेदनानि।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.3_1715989456_1
Reports of Academic Staff College or similar centers(शैक्षणिकमहाविद्यालयानां प्रतिवेदनम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.3_1715988483_1
Details of professional development / administrative training Programmes organized by the University for teaching and non teaching staff (Data Template)(शैक्षणिक-अशैक्षणिक-कर्मचारिणां व्यावसायिक-विकासार्थं / प्राशासनिक-प्रशिक्षणार्थं विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.3_1715958381_1

6.3.4 Average percentage of teachers attending professional development Programmes, viz., Orientation Programme, Refresher Course, Short Term Course, Faculty Development Programmes during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु अभिविन्यासपाठ्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां मध्यमानस्य प्रतिशतता।

Answer: 28.92

6.3.4.1 Total number of teachers attending professional development Programmes, viz., Orientation Programme, Refresher Course, Short Term Course, Faculty Development Programmes year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु अभिविन्यासपाठ्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
28	5	1	2	1

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.4_17160
Reports of the Human Resource Development Centres (UGC ASC or other relevant centers). (मानवसंसाधनविकासकेन्द्रेभ्यः (विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य शैक्षिककर्मचारिमहाविद्यालयेभ्यः अथवा तदन्यसदृशकेन्द्रेभ्यः) प्राप्तप्रमाणपत्राणि/ प्रतिवेदनानि।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.4_17159
IQAC report summary(आन्तरिकगुणवत्ताऽश्वासनकेन्द्रस्य प्रतिवेदनसारांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.4_17159
Details of teachers attending professional development Programmes during the last five years (Data Template)(विगतपञ्चवर्षेषु अभिविन्यासपाठ्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासपाठ्यक्रमादि वृत्तिविकासपाठ्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.4_17159

6.3.5 Institution has Performance Appraisal System for teaching and non-teaching staff

संस्थायां शिक्षकाणां शिक्षकेतरकर्मचारिणां कार्यनिष्पादनज्ञापनप्रणाली वर्तते।

Answer:

संस्थायाः उत्कृष्टतासम्प्राप्तौ दोषविधिः, सन्दिग्धस्थितिः बाधा भवति। अतः निष्प्रपञ्चव्यवहाराय तथा निर्मलनिर्दोषरीत्या प्रगतिपथानुसरणाय विश्वविद्यालयः कार्यं करोति।

- तेषां मूल्याङ्कनं पदोन्नतिश्च पारदर्शकपद्धत्या API आधारेण विधीयते ।
- शिक्षकेतराणां कर्मचारिणामपि मूल्याङ्कनं संस्थायाः प्रगतिनिमित्तं महत्त्वपूर्णं भवति। विश्वविद्यालयेन कर्मचारिणां मूल्याङ्कनार्थमपि विशिष्टपद्धतिः स्वीकृता एतेषां गोपनीयमितिवृत्तं (CR) कर्मचारिणां कार्यशैलीं, कार्यप्रगतिं व्यवहारञ्च अवलोक्य विभागप्रमुखैः प्रमाणीक्रियते।
- विभागप्रमुखैः समर्पितमितिवृत्तम् अधिकारिभिः परिशील्यते। कुलसचिवः कर्मयोगिनामितिवृत्तस्य मान्यतायाः अधिकारी भवति एवं कुलपतिः अध्यापकानां मूल्याङ्कनं विदधाति।

शिक्षणेतरकर्मचारिणां वार्षिककार्यनिष्पादनप्रणालीपरीक्षणक्रमे कार्यालयप्रमुखः प्रस्तावं कुलसचिवं प्रति अग्रेसारयति। कुलसचिवः तदर्थं सक्षमः प्राधिकारी भवति । एतस्मिन् संस्थाने शिक्षणेतरकर्मचारिणां कार्यनिष्पादनमूल्यांकनं तथैव आवश्यकं भवति यथा हि शिक्षकाणां कृते भवति।

कुलसचिवस्य गोपनीयं प्रतिवेदनं विश्वविद्यालयस्य कुलपतिना लिख्यते ।

यदि कस्यचिदपि शिक्षकस्य, अधिकारिणः, कर्मचारिणः वा गोपनीयप्रतिवेदने प्रतिकूला टिप्पणी भवति चेत् सः कुलपतिं अस्यावेदनं प्रस्तोतुं शक्यते ।

शिक्षकैः प्रस्तुते वार्षिकस्वमूल्यांकनप्रगतिप्रतिवेदने यदि काचिद् न्यूनता भवति तदा तेः पुनः परिष्काराय सूच्यन्ते। विश्वविद्यालयः संकायसदस्यानां कर्मचारिणां च प्रतिभाकौशलस्य सम्पूर्णं उपयोगं करोति । शिक्षकेभ्यः वार्षिकमूल्यांकनप्रणाली, कर्मचारिभ्यश्च प्रदर्शनमूल्यांकनं तेषां गुणवत्तां सुनिश्चितं करोति ।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.3.5_1716036928_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/6/6.3.5/6.3.5%20link.pdf)

6.4 Financial Management and Resource Mobilization

6.4.1 Institution conducts internal and external financial audits regularly

संस्था नियमितम् आन्तरं बाह्यं च वित्तलेखाङ्केक्षणं करोति।

Answer:

विश्वविद्यालये वित्तीयपारदर्शितायाः अत्यन्तम् उच्चमानकं संस्थापयितुं विश्वविद्यालयः स्थापनाकालादेव वित्तीयं विनिमयं परीक्षते। एतस्य समयबद्धरूपेण आन्तरिकं बाह्यं च परीक्षणं कार्यते। अद्यावधिवित्तीय-अङ्केक्षणे न कदापि वित्तीयानियमितता लब्धा। अत्र विश्वविद्यालयस्य आन्तरिक-लेखापरीक्षकः प्रतिवर्षं विस्तृतं प्रतिवेदनं प्रयच्छति। तस्य प्रतिवेदनानुसारेण सज्जता क्रियते आगामीवित्तीयवर्षस्य । यदि कुत्रापि संशोधनीयं न्यूनता वा प्रदर्शिता तदा शीघ्रमेव तस्य निवारणं क्रियते गुणवत्ता च सुनिश्चिता क्रियते। विश्वविद्यालयस्य पार्श्वे लेखापरीक्षणाय उत्तमं व्यवस्थितं च तन्त्रं विद्यते।

प्रतिवर्षमग्रिमवर्षस्य वित्तीयनियोजनं (budget) पूर्वमेव निश्चीयते। सर्वेपि व्ययाः नियोजनमनुलक्ष्य पारदर्शकरूपेण विहितनियमानुगुणं मान्यतायाः परमेव विधीयन्ते। विश्वविद्यालयस्य आयव्यययोः मूल्याङ्कनम् अङ्कपरीक्षणं नियमतया विश्वविद्यालयाधिनियमानुसारेण अङ्कपरीक्षणमाध्यमेन प्रमाणीकियते। एतदर्थं द्विविधा पद्धतिः परिपाल्यते।

आन्तरिकमङ्केक्षणं बाह्यम् अङ्केक्षणञ्चेति ।

विश्वविद्यालये नियमतया प्रतिवर्षम् आन्तरिकमङ्कपरीक्षणं कर्तुं व्यवस्था प्रकल्पितास्ति। तदर्थञ्च विश्वविद्यालयः सक्षमम् अधिकारिणं योजयति। स्थानिकः अङ्केक्षण-अधिकारी समग्रव्ययस्य सूक्ष्मावलोकनं विधाय अङ्कपरीक्षणं प्रमाणीकरोति।

बाह्यमङ्केक्षणं मध्यप्रदेशसर्वकारस्य AG द्वारा विधीयते। विश्वविद्यालयस्य वार्षिकव्ययः दशकोटिरुपकेभ्यः न्यूनो भवति। अतः बाह्यङ्केक्षणमावश्यकं न भवति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.4.1_1716022267_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/administration/finance-committee/audit-university)

6.4.2 Funds/ Grants received from non-government bodies, individuals, philanthropers during the last five years (not covered in Criterion III) (INR in Lakhs)

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयेतरनिकायेभ्यः, व्यक्तिभ्यः, दातृभ्यश्च प्राप्तम् आर्थिकं साहाय्यम् अनुदानं वा (यदि तृतीयनिकषे न निर्दिष्टम्) (लक्षशः रूप्यकेषु)

Answer: 6.99

6.4.2.1 Total Grants received from non-government bodies, individuals, philanthropers year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयेतरनिकायेभ्यः, व्यक्तिभ्यः, दातृभ्यश्च प्रतिवर्षं प्राप्तस्य आर्थिकसाहाय्यानुदानस्य वार्षिकयोगः (लक्षशः रूप्यकेषु)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
2.12	1.67	1.70	1.50	0

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.4.2_1716035029_12674.p
Details of Funds / Grants received from non-government bodies during the last five years (Data Template)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.4.2_1715980322_12674.xl
Annual statements of accounts(अङ्केक्षितस्य वार्षिकलेखापत्रस्य प्रतिकृतिः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.4.2_1716033471_12674.p

6.4.3 Institutional strategies for mobilisation of funds and the optimal utilisation of resources

विविधसंसाधनानां सर्वाधिकसमुपयोगार्थं, वित्तराशिसङ्ग्रहार्थञ्च संस्थायाः व्यूहाः।

Answer:

मध्यप्रदेशराज्यसर्वकारद्वारा अनुदानितवित्तेन विश्वविद्यालयस्य वित्तीयकार्यं भवति। विश्वविद्यालयेन प्रतिवर्षं यो व्ययो भवति तस्यायोजनं भविष्यं परीक्ष्य विविधविभागेभ्यः स्वस्वयोजनानुसारं आवश्यकतापूर्तये धनराशेः पूर्तये भविष्यद्योजनाः समीक्ष्य अपेक्षितधनराशिः सूच्यते। आगतस्य धनव्ययस्य आकलनं विधाय आनुमानिकं पत्रकं विश्वविद्यालयस्य वित्तविभागेन सज्जीक्रियते । एतत् कल्पितधनव्ययपत्रकं विश्वविद्यालयस्य वित्तसमित्याः पुरतः उपस्थाप्यते। तस्याः संस्तुतिमाश्रित्य पुनः कार्यपरिषदा अनुमोदनं क्रियते। ततः परं विश्वविद्यालयद्वारा राज्यसर्वकारं प्रति सम्प्रेष्यते। येनाधारेण राज्यसर्वकारः अनुदानस्यायोजनालोके धनं विश्वविद्यालयाय प्रददाति।

- सर्वकारपक्षतः विश्वविद्यालयाय हेत्वनुसारं अनुदानं प्रदीयते। विश्वविद्यालयस्य कृते भविष्यद्योजना अनुदानस्य महत्तमः विनियोगः भवेत् एतदर्थं कार्यकारिण्याः अनुमोदनपूर्वकं मान्यस्य कुलपतेः अनुमत्या सर्वकारस्य नियममनुश्रुत्य राज्यसर्वकारद्वारा नियुक्तमुख्यवित्ताधिकारिणा तस्यानुदानधनस्योपयोगः क्रियते। विश्वविद्यालयेनापि सर्वकारस्य नियमानुसारं प्रदत्तधनं तद्धेतून् लक्ष्यीकृत्य प्राप्तस्य अनुदानस्य विनियोगः क्रियते।

संचितधनव्ययः- विश्वविद्यालयस्य संचितधनस्याधारेण नूतनप्रकल्पानां समावेशः क्रियते। नूतनभवनानां निर्माणम्, अधोसंरचनाविकासः इत्यादीनां तत्र समावेशः क्रियते।

अत्र वित्तव्यवस्थायै मध्यप्रदेशशासनपक्षतः वित्ताधिकारी प्रतिनियुक्तो भवति। यः राज्यसर्वकारद्वारा प्रदत्तस्य अन्येभ्यश्च स्रोतोभ्यः प्राप्तस्य धनस्य विनियोगं यथा नियमं कर्तुम् अधिकृतो भवति। विश्वविद्यालयस्य वित्तसमितिना सज्जीकृतस्य प्रस्तावस्य उपरि कार्यपरिषद् विचारं करोति अनन्तरं विविधमदेषु धनविनियोगं विभज्य व्ययीकर्तुम् आदिशति। अनन्तरं कुलपतेः स्वीकृत्या धनव्ययं वित्तनियन्त्रकः करोति।

व्ययीकृतस्य धनस्य अङ्केक्षणं CA द्वारा क्रियते। अनन्तरं आन्तरिक-बाह्यपरीक्षकेण अङ्केक्षणं भवति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.4.3_1716037423_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/university-act)

6.5 Internal Quality Assurance System

6.5.1 Internal Quality Assurance Cell (IQAC) has contributed significantly for institutionalizing the quality assurance strategies and processes

गुणवत्ताश्वासनव्यूहानां प्रक्रियाणां च संस्थानीकरणाय आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रं विशेषतः योगदानं करोति।

Answer:

कस्यापि संस्थायाः लोकप्रियता उत्कृष्टता व्यापकतादिकं तस्याः संस्थायाः आन्तरिकगुणवत्ताधारितं भवति। अनेन सहजरीत्या एव संस्थायाः पारदर्शिता प्रसरति। अतः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासनप्रकोष्ठः स्थापितम्।

आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासन-प्रकोष्ठस्य आरम्भः 2018 वर्षात् जातो वर्तते । शैक्षणिकप्रसङ्गे अध्ययनाध्यापनप्रक्रियासमीक्षायै मुख्यकेन्द्रमस्ति आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासन-प्रकोष्ठः। शैक्षणिकप्रवृत्तीनां मूल्याङ्कनार्थम् अङ्कयोजनाय च औपचारिकरूपेण कार्यसम्पादने आन्तरिक गुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठः मुख्यभूमिकामावहति।

अस्याः निर्वहणम् एकः वरिष्ठः आचार्यः करोति । अस्यां समित्यां गुणवत्ता तथा च मूल्याङ्कनव्यूहरचना इति प्रक्रियाद्वयी समीक्ष्यते। समित्याऽनया विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकविकासाय प्राशासनिकपर्यवेक्षणाय च समये समये उपवेशनं मान्यस्य कुलपतेः अनुमत्या क्रियते। उपवेशने शैक्षणिकवर्षे करणीयकार्याणां मार्गदर्शिका निर्मीयते। तदनुसारं कार्यं विश्वविद्यालयेन क्रियते । विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिक-प्राशासनिककार्यसम्पादनार्थम् आन्तरिक-गुणवत्ता-मूल्याङ्कन-प्रकोष्ठद्वारा करणीयाः निर्धारितांशाः एवं सन्ति-

1. शैक्षणिकपर्यवेक्षणे संस्थायाः अमनेकप्रकारकगुणवत्तायुक्ताश्वासनपद्धतीनां विकासः करणीयः।
2. आन्तरिक-गुणवत्ता-मूल्याङ्कन-कक्षाद्वारा एव NAAC इत्यस्य प्रामाण्यप्राप्त्यर्थम् आवेदनपत्रं प्रदातुं निश्चयः कृतो वर्तते विश्वविद्यालयेन।
3. सर्वपदाधिकारिणाम् अभिप्रायान् गुणवत्तासम्बद्धान् विश्लिष्य नियमपरिवर्तनं कार्ययोजना-परिवर्तनञ्च विश्वविद्यालयेन तथा च गुणवत्तायाः सहयोगार्थं सङ्कलनानुसारं परिवर्त्यते।
4. उत्कृष्टगुणवत्तायाः प्राप्तपरिणामानुसारं समये समये मानकानां नवीनीकरणं क्रियते। विविधपत्रसंस्थाभिः सह शैक्षणिकप्रवृत्त्यर्थं सम्पर्कः साध्यते।
5. सर्वपदाधिकारिभ्यः प्राप्तप्रतिक्रियाविषये विचारं कृत्वा समये समये निर्धारितनियमेषु परिवर्तनविषये चिन्तनं क्रियते।
6. सहाय्यार्थम् अनेन माध्यमेन संस्था शिक्षण-संशोधन-प्रशासनेषु गुणवत्तायाः परिष्करणार्थम् अभिवृद्ध्यर्थं च सततं प्रयतते, सर्वविधसाहाय्यञ्च करोति।
7. सर्वविधगुणवत्तायाः निर्वहणार्थं कार्यान्वयनायोजनायाः अभ्यासक्रमविकासार्थ च अध्ययनाध्यापनमूल्याङ्कन-संशोधन-सहकारादिसर्वप्रकारकविभागेषु विस्तृतरूपेण प्रवृत्तयः करणीयाः।
8. मार्गदर्शिकानुसारं शैक्षणिकसम्बन्धिलेखापरीक्षा क्रियते। एवं प्रकारेण आन्तरिक- गुणवत्ता-मूल्याङ्कन-कक्षाद्वारा विविधोपवेशनेषु निर्धारिताः विषयाः अधोनिर्दिष्टाः सन्ति-

समित्या सम्प्राप्ताः सफलताः -

1. शैक्षणिकपर्यवेक्षणे संस्थायाः अनेकप्रकारकगुणवत्तायुक्ताश्वासनपद्धतीनां विकासः जायमानो वर्तते, विविधकार्यक्रमाः यथा संस्कृतसप्ताहोत्सवः, युवमहोत्सवः, राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियपरिसंवादाः, कार्यशालाः, अल्पावधिक-यान्त्रिक-पाठ्यक्रमाः (Short Term Courses), यान्त्रिक-सङ्गोष्ठ्यः (Webinars), विशिष्टव्याख्यानानि आयोज्यन्ते।
2. आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासन-प्रकोष्ठद्वारा NAAC इत्यस्य प्रामाण्यप्राप्त्यर्थम् अवेदनपत्रं प्रदातुं कृतनिश्चयानुसारं प्रवर्तमानास्ति ।
3. विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकाध्यापकानां (CAS) पदोन्नतिविषये यथासमयं विशेषज्ञानां परीक्षणम् एवं मूल्याङ्कनादिकं कृत्वा अभिलिखितम् आन्तरिकगुणवत्ता आश्वासन-प्रकोष्ठस्य अनुशंसाधारेण पदोन्नतिः क्रियते।
4. अभ्यासक्रमाणां प्रामाणीकरणम् अभ्यासक्रमसमित्या कारितमस्ति ।
5. अपेक्षानुसारं प्रोजेक्ट इत्यादिनिर्माणाय शिक्षकाणां मार्गनिर्देशार्थं विशेषतया प्रोजेक्टमार्गदर्शिका सज्जिता वर्तते।

6. संशोधनकार्याणां मूल्याङ्कनविवरणसूची अपि निर्मितास्ति; यस्मिन् शोधप्रबन्धस्य प्रकाशनं कृतमस्ति ।
7. शास्त्राणां तत्तद्विषयवस्तूनां सम्पूर्णज्ञानाय विश्वविद्यालये Smart Class इत्यस्य व्यवस्थापि सङ्कल्पितमस्ति। अपेक्षितं निर्माणं क्रियमाणमस्ति। तद्द्वारा दृश्य-श्रव्यमाध्यमेन ज्ञानं दृढीकर्तुं शक्नुवन्ति छात्राः।
8. आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासन-प्रकोष्ठप्राध्यापकेभ्यः विविधकार्यक्रमेषु अभिविन्यासकार्यक्रमः (O.P), पुनश्चर्याकार्यक्रमः (R.C), सङ्गोष्ठयः, कार्यशालाः, अल्पावधिकार्यक्रमादिषु समये समये भागग्रहणायापि प्रोत्साहयति।

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आन्तरिकगुणवत्ता सफलतया सम्पादितकार्यक्रमस्य विवरणम् इत्थम् - आश्वासन केन्द्रद्वारा

सेवाप्रोन्नतियोजना (Career Advancement Scheme)- विश्वविद्यालयस्य पञ्च अध्यापकेभ्यः आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासनप्रकोष्ठस्य संस्तुत्या मान्यकुलपतेः अनुमोदनञ्च प्राप्य सेवाप्रोन्नतिः प्रदत्तास्ति एवं सहाचार्यतः आचार्यपदं प्रति संस्तुतिः कृताऽस्ति । पञ्च नियमितसहायकाचार्याणां तथा च संशोधनाधिकारिणां स्टेज्-१ तः स्टेज्-२ इति सेवाप्रोन्नतियोजनाद्वारा (CAS) पदोन्नत्यै आवेदनपत्राणि आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासनप्रकोष्ठः (IQAC) प्रति प्राप्तान्यासन्। तेषां पदोन्नत्यै पञ्चसहायकाचार्याणां प्रकाशनानि, API इत्यस्य परिशोधनं मूल्याङ्कनं च कृत्वा अभिलेखानाम् उपयोगं च कृत्वा तद्विधानेन सर्वाणि पत्राणि यथानियमं प्राप्तान्यासन् । तेषां मूल्याङ्कनं कृत्वा विवरणमपि प्रस्तुतम्, आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासनप्रकोष्ठेण संस्तुतम् तथा च तेभ्यः पदोन्नतिः प्रदत्तापि। अन्येषां पदोन्नत्यै संस्तुतिः अपि कृतास्ति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.1_1716022939_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/iqac)

6.5.2 The institution reviews its teaching learning process, structures & methodologies of operations and learning outcomes at periodic intervals through IQAC set up as per norms

संस्था आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रद्वारा निर्धारितनियमानुरूपं नियतकालेषु अध्यापनाधिगमप्रक्रियायाः, तत्र उपयुज्यमानायाः पद्धतेः, अधिगमपरिणामस्य च समीक्षां करोति।

Answer:

शैक्षिकलेखापत्रद्वारा प्राप्ताः संस्तुतयः सूचनाश्च आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठद्वारा शैक्षिकप्रगतिनिमित्तं तथा न्यूनतायाः दूरीकरणाय सूक्ष्मं परिशील्यन्ते। प्रतिपुष्टिव्यवस्थाऽपि कल्पिता वर्तते । अध्ययनाध्यापनस्य गुणवत्ता संवर्धनाय एते प्रयासाः विधीयन्ते ।

अध्ययनाध्यापनप्रक्रियायाः हितग्राहिभ्यः प्रतिपुष्टिः-

कस्यापि संस्थायाः निमित्तं हितग्राहिभ्यः प्राप्ता प्रतिपुष्टिः महत्त्वपूर्णं योगदानं करोति । प्रतिपुष्टिमाध्यमेन संस्थायाः विकासः, अभिवृद्धिश्च यथेष्टं साधयितुं शक्यते । विश्वविद्यालयस्य स्नातकोत्तरशैक्षणिकविभागेषु औपचारिकतया प्रतिपुष्टिं प्रदातुं व्यवस्था कल्पिता अस्ति। अधिकाधिकां प्रतिपुष्टिं प्राप्य ध्येयप्राप्तये विश्वविद्यालयः यतते। छात्राः, पूर्वछात्राः, अभिभावकेभ्यः, कर्मचारिभ्यः, अध्यापकेभ्यः, विश्वविद्यालयस्य सर्वेभ्यः हितग्राहिभ्यः प्राप्ताः प्रतिपुष्टयः आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य पुरतः परिशीलनाय उपस्थाप्यन्ते। आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठः परिशीलनपुरस्सरं शैक्षिकगुणसंवर्धनाय सूचनाः प्रददाति । तद्वारा शैक्षिकविभागाः आवश्यकतानुगुणं पाठ्यक्रमपरिवर्तनं कुर्वन्ति ।

- विश्वविद्यालये शिक्षकैः शिक्षणेतरकर्मचारिभिर्वा यत्किमपि कार्यं निष्पादितं भवति ततः प्राक् आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासनकेन्द्रे (IQAC) तत्सम्बद्धां चर्चां विधाय अनुमोदनं च प्राप्य अनन्तरमेव तत्कार्यस्य अग्रिमं सोपानं परिकल्प्यते।
- विश्वविद्यालये छात्राणां गुणवत्ताप्रवर्धनाय परिसंवादः, शास्त्रार्थस्पर्धा, भाषणस्पर्धा, वाग्वर्धिनी सभा, कार्यशालाः च समये समये आयोज्यन्ते।
- प्रत्येकवर्षे विविधविभागानाम् अभ्यासक्रमनिर्माणाय BOS द्वारा प्रामाणीकरणं कृत्वा शैक्षणिकपुरोगत्यै मार्गदर्शनं प्रददाति । ततः तस्य अनुमोदनम् आन्तरिकगुणवत्ता- आश्वासन-केन्द्रद्वारा क्रियते। शैक्षणिकप्रगत्यै मध्ये समीक्षादिकमपि आयोज्यन्ते।
- Smart Class - छात्रेभ्यः शास्त्राणां तत्तद्विषयवस्तूनां सम्पूर्णज्ञानाय विश्वविद्यालये Smart Class इत्यस्य व्यवस्थापि 13 प्रकोष्ठेषु सङ्कल्पितास्ति । अपेक्षितं निर्माणं क्रियमाणमस्ति । तद्द्वारा दृश्य-श्रव्यमाध्यमेन ज्ञानं सरलतया अवगन्तुं दृढीकर्तुं च शक्नुवन्ति छात्राः ।
- विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य नियमानुसारं विश्वविद्यालयस्य ग्रन्थालये डिजिटलीकरणं कृतमस्ति। तथा च विश्वविद्यालयपरिसरे अन्तर्जालव्यवस्थया सह आधुनिकशिक्षणप्रणाली अपि प्रारब्धा वर्तते।
- Information and Communication Technology (ICT) महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये छात्रेभ्यः यान्त्रिककार्येषु प्रवृत्त्यै ICT इत्यस्य उपयोगः क्रियते । तत्र Pen drive, Printer, Scanner, Xerox, Projector, Multiple Printer, Plagiarism आदीनामुपयोगः क्रियते। येन छात्राः आधुनिकविज्ञानेन सह सम्बद्धाः भवेयुः। तदर्थं सङ्गणककक्षायां ग्रन्थालये च व्यवस्था कृतास्ति।

- विश्वविद्यालयस्य विभिन्नाध्यापकैः विभिन्नविषयाणामुपरि लेखनकार्यप्रकाशनानि विधीयन्तेः येषाम् आन्तरिक-गुणवत्ता-आश्वासन-केन्द्रद्वारा पारदर्शिकतामाश्रित्य विषयविशेषज्ञानां मतानि स्वीकृत्य प्रकाशनसमितिद्वारा प्रकाश्यन्ते।
- विश्वविद्यालयद्वारा संशोधनप्रवृत्तेः प्रोत्साहनार्थं संशोधनकेन्द्रस्य प्रारम्भः कृतः वर्तते। भारत-राजपत्राधिनियममाश्रित्य विश्वविद्यालय-अनुदान-आयोगद्वारा शोधार्थिभ्यः प्रकाशित-नूतननियमानुसारं शोधनिर्देशकानां विषये आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासन-केन्द्रद्वारा चर्चां विधाय शोधविद्यार्थिनां स्व-स्व-विषयानुगुणं मार्गदर्शकानां निर्धारणविषये किञ्च शोधकार्यसम्बद्धाः कार्यकलापाः आन्तरिकगुणवत्ता -आश्वासन-केन्द्रद्वारा निर्धारिताः भवन्ति ।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.2_1716037121_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/iqac)

6.5.3 Number of quality initiatives by IQAC for promoting quality culture per year

प्रतिवर्षम् आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रेण गुणवत्तासंस्कृतिविकासार्थम् आयोजितानां गुणवत्तोपक्रमाणां सङ्ख्या।

Answer: 12

6.5.3.1 Number of quality initiatives by IQAC for promoting quality year-wise for the last five years

प्रतिवर्षम् आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रेण (आ. गु. आ. के.) गुणवत्तासंस्कृतिविकासार्थमायोजितानां गुणवत्तोपक्रमाणां विगतपञ्चवर्षाणां सङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
6	4	1	1	0

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.3_171605806
Number of quality initiatives by IQAC per year for promoting quality culture (Data Template) (आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रेण गुणवत्तासंस्कृतिविकासार्थमायोजितानां गुणवत्तोपक्रमाणां सङ्ख्या। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.3_171604765
IQAC link(आ.गु.आ.के.द्वारा आयोजितस्य गुणवत्तोपक्रमस्य सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/iqac-activities)
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/6/6.5.3/program%20pdf_11zon.pdf)

6.5.4 Quality assurance initiatives of the institution include:

1. Regular meeting of Internal Quality Assurance Cell (IQAC);

2. Timely submission of Annual Quality Assurance Report (AQAR) to NAAC

3. Academic Administrative Audit (AAA) and initiation of follow up action

4. Participation in NIRF

5. UGC Recognition for any other Academic Excellence or any other quality audit recognized by state, national agencies.

संस्थायाः गुणवत्ताश्वासनोपक्रमेषु अन्तर्भूताः सन्ति -

1. आ.गु.आ.केन्द्रस्य नियमितमुपवेशनम्,

2. रा.मू.प्र.परिषदे समयेन वार्षिकगुणवत्ताश्वासनप्रतिवेदनसमर्पणम् ।

3. शैक्षिकं प्राशासनिकं लेखापत्रम्, अनुगतक्रियाणामुपक्रमणम् ।

4. राष्ट्रियसांस्थिकश्रेणिकरूपरेखायां भागग्रहणम् ।

5. विश्वविद्यालयानुदानायोगेन मान्यताप्राप्तः यः कश्चन शैक्षिकोत्कर्षः अथवा राष्ट्र/राज्य अभिकरणैः मान्यताप्राप्तं किमपि गुणावत्ताङ्केक्षणम्।

Answer: C. Any 2 of the above (इ. उपर्युक्तेषु कौचन द्वौ)

File Description	Document
Upload e-copies of the accreditations and certifications(प्रत्यायनानां, प्रमाणपत्राणां च वैद्युतप्रमाणपत्रम् उपारोपयतु।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.4_1716047097_12674
Upload details of Quality assurance initiatives of the institution (Data Template)(संस्थायाः गुणवत्तोपक्रमाणां विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्))	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.4_1716106708_12674
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.4_1716111600_12674
Paste web link of Annual reports of University(विश्वविद्यालयस्य वार्षिकं प्रतिवेदनस्य सन्धानं प्रयच्छतु।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/about-us/annual-report)

6.5.5 Incremental improvements made during the preceding five years (in case of first cycle)

Post accreditation quality initiatives (second and subsequent cycles)

गतपञ्चवर्षेषु सम्पादिताः क्रमविकासाः (प्रथमचक्रसन्दर्भे)

प्रत्यायनोत्तरं कृताः गुणवत्तोपक्रमाः (द्वितीयादिचक्रेषु)

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासनप्रकोष्ठः आन्तरिकगुणवत्तासंवर्धनाय नियतं प्रयतते। शैक्षणिक-सांस्कृतिक-क्रीडादिगतिविधीनां व्यापकविकासाय गुणवत्तावृद्धये च सततं प्रतिवद्धः। अनेन विगतपञ्चवर्षेषु सम्पादिताः क्रमविकासाः प्रत्यायनोत्तरं च कृताः गुणवत्तोपक्रमाः अधस्तनाः सन्ति।

सत्रम्- 2018-19-

1. विश्वविद्यालये कार्यरतानां शिक्षकाणां कर्मचारिणां च संस्कृतसम्भाषणदक्षतासिद्धये संस्कृतसम्भाषणस्य आयोजनं 15-25 अगस्त 2018 मासे कृतम्।
2. विश्वविद्यालये हरितपरिसरं कर्तुं नीतिनिर्माणं कृत्वा तस्य क्रियान्वयने सहस्राधिकः पादपाः 23 अगस्त 2018 दिनाङ्के महामहिमराज्यपालमहोदयानां श्रीमती-आनन्दीवेनपटेलमहाभागानां परमायामुपस्थितौ रोपिताः।
3. विश्वविद्यालयस्य शिक्षकौ तत्र डॉ. अखिलेशकुमारद्विवेदी (5-25 जनवरी 2019) डॉ. सङ्कल्पमिश्रः (4 फरवरी 01 मार्च 2019 पुनश्चर्यापाठ्यक्रमे भागं ग्रहीतवन्तौ।

सत्रम् 2019-20 –

1. नवप्रवेशितछात्रेभ्यः सत्रारम्भे प्रेरणाव्याख्यानकार्यक्रमः समायोजितः।
2. परिसरे हरितपरिसरवृद्धिमुपलक्ष्य 501 पादपाः रोपिताः।
3. नैकमूल्याङ्कनाय विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य 12 B मान्यता प्राप्तये सज्जताकरणम्।
4. छात्राणां कृते नेट/ जे.आर.एफ. प्रशिक्षणकक्षाः 25/11/2019 तः 15/12/2019 पर्यन्तमायोजिताः।
5. छात्राणां कृते दशदिवसीयं संस्कृतप्रशिक्षणवर्गस्य आयोजनं 16-25 अगस्त 2019 पर्यन्तं कृतम्।
6. विश्वविद्यालयस्य कुलगानं निर्माय तस्य रिकार्डिंग कारितम्।

सत्रम् 2020-21-

1. विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः पुस्तकलेखनाय प्रेरिताः तदनु 31/12/2020 दिनाङ्के दीक्षान्तसमारोहे तैः विरचिताः अष्टौ ग्रन्थाः महामहिमराज्यपालमहोदयैः लोकार्पिताः अभूवन्।
2. कोविड 19 प्रकोपकारणात् छात्राणां समक्षमार्थिकसमस्यायाः समजायन्त अतः छात्रेभ्यः डिप्लोमापाठ्यक्रमशुल्के न्यूनता कृता।
3. आनलाइनप्रवेशप्रक्रियां सम्पादयुतुं प्राध्यापकानां कर्मचारिणां च कृते प्रशिक्षणकार्यक्रमः 09 जून 2021 दिनाङ्के आयोजितः।

सत्रम् 2021-22-

1. विश्वविद्यालये पाण्डुलिपिसंशोधनसम्पादनकौशलविकासाय शारदालिपिप्रशिक्षणकार्यशालायाः आयोजनं 25-31 अक्टूबर 2021 दिवसेषु जातम्।
2. छात्राणां संरचनात्मककौशलविकासाय हस्तशिल्पप्रतियोगिताकार्यक्रमस्य आयोजनं कृतम्।
3. संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणकार्यशालायाः आयोजनं 12-14 दिसम्बर 2021 पर्यन्तं जातम्।
4. विश्वविद्यालये CBCS पद्धतेः पाठ्यक्रमस्य कार्ययोजना स्वीकृता। क्रियान्वयनं जातम्।

सत्रम् 2022-23

1. विश्वविद्यालयानुदानायोगनवदेहलीद्वारा 12B मान्यताप्राप्तये प्रस्तावस्य 13 जुलाई 2022 दिनाङ्के प्रेषणं कृतम्।
2. विश्वविद्यालयस्य शिक्षककर्मचारिभ्यः ई. गवर्नेंस प्रशिक्षणकार्यशालायाः आयोजनं 21-23 सितम्बर 2022 दिनाङ्केषु जातम्।
3. शिक्षणेतरकर्मचारिणां कार्यकौशलवृद्धये कम्प्यूटरप्रोग्रामिंगप्रशिक्षणस्य आयोजनं 18-24 दिसम्बर 2022 दिनाङ्केषु अभवत्।
4. विश्वविद्यालये CBCS पद्धतेः पाठ्यक्रमस्य क्रियान्वयनं जातम्।

विश्वविद्यालयोऽयं राष्ट्रीयमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषदि (NAAC) इत्यस्मिन् प्रथमावेदनं प्रस्तौति।

विश्वविद्यालयोऽयं राष्ट्रीयमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषदि (NAAC) इत्यस्मिन् प्रथमावेदनं प्रस्तौति।

File Description	Document
Upload any additional information(अतिरिक्ताः सूचनाः)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/6.5.5_1716038242_12674.p
Provide link for additional information (अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।)	View Document (https://mpsvv.ac.in/index.php/en/minutes-iqac)

7.Institutional Values and Best Practices

7.1 Institutional Values and Social Responsibilities

7.1.1 Number of gender equity promotion Programmes organized by the institution during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु संस्थया लैङ्गिकसमतायाः संवर्धनाय निर्वर्तितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या।

Answer: 6

7.1.1.1 Number of gender equity promotion Programmes organized by the institution year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु संस्थया लैङ्गिकसमतायाः संवर्धनाय निर्वर्तितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या।

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
2	1	2	1	0

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.1_1715967715_12674.pdf)
Report of the event कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.1_1715967697_12674.pdf)
List of gender equity promotion Programmes organized by the institution (Data Template) संस्थया लैङ्गिकसमतायाः संवर्धनार्थं निर्वर्तितानां कार्यक्रमाणां सूची। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.1_1715957367_12674.xlsx)

7.1.2 Institution shows gender sensitivity in providing facilities such as:

1. Safety and Security

2. Counselling

3. Common Room

संस्था अधोलिखितसौविध्यानि प्रदाय लैङ्गिकसंवेदनशीलतां व्यवस्थापयति।

1. निरुपद्रवता सुरक्षा च

2. परामर्शः

3. समानप्रकोष्ठः

Answer:

संस्था अधोलिखितसौविध्यानि प्रदाय लैङ्गिकसंवेदनशीलतां व्यवस्थापयति। 1. निरुपद्रवता सुरक्षा च 2. परामर्शः 3. समानप्रकोष्ठः

Answer:-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयो विद्यार्थिनां सर्वाङ्गीणविकासाय शिक्षणजगति, अन्यक्षेत्रेषु उत्तरोत्तरं सर्वविधविकासाय बहुविधप्रयत्नैः विविधप्रकल्पान् च सञ्चालयति। छात्रेभ्यः सुरक्षासहितम्, गुणवत्तायुतं, सुखेन शिक्षणं प्रदीयते। आचार्यगणैः विषयगतसमस्यायाः सरलतया सहजतया च समाधानं क्रियते, छात्रैः छात्रनिष्ठप्रतिभायाः सुष्ठु सेचनं प्रदर्शनं च कार्यते। विविधेषु कार्यक्षेत्रेषु स्वकीयं नेतृत्वमित्यादीन् सर्वानपि लाभान् प्राप्नुयुः, एतदर्थं विश्वविद्यालयः छात्राणां निरुपद्रवता, सुरक्षा, **परामर्शः,** समानप्रकोष्ठश्चेत्यादिविषये निरन्तरं प्रयत्नशीलः विद्यते।

1. निरुपद्रवता सुरक्षा च

- बालकानां छात्रावासस्य स्वतन्त्रपालको नियुक्तः।
- विश्वविद्यालयपरिसरे उत्तमा सुरक्षाव्यवस्था वर्तते।
- महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन वैयक्तिकसुरक्षासंस्थायै सुरक्षाकार्यभारः प्रदत्तो वर्तते। प्रत्येकस्मिन् भवने प्रत्येकस्मिन् सार्वजनिके स्थाने च सुरक्षारक्षकानां नियुक्तिः कृता वर्तते।
- विश्वविद्यालये प्रमुखस्थानेषु वैद्युतनिरीक्षणयन्त्रस्य छायाग्राहकयन्त्रमाध्यमेन निरीक्षणं क्रियते।
- विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य निर्देशानुसारं महिला-उत्पीडननिवारणसमितेः महिलाविकाससमितेश्च निर्माणं कृतं वर्तते।
- विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः शिक्षकेतरकर्मचारिणश्च बालिकानां सुरक्षाविषये विशेषचिन्तावन्तः सन्ति।
- शैक्षणिकभवने प्रत्येकस्मिन् अपि शैक्षणिकविभागे वसतिगृहेषु च स्वतन्त्र-शौचालयानां व्यवस्था कृता वर्तते। आक्षेपपेटिकानां निरीक्षणं नियमिततया क्रियते।

2. परामर्शः -

- समुपदेशनार्थं विशेषव्याख्यानानि जनजागरणकार्यक्रमाश्च विश्वविद्यालयपक्षतः निरन्तरतया आयोजिताः। महिलाप्रकोष्ठपक्षतः समुपदेशनविषयककार्यशालानाम् आयोजनं, तद्विषयकपरिपृच्छादिकं, तद्विषयकानुगमनम् (follow up) अपि कृतम्। संवादकार्यशालानां माध्यमेन शिक्षकैः वैयक्तिकसमुपदेशनं कारितम्।

3. समानप्रकोष्ठः -

- बालिकानां सौविध्याय महिलासुविधाप्रकोष्ठस्य स्थापनाकृता वर्तते।
- विश्वविद्यालये अल्पाहारस्थानम् अपि उपलभ्यते।
- रजोनिवृत्तिवस्त्राणां निष्कासनयन्त्रं तद्भस्मकयन्त्रं च विश्वविद्यालयपरिसरे स्थापितं वर्तते।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.2_1715968150_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/7%20CRITERIAN/7.1.2/Matric%207.1.2.pdf)

7.1.3 Alternate Energy initiatives such as:

Percentage of power requirement of the university met by the renewable energy sources (preceding academic year data)

वैकल्पिकस्य ऊर्जसः उपक्रमाः यथा-

विश्वविद्यालयेन उपयुज्यमानायाः विद्युच्छक्तेः पुनर्नवीकरणयोग्येभ्यः ऊर्जस्स्रोतोभ्यः आपूर्तेः प्रतिशतता- (प्रगताध्ययनवर्षस्य दत्तांशः)

Answer: 5.25

7.1.3.1 Annual power requirement met by renewable energy sources (in KWH)

आवश्यक्याः वार्षिकविद्युच्छक्तेः पुनर्नवीकरणयोग्येभ्यः ऊर्जस्स्रोतोभ्यः आपूर्तिः।

Answer: 820

7.1.3.2 Annual power requirement of the institution (in KWH)

संस्थायाः वार्षिकविद्युच्छक्तेः आवश्यकता।

Answer: 15621

File Description	Document

Upload details of power requirement of the university met by renewable energy sources (Data Template) विश्वविद्यालयेन उपयुज्यमानायाः विद्युच्छक्तेः पुनर्नवीकरणयोग्येभ्यः ऊर्जस्स्रोतोभ्यः आपूर्तेः विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.3_1715969148_12674.xlsx)
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचना	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.3_1716112277_12674.pdf)

7.1.4 Waste Management steps including:

1. Solid waste management

2. Liquid waste management

3. E-waste management

व्यर्थवस्तुप्रबन्धनप्रक्रिया यथा

1. घनव्यर्थवस्तुप्रबन्धनम्

2. तरलव्यर्थवस्तुप्रबन्धनम्

3. वैद्युतव्यर्थवस्तुप्रबन्धनम्

Answer:

1 घनव्यर्थवस्तुप्रबन्धनम्

- विश्वविद्यालये घनावकरव्यवस्थापनं कृतं वर्तते ।
- स्वतन्त्रस्य मलकूपस्य व्यवस्था सर्वेषु भवनेषु कृता वर्तते। यस्य च स्वच्छता नियमिततया कार्यते। परिसरस्य स्वच्छतारक्षणविषये छात्रेषु कर्मचारिषु च विशेषजागरा वर्तते ।
- नानावर्णयुक्ताः अवकरकण्डोलाः विश्वविद्यालयपरिसरे यथोपयुक्तस्थानेषु संस्थापिताः।
- वृक्षावकरस्य सङ्कलनं कृत्वा तत् एकस्मिन् खाते सङ्गृह्यते ततश्च विश्वविद्यालस्य उपयोगिनः नैसर्गिकस्य उर्वरकस्य निर्माणं क्रियते।

2. तरलव्यर्थवस्तुप्रबन्धनम्-

1. विशेषावधानपूर्वकं पेयजलस्य अपव्ययनियन्त्रणं क्रियते। विश्वविद्यालयस्य हरीतिमारक्षणार्थं पर्यावरणस्य सौन्दर्यवर्धनार्थं च पेयजलस्य व्यवस्थिततया निर्गमनं कारितं वर्तते । योग्या अपवाहप्रणाली अपि उपलब्धा अस्ति। परिरक्षणव्यवस्थया पेयजलस्य अपव्ययन्यूनीकरणार्थं सूक्ष्मजलनिस्सारणसमस्याः नियमितपरीक्षणं क्रियते। अस्माकं विश्वविद्यालयपरिसरे तरलव्यर्थवस्तुनां निर्गमनं केवलं शौचालयादेव जायते। तेषां प्रणालिकया कूपं संप्राप्य vermicompost कृते उपयोगः भवति।

3. वैद्युतव्यर्थवस्तुप्रबन्धनम्-

- अनुपयोगिनः विद्युतकोशाः, नष्टानि सङ्गणकानि च क्षिप्यन्ते। समीकरणानन्तरं च अन्येषां यन्त्राणां च उपयोगः क्रियते।
- सर्वतः अनुपयुक्ताः अवकरकूपे क्षिप्यन्ते। समये समये ग्रामपञ्चायतात् आगतः अवकरसंग्राहकः तेषां संग्रहणं करोति।
- अवकरनिर्माणस्य न्यूनीकरणसन्दर्भः, अवकरसङ्ग्राहककर्मकरैः सह कार्यं कृत्वा विश्वविद्यालयः सहायक-शृङ्खलया सह कार्यकरणस्य, अन्येभ्यः साहाय्यप्रदानस्य च तस्य भूमिकायाः महत्त्वम् अवगच्छति।
- अवकरस्य न्यूनीकरणाय तस्य च प्रभाविदृष्ट्या तथा अभिनवपद्धत्या व्यवस्थापनाय सर्वस्तरीयप्रयत्नान् विधातुं वयं कटिबद्धाः स्मः।

File Description	Document

Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.4_1715970066_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/7%20CRITERIAN/7.1.4/Matric%207.1.4.pdf)

7.1.5 Rain water harvesting structures and utilization in the campus

वृष्टिजलसङ्ग्रहणसंरचना, परिसरे वृष्टिजलोपयोगश्च

Answer:

विश्वविद्यालये वृष्टिजलसङ्ग्रहव्यवस्था, सङ्ग्रहो विनियोगश्च -

(Rain Water Harvesting, Structures & Utilization in the Campus)

1. परिसरे वर्षाजलव्यवस्था (Rain Water Structural Facility in the Campus)

- विश्वविद्यालये वृष्टिजलसङ्ग्रहणाय अहर्निशं जलप्राप्त्यै Rechargeable Bore इत्यस्य व्यवस्था वर्तते। जलस्य स्तरमुपरि आगच्छेत् तदर्थमस्मिन् परिसरे वृक्षाणां वपनमधिकमात्रायां कृतमस्ति।

2. परिसरे वृष्टिजलसङ्ग्रहः (Rain Water Collection Facility in the Campus)

- विश्वविद्यालयस्य परिसरः तादृशविस्तृतो वर्तते यच्च स्थानं भौगोलिकदृष्ट्या भौतिकदृष्ट्या च उन्नतं वर्तते। अतो वर्षाजलसङ्ग्रहो विश्वविद्यालये एव आवश्यकः। तदर्थं स्थानद्वये वर्षाजलसंग्राहकः निर्मितः। प्रणालिकाः एवं प्रकारेण संयोजिताः येन प्रायः परिष्कृतेषु स्थानेषु पतितानि वृष्टिजलानि प्रणालिकया जलसंग्राहके संगृहीतानि भवन्ति।

3. परिसरे वर्षाजल-उपयोगः (Rain Water Utilization in the Campus)

अयं विश्वविद्यालयः वृष्टिजलसङ्ग्रहफलरूपेणैवास्ति हरितनवपल्ववृक्षैः आच्छादितः। अत्र अधिकाधिकवृक्षाणां वपनेन जलं भूमौ प्रविशति। प्रतिवर्षं वर्षायाः प्रमाणं सम्यक् भवति। वृष्टिकाले वर्षाजलस्यैव उपयोगः भवति ततश्च जलसङ्ग्रहव्यवस्थायां सुरक्षितस्य जलस्य उपयोगः सर्वेषु भवनेषु समग्रेऽस्मिन् विश्वविद्यालये नलकूपेन भवति ।

इत्थं वृक्षैर्हरितः परिसरः वृष्टिजलसङ्ग्रहस्य फलेनैव अस्ति। भित्तिकाभिः वृष्टिजलसङ्ग्रहकूपेन विश्वविद्यालयस्थं यज्जलस्तरम् अस्ति तत् पेयजलस्तरं उन्नतं भवति।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.5_1715970479_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/7%20CRITERIAN/7.1.5/link%20file.pdf)

7.1.6 Green Practices

1. Students, staff using

a) Bicycles

b) Public Transport

c) Pedestrian Friendly Roads

2. Plastic free campus

3. Paperless office

4. Green landscaping with trees and plants

हारित्यपरिपाटयः

1. छात्राः, अध्यापकाः, अध्यापकेतरकर्मचारिणश्च उपयुञ्जन्ति -

(क) द्विचक्रयानम्

(ख) सार्वजनिकपरिवहणम्

(ग) पादयात्र्यनुकूलमार्गान्

2. प्लास्टिक्मुक्तपरिसरः

3. कर्गदरहितकार्यालयः

4. वृक्षैः पादपैश्च हरितः परिसरः

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः वृक्षैर्हरितपादपैराच्छादिता वर्तते। प्रसङ्गेऽस्मिन् विश्वविद्यालयस्य सर्वेषां कर्मचारिणामधिकारिणां दैनिकव्यवहारः प्राकृतिकवातावरणसंरक्षणाय भवेत्तदत्र जागरूकतया भवति ।

(क) द्विचक्रिकाणाम् उपयोगः - विश्वविद्यालयस्य अधिकारिणः कर्मचारिणः खनिजतैलेन प्रचलितयानस्य उपयोगं कुर्वन्ति, तेषु केचन सेवकाः, उद्यानपालकाः, वैद्युत्कर्मप्रवीणः, ग्रन्थालय-अस्थायिकर्मकरः इमे सर्वे विश्वविद्यालयपरिसरं द्विचक्रकयानेन समागच्छन्ति। विश्वविद्यालयेन तादृशं परिपत्रमपि कृतमस्ति यत् कर्मचारिभिः द्विचक्रयानस्योपयोगं कृत्वा प्रकृतिः रक्षणीया।

विश्वविद्यालये मान्यात् कुलपतेः आरभ्य सर्वेषां कर्मचारिणां यानस्य व्यवस्थायै एकं सुनिश्चितं स्थानं विद्यते। यत्र एकस्मिन् कोणे विश्वविद्यालयपरिसरे स्थानं विश्वविद्यालयेन निर्मितं वर्तते, तत्र बहिस्तात् समागतानां सर्वेषां यानानां कृते समीचीनं यानस्थानकस्य (Parking) व्यवस्था कृतास्ति। तत्रापि द्विचक्रिकस्य चतुश्चक्रिकस्य च पृथग्व्यवस्था कल्पिता वर्तते। विश्वविद्यालयस्य प्रवेशद्वारात् प्रविश्य परिसरे कस्यापि आगन्तुकस्य यानमधिकं न चलेत्तदर्थं प्रवेशद्वारनिकटे एव यानस्थानकं निर्मितं वर्तत। ततः आगन्तारः सर्वेऽपि चलित्वा भवनात् भवनं चलन्तः गच्छन्ति येन चालकस्य स्वास्थ्यम् सुरक्षितं भवति तथा च विश्वविद्यालयस्य मनोहरं परिसरमपि पश्यन्तः गच्छन्ति।

(ख). सार्वजनिकपरिवहणाय प्रोत्साहनम् - ये कर्मचारिणः द्विचक्रकयानं न प्रयुञ्जन्ति ते सार्वजनिकपरिवहणेन (Public Transport) विश्वविद्यालयं प्रति समायान्ति। अन्येऽपि अधिकारिणः पक्षे मासे वा स्वस्य वाहनस्योपयोगम् अकृत्वा लोकयानमाध्यमेन गमनागमनं प्रकुर्वन्ति । प्रकृतिसंरक्षणाय विश्वविद्यालयस्य कतिपयकर्मचारिणः परस्परसहयोगेन एकेन यानेन विश्वविद्यालयं प्रति समागच्छन्ति ।

(ग).पादयात्र्यनुकूलमार्गव्यवस्था - विश्वविद्यालये मार्गाः सुदृढाः परिपक्वाः स्वच्छाः घट्टाश्च सन्ति। यत्र विश्वविद्यालयपरिसरे नूतनभवनानां निर्माणकर्मणि लोह-इष्टिका-पाषाण- धूलिकापूरितानि भारयुक्तानि यानानि सुखेन यान्तुं प्रयान्तुं च शक्नुवन्ति तथा च विश्वयोगदिवसे कार्यक्रमानुकूलाः मार्गाः, व्यायामाय परिचालनं भवेत्तदनुकूलाः मार्गाः विश्वविद्यालयेऽस्मिन् सन्ति। दिव्याङ्गः विश्वविद्यालयीयपरिसरे प्रविशति चेत् तेनापि कष्टं नानुभूयते तादृशाः मार्गाः सन्ति । पुनश्च सम्पूर्ण- विश्वविद्यालयपरिसरे सुखेन चलित्वा स्थानात् स्थानं सुखेन गन्तुं शक्यते तादृशाः पादयात्र्यनुकूलाः (Pedestrian Friendly Roads) मार्गाः विश्वविद्यालयेऽस्मिन् सन्ति।

2.प्लास्टिकमुक्तपरिसरः - स्वच्छताभियानान्तर्गतः विश्वविद्यालयोऽयं प्लास्टिकपदार्थानां वर्जनाय अतीव जागरितः प्लास्टिकमुक्तत्वेनोद्घोषितः वर्तते। अत एव शैक्षणिकभवनस्य द्वारे एवास्माभिः बहिस्तात् समागतानां सामाजिकानां प्लास्टिकमुक्तविश्वविद्यालये (Plastic-Free Campus) स्वागतमस्तीति उद्घोष्यते। विश्वविद्यालयः शासनस्य मार्गदर्शिकानुसारं शास्त्रिकक्षायां प्रश्नपत्रेणैकेन पर्यावरणसंरक्षणोपायाः पाठ्यन्ते। छात्राणामपि एतस्मिन् विषये जागृतिर्भवेत्तदर्थं विश्वविद्यालयस्थैः सर्वैः विश्वविद्यालये स्वच्छताभियानं च क्रियते। प्लास्टिक इति पदार्थस्य वर्जनाय प्लास्टिकपदार्थेन का हानिः एतस्मिन् सन्दर्भव्याख्यानानि भवन्ति।

3. महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य कार्यालयानुगुणः पत्राचारात्मको व्यवहारः अधिकतया WhatsApp. Web-site, Online माध्यमेन च क्रियते । आधुनिकयुगे सर्वैः सह समकक्षतायाः प्राप्त्यर्थं विश्वविद्यालयेऽपि सर्वत्र सर्वोऽपि व्यवहारः "Electronic Media" इत्यनेन माध्यमेनैव भवति। "Electronic Media" इत्यनेन माध्यमेन जनाः समयस्य धनस्य च रक्षणं कुर्वन्ति। अनेन माध्यमेन कर्गदस्य अधिकोपयोगो न भवति। विश्वविद्यालयोऽयं पूर्णतया कर्गदरहितकार्यालयत्वेन (Paperless Office) तद्दिशि यतमानः वर्तते। छात्राणाम् प्रवेशपत्रम् (Enrollment Form), परीक्षापत्रम् (Exam Form), शिष्यवृत्तिपत्राणि (Scholarship Form), शुल्कप्रदानपत्रम् (Fees Payment Form), स्थानान्तरीयप्रमाणपत्रम् (Transfer Certificate), प्रव्रजनप्रमाणपत्रम् (Migration Certificate) एतादृशानि सर्वाण्यपि पत्रकाणि विश्वविद्यालय वेबसाइटमाध्यमेन प्रसारितानि सन्ति, येषां समुपयोगेन कर्गदरहितः कार्यालयव्यवहारः सुचारुतया भवति। विश्वविद्यालयपरिसरेऽपि प्रायः सर्वे कार्यालयादेशाः कर्गदरहितव्यवहारत्वात् मोबाइलयन्त्रमाध्यमेन प्रसारिताः भवन्ति।

4.वृक्षैः पादपैश्च हरितः परिसरः - महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये '**दशपुत्रसमो द्रुमः**' इति वचनमाश्रित्य हरितक्रान्तिरूपेण सहस्राधिकाः वृक्षाः समारोपिताः सन्ति। विश्वविद्यालयेऽस्मिन् वृक्षारोपणकार्यक्रमः प्रतिवर्षं भवति। अत्र छात्रैः, प्राध्यापकैः, कर्मचारिभिः, अधिकारिभिश्च सम्मिल्य वृक्षारोपणं, वृक्षे जलसेचनं, वृक्षान् परितः आलवालानां स्वच्छताविषयकं कार्यं च क्रियते । वृक्षारोपणाय वृक्षसंवर्धनाय च विविधाः संस्थाः कार्यरताः सन्ति । ताः विश्वविद्यालयाय स्वयोगदानं प्रयच्छन्ति।

5.हरितदिवसः – प्रत्येकस्मिन् सप्ताहे बुधवासरं विश्वविद्यालयः हरितदिवसरूपेण परिपालयति। तस्मिन् दिवसे इन्धनयुक्तानि यानानि विश्वविद्यालयस्य मुख्यद्वारात् बहिः संस्थाप्य अटित्वा एव परिसरे सर्वैः प्रवेशः कर्तव्यः। एवं सम्पूर्णदिवसे अटनेन शरीरचर्चा यथा भवति, तथैव इन्धनयुक्तयानानां व्यवहारः न्यूनः भवति। एवं वैश्विकौष्णायनह्रासाय विश्वविद्यालयस्य क्षुद्रः प्रयासोऽयम्।

इत्थम् अनेन विश्वविद्यालयेन हरितपरिपाटयः (Green Landscaping with Trees and Plants) परिपाल्यन्ते

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.6_1715971193_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/7%20CRITERIAN/7.1.6/link%20docuemnt.pdf)

7.1.7 Average percentage of expenditure on green initiatives and waste management excluding salary component during the last five years.

विगतपञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते हारित्योपक्रमे, व्यर्थवस्तुप्रबन्धने च कृतस्य व्ययस्य प्रतिशततायाः मध्यमानम्-

Answer: 1.27

7.1.7.1 Total expenditure on green initiatives and waste management excluding salary component year-wise during the last five years (INR in lakhs)

विगतपञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते हारित्योपक्रमे, व्यर्थवस्तुप्रबन्धने च आहत्य कृतः वार्षिकव्ययः (लक्षशः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
3	1.5	1.2	0.5	1.6

File Description	Document
Green audit report हारित्योपक्रमस्य अङ्केक्षणप्रतिवेदनम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.7_1715987229_12674.pdf)
Details of expenditure on green initiatives and waste management during the last five years (Data Template) विगतपञ्चवर्षेषु हारित्योपक्रमे, व्यर्थवस्तुप्रबन्धने च कृतस्य व्ययस्य विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.7_1715987790_12674.xlsx)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.7_1715987795_12674.pdf)

7.1.8 Differently abled (Divyangjan) Friendliness Resources available in the institution

1. Physical facilities

2. Provision for lift

3. Ramp / Rails

4. Braille Software/facilities

5. Rest Rooms

6. Scribes for examination

7. Special skill development for differently abled students

8. Any other similar facility (Specify)

संस्थायाम् अन्यथाशक्तजनानाम् (दिव्याङ्गानाम्) अनुकूलसंसाधनानाम् उपलब्धिः।

1. भौतिकसौविध्यानि

2. उत्तोलनफलकव्यवस्था

3. समतलोद्गमनी/ हस्तालम्बदण्डाः

4. अन्धसहकृतितन्त्रांशः/सुविधाः

5. विश्रान्तिप्रकोष्ठः

6. परीक्षायाम् अनुलेखकः

7. अन्यथाशक्तच्छात्रेषु विशिष्टकौशलस्य विकासः

8. अन्याः समरूपाः सुविधाः (नामसहितो निर्देशः)

Answer: A. 5 and more of the above (अ. उपर्युक्तेषु पञ्च, ततोऽधिकानि वा)

File Description	Document
Upload resources available in the institution for Divyangjan (Data Template) संस्थायाम् अन्यथाशक्तजने (दिव्याङ्गजने) साहाय्यकारि-साधनसम्पदाम् उपलब्धिसूचकं सन्धानम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.8_1715987882_12674.xlsx)
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.8_1715988203_12674.pdf)
Link to photos and videos of facilities for divyangjan अन्यथाशक्तजनानाम् (दिव्याङ्गानाम्) अनुकूलसंसाधनानाम् चित्राणां चलनचित्राणां च सन्धानं दीयताम्	View Document (http://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/facilities/multimedia/gallery-multimedia/facilites-for-specially-abled-student)

7.1.9 Number of specific initiatives to address locational advantages and disadvantages during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकानि आनुकूल्यानि प्रातिकूल्यानि च मनसि निधाय प्रवर्तितानाम् उपक्रमाणां सङ्ख्या

Answer: 0

7.1.9.1 Number of specific initiatives to address locational advantages and disadvantages year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकानि आनुकूल्यानि प्रातिकूल्यानि च मनसि निधाय प्रवर्तितानाम् उपक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या -

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
0	0	0	0	0

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.9_1715979110_12674.pdf)
Number of Specific initiatives to address locational advantages and disadvantages (Data Template) स्थानिकानि आनुकूल्यानि प्रातिकूल्यानि च मनसि निधाय प्रवर्तितानाम् उपक्रमाणां सङ्ख्या। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.9_1715978745_12674.xlsx)

7.1.10 Number of initiatives taken to engage with and contribute to local community during the last five years (Not mentioned elsewhere)

विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकसमुदायेन सम्बन्धमनुवर्तयितुं, योगदानं कर्तुं च उपक्रान्तानाम् उपक्रमाणां सङ्ख्या (अन्यत्र अनुल्लिखितानाम्)

Answer: 7

7.1.10.1 Number of initiatives taken to engage with and contribute to local community year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकसमुदायेन सम्बन्धमनुवर्तयितुं, योगदानं कर्तुं च उपक्रान्तानाम् उपक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
2	2	2	0	1

File Description	Document

Upload the report of the event कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.10_1715979705_12674.pdf)
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.10_1715979797_12674.pdf)
Details of initiatives taken to engage with local community during the last five years (Data Template) गतपञ्चवर्षेषु स्थानिकसमुदायेन सम्बन्धमनुवर्तयितुं योगदानाय च कृतानाम् उपक्रमाणां विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपम्)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.10_1715978776_12674.xlsx)

7.1.11 Existence code of Conduct Handbook exists for students, teachers, governing body, administration including Vice Chancellor / Director / Principal /Officials and support staff

(Yes/No)

कुलपति-निदेशक-प्राचार्य-अधिकारिप्रभृतीनां प्रशासनाधिकारिणां सह-कार्यकर्तृगणानां, छात्राणाम् अध्यापकानां, शासिपरिषन्निकायानां च मार्गदर्शनाय संस्थित-नीतिनियमावलीयुता करदीपिका वर्तते।

(अस्ति/नास्ति)

Answer: Yes

File Description	**Document**
URL to Handbook on code of conduct for students and teachers , manuals and brochures on human values and professional ethics छात्राणाम् अध्यापकानां, शासिपरिषन्निकायानां च मार्गदर्शनाय नीतिनियमावलीयुतायाः करदीपिकायाः सन्धानम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.11_1715979831_12674.xls
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.11_1715980011_12674.pdf

7.1.12 Display of core values in the institution and on its website

(Yes/No)

संस्थायां, संस्थायाः जालस्थाने प्रधानमूल्यानां प्रदर्शनम्

(अस्ति/नास्ति)

Answer: Yes

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचना	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.12_1715981154_12674.pdf)
Provide URL of website that displays core values जालस्थानस्य सन्धानं यत्र प्रधानमूल्यानां प्रकाशनं विद्यते।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.12_1715980880_12674.xlsx)

7.1.13 The institution plans and organizes appropriate activities to increase consciousness about national identities and symbols; Fundamental Duties and Rights of Indian citizens and other constitutional obligations

(Yes/No)

भारतीयनागरिकेषु राष्ट्रियाणाम् अभिज्ञानानां, प्रतीकानां, मूलकर्तव्याधिकारयोः, अन्येषाञ्च संवैधानिकोत्तरदायित्वानां विषये संवेदनाम् अभिवर्धयितुं संस्था योग्यकार्यक्रमाणां योजनां निर्वर्तनञ्च करोति।

(आम् / न)

Answer: Yes

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.13_1715981600_12674.p
Details of activities organized to increase consciousness about national identities and symbols (Data Template) भारतीयनागरिकेषु राष्ट्रियाणाम् अभिज्ञानानां, प्रतीकानां, मूलकर्तव्याधिकारयोः, अन्येषाञ्च संवैधानिकोत्तरदायित्वानां विषये संवेदनाम् अभिवर्धयित	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.13_1715983073_12674.x

7.1.14 Does the institution offer a course on Human Values and professional ethics on the basis of Vedic and Sanskrit literature.

(Yes/No)

संस्था वैदिकवाङ्मयं संस्कृतसाहित्यञ्च आधृत्य मानवीयमूल्यानि वृत्तिनीतिं चाधिकृत्य पाठ्यपत्रं प्रवर्तयति किम्।

(प्रवर्तयति/न प्रवर्तयति)

Answer: Yes

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.14_1715983942_1
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.14_1715983504_1
Provide link to Courses on Human Values and professional ethics on Institutional website वैदिकवाङ्मयं संस्कृतसाहित्यञ्च आधृत्य मानवीयमूल्यानि वृत्तिनीतिं चाधिकृत्य पाठ्यपत्राणां प्रवर्तनस्य संस्थायाः जालपुटस्य सन्धानम्।	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/academic/programmes/regular-prog

7.1.15 The institutional functioning is as per professional code prescribed / suggested by statutory bodies / regulatory authorities for different professions.

(Yes/No)

विविधवृत्तिप्राधिकाराणां परिनियमानुसारेण / संवैधानिकनिकायसंस्तुत्यनुसारेण संस्था कार्यं निर्वर्तयति।

(आम्/न)

Answer: Yes

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.15_1715989880_1
Institutional data as per Data Template(सांस्थानिकदत्तांशः।)	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.15_1715989885_1
Provide URL of supporting documents to prove institution functions as per professional code विविधवृत्तिप्राधिकाराणां परिनियमानुसारेण/ संवैधानिकनिकायसंस्तुत्यनुसारेण संस्था कार्यं निर्वर्तयतीत्युपस्थापयितुं सहायकाभिलेखानां सन्धानम्।	View Document (https://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/iqac)

7.1.16 Number of activities conducted for promotion of universal values (Truth, Righteous conduct, Love, Non-Violence and peace); national values, human values, national integration, communal harmony and social cohesion on the basis of Vedic and Sanskrit literature as well as for observance of fundamental duties during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु वैदिकवाङ्मयं संस्कृतसाहित्यञ्च आधृत्य वैश्विकमूल्यानां (सत्यं, चारित्र्यं, प्रेम, अहिंसा, शान्तिश्च) राष्ट्रियमूल्यानां, मानवीयमूल्यानां, राष्ट्रियैकतायाः, नानासमुदायसहभावस्य, सामाजिकसमरसतायाः, मूलकर्तव्यानामनुपालनस्य च प्रोत्साहनाय

प्रवर्तितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या

Answer: 0

7.1.16.1 Number of activities conducted for promotion of universal values (Truth, Righteous conduct, Love, Non-Violence and peace); national values, human values, national integration, communal harmony and social cohesion as well as for observance of fundamental duties year-wise during the last five years

विगतपञ्चवर्षेषु, वैदिकवाङ्मयं संस्कृतसाहित्यञ्च आधृत्य वैश्विकमूल्यानां (सत्यं, चारित्र्यं, प्रेम, अहिंसा, शान्तिश्च) राष्ट्रियमूल्यानां, मानवीयमूल्यानां, राष्ट्रियैकतायाः, नानासमुदायसहभावस्य, सामाजिक-समरसतायाः, मूलकर्तव्यानामनुपालनस्य च प्रोत्साहनाय प्रवर्तितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
0	0	0	0	0

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.16_1715982999_12674.pd
University code of conduct for teachersअध्यापकानां कृते विश्वविद्यालयस्य आचारसंहिता	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.16_1715977874_12674.pd
University code of conduct for students छात्राणां कृते विश्वविद्यालयस्य आचारसंहिता	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.16_1715977869_12674.pd
Report on the student attributes facilitated by the University छात्राणां गुणार्जनाय विश्वविद्यालयस्य सहकारिताविषयकं प्रतिवेदनम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.16_1715977832_12674.pd
List of activities conducted for promotion of universal value (Data Template) वैश्विकमूल्यानां संवर्धनाय आयोजितानां गतिविधीनां सूची।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.16_1715977704_12674.xls

Handbooks, manuals and brochures on human values and professional ethics मानवीयमूल्यानि, वृत्तिनीतिं च अधिकृत्य प्रकाशिता हस्तपुस्तिका, दिग्दर्शिका, परिपत्रिका च	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.16_1715977796_12674.pd

7.1.17 Institution conducts Value based Moral Education Programmes based upon Ancient Indian Texts like Bhagavadgeeta, Ramayana etc, and organizes national festivals and birth / death anniversaries of the great Indian personalities.

संस्था रामायण-भगवद्गीताप्रभृतीन् प्राचीनभारतीयग्रन्थान् आश्रित्य नैतिकशिक्षापाठ्यक्रमान् चालयति । राष्ट्रियमहोत्सवान्, विशिष्टानां गण्यानां भारतीयव्यक्तीनां वार्षिकं जन्मदिनं/पुण्यतिथिं च समायोजयति।

Answer:

प्राचीनभारतीयग्रन्थानां नैतिकशिक्षाः, वैश्विकमूल्यानि, सार्वत्रिकमूल्यशिक्षा, राष्ट्रियमूल्य-राष्ट्रभक्तिशिक्षा च-

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयेन भारतीयप्राचीनपरम्परायाः संरक्षणपूर्वक-पाठ्यक्रमाः प्रचाल्यन्ते। संस्कृतविश्वविद्यालयत्वात् अत्र वेदानां,शास्त्राणां, दर्शनानामध्ययनमध्यापनञ्च प्रचलति। तेषु सर्वेषु शास्त्रेषु नैतिकशिक्षणम्, मूल्यशिक्षणमागच्छत्येव यथा - '**अहिंसा सत्यमक्रोधस्त्यागः शान्तिरपैशुनम्। दयाभूतेष्वलोलुप्त्वं मार्दवं हीरचापलम्**।। विश्वविद्यालयपरिसरे आवर्षं मूल्यवर्धनाय नीतिशिक्षायै नैके कार्यक्रमाः भवन्ति। अभ्यासक्रमेण सह सहाभ्यासिकाः प्रवृत्तयः स्पर्धाः व्याख्यानानि कार्यशालाः परिसंवादाः वाक्यार्थपरिषद्, युवमहोत्सवः पदवीदानसमारम्भः शास्त्रीयस्पर्धाः कण्ठपाठस्पर्धाः संस्कृतसप्ताहोत्सवः संस्कृतभाषया एवाध्ययनाध्यापनं राष्ट्रियमहोत्सवाः एतत्सर्वमावर्षं चलन्ति, अतः विविधैः मार्गैः छात्रेषु मूल्यशिक्षणस्य च सञ्चारः भवति ।

1. नैतिकशिक्षा (Moral Education)

सत्यम् (Truth)

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य अभ्यासक्रमे वेदोपनिषद्रामायणमहाभारतपुराणादीनि शास्त्राणि सन्ति यत्र **'सत्यं वद', 'सत्यं परं धीमहि'** तद्वत् **'सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयात्'** तथा च श्रीरामचन्द्रस्य पवित्रं चरित्रमभ्यासक्रमेऽस्ति तेन छात्रेषु सत्यभाषणस्य सत्याचरणस्य गुणः विकसितः भवति। अनेन सह राष्ट्रियपर्वोत्सवेषु ०२ अक्टूबरदिनाङ्के महात्मागान्धिनः जयन्त्यां सत्य-अहिंसायाः आदर्शाः श्राव्यन्ते, निबन्धलेखनादयः स्पर्धाः भवन्ति ।

न्याये वर्तनम् (Righteous Conduct)

विश्वविद्यालयस्यास्य अभ्यासक्रमे **न्याय्यात्पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः,उद्यमेन हि सिद्ध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः**, इति ज्ञानदं नीतिशतकं श्रीकृष्णनीतित्वेन श्रीमद्भगवद्गीतासदृशाः ग्रन्थाः सन्ति । तेषां ग्रन्थानामध्ययनेन न्यायपूर्णेन व्यवहारेण कः लाभः भवति ? इति छात्राः विविधैः ग्रन्थैरधिगच्छन्ति

प्रेम (Affection)

वेदेषु पुराणेषु नैकानि सूक्तानि नैके प्रसङ्गाः कथाः आगच्छन्ति येषु परस्परं जीवदयापूर्णः प्रेमभावः सर्वेषु विकसितः भवेत् तादृशानि उदाहरणानि कथाश्च अभ्यासक्रमे समायान्ति पुनश्च युवमहोत्सवेऽपि छात्राणां परस्परः प्रणयभावः विकसितो भवेत् तदर्थम् आयोजनम् एतद् भवति।

अहिंसा (Non-Violence)

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य अभ्यासक्रमे प्रायः अध्यात्मग्रन्थाः शास्त्राणि च सन्ति येषु **यमनियमासनप्राणायाम.........** इत्यादियोगसूत्रैः अहिंसायाः महत्त्वं फलञ्च प्रतिपादितमस्ति। विशेषतः वेदव्यासविरचितः महाभारताख्यो ग्रन्थः शास्त्रि-आचार्यकक्षायामागच्छन्ति यस्य ध्येयवाक्यमेवास्ति 'अहिंसा परमो धर्मः' एवञ्च 'अहिंसया परं रूपम्'। अनेन छात्रेषु अहिंसावृत्तेः विकासो भवति पुनश्च परोपकारः पुण्याय पापाय परपीडनमित्यत्र परपीडनमप्येका हिंसा एवास्तीति सम्यगधीत्य छात्राः अहिंसामार्गस्य बोधं सम्प्राप्य आचरणं कुर्वन्तः भवन्ति ।

शास्त्राध्ययनस्य परमं चरमं च लक्ष्यं भवति शान्तिप्राप्तिः, इति हेतुत्वात् विश्वविद्यालयस्याभ्यासक्रेषु प्रायः सर्वेषु ग्रन्थेषु त्रिभिः तापैः शान्तिः भवेत् तादृशं ज्ञानं निहितमेवास्ति । विशेषतः शास्त्रीयाभ्यासक्रमे श्रीमद्भगवद्गीता आगच्छति तत्र **त्यागाच्छान्तिरनन्तरम्', 'स शान्तिमधिगच्छति', 'अशान्तस्य कुतः सुखम् ?', 'ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति'** एतादृश्यः सूक्तयः अभ्यासक्रमे सन्ति तासामध्ययनं कृत्वा शान्तिप्राप्त्युपायै छात्राः शास्त्राणि पठन्ति। पुनश्च अस्माकं परम्परायामपि कार्यक्रमान्ते कर्मान्ते च ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः इति वारत्रयमुच्यते ।

राष्ट्रियमूल्यानि (National Values)

विश्वविद्यालयपरिसरे पठतां छात्राणां जीवने राष्ट्रियमूल्यविकासः भवेत्तदर्थं वेदपुराणेतिहासविषयमाध्यमेन 'राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि' राष्ट्रसूक्तम्, भूमिसूक्तम्, राजभक्तिः, रामायण-महाभारतयोः युद्धकथा तथा च समग्रे वर्षे येषां क्रान्तिकारी-पुरुषाणां दिवसाः आगच्छन्ति तेन समं तन्महत्त्वं ज्ञात्वा छात्रेषु राष्ट्रियमूल्यविकासः देशभक्तिश्च वृद्धिमेति ।

मानवमूल्यानि (Human Values)

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्याभ्यासक्रमे ये ग्रन्थाः सन्ति तेषां ग्रन्थानां कविपरिचयेनैव मानवमूल्यानां विकासाय छात्राणां प्रवृत्तिर्भवति। यथा व्यास-वाल्मीकि-पाणिनि-पतञ्जलि-कालिदास-माघ-वराहमिहिर-भास्कराचार्य-कणाद-गौतम-महीधर-सायणादीनां ग्रन्थाध्ययनेन छात्रनिष्ठमानवमूल्येषु विकासो भवति। मानवमूल्यानां विकासाय शास्त्रीयग्रन्थेषु युधिष्ठिरः, नचिकेता, भरतः, हनुमान्, ध्रुवप्रह्लादौ तथैवाधुनिककालानुगुणं भगवान् शङ्कराचार्यः, डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन्, स्वामिविवेकानन्दः, इत्यादीनां महापुरुषाणां जीवनचरित्राणि छात्राः पठन्ति ।

राष्ट्रिय-एकीकरणम् (National Intiegration)

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये संस्कृतग्रन्थैः सह इतिहास-अर्थशास्त्रादीनां ग्रन्थानामप्यध्ययनं भवति तत्र च इतिहासग्रन्थाधारेण राष्ट्रियएकीकरणस्य पाठः छात्रैः पठ्यते तद्वत् ३१ अक्तूबरदिवसविशेषे सरदारवल्लभभाई पटेलमहोदयानां दिवसाचरणेन राष्ट्रिय एकीकरणस्य बोधः छात्रैः प्राप्यते ।

साम्प्रदायिकसंवादितता सामाजिकैकता च (Communal Harmony & Social Cohesion)

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्याभ्यासक्रमे छात्रेषु भेदबुद्धिः न भवेत् परस्परं सद्भावः विकसितः भवेत् तदर्थं “समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः”, “वसुधैव कुटुम्बकम्,” “यत्र विश्वं भवत्येकनीडम्,” “परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ” एतादृशैर्वाक्यैरेव उच्चनीचभेदरहितेन ज्ञानेन छात्राणां संस्कृतभाषायां प्रवेशो भवति, पुनश्च एतान्येव वाक्यानि श्रुत्वा साम्प्रदायिकभेदात् विमुखो भवति । षड्शास्त्राणामध्ययनेन विविधग्रन्थाधारेण च सामाजिकैकतायाः ज्ञानं च प्राप्नोति ।

File Description	Document
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.17_1715977616_12674.pdf)
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.17_1715977296_12674.pdf)

7.1.18 The institution maintains complete transparency in its financial, academic, administrative and auxiliary functions

संस्था स्वकीयेषु आर्थिक-शैक्षिक-प्राशासनिकेषु इतरेषु च कार्यक्रमेषु सम्पूर्णरूपेण पारदर्शिताम् अवलम्बते।

Answer:

Answer:-

आर्थिकपद्धतिः-

आर्थिकव्यवस्थायां पारदर्शिकतायाः निश्चितिः एवम्प्रकारेण क्रियते -

आर्थिकलेखापरीक्षणं बाह्यसंस्थाभ्यः नियमेन कार्यते ।

विकाससमितिः, क्रयसमितिः, तत्तत्- क्षेत्रविशेषज्ञैः च इत्येतेषां विविधसमितीनां माध्यमेन क्रयणं क्रियते ।

शैक्षणिकपद्धतिः-

- शैक्षणिककार्यस्य पाठ्येतरकार्यक्रमाणां च दिनदर्शिकानिर्माणमपि क्रियते।
- सत्रारम्भे शिक्षकाः मिलित्वा शैक्षणिकाध्यापनयोजनायाः निर्माणं कुर्वन्ति।
- सर्वेषु शैक्षणिकोपक्रमेषु नामाङ्कनाद् आरभ्य समाप्तिं यावत् तेषां सर्वविधविकासदृष्ट्या छात्राः केन्द्रबिन्दवः भवन्ति ।
- संस्थागतगुणवत्ता आश्वासनसमित्या (IQAC) शैक्षणिकलेखापरीक्षणकार्य नियमिततया कार्यते।
- परीक्षापरिणामानां परिशीलनं क्रियते।

प्रशासनिकपद्धतिः -

- विश्वविद्यालयप्रशासनव्यवस्था अत्यन्तपारदर्शिनी अस्ति।
- प्रत्येकमपि जनः स्वस्य प्रशासनिकदायित्वस्य वहनं साधुतया निर्वहति ।
- कार्यालयजनेन सह व्यवहारविषये छात्राः जागरुकाः सन्ति।
- सर्वेषां शिक्षकशिक्षकेतरकर्मचारिणां उपस्थितेः अङ्कनाय विश्वविद्यालयः बायोमेट्रिकव्यवस्थायाः उपयोगं करोति। सार्वजनिकावकाशानाम् आवली वर्षारम्भे एव सूचिता भवति।
- प्रत्येक प्रक्रियायाः निर्वहणार्थं विश्वविद्यालयस्य मानकसञ्चालनप्रक्रिया निर्मिता अस्ति।

संस्थायाः सहाय्यककर्याणि -

- कार्यशालाः, प्रशिक्षणवर्गः, शिक्षकाधिष्ठापनकार्यक्रमः, चर्चासत्राणि, विशेषज्ञसंवादाश्च इत्यादीनां सहाय्यककार्यक्रमाणाम् आयोजनं कठोरतया भवति । एषाम् आयोजनार्थम् अधोलिखितक्रमेण क्रियान्वयनं भवति।
- विशिष्टविभागद्वारा प्रस्तावनिर्माणम्
- कार्यपरिषदः माध्यमेन प्रशासनमाध्यमेन च आर्थिकमान्यता.।
- कार्यक्रमस्य सञ्चालनम्।
- धनव्ययस्य आर्थिकविवरणसमर्पणम्।
- कार्यक्रमस्य विवरणसमर्पणम्।
- प्रमाणानां सत्यापनं अङ्कनं च कृत्वा जालस्थाने प्रकाशनम्
- विश्वविद्यालयस्य काचित् समुपदेशकसमितिः अस्ति। या च वार्षिकोत्सवस्य, युवमहोत्सवस्य, प्रकल्पानां, कार्यशालानां, अतिथिभाषणानां, राष्ट्रियसेवायोजनायाः कार्यक्रमाणां च पूर्वयोजनां निरीक्षणं च करोति।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.1.18_1715975854_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/7%20CRITERIAN/7.1.18/link%20pafe.pdf)

7.2 Best Practices

7.2.1 State at least two institutional best practices (as per NAAC format)

रा.मू.प्र.परिषदः प्रपत्रानुसारेण संस्थायाः सर्वोत्तमं परिपाटिद्वयम् उल्लिख्यताम्।

Answer:

१. सर्वोत्तमपरिपाट्याः शीर्षकम् – भारतीयज्ञानपरम्परायाः पुनर्जागरणम्

२. परिपाटेः उद्दिष्टानि- अस्याः परिपाटेः उद्देश्यमस्ति यत्

1. जनाः संस्कृतं प्रति समर्पिताः भविष्यन्ति।
2. संस्कृतभाषायां शास्त्रेषु विहितवैज्ञानिकादिज्ञानं प्राप्स्यन्ति।
3. भारतीयभाषावित्सु समरसतावृद्धिः भविष्यति।
4. विश्वविद्यालयस्य अधिकाधिकव्यवहारे च संस्कृतमयता स्यात्।
5. विश्वविद्यालयस्य प्राशासनिकक्रियाकलापेष्वपि संस्कृतमयता स्यात्।

३. सन्दर्भः-

'संस्कृतं नाम दैवी वाक्' – अनेन ध्येयवाक्येन उद्देश्यसम्पूर्त्यर्थं विश्वविद्यालयेन संस्कृतभाषाप्रचाराय प्रसाराय च ज्ञानपरम्परायाः पुनर्जागरणमिति परिपाटिः कल्पिता वर्तते। सर्वप्राच्यविद्यारूपप्रतिष्ठिता भाषा इयं लोकोपकारिणी अस्ति। अस्यां भाषायां पारम्परिकविषयाः यथा वेदव्याकरणसाहित्यदर्शनपुराणादीनां सवैशिष्ट्यवर्णनं विद्यते। तथा साम्प्रतिकवैशिष्ट्यपरकविद्याऽपि समाहिता यथा खगोल-चिकित्सा-गणित-योगादयः।

1. **परिपाटिः-**

आश्रमपद्धतिशिक्षायै उज्जयिनी प्राचीनकालादेव विश्वप्रतिष्ठिता अस्ति। अस्याम् उज्जयिन्यामेव संस्कृतभाषामूलकाचार्यस्य महर्षिपाणिनेः नामाधारितः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः संस्थापितः। यस्य मुख्योद्देश्यं संस्कृतसमर्पणम्। उद्देश्यस्यास्य पूर्णतायै विश्वविद्यालयेन स्वीकृताः आयामाः -

1. **प्रबुद्धजनसम्बादः –** उज्जयिन्यां बहवः संस्कृतविद्वांसः सन्ति। अतः विश्वविद्यालस्य संस्कृतस्य च विकासाय स्थानीयप्रबुद्धजनैः सह विश्वविद्यालयस्य माननीयकुलपतिः तान् उपेत्य चर्चां कृत्वा संस्कृतविकाशविषयकं विचारं गृह्णाति। तदनुसारं विश्वविद्यालये संस्कृतस्य अध्ययनाध्यापनयोः व्यवस्थायां परिष्कारः कृतः।
2. **विश्वविद्यालयेन सञ्चाल्यमानाः कार्यक्रमाः –** विश्वविद्यालयेन स्थापितेन संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसम्बर्धनकेन्द्रेण संस्कृतभाषाधारिता नैके कार्यक्रमाः सञ्चाल्यन्ते। यथा - सान्ध्यविद्यालयः, संस्कृतशिविराणि, ग्रीष्मकालीनछात्रप्रशिक्षणं, पुराणपठनम् इत्यादि।
3. **गुरुकुलसम्प्रदायेन शिक्षणपरिचयः –** विश्वविद्यालये गुरुकुलसम्प्रदायेन अध्यापनं क्रियते। अत्रत्याः छात्राः उज्जयिनीस्थे गुरुशिष्यपरम्परावति गुरुकुले न्यायदर्शनस्य विशिष्टम् अध्यापनं कर्तुं न्यायशास्त्रपण्डितं डॉ. सन्दीपशर्माणमुपागत्य शास्त्राणि

पठन्ति।

4. **शास्त्रार्थसभा –** विश्वविद्यालये छात्राणां शास्त्रार्थकौशलवर्धनाय शास्त्रार्थसभायाः आयोजनं भवति।
5. **सांस्कृतिकभ्रमणम् –** प्रतिवत्सरं विश्वपर्यटनदिवसे छात्राः शिक्षकाश्च संस्कृतवाङ्मये उल्लिखितानि पुरातात्त्विक-ऐतिहासिक-सांस्कृतिकस्थानानि द्रष्टुं यान्ति। तथा भारतीयेतिहासिकगौरवेण सह परिचिताः भवन्ति।
6. **संस्कृतप्रतिस्पर्धा –** छात्रेषु संस्कृतं प्रति अभिरूचिवर्धनाय सरलमानकसंस्कृतमाश्रित्य विभिन्नाः संस्कृतभाषणादिस्पर्धाः आयोज्यन्ते। तेन छात्राणां संस्कृतसम्भाषणं प्रति आकर्षणम् उत्साहवर्धनञ्च भवति।
7. **वाग्वर्धिनीपरिषत् –** छात्राणां वाक्कौशलविकासाय प्रतिमासं वाग्वर्धिनीसभायाः आयोजनं भवति। तत्र छात्राः विविधान् शास्त्रीयविषयान् उपस्थापयन्ति।
8. **दत्तकग्रामेषु संस्कृतशिविरम् –** विश्वविद्यालयद्वारा प्रेमनगरं मानपुरम् इति ग्रामयोः निवासिनां संस्कृतं प्रति अभिरुचिसमुत्पादयनाय संस्कृतसम्भाषणं कर्तुं दक्षतासम्बर्धनाय संस्कृतस्य महत्त्वं ज्ञातुं च संस्कृतशिविरस्य आयोजनं क्रियते।
9. **शोधपत्रिकाप्रकाशनम् –** विश्वविद्यालयः पाणिनीया इति नाम्नीं त्रैमासिकीं शोधपत्रिकां प्रकाशयति। यत्र शिक्षकाणां विद्यार्थिनाञ्च शोधनिबन्धाः प्रकाश्यन्ते। अनेन संस्कृते शोधनिबन्धलेखनस्य प्रवृत्तौ वृद्धिर्जायते।
10. **छात्रवृत्तिः –** विश्वविद्यालये अध्ययनरतेभ्यः छात्रेभ्यः विविधैः संस्थानैः प्रदीयमाना छात्रवृत्तेः लाभः प्रदीयते। तत्र मध्यप्रदेशशासनस्य केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य अन्येषां च शैक्षणिकसंस्थानां छात्रवृत्तयः छात्रैः लभ्यन्ते।

1. **साफल्यस्य प्रामाण्यम् –**
    1. उपर्युक्तक्रियमाणैः क्रियाकलापैः विश्वविद्यालये कार्यरतानां सर्वेषां जनानां मुखे संस्कृतसम्भाषणं विलसति।
    2. शास्त्राणामध्ययनाध्यापनभाषा संस्कृतं वर्तते। तत्रापि सरलमानकसंस्कृतप्रयोगेण अध्यापकाः दृश्यश्रव्योपकरणैः स्वशास्त्रगततत्वान् रुचिपूर्वकमध्यापयन्ति।
    3. कक्षासु संस्कृतमयता निर्मिता वर्तते।
    4. शैक्षिकभवने, छात्रावासे, परिसरे च छात्राः अध्यापकाः परस्परं संस्कृतेन व्यवहरन्ति।
    5. शैक्षिकभवने द्वित्राः कार्यरताः लिपिकाः सेवकाश्चापि शनैः शनैः संस्कृतवातावरणप्रभावेण संस्कृतेन व्यवहारं कर्तुं प्रेरिताः। तेऽपि लघु-लघु संस्कृतवाक्यानां व्यवहारे प्रयोगं कुर्वन्ति।
    6. विश्वविद्यालयस्य वाहनचालकः **श्रीमान् हर्ष-परौहामहोदयः** आजीवनं संस्कृतेन वार्तालापाय व्रतं स्वीकृतवान्। स्वगृहस्य सत्यापनमपि तेन देवनागर्यां विहितम्।
    7. विश्वविद्यालयस्य सर्वेषां प्रश्नपत्राणाम् उत्तरपुस्तिकानां माध्यमभाषा संस्कृतमेव वर्तते।
    8. सर्वेषामपि कार्यक्रमाणां सञ्चालनं मुख्यातिथेः सारस्वतातिथेः विशिष्टातिथेः उद्बोधनानि प्रवचनानि भाषणानि व्याख्यानानि च संस्कृतेनैव भवन्ति।
    9. सर्वेऽपि शैक्षिककार्यक्रमाः सम्पूर्णतया संस्कृतेन प्रचाल्यन्ते।
    10. छात्राः विविधासु राष्ट्रियासु प्रादेशिकासु च संस्कृतशास्त्रस्पर्धासु भागं गृह्णन्ति पारितोषिकाश्च प्राप्नुवन्ति।
2. **सम्मुखीकृताः समस्याः आवश्यकानि संसाधनानि च –**
    1. आदौ संस्कृतेतरकार्यरतानां कर्मचारिणाम् अधिकारिणां च संस्कृतं वक्तुं काठिन्यमासीत् किन्तु मान्यस्य कुलपतेः प्रेरणया वातावरणप्रभावेण, संस्कृतसम्भाषणवर्गायोजनेन, शिबिरायोजनेन, कार्यक्रमाणां संस्कृतेन सञ्चालनेन, विदुषाम् आगमनेन भाषणेन, सूचनाफलकैः, परस्परं सद्भावयुक्तेन सम्भाषणेन, कार्यक्रमारम्भे गीयमानेन संस्कृतकुलगीतेन, कार्यक्रमान्ते पूर्णतामन्त्रेण च शनैः शनैः तेऽपि संस्कृतेन व्यवहारं भाषणञ्च कुर्वन्ति।
    2. धैर्येण छात्रैः अध्यापकैः सह व्यवहारेण विश्वविद्यालये कार्यरताः लिपिकाः सेवकाः कर्मचारिणोऽपि संस्कृतेन व्यवहर्तुं प्रवृत्ताः सन्ति।
    3. नगरेषु जनपदेषु कृतकार्यक्रमैः संस्कृतवायुसञ्चारस्तु जातः नैके नागरिकाः संस्कृतसम्भाषणशिबिरप्रविष्टाः सन्तः संस्कृतेन व्यवहारं कर्तुं यतमानाः सन्ति।
    4. संस्कृतवातावरणेन अनेन संस्कृतमाध्यमेन अध्ययनाध्यापनेन बुद्धिमन्तः नैके छात्राः काव्यरचनाकौशलमपि लब्धवन्तः।
    5. इतोऽपि छात्रेषु कार्याकर्तृषु संस्कृतवातावरणनिर्माणाय अधिकाधिककार्ययोजनाः सम्पादनीयाः। वर्गे दृश्यश्राव्यसामग्रीणां (P.P.T) व्यवहारः वर्धनीयः। येन छात्राणां शिक्षणे कुतूहलं वर्धेत। बोधे च सौकार्यं स्यात्। तेन संस्कृतकथने उत्साहः वर्धेत। येन आचारे विचारे संस्कृतमेव अनुस्यूततया वर्तेत। तेन भावियुवानः संस्कृतयुक्ताः भवेयुः।
3. **टीप्पणी –**

1 विश्वविद्यालयपरिसरे आचार्याः परस्परं संस्कृतेनैव सम्भाषन्ते।

2. छात्राणां वाग्व्यवहारे संस्कृतं स्यात् तदर्थं तैः सह सरलसंस्कृतेन आचार्याः व्यवहरन्ति।

3. पुस्तकालये सरलमानकसंस्कृतेन लिखिताः नैके लघुकथाग्रन्थाः छात्राणां संस्कृतभाषणकौशलवर्धनाय सन्ति।

4.एवं युवकेषु संस्कृतप्रेम वर्धेत चेत् एकस्मिन् काले सम्पूर्णायां उज्जियिन्याम् संस्कृतमयता स्यात् इति भविष्यत्परिकल्पनम्।

1. **सर्वोत्तमपरिपाटेः शीर्षकम्- स्वच्छवातावरणे स्वस्थजीवनम्**
2. **परिपाटेः उद्देश्यानि –** अस्याः परिपाटेः उद्देश्यमस्ति यत्

1. योगस्य शास्त्रीय गाभीर्यार्थबोधः भविष्यति।
2. विकृतजीवचर्यायाः /दिनचर्यायाः निवारणं भविष्यति।
3. छात्राः नागरिकाः स्वस्थाः भविष्यन्ति।
4. हरितक्षेत्रसम्बर्धनेनैव शुद्धवातावरणस्य कल्पना भवति।

1. **सन्दर्भः**

“योगसमाधिः” अनेन वेदव्यासवचनेन इयं धारणा बलवती भवति यत् “योगश्चित्तवृत्तिनिरोधः”। यतो हि चित्तवृत्तिनिरोधेन तपश्चर्यासामर्थ्यमायाति। तत्तु स्वस्थ वातावरणे एव सम्भवति। अतः महर्षिपाणिनिसंस्कृतविश्वविद्यालयः उपरोक्तचिन्तनेनैव स्वपरिसरे स्वच्छवातावरणसंस्थापितायै सन्नद्धोऽस्ति। अस्मिन् क्रमे विश्वविद्यालयः अधिकाधिकवृक्षरोपणकार्यक्रमे प्रोत्साहवर्धनं करोति।

विश्वविद्यालयेन अनेन एकस्मिन् दिवसे एव सर्वाधिकवृक्षारोपणस्य वैश्विकोपलब्धिः प्राप्ता। येन परिणामेन विश्वविद्यालयीयपरिसरे सञ्चालितः निःशुल्कयोगप्रशिक्षणकार्यक्रमः सफलोऽस्ति। अत्र प्रशिक्षणाभ्यासकाले स्वस्थवातावरणेन अनन्यफलसिद्धिः अनुभूयते।

1. **परिपाटिः**

वर्तमानसमाजे वैदेशिकरीतिमनुसृत्य स्वदेशीयाः युवानः स्वस्थजीवनचर्यायाम् अविश्वसन्तः अविन्यस्ताभ्यासे रताः आत्मघ्नातिनः एव भवन्ति। तान् तादृशजीवनात् प्रत्यावर्त्य भारतीययोगजीवने प्रावेशयितुम् विश्वविद्यालेन केचन पदक्षेपाः स्वीकृताः। सर्वादौ मनसः शान्तिः आवश्यिकी। तदर्थं योग्यं वातावरणं यथा स्यात् तदर्थमपि विश्वविद्यालयः प्रयासः कृतः। तेषु मुख्यतमाः -

1. **निःशुल्कयोगप्रशिक्षणम्** – योगविभागेन सर्वेषां कृते निःशुल्कयोगप्रशिक्षणमारब्धम्। तत्र प्रत्यहं प्रातः सप्तवादनतः सर्वे योगासनेच्छवः आगन्तुं शक्नुवन्ति।
2. **निःशुल्कयोगचिकित्सा** - योगविभागेन सर्वेषां कृते निःशुल्कयोगचिकित्सायाः व्यवस्था आरब्धा। यत्र अस्थिसंयोगादिषु उत्पन्ना पीडा योगद्वारेणैव निवार्यते।
3. **योगशिविरम्** – विशिष्टदिवसेषु योगविभागपक्षतः योगशिविराणाम् आयोजनं क्रियते। तत्र अस्मद्विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः छात्राश्च योगप्रदर्शनमाध्यमेन योगासनानां फलं सर्वेषु प्रसारयन्ति।
4. **वृक्षारोपणकार्यक्रमः** – हरितवातावरणनिर्माणाय विश्वविद्यालयेन विशिष्टेषु दिवसेसु वृक्षारोपणं करोति। विश्वविद्यालयस्य परिसरे सहस्राधिकाः ओषधिवृक्षाः गुल्माश्च सन्ति।
5. **प्लास्टिकमुक्तवातावरणम्** – प्लास्टिकपदार्थः परिवेशस्य शत्रुरूपः। तस्य निवारणाय विश्वविद्यालयः प्लास्टिकमुक्तः परिसरः निर्मितः।
6. **मादकपदार्थमुक्तपरिसरः** – अद्यतनीयाः युवानः मादकद्रव्यसेवनेन विपथगामिनः भवन्ति। विश्वविद्यालयच्छात्राः यथा तादृशाचरणात् दूरे तिष्ठेयुः तदर्थं अस्माकं परिसरः मादकपदार्थविनिर्मुक्तः कृतः।
7. **ध्यानकेन्द्रम्** – विक्षिप्तमनसा विद्यायाः ग्रहणमसम्भवमेव। छात्राणां मनःसंयोगं यथा वर्धेत तदर्थं विश्वविद्यालयेन ध्यानकेन्द्रमपि संस्थापितम्।
8. **हरितदिवसः** – प्रत्येकस्मिन् सप्ताहे बुधवासरं विश्वविद्यालयः हरितदिवसरूपेण परिपालयति। तस्मिन् दिवसे इन्धनयुक्तानि यानानि विश्वविद्यालयस्य मुख्यद्वारात् बहिः संस्थाप्य अटित्वा एव परिसरे सर्वैः प्रवेशः कर्तव्यः। एवं सम्पूर्णदिवसे अटनेन शरीरचर्चा यथा भवति, तथैव इन्धनयुक्तयानानां व्यवहारः न्यूनः भवति। एवं वैश्विकौष्णायनह्रासाय विश्वविद्यालयस्य क्षुद्रः प्रयासोऽयम्।
9. **यज्ञशाला** – परिसरे यज्ञशालायाः सम्भवात् तत्र च विशिष्टदिनेषु यज्ञसम्पादनात् यज्ञधूमेन आवृते परिसरे सर्वेषां मनः शान्तमेव जायते। तत्र च वेदोद्घोषकाले सर्वे विश्वविद्यालयीयाः भागं गृह्णन्ति। तेन वैदिकमन्त्राणां कण्ठस्थीकरणमपि जायते।

1. **साफल्यस्य प्रामाण्यम् –**
   1. प्रत्यहं प्रातः छात्राः योगासनं कर्तुमागच्छन्ति। स्वास्थ्यवन्तश्च भवन्ति।
   2. शिविरेषु जनानां सम्मर्दः शनैः शनैः वर्द्धते। एतेन योगं प्रति जनाः आकृष्टाः भवन्ति इति ज्ञायते।
   3. विविधासनादिभिः विक्षिप्तं मनः एकीभूतं भवति इति छात्राणां फलप्रकाशनेन सम्यक् दृश्यते।
   4. विविधावसरे परिसरे बहुविधवृक्षारोपणेन हरितपरिसरः सञ्जातः।
   5. 1200 संख्यकानां वृक्षाणाम् आरोपणे विश्वविद्यालयः वैश्विकप्रसस्तिं प्राप्तवान्।
   6. ओषधीयवृक्षारोपणेन वृक्षेभ्यः एव ओषधीद्रव्यप्राप्तौ प्राथमिकोपचारे तेषां प्रयोगः भवति।
   7. प्रत्येकस्मिन् बुधवासरे समग्रदिवसं यावत् अटनेन शरीरं बलयुक्तम् ओजोयुक्तं च भवति।
2. **सम्मुखीकृताः समस्याः आवश्यकानि संसाधनानि च –**
   1. छात्राः उत्साहवन्तः सन्तः प्रत्यहं प्रातः योगासनं कर्तुमागच्छन्ति। छात्राणां संख्या अनुदिनं वर्धते इति दृश्यते।
   2. अस्माकं परिसरः हरितमयः इत्यत्र नास्ति संशयः। इतोऽपि विविधावसरे वृक्षारोपणं कर्तव्यं येन प्रायः सर्वविधाः वृक्षाः अस्माकं परिसरे भवेयुः।
   3. योगस्य सुफलं जनेषु प्रचारणीयम्। येन सर्वे जनाः योगासने रताः सन्तः आत्मोन्नतिं साधयन्ति।
3. **टीप्पणी**

जनसंख्यावृद्धिकारणेन नागरिकाणां पार्श्वे भूभागावनतिः अनुभूयते इदानीम्। येन सर्वकारभूम्याः अनुपातमपि ह्रासोन्मुखी दृश्यते। येन विस्तृतसर्वकारीयभूमौ विभिन्नपरियोजनायाः कृते भूम्याः आवण्टनं भवन्नस्ति। एतादृशसमस्यायाः समाधानाय स्वच्छवातावरणनिर्माणाय च वनाच्छादितभूम्यानुपातवर्धनं भवेत्। एवमेव स्वस्थजीवनयापनाय शुद्धाहारविहारव्यवस्था शास्त्रेषु वर्णिता अस्ति। शुद्धाहारेणैव स्वस्थशरीरस्वस्थमनोवृत्तिश्च सम्भवति। इदानीं वैश्विकनीतिमनुसृत्य दीर्घोद्योगप्रणाली विकसिता सम्बर्धिता चास्ति। कृषिक्षेत्रे अन्नोत्पादनेऽपि अस्य विधेः प्रचुरप्रभावः अवलोक्यते। तेन नानाप्रकारेण नूतनव्याधिवृद्धिः अपि जायते। अतः कृषिक्षेत्रे पशुपालने च विशेषरूपेण औद्योगिकापेक्षया व्यक्तिकेन्द्रितकृषिनीतियनुसरणमपेक्षते। अनया नीत्या शुद्धाहारपरिकल्पना भवितुं शक्यते। तेन स्वस्थशरीरेण शास्त्रोक्तरीत्या योगसम्बर्धनमपि भविष्यति। तदा योगेन अस्य विश्वविद्यालयस्य स्वस्थनागरिकाणां परिकल्पना फलवती स्यात्।

File Description	Document
Any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.2.1_1716058689_12674.pdf)
Provide link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (http://www.mpsvv.ac.in/index.php/en/best-practice)

7.3 Institutional Distinctiveness

7.3.1 Describe/Explain the performance of the institution in one area distinctive to its vision, priority and thrust

संस्थया स्वस्य दूरदृष्टिं, प्राथम्यं, प्रधानविषयञ्च मनसि निधाय एकस्मिन् विशिष्टक्षेत्रे स्वेन कृतस्य कार्यनिष्पादनस्य विवरणं दीयताम् ।

Answer:

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य वैशिष्ट्यम्- समग्रभारते विद्यमानेभ्यः संस्कृतविश्वविद्यालयेभ्यः महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः वैलक्षण्यं भजते। श्रीमहाकालस्य नगरीयं, जगद्गुरुश्रीकृष्णस्य विद्यास्थली, वीरविक्रमादित्यस्य राजधानीयं, यत्र कविकुलगुरुणा कालिदासेन गढकालिकादेव्याः समाराधना विहिता। अस्माद्धेतोः अस्मिन् विश्वविद्यालये इतरस्मात् विलक्षणता विद्यते। विश्वविद्यालयेन कार्यक्षेत्राणि-प्रमुखान्युद्दिष्टानि-अनुसंधानप्राथम्यं विश्वविद्यालयस्य अन्तर्दृष्टौ ध्येयेषु च सर्वादौ निर्दिष्टम्।

1.सर्वेषां कृते संस्कृतम् -

संपूर्णमध्यप्रदेशे विश्वविद्यालयस्यास्य अधिकारव्याप्तिः अस्ति। विश्वविद्यालयः सर्वत्र आधुनिकशिक्षणप्रवाहकारणेन आधुनिकजिज्ञासूनां विषयानाम् अवबोधनाय ज्योतिर्विज्ञानविभागेन ज्योतिषशास्त्रगततत्त्वानां सरलरीत्या अध्यापनं प्रसारश्च कार्यते। एतेषु सर्वेषु अभ्यासक्रमेषु प्राचीनभारतीयशास्त्राणाम् च संस्कृतस्यापि अन्तर्भावो भवति। एतद्विहाय विश्वविद्यालयद्वारा स्नातकस्नातकोत्तरपाठ्यक्रमाः निसर्गोपचारः पंचकर्म अभ्यासक्रमाः इत्यादयः प्रचाल्यन्ते।

2.भविष्यार्थे संस्कृतम्-

विश्वविद्यालयः आधुनिकविषयाणाम् अध्ययनार्थं संस्कृते अध्ययनसामग्रीनिर्माणार्थम् प्रयत्नरतः वर्तते। अनेन सह विश्वविद्यालयः योगचिकित्सा-वास्तुशास्त्रादेः अध्ययनस्य, नवनवीनक्षेत्रेषु संस्कृताध्ययनस्य च आवश्यकतां आविष्करोति। अनेन राष्ट्रेऽस्मिन् भविष्यत्काले संस्कृतस्य विकासस्य पन्थाः प्रसृतः भवेत्।

अस्यां दिशि विश्वविद्यालयेन स्नातकोत्तरशिक्षणं-- एम.ए.वास्तुशास्त्रम्, एम्.ए. ज्योतिर्विज्ञानम् तथा एम्.एस्.सी.योगशास्त्रं विश्वविद्यालये आरब्धम्। एभिः अभ्यासक्रमैः संस्कृतक्षेत्रे नूतनाः आधुनिकाश्चाध्ययनविषयाः प्राप्यन्ते।

विश्वविद्यालयः सर्वदा शास्त्रगतगूढतत्त्वाध्यापने विश्वसिति अत एव महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालये -वेद-व्याकरण-ज्योतिष-दर्शन-संस्कृतसाहित्य-शिक्षाशास्त्रमित्यादीनाम् अभ्यासक्रमाणाम् अध्ययनं प्रचलति। पारम्परिक- स्नातक-स्नातकोत्तर अभ्यासक्रमाः विश्वविद्यालये अध्याप्यन्ते। बहुविद्याशाखीयाः अन्तर्विद्याशाखीयाश्च अभ्यासक्रमाः विश्वविद्यालयस्य विभागेषु प्रचलन्ति। सम्प्रति विश्वविद्यालयः शास्त्राणां अध्ययनाध्यापने छात्राणाम् आकर्षणे यशस्वी जातः।

विश्वविद्यालयस्य शोधविभागेभ्यः विद्यावारिधिः इति उपक्रमाः अपि सञ्चाल्यते। छात्रान् अध्ययने प्रेरयितुं विश्वविद्यालयः विद्यावारिधिछात्रेभ्यः छात्रवृत्तिम् प्रददाति। अत्र अध्ययनं कुर्वाणान् छात्रान् शास्त्राध्ययने प्रेरयितुं प्रतिमासं छात्रवृत्तेः व्यवस्थां प्रददाति।

विश्वविद्यालयेन विविधेषु क्षेत्रेषु आत्मनिर्भरतां संपादयितुं नैके उपक्रमाः आरब्धाः।

3.सामाजिकैः सह सम्बन्धः-

विश्वविद्यालयः एकाकी कार्यं कर्तुम् न प्रभवति अतः सामाजिकसंबंधस्थापनार्थं विश्वविद्यालयः संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसंवर्धनकेन्द्रेण अनौपचारिकशिक्षणद्वारा असर्वकारिसंघटनया सह संलग्नीभवति। विश्वविद्यालयस्य संस्कृतशिक्षणप्रशिक्षणज्ञानविज्ञानसम्बर्धनकेन्द्रद्वारा नैकाः कार्यशालाः नैके अल्पकालीनाः उपक्रमाः परामर्शकेन्द्राणि च चाल्यन्ते।

विश्वविद्यालयस्य स्थानीयजनानाम् आवश्यकतां विज्ञाय संचालकमंडलसहमतिना विश्वविद्यालयस्य समीपवर्तिनां रोगग्रस्तानां नागरिकाणां रोगशमनाय यद्वा स्वस्थनागरिकाणां स्वस्थतासंरक्षितार्थं प्रातःकाले योगाभ्यासः सञ्चालितः। उज्जयिन्नयां बहवः संस्कृतविद्वांसः सन्ति। अतः विश्वविद्यालयस्य संस्कृतस्य च विकासाय स्थानीयप्रबुद्धजनैः सह विश्वविद्यालयस्य माननीयकुलपतिः तान् उपेत्य चर्चां कृतवान्। तेषां विचारान् च ज्ञातवान्। तदनुसारं विश्वविद्यालये संस्कृतस्य अध्ययनाध्यापनयोः व्यवस्थायां परिष्कारः कृतः। अत्र पाणिनिप्राध्यापकपीठं स्थापितं विद्यते। तत्र नैके सामाजिकाः योगदानं कुर्वन्तः सन्ति। एवमेव विश्वविद्यालये वेंकटाचलम् पीठम् स्थापितं विद्यते। यस्य स्थापनस्य संचालनस्य च व्ययराशिः सामाजिकेन प्रदत्तः। अनेन प्रतिवर्षं संस्कृतस्य प्रचाराय प्रसाराय शास्त्रसंरक्षणाय च नैके कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते।

4. स्वयञ्चालिता पारदर्शिका गतिशीला च प्रशासनव्यवस्था-

गतत्रिवर्षेभ्यः विश्वविद्यालयस्य शासनव्यवस्थायां पञ्चस्तरात्मिका वृद्धिर्जाता। छात्रसंख्या द्विगुणिता। अध्यापकानां विभागानाञ्च संख्या वृद्धिङ्गता। प्रशासनव्यवस्थया प्रशासनव्यवस्थां संवर्धयितुं सूचनासम्प्रेषणप्रौद्योगिकी-तंत्रज्ञानस्य उपयोजनम् आरब्धम्।

File Description	Document
Upload any additional information अतिरिक्ताः सूचनाः	View Document (https://assessmentonline.naac.gov.in/storage/app/hei/SSR/112726/7.3.1_1715974879_12674.pdf)

Link for additional information अतिरिक्तसूचनानां सन्धानम्।	View Document (https://mpsvv.ac.in/images/naac/7%20CRITERIAN/7.3.1/Institutional%20Distinctivenes%207.3.1.pdf)

Extended Profile

Program

Number of Programmes offered year-wise for last five years
विगतपञ्चवर्षेषु समायोजितानां पाठ्यक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
24	22	21	19	18

Students

Number of students year-wise during the last five years
विगतपञ्चवर्षेषु प्रविष्टानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
462	507	411	320	231

Number of outgoing / final year students year-wise during the last five years
विगतपञ्चवर्षेषु उत्तीर्णानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
145	176	104	79	46

Number of students appeared in the University examination year-wise during the last five years
विगतपञ्चवर्षेषु, विश्वविद्यालये परीक्षासु सम्मिलितछात्राणां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
460	493	411	313	218

Teachers

Number of full time teachers year-wise during the last five years
पूर्णकालिकाध्यापकानां विगतपञ्चवर्षाणां वार्षिकक्रमेण समष्टिसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
28	23	17	18	17

Number of sanctioned posts year-wise during the last five years
विगतपञ्चवर्षेषु अनुमोदितानां पदानां वार्षिकसङ्ख्या

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
30	30	30	30	30

Institution

Total Expenditure excluding salary year-wise during the last five years (INR in Lakhs)
विगतपञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते संस्थाया वार्षिकः व्ययः (लक्षशः)

Answer:

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
140.54	102.10	118.38	129.14	118.71

Conclusion

Additional Information :
Distinctive Features of the University

The following points highlight the growth and synthesis of modern and traditional knowledge system

- Focus on multidisciplinary studies and areas of research
- University has incorporated solar panel and rain water harvesting system.
- University follows CBCS pattern of examination
- Sixteen Memorandum of understanding have been signed with national and International Institutions.
- Green initiatives have been taken by the university.
- University has a Plastic free campus.
- The university has been organizing free Yoga camps in the morning since the year 2022 for maintaining the health of the society.
- The university organized a *Shatrarth Sabha* exclusively in Madhya Pradesh Raj Bhawan in the year 2020.
- The university follows a 'No Vehicle Zone policy' on Wednesday as a part of green initiative .
- The university publishes its research journal *Paniniya* which is a peer reviewed and UGC care listed online International.
- **Sanskrit Shikshan Prashikshan Gyan Vigyan Samvardhan Kendra**: The university has established Sanskrit Shikshan Prashikshan Gyan Vigyan Samvardhan Kendra which organizes a number of programs related to teaching and learning of English language. For example-evening school, Sanskrit camps, Sanskrit summer camps etc
- Guidance for competitive examination such as UGC NET , SLET etc

Concluding Remarks:

- **CONCLUSION**

  Maharshi Panini Sanskrit Evam Vedic Vishwavidyalya was established in the year 2008. It has 20 affiliated Colleges for Specialized Studies and Research Centre. It is the only Sanskrit university in Madhya Pradesh emerging high in the field of Sanskrit and Indian Knowledge System.The university has been formed exclusively for the development of the Sanskrit language with the amalgamation of traditional and modern disciplines. Abiding by its Vision statement;

  भारतीयज्ञानपरम्परायाःनिरन्तरप्रवाहस्यनवाचाराः

  The university integrates the timeless wisdom of ancient Indian knowledge system with modern innovation and progress across diverse disciplines.The basic aim of the university is promotion and proliferation of Sanskrit language and literature. Through a balance blend of traditional and cutting edge academic program the university seeks to improve strata of all people in search of knowledge. The university has been acknowledged for its distinctive features for the academic excellence

- The university has received Golden Book of World Records for planting more than 1000 trees in 2018.
- University has won the Globus Awards Certificate of Achievement for Best Practices in Employability and Entrepreneurship in the year 2021.
- University has won the Globus Awards Certificate of Achievement for Best Course and Curriculum Design in the 2021.
- University won the Indian Knowledge System Education and Excellence Award-2022 by Baraudi Sanskriti Sanskar Shiksha Samiti.
- Organization of first Sanskrit film festival in Ujjain-The university organized a free screening of a Sanskrit movie entitled *Yanam(based on Mangal Mission)*in the year 2022.
- The university has received Aksharvarta International Summit Award in 2023 for its work in the field of research and innovation.
- The university has been found suitable from the point of view of Environment ,Energy and Quality Management System according to Quality Research Organization,New Delhi.

EXCLUDED METRICES

No Metrices are Excluded

ANNEXURE

1.Metrics Level Deviations

Metric ID	Sub Questions and Answers before and after DVV Verification
1.3.2	Number of value-added courses imparting transferable and life skills offered during the last five years. विगतपञ्चवर्षेषु प्रचालितानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धकानाञ्च पाठ्यपत्राणां सङ्ख्या। 1.3.2.1. How many new value-added courses are added within the last 5 years विगतपञ्चवर्षेषु कति मूल्यसंवर्धक-पाठ्यपत्राणि योजितानि? Remark : As per clarification received from HEI, and Diploma which should not considered. So, based on that DVV input recommended.
1.3.3	Average Percentage of students enrolled in the courses under 1.3.2. 1.3.2 बिन्दोः अनुरूपं जीवनकौशलप्रदे मूल्यसंवर्धके च पाठ्यपत्रे प्रविष्टानां छात्राणां प्रतिशतता। 1.3.3.1. Number of students enrolled in value-added courses imparting transferable and life skills offered year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु प्रचालितानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धक-पाठ्यपत्राणां प्रतिवर्षीया सङ्ख्या। Remark : As per clarification received from HEI, and changes done according to the above related metric id 1.3.2 thus DVV input is recommended.
1.3.4	Percentage of students undertaking field projects/ internships/ training programmes/ summer assignments etc. (Preceeding academic year data) क्षेत्रकार्यपरियोजनासु अन्तःप्रशिक्षणेषु प्रशिक्षणपाठ्यक्रमेषु ग्रीष्मावकाशस्तकार्येषु गृहीतभागानां छात्राणां प्रतिशतता। (प्रगतवर्षस्य) 1.3.4.1. Number of students undertaking field project or internships क्षेत्रकार्यपरियोजनासु ग्रीष्मावकाशादिषु कार्याणि कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या। Answer before DVV Verification : 89 Answer after DVV Verification: 89 Remark : As per clarification received from HEI, and removing multiple counting of student so based on that DVV input is recommended.
3.1.2	The institution provides seed money for in-depth Shastric training/ inter-disciplinary training to its teachers for research during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु संस्था अध्यापकेभ्यः अनुसन्धानाय तलस्पर्शिशास्त्रप्रशिक्षणाय अन्तःशास्त्रीयप्रशिक्षणाय च मूलनिधिं ददाति। 3.1.2.1. The amount of seed money provided by institution to its faculty year-wise during the last five years (INR in lakhs) संस्थया विगतपञ्चवर्षेषु अध्यापकेभ्यः प्रदत्तस्य मूलनिधेः वार्षिकसङ्ख्या (लक्षशः)। Remark : As per without sanctioned letter claim could not be considered so based on that DVV input is recommended.
3.2.1	Grants for research projects sponsored by the non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, chairs in the institution during the last five years (INR in Lakhs) संस्थायां गतपञ्चवर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तमनुदानं पीठानि च (लक्षशः) 3.2.1.1. Total Grants for research projects sponsored by the non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, Chairs in the institution year-wise during the last five years (INR in Lakhs) - संस्थायां गतपञ्चवर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तानाम् अनुदानानां वार्षिकयोगः (लक्षशः)- Remark : DVV has made necessary changes as per prescribed format shared by HEI and has considered non government research project

3.2.2	Grants for research projects sponsored by the government sources like UGC, Rashtriya Sanskrit Sansthan, IGNCA, NMM, Sanskrit Academies, ICPR, DST, ICHR etc. during the last five years (INR in Lakhs) विगतपञ्चवर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोग-राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थान-इन्दिरागाँधीराष्ट्रियकलाकेन्द्र-राष्ट्रियपाण्डुलिपिमिशन्-संस्कृताकादमी-भारतीयदार्शनिकानुसन्धानपरिषद्-भारतीयेतिहासानुसन्धानपरिषदादिभिः सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तमनुदानम्। (लक्षशः) 3.2.2.1. Total Grants for research projects sponsored by the government sources year-wise during the last five years (INR in Lakhs) विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तानामनुदानानां वार्षिकयोगः। (लक्षशः) Remark : DVV has made necessary changes as per prescribed format shared by HEI and has considered government research project
3.3.2	Number of awards won by institution/teachers for innovation during the last five years विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया अध्यापकैः नवाचारविषये प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां सङ्ख्या। 3.3.2.1. Total number of awards for innovation won by institution/teachers year-wise during the last five years विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया/ अध्यापकैः नवाचारविषये प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां वार्षिकसमष्टिसङ्ख्या। Remark : As per provided certificates by HEI, thus DVV input is recommended.
3.4.5	Number of research papers per teacher in the Journals notified on UGC website/ recognised peer reviewed journals/ reputed journals published by Sanskrit/ General Universities/ Departments/ Research Institutes and notified journals by the Rashtriya Samskrit Sansthan in its website and Conference Proceedings. विगतपञ्चवर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु, संस्कृतविश्वविद्यालयैः तद्विभागैः प्रकाशितासु शोधपत्रिकासु राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु सम्मेलनकार्यवृत्तेषु वा प्रत्येकम् अध्यापकस्य प्रकाशितशोधपत्राणां सङ्ख्या। 3.4.5.1. Number of research papers in the Journals notified on UGC website year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु प्रकाशितशोधपत्राणां वार्षिकसङ्ख्या। Remark : As per clarification received from HEI, and excluding publication for calendar year 2023 which should not be considered.So, based on that DVV input is recommended.
3.4.6	Number of books edited and chapters in edited volumes/ books published, monographs in Sanskrit and other languages, original creative writing in Sanskrit, Sanskrit Shastras etc. (excluding awarded works), per teacher during the last five years विगतपञ्चवर्षावधौ प्रत्यध्यापकं प्रकाशितग्रन्थानां/ सम्पादितग्रन्थेषु लिखिताध्यायानां/ प्रकाशितपुस्तकानां/ प्रकाशितशोधपत्राणां/ संस्कृते एवं संस्कृतशास्त्रेषु सर्जनात्मकलेखानां सङ्ख्या। (पुरस्कारप्राप्तग्रन्थान् विहाय) 3.4.6.1. Total number of books and chapters in edited volumes / books published, and papers in national/international conference-proceedings monographs, creative writing year-wise during the last five years - विगतपञ्चवर्षावधौ प्रत्यध्यापकं प्रकाशितग्रन्थानां/ सम्पादितग्रन्थेषु लिखिताध्यायानां/ प्रकाशितपुस्तकानां/ राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रिय-सङ्गोष्ठीकार्यवृत्तिषु प्रकाशितशोधपत्राणां/ सर्जनात्मकलेखानां वार्षिकसङ्ख्या। Remark : As per clarification received from HEI, and excluding publication for calendar year 2023 which should not be considered.So, based on that DVV input is recommended.
3.6.2	Number of awards and recognition received for extension activities from Government /recognised bodies during the last five years विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्ताः पुरस्काराः/ सम्मानानि 3.6.2.1. Total number of awards and recognition received for extension activities from Government/ recognised bodies year-wise during the last five years विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/ मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां वार्षिकयोगः। Remark : DVV has made necessary changes as per supporting document shared by HEI and input value "0" has been considered as there is no extension activities

3.6.3	Number of extension and outreach Programmes conducted in collaboration with industry, community and Non-Government Organisations through NSS/ Swaccha Bharata Abhiyana/ NCC/ Red cross/ YRC etc., during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु उद्योगसंस्थायाः, समुदायस्य तथा असर्वकारीयसंस्थानां सहयोगेन राष्ट्रियसेवायोजना/ स्वच्छभारताभियानः/ राष्ट्रियबालचरसङ्घः/ रेडक्रास्/ वाई-आर्-सी इत्यादीनां माध्यमेन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणाञ्च सङ्ख्या। 3.6.3.1. Number of extension and outreach Programmes conducted in collaboration with industry, community and Non-Government Organisations through NSS/Swaccha Bharata Abhiyana/NCC/Red cross/YRC etc., year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु उद्योगसंस्थायाः, समुदायस्य तथा असर्वकारीयसंस्थानां सहयोगेन राष्ट्रियसेवायोजना/ स्वच्छभारताभियानः/ राष्ट्रियबालचरसङ्घः/ रेडक्रास्/ वाई-आर्-सी इत्यादीनां माध्यमेन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणाञ्च वार्षिकी सङ्ख्या। Remark : As per reports provided by HEI so based on that DVV input is recommended.
3.6.4	Average percentage of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/ Shibiras /Yoga camps/ etc. during the last five years. विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः मध्यमानस्य प्रतिशतता। 3.6.4.1. Total number of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/ Shibiras/ Yoga camps/ etc. year-wise during the last five years. विगतपञ्चवर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः वार्षिकसङ्ख्या। Remark : As per clarification received from HEI, and number of students participating in activities are related to the Intent of the metric so based on that DVV input is recommended.
4.3.2	Student - Computer ratio (preceding academic year data) छात्र-गणकयन्त्रानुपातः (गताध्ययनवर्षस्य दत्तांशः) 4.3.2.1. Total number of computers in the campus for academic purpose पठनप्रक्रियार्थं परिसरेषु वर्तमानानां गणकयन्त्राणां सङ्ख्या Answer before DVV Verification : 20 Answer after DVV Verification: 20 Remark : As per provided bills in supporting documents by HEI, thus DVV input is recommended.
4.4.1	Average expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component, as a percentage during the last five years पञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते भौतिकसौविध्यानां शैक्षिकप्रोद्बलनसौविध्यानां च अनुरक्षणाय कृतस्य व्ययस्य प्रतिशतता- 4.4.1.1. Expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component year-wise during the last five years (INR in lakhs) विगतपञ्चवर्षेषु वेतनाद् ऋते भौतिकसौविध्यानां शैक्षिकप्रोद्बलनसौविध्यानां च अनुरक्षणाय कृतः वार्षिकव्ययः (लक्षशः रूप्यकेषु) Remark : DVV has made necessary changes as per audit report shared by HEI and has considered expenditure related to Repairs and Maintenance and AMC
5.2.3	Average percentage of students qualifying in state/ national/ international level examinations during the last five years. (eg: NET/ SLET/ TOEFL/ Civil Services/ State government examinations) विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्रस्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां मध्यमानस्य प्रतिशतता (उदा.नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः) 5.2.3.1. Number of students qualifying in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/TOEFL/ Civil services/State government examinations) year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्- टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः) 5.2.3.2. Number of students appearing in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/GRE/TOEFL/ Civil Services/State government examinations) year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु भागं गृहीतवतां छात्राणां वार्षिकसङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः) Remark : As per provided certificates by HEI, and excluding certificate which is beyond the assessment period so based on that DVV input is recommended.

5.3.3	Average number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level per year. प्रतिवर्षं संस्थया आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां / स्पर्धानां सङ्ख्यायाः मध्यमानम् 5.3.3.1. Number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level year-wise during the last five years विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां वार्षिकी सङ्ख्या Remark : DVV has made necessary changes as per supporting document shared by HEI and value have been downgraded as events under closure date has been counted as one
6.2.3	Implementation of e-governance in areas of operation 1. Planning and Development 2. Administration 3. Finance and Accounts 4. Student Admission and Support 5. Examination क्रियान्वयनक्षेत्रेषु वैद्युतप्रशासनस्य नियोजनम् 1. योजना, विकासश्च 2. प्रशासनम् 3. वित्तं, लेखाश्च 4. छात्राणां प्रवेशः, प्रोद्बलनं च 5. परीक्षा Answer before DVV Verification : A. All 5 of the above (अ. उपर्युक्ताः सर्वे पञ्च) Answer After DVV Verification: E. ≤ 1 of the above (उ. उपर्युक्तेषु कश्चन एकः) Remark : As per the revised data and clarification received from HEI, based on that DVV input is recommended.
6.3.3	Average number of professional development / administrative training Programmes organized by the university for teaching and non teaching staff during the last five years. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च संस्थया समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। 6.3.3.1. Total number of professional development / administrative training Programmes organized by the Institution for teaching and non teaching staff year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकयोगः। Remark : As provided photographs are not geo tagged so based on that DVV input is recommended.
6.5.4	Quality assurance initiatives of the institution include: 1. Regular meeting of Internal Quality Assurance Cell (IQAC); 2. Timely submission of Annual Quality Assurance Report (AQAR) to NAAC 3. Academic Administrative Audit (AAA) and initiation of follow up action 4. Participation in NIRF 5. UGC Recognition for any other Academic Excellence or any other quality audit recognized by state, national agencies. संस्थायाः गुणवत्ताश्वासनोपक्रमेषु अन्तर्भूताः सन्ति - 1. आ.गु.आ.केन्द्रस्य नियमितमुपवेशनम्, 2. रा.मू.प्र.परिषदे समयेन वार्षिकगुणवत्ताश्वासनप्रतिवेदनसमर्पणम् । 3. शैक्षिकं प्राशासनिकं लेखापत्रम्, अनुगतक्रियाणामुपक्रमणम् । 4. राष्ट्रियसांस्थिकश्रेणिकरूपरेखायां भागग्रहणम् । 5. विश्वविद्यालयानुदानायोगेन मान्यताप्राप्तः यः कश्चन शैक्षिकोत्कर्षः अथवा राष्ट्र/राज्य अभिकरणैः मान्यताप्राप्तं किमपि गुणावत्ताङ्केक्षणम्। Answer before DVV Verification : A. Any 4 of the above (अ. उपर्युक्तेषु केचन चत्वारः) Answer After DVV Verification: C. Any 2 of the above (इ. उपर्युक्तेषु कौचन द्वौ) Remark : As per the revised data and clarification received from HEI, based on that DVV input is recommended.

7.1.1	Number of gender equity promotion Programmes organized by the institution during the last five years. विगतपञ्चवर्षेषु संस्थया लैङ्गिकसमतायाः संवर्धनाय निर्वर्तितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या। 7.1.1.1. Number of gender equity promotion Programmes organized by the institution year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु संस्थया लैङ्गिकसमतायाः संवर्धनाय निर्वर्तितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या। Remark : As HEI has not provided proper geo tagged photographs and report for each program so based on that DVV input is recommended.
7.1.9	Number of specific initiatives to address locational advantages and disadvantages during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकानि आनुकूल्यानि प्रातिकूल्यानि च मनसि निधाय प्रवर्तितानाम् उपक्रमाणां सङ्ख्या 7.1.9.1. Number of specific initiatives to address locational advantages and disadvantages year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकानि आनुकूल्यानि प्रातिकूल्यानि च मनसि निधाय प्रवर्तितानाम् उपक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या - Remark : As per the revised data and clarification received from HEI, based on that DVV input is recommended.
7.1.10	Number of initiatives taken to engage with and contribute to local community during the last five years (Not mentioned elsewhere) विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकसमुदायेन सम्बन्धमनुवर्तयितुं, योगदानं कर्तुं च उपक्रान्तानाम् उपक्रमाणां सङ्ख्या (अन्यत्र अनुल्लिखितानाम्) 7.1.10.1. Number of initiatives taken to engage with and contribute to local community year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु स्थानिकसमुदायेन सम्बन्धमनुवर्तयितुं, योगदानं कर्तुं च उपक्रान्तानाम् उपक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या Remark : As per the revised data and clarification received from HEI, based on that DVV input is recommended.
7.1.16	Number of activities conducted for promotion of universal values (Truth, Righteous conduct, Love, Non-Violence and peace); national values, human values, national integration, communal harmony and social cohesion on the basis of Vedic and Sanskrit literature as well as for observance of fundamental duties during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु वैदिकवाङ्मयं संस्कृतसाहित्यञ्च आधृत्य वैश्विकमूल्यानां (सत्यं, चारित्र्यं, प्रेम, अहिंसा, शान्तिश्च) राष्ट्रियमूल्यानां, मानवीयमूल्यानां, राष्ट्रियैकतायाः, नानासमुदायसहभावस्य, सामाजिकसमरसतायाः, मूलकर्तव्यानामनुपालनस्य च प्रोत्साहनाय प्रवर्तितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या 7.1.16.1. Number of activities conducted for promotion of universal values (Truth, Righteous conduct, Love, Non-Violence and peace); national values, human values, national integration, communal harmony and social cohesion as well as for observance of fundamental duties year-wise during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु, वैदिकवाङ्मयं संस्कृतसाहित्यञ्च आधृत्य वैश्विकमूल्यानां (सत्यं, चारित्र्यं, प्रेम, अहिंसा, शान्तिश्च) राष्ट्रियमूल्यानां, मानवीयमूल्यानां, राष्ट्रियैकतायाः, नानासमुदायसहभावस्य, सामाजिक-समरसतायाः, मूलकर्तव्यानामनुपालनस्य च प्रोत्साहनाय प्रवर्तितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकसङ्ख्या Remark : As provided photographs are not geo tagged so based on that DVV input is recommended.

2.Extended Profile Deviations

Extended Profile Deviations
No Deviations